

«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР

мектепке дейінгі тәрбие және оқыту ұйымдары

жалпы білім беретін орта мектеп

ТЖКБ білім беру ұйымдарының тәрбиеленушілері мен білім алушыларына

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ.....	3
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР МЕКТЕПАЛДЫ ДАЯРЛЫҚ (4 жас).....	6
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР МЕКТЕПАЛДЫ ДАЯРЛЫҚ (5 жас).....	23
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР 1 СЫНЫП.....	39
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР 2 СЫНЫП.....	63
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР 3 СЫНЫП.....	87
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР 4 СЫНЫП.....	104
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР 5 СЫНЫП.....	130
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР 6 СЫНЫП.....	146
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР 7 СЫНЫП.....	161
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР 8 СЫНЫП.....	173
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР 9 СЫНЫП.....	184
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР 10 СЫНЫП.....	196
«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР 11 СЫНЫП.....	219

КІРІСПЕ

Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдарында жеке қауіпсіздік сабақтары енгізіледі

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 31 тамызда № 748 балаларды зорлық-зомбылықтан, суицидтің алдын алудан қорғау және олардың құқықтары мен әл-ауқатын қамтамасыз ету жөніндегі 2023-2025 жылдарға арналған кешенді жоспар бекітілді, ол балалардың әл-ауқаты мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі алгоритм мен нұсқаулықтарды әзірлеуді қарастырады.

Осы жоспар шеңберінде **130** жеке қауіпсіздік сабағы (бұдан әрі - Сабақтар) әзірленді: мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту ұйымдары үшін **20** сабақ; орта білім беру ұйымдары және ТЖКБ үшін **110** сабақ.

Сабақтардың мазмұнына мынадай элементтер енгізілген:

1. Жеке адамның құқықтары мен бостандықтарының қорғалуы, бұл зорлық-зомбылықтың физикалық, психологиялық және моральдық нысандарын қоса алғанда, балаларды олардың құқықтары мен бостандықтарының бұзылуынан қорғауды білдіреді.

2. Нақты тұлғаның қажетті сапасы мен тұрмыс деңгейін қамтамасыз ету, бұл олардың әл-ауқатын қамтамасыз ету үшін балалардың білім алуына, медициналық көмекке, тұрғын үйге және басқа да қажетті ресурстарға қол жеткізуін қамтамасыз етуді білдіреді.

3. Қоғамда және мемлекетте адамның тұлға ретінде дамуы үшін жағдайлар жасау, бұл балалардың білім алуға, мәдениетке, спортқа және өзін-өзі білдірудің басқа да нысандарына қол жеткізуін қоса алғанда, жеке тұлға ретінде дамуы үшін жағдайлар жасауды білдіреді.

Сабақтардың мақсаты - балаларға күнделікті өмірде қауіпсіздікке ықпал ететін дағдыларды үйрету; жеке қорғануға және айналасындағыларға саналы, жауапты көзқарасты қалыптастыру.

Сабақтардың міндеттері:

- жеке қауіпсіздік үшін қорғау шаралары туралы хабардарлықты арттыру;
- өзін-өзі қорғау дағдыларын дамыту;
- жауапты мінез-құлықты қалыптастыру;
- психологиялық дайындық;
- әлеуметтік құзыреттілік;
- ақпараттық қауіпсіздік.

Сабақтардың мақсатты тобы:

- мектепке дейінгі тәрбие және оқыту ұйымдарының тәрбиеленушілері;
- жалпы білім беретін орта мектептердің білім алушылары;
- ТЖКБ білім беру ұйымдарының білім алушылары.

Сабақтарды апта сайын сынып сағаттарында 10 минуттан өткізу жоспарлануда.

Педагогтер мен сынып жетекшілері үшін тақырыптар **130** сабаққа бөлінген.

20 тақырыптың ішінен бір жас санатынан екіншісіне ауысатын тақырыптар бар (Мысалы, тақырыптар: Төтенше жағдайлар кезіндегі әрекеттер: шұғыл

қызметтердің нөмірлері, төтенше жағдайлар туындаған кездегі шұғыл қызметтерге қоңырау шалу скрипттері) бірақ, сабақтың мазмұны мен берілуі әртүрлі.

Сабақтар балаларға интернетте және көшеде қалай қауіпсіз болу керектігін жақсы түсінуге көмектеседі. Ол үшін Қазақстандағы TikTok, Instagram, Facebook, Вконтакте және Youtube платформаларының өкілдерімен балалар үшін қауіпсіз контентті қалыптастырудан жұмыстар жүргізу жоспарлануда.

Өмірде қауіптің алдын алуға, оны болдырмауға және, қажет болса, әрекет етуге көмектесетін қауіпсіздік ережелері маңызды. Бұл ереже ғаламторда да жұмыс істейді, егер оны қалай қорғауды білмесеңіз, онда жаһандық байланыс қауіпті болуы мүмкін.

Қауіпсіздік тек қауіп-қатерлерден қорғау туралы ғана емес, бұл адамның өз өмірі мен басқа адамның өміріне саналы көзқарасы, бұл біздің табиғаттың бір бөлігі екенімізді және біздің қауіпсіздігіміз қоршаған ортаның қауіпсіздігіне және біздің барлық нәрсеге деген көзқарасымызға байланысты екенін түсінуге көмектесетін экологиялық сананың бір бөлігі.

Өмірге деген саналы көзқарас өзін және басқа адамдарды, олардың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін жақсы түсінуге көмектесетінін есте сақтаңыз. Бұл бізге рефлексивті болуға және айналамыздағы адамдарды терең түсінуге көмектеседі.

Осылайша, жеке қауіпсіздік сабақтары балаларға интернетте өздерін қорғап қана қоймай, өмірде қауіпсіз болуды үйретеді, сондай-ақ экологиялық сана мен өмірге және қоршаған ортаға саналы көзқарасты дамытады.

Сабақтарда пайдаланылатын ресурстар мен бейнероликтер, тұсаукесерлер, алгоритмдер, шұғыл құтқару қызметтерімен хабарласу скрипттері жағдайдың стандартты емес дамуы кезінде төтенше жағдайлар кезінде жедел эвакуация кезінде шешім табу қабілетін тұжырымдауға бағытталған.

Модельденетін жағдайлар шындыққа барынша жақын, бұл болашақтағы жағдайларға жақсы дайындалуға мүмкіндік береді.

Сабақ өткізу нысаны

Сабақтарды өткізудің бірнеше нысаны ұсынылады: бейне дәрістер, анимациялық дәрістер және мәтіндік дәрістер, бұл оқытудың әртүрлілігі мен ыңғайлылығын қамтамасыз етеді. Білімді бақылау үшін озық білім беру технологияларына негізделген тестілік, кейстік, жобалық және интерактивтік тапсырмалар пайдаланылады.

Курс өтудің жеке траекториясын қалыптастыруға мүмкіндік береді, бұл білім алушыларға түрлі бағыттардан, техникалық бағыттан гуманитарлық бағыттарға дейін олардың мүдделері мен қажеттіліктеріне сәйкес білімдер мен дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді.

Оқыту нәтижесінде балаларда мынадай дағдалыр қалыптасады:

- 1) Нақты жағдайдың өмірге және денсаулыққа қауіптілік дәрежесін бағалау;
- 2) Қауіптілік жағдайында жылдам әрекет ету үшін экстремалдық ойлау;
- 3) Өзінің эмоциялары мен мінез-құлқын бақылау;
- 4) Өз мінез-құлқының алгоритмдерін және айналадағыларға ықпал ету тәсілдерін, жауапкершілікті құру;

5) Тез эвакуациялау немесе басқа да қауіпті, күтпеген, күйзеліс жағдайларда стандартты емес жағдайларда шешім қабылдау;

7) Арнайы қызметтермен өзара іс-қимыл кезінде өз функцияларын түсіну.

Оқыту нәтижесінде балаларда мынадай құзыреттер қалыптасады:

- 1) Қауіпсіз және қауіпсіз емес жағдайлар туралы хабардар болу;
- 2) Даулы жағдайлар мен келіссөздерді шешу;
- 3) Агрессия мен зорлық-зомбылықтан қорғау;
- 4) Эмпатия сезімін және басқа адамдарға мейірімділікті арттыру;
- 5) Әлеуметтік бейімделу және жаңа жағдайларға бейімделу;
- 6) Өз қорқыныштары мен фобияларын бағалау және еңсеру;
- 7) Өз қабілеттері мен мүмкіндіктеріне сенімділікті арттыру.
- 8) Қауіпсіздік және өзіне сенімділік сезімі;
- 9) Ахуалды талдау және дағдарыстық жағдайларда шешім қабылдау;
- 10) Өз әрекеттері мен денсаулығы үшін жауапкершілікті арттыру;
- 11) Сын тұрғысынан ойлау және жағдайды бағалау қабілеті;
- 12) Басқа адамдармен қарым-қатынас және өзара іс-қимыл жасай білу;
- 13) Қажет болған жағдайда көмек тартудың маңыздылығын түсіну;
- 14) Әртүрлі жағдайларда өздігінен және алынатын көмек;
- 15) Эмоциялық басқару және басқарушылық.

НЕГІЗГІ БАҒЫТТАР

Мектепке дейінгі ұйымдар үшін (20 сабақ):

- 1) ТЖ кезіндегі әрекеттер: ЖҚ нөмірлері, қоңырау шалу сценарийлері
- 2) Үй-жайдағы қауіпсіздік
- 3) Көшедегі қауіпсіздік
- 4) Бейтаныс адамдармен қарым-қатынас кезіндегі қауіпсіздік
- 5) Қауіпті заттар.

1-4 сыныптар үшін (40 сабақ):

- 1) ТЖ кезіндегі әрекеттер: ЖҚ нөмірлері, қоңырау шалу сценарийлері
- 2) Үй-жайдағы қауіпсіздік
- 3) Көшедегі қауіпсіздік
- 4) Бейтаныс адамдармен қарым-қатынас кезінде қауіпсіздік
- 5) Қауіпті заттар
- 6) Судағы, мұздағы қауіпсіздік
- 7) Интернеттегі қауіпсіздік.

5-11 сыныптар мен ТжКБ үшін (70 сабақ):

- 1) ТЖ кезіндегі әрекеттер: ЖҚ нөмірлері, қоңырау шалу сценарийлері;
- 2) Көшедегі, көліктегі үй-жайлардағы қауіпсіздік;
- 3) Құқықтары мен міндеттері;
- 4) Судағы, мұздағы қауіпсіздік
- 5) Интернеттегі қауіпсіздік
- 6) Жасанды интеллект: қауіптер мен тәуекелдер;
- 7) Қаржылық сауаттылық, жұмысқа орналасу кезіндегі қауіпсіздік;
- 8) Салауатты әдеттер.

**«ЖЕКЕ ҚАУШСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР
МЕКТЕПАЛДЫ ДАЯРЛЫҚ (4 жас)**

1-ТАҚЫРЫП: «ЖЕДЕЛ ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ТЕЛЕФОН НӨМІРЛЕРІ»

Ұзақтығы: күні бойы

Топ: ересек (4 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: Мектеп жасына дейінгі балаларды қажет болған жағдайда жедел қызметтердің телефон нөмірлерін есте сақтауға және дұрыс қолдануға үйрету.

Негізгі міндеттер:

Балаларды «Жедел қызметтер» ұғымымен және олардың негізгі телефон нөмірлерімен таныстыру.

Қандай жағдайда жедел қызметтеріне хабарласу керек екенін түсіндіру.

Балаларға жедел қызмет операторына ақпаратты дұрыс әрі нақты хабарлауды үйрету.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Өрт сөндірушілер, полиция қызметкерлері және дәрігерлер және олардың адамдарға қалай көмектесетіні туралы әңгімелесу.

Қайда және қалай телефон соғу керек екені туралы бейнеролик қарау.

Қажетті телефон нөмірді теріңіз.

Нақты әрі сабырмен сөйлеңіз

Аты-жөніңді, қай жерде тұрғаныңды, не болғанын айту.

Сюжетті-рөлдік ойын:

- Балаларды жұпқа бөлу. Бір бала қоңырау шалушының рөлін, екінші бала төтенше жағдай қызметкерінің рөлін бейнелейді.

- Өртүрлі жағдайлары бар карточкаларды тарату (өрт, адам құлады, біреу көшеде айқайлайды және т.б.).

- Жедел қызметтерге телефон соғуды жаттықтыру: бала қажетті нөмірді теріп, операторға ақпарат беруі керек.

• Телефон номерлерін қайталау:

- Жедел қызмет телефон нөмірлерін ойын түрде қайталау.

- Телефон номерлерін есте сақтау үшін тақпақ/ән немесе ойлап табу (балаларға тапсырма).

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің рефлексиясы, балалар қайталау үшін үйге апара алатын жедел қызметтерінің телефондары жазылған карточкаларды тарату.

Пайдалы сілтемелер:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

<https://orken-instituty.kz/ru/dashboard/cpsp-material/poleznye-materialy-cpsp>

https://www.youtube.com/watch?v=HBgZoMfOcIE&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7lWQuIA-hK_6ODD&index=12

2-ТАҚЫРЫП: «ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙ КЕЗІНДЕ ЖЕДЕЛ ҚЫЗМЕТТЕРГЕ ТЕЛЕФОН СОҒУ НҰСҚАУЛАРЫ»

Ұзақтығы: күні бойы

Топ: ересек (4 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды шұғыл қызметтерге дұрыс және тиімді қоңырау шалуға, жедел әрекет ету үшін қажетті ақпаратты беруге үйрету.

Міндеттері:

Балаларды жедел қызмет нөмірлерімен (полиция, өрт сөндіру, жедел жәрдем, газ қызметі) таныстыру.

Төтенше жағдай кезінде телефон соғу нұсқауларының негізгі элементтерін көрсету.

Әр түрлі төтенше жағдайларда телефон соғу нұсқауларын жасауға және есте сақтауға, жедел қызметтерге телефон соғу жаттығуларын жүргізуге үйрету.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Жедел қызметтерге телефон соғудың маңыздылығын түсіндіру:

Полиция - (102, 112).

Өрт сөндіру қызметі - (101, 112).

Жедел жәрдем - (103, 112).

Газ қызметі - (104).

Телефон соғу нұсқауларының негізгі элементтерін көрсету (1,2,3-қосымша):

«Есте сақта!»

Өрт күзеті	101
Полиция	102
Жедел жәрдем	103
Төтенше газ қызметі	104,112
Бірыңғай құтқару қызметі	112
«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.	111

Сәлемдесу және таныстыру.

Оқиғаның мекен-жайы мен орнын көрсету.

Жағдайды сипаттау (не болды, қандай қауіп бар, зардап шеккендер бар ма және т.б.).

Оператор сұрақтарына нақты жауап бер.

Оператор нұсқауларын орындау.

Қоңырауға дейін және одан кейінгі тәртіп ережелерін талқылау:

Оқиға орнында болыңыз (қауіпсіз болса)

Оператор мұны істеуге болады дегенге дейін телефон тұтқасын қоймаңыз.

Оператордың нұсқауларын орындаңыз және мүмкіндігінше көмектесіңіз.

Бекітуге арналған тапсырмалар:

Әр түрлі жағдайлар үшін телефон соғу сценарийін жасаңыз. Мысалы:

Үйдегі өрт. Жарақат немесе ауру. Газ иісінің шығуы. Ұрлық немесе шабуыл.

Пайдалы сілтемелер:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

<https://orken-instituty.kz/ru/dashboard/cpsp-material/poleznye-materialy-cpsp>

<https://orken-instituty.kz/ru/roditelyam>

https://www.youtube.com/watch?v=HBgZoMfOcIE&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7lWQuIA-hK_6ODD&index=1

3- ТАҚЫРЫП: «ТОПТАҒЫ ТӘРТІП ЕРЕЖЕЛЕРІ»

Ұзақтығы: күні бойы

Топ: ересек (4 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: Балаларға барлығына қауіпсіз және жайлы атмосфераны құру үшін топтағы негізгі мінез-құлық ережелерін үйрету.

Міндеттері:

Балаларды топтағы тәртіп ережелерімен таныстыру.

Ережелерді сақтаудың маңыздылығын түсіндіру.

Балаларды тәртіп ережелерін бекіту үшін рөлдік ойындарға жаттықтыру.

Материалдар мен ресурстар:

Топтағы тәртіп ережелерінің иллюстрациялары бар суреттер немесе карточкалар.

Марапаттау үшін стикерлер немесе шағын сыйлықтар.

Сюжетті-рөлдік ойындарға арналған ойыншықтар немесе заттар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Тәрбиеленушілермен амандасу.

Топта ережелер не үшін қажет екенін түсіндіру.

Ережелерді сақтау топты барлығына жағымды және қауіпсіз етуге қалай көмектесетіні туралы қысқаша талқылау.

Топтағы тәртіп ережелерімен таныстыру:

1-ереже: тәрбиешіні және басқа балаларды тыңдау.

Түсіндіру: «Біреу сөйлегенде, біз мұқият тыңдап, түсіну үшін кедергі жасамауымыз керек».

2-ереже: Барлық адамдармен сыпайы сөйлесу.

Түсіндіру: «Сөйлегенде сиқырлы сөздерді қолданамыз: «өтінемін, рахмет, кешіріңіз».

3-ереже: Ойыншықтар мен заттарға назар аударыңыз.

Түсіндіру: «Ойыншықтар мен заттар жалпыға ортақ, сондықтан біз олардың барлығына жеткілікті болуы үшін ұқыпты қарауымыз керек».

4-ереже: Ұрыспаңыз және итермеңіз.

Түсіндіру: «Бір-біріңе мейірімді болу және бір-біріңді ренжітпеу өте маңызды».

5-ереже: Бөлісіңіз және бірге ойнаңыз.

Түсіндіру: «Бірге ойнау да қызық, ойыншықтармен бөлісу де қызық».

Суреттер мен мысалдар: Ережелерді сақтаған немесе сақтамаған балалардың суреттерін немесе көріністерін көрсету. Ережені сақтамағанда қандай жағдайлар болуы мүмкін екенін талдау.

Сюжетті-рөлдік ойын:

Балаларды жұппен немесе кіші топтарға бөліңіз.

Олардан ережелерді сақтайтын көріністерді көрсетуді сұраңыз (мысалы, бір-бірін тыңдау, сыпайы сөйлеу, ойыншықтарды бөлісу).

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің рефлексиясы.

Негізгі топтағы тәртіп ережелерін қайталау.

Пайдалы сілтеме:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

4-ТАҚЫРЫП: «ҮЙДІҢ МЕКЕН-ЖАЙЫН, АТА-АНАЛАРДЫҢ НӨМІРЛЕРІН ЖАТҚА БІЛЕМІЗ»

Ұзақтығы: күні бойы

Топ: ересек (4 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: Төтенше жағдайда ақпаратты бере алуы үшін балаларды үй мекен-жайы мен ата-анасының телефон нөмірлерін есте сақтауды және дұрыс айтуды үйрету.

Міндеттері:

Балаларға үй мекенжайы мен ата-анасының телефон нөмірлерін білудің маңыздылығын түсіндіру.

Балаларды үй мекенжайы мен ата-анасының телефон нөмірлерін есте сақтауға және дұрыс айтуға үйрету.

Ойындар мен практикалық жаттығулар арқылы балалардың білімдерін бекіту.

Материалдар мен ресурстар:

Мекен-жайы мен телефон нөмірлері бар карталар. Ойынға арналған ойыншық қағаз «хаттар».

Марапаттауға арналған шағын сыйлықтар немесе стикерлер.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Тәрбиеленушілермен амандасу. Үй мекен-жайы мен ата-ананың телефон нөмірлерін білу нәтижесінде маңызды екенін түсіндіру.

Егер бала жоғалған немесе көмекке мұқтаж болған жағдайда, бұл ақпарат қалай көмектесетіні туралы қысқаша әңгіме.

Дидактикалық ойындар

Үйдің мекен-жайын есте сақтауға үйрету:

Тәрбиеші үй мекен-жайының не екенін түсіндіреді (көше, үй нөмірі, пәтер).

Мысалы: «Менің мекен-жайым «Лесная көшесі, 10 үй, 5-пәтер»

Тәрбиеші балалардан мекен-жайын білсе, қайталауды сұрайды

Мекен-жайын білмейтін балаларға есте сақтауға көмектесу. Тәрбиеші түсінікті болу үшін мекен-жайлары бар карталарды пайдаланады.

Ата-аналардың (занды өкілдердің) телефон нөмірлерін есте сақтауға үйрету:

Тәрбиеші әр телефонда анаға немесе әкеге қоңырау шалуға болатын нөмір бар екенін түсіндіреді. Мысалы: «Менің анамның телефон нөмірі 8701 980 5665»

Тәрбиеші балалардан ата-аналарының телефон нөмірлерін білсе, қайталауды сұрайды.

Ата-анасының телефон нөмірін білмейтін балаларға есте сақтауға көмектесу. Мұғалім түсінікті болу үшін сандары бар карточкаларды пайдаланады.

Ойын «Телефон»:

Балалар сапқа тұрады. Тәрбиеші балалардың бірінің құлағына мекен-жай немесе телефон нөмірін айтады.

Балалар бұл ақпаратты соңғы балаға жеткенше тізбек бойынша сыбырлап айтады, ол естігенін дауыстап айтуы керек.

Бекітуге арналған тапсырмалар: Бекіту үшін мекен-жай мен телефон нөмірлері жазылған карточкаларды тарату.

Пайдалы сілтеме:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

5 - ТАҚЫРЫП: «АБАЙЛАҢЫЗ, ТЕРЕЗЕ!»

Ұзақтығы: күні бойы

Топ: ересек (4 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: Балаларға жазатайым оқиғаларды болдырмау үшін, терезелердің жанында өзін ұстаудың қауіпсіздік ережелерін үйрету.

Міндеттері:

Балаларға терезелер неге қауіпті болуы мүмкін екенін түсіндіру.

Балаларға терезенің жанында өзін ұстау ережелерін үйрету.

Ойындар мен практикалық жаттығулар арқылы балаларды дұрыс мінез-құлыққа баулу.

Материалдар мен ресурстар:

Терезелердің жанында дұрыс және дұрыс емес әрекеттерді көрсететін суреттер немесе карточкалар. Рөлдік ойындарға арналған ойыншықтар немесе заттар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Тәрбиеленушілермен амандасу.

Терезелердің жанында сақ болудың маңыздылығы туралы әңгімелеу.

Терезелермен байланысты қауіптер:

Педагог қауіпсіздік ережелерін сақтамаған жағдайда терезелер қауіпті болуы мүмкін екенін түсіндіреді.

Мысалы: «Егер сіз ашық терезеге тым жақын болсаңыз, құлап қалуыңыз мүмкін», «Сізге терезелермен ойнауға немесе терезе үстінде/алдында секіруге болмайды».

Терезе маңындағы тәртіп ережелері:

1-ереже: Ешқашан ашық терезеге жақындамаңыз.

Түсіндіру: «Егер терезе ашық болса, одан аулақ болыңыз».

2-ереже: Терезе үстінде/алдында ойнамаңыз.

Түсіндіру: «Терезенің алды ойнауға арналмаған. Олар тайғақ болып, құлап қалуыңыз мүмкін»

3-ереже: Ересектердің рұқсатынсыз терезелерді ашпаңыз.

Түсініктеме: «Терезені ашпас бұрын үлкендерден рұқсат сұраңыз».

4-ереже: Егер сіз ашық терезені көрсеңіз, ересектерге айтыңыз.

Түсіндіру: «Егер сіз ашық терезені байқасаңыз, бұл туралы дереу ересектерге айтыңыз».

«Қауіпсіз терезелер» бейнероликті көрсету

Бейнероликті талқылау және «Терезенің жанында не істеуге болмайды» ойынын ойнау:

Тәрбиеші әртүрлі әрекеттерді атайды (мысалы, «Ашық терезеге бару», «Терезеде ойнау», «Терезеден қарау»), балалар аталған әрекеттерді істеуге болатынын немесе болмайтынын айтуы керек. Болмайтын болса, «Болмайды!»-деп себебін түсіндіреді.

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің рефлексиясы.

Терезе жанында өзін ұстаудың негізгі ережелерін қайталау..

Пайдалы сілтемелер:

https://www.youtube.com/watch?v=w4ZO1NXCl9E&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7lWQuIA-hK_6ODD&index=1

<https://orken-instituty.kz/ru/dashboard/csp-material/poleznye-materialy-csp>

6 - ТАҚЫРЫП: «ҮЙДЕГІ ҚАУІПТІ ЗАТТАР»

Ұзақтығы: күні бойы

Топ: ересек (4 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды үйдегі қауіпті заттарды тануға үйрету және қауіпсіз қолдану ережелерін түсіндіру.

Міндеттері:

Балаларға үйдегі қандай заттар қауіпті болуы мүмкін екенін түсіндіру.

Балаларға қауіпті заттармен қауіпсіз әрекет ету ережелерін үйрету.

Ойындар мен практикалық жаттығулар арқылы балалардың білімдерін бекіту.

Материалдар мен ресурстар:

Әртүрлі заттарды бейнелейтін суреттер немесе карточкалар (қауіпті және қауіпсіз).

Сюжетті-рөлдік ойындарға арналған заттар немесе ойыншықтар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Тәрбиеленушілермен амандасу.

Үйдегі қауіпті заттарды білудің маңыздылығы жайлы қысқаша әңгіме жүргізу.

Қауіпті заттармен әрекет ету ережелері

Үйдегі қауіпті заттар:

Тәрбиеші үйдегі кейбір заттардың қауіпті болуы мүмкін екенін түсіндіреді.

Қауіпті заттардың мысалдары: пышақтар, дәрі-дәрмектер, тазалау құралдары, розеткалар, ыстық заттар (үтік, пеш), жиһаздың үшкір бұрыштары.

Қауіпті объектілермен қауіпсіз әрекет ету ережелері:

1-ереже: Пышақтарды немесе басқа өткір заттарды ұстамаңыз

Түсіндіру: «Пышақтар өте өткір және жарақаттауы мүмкін. Әрқашан ересектерден көмек сұраңыз».

2-ереже: Ешқашан ересектердің рұқсатынсыз дәрі ішпеңіз.

Түсініктеме: «Дәрі-дәрмектер дұрыс қабылданбаған жағдайда қауіпті болуы мүмкін».

3-ереже: Ыстық заттардан аулақ болыңыз.

Түсіндіру: «Ыстық заттар күйдіруі мүмкін. Пештің немесе үтіктің айналасында абай болыңыз».

4-ереже: розеткалармен/ажыратқыштармен және электр құрылғыларымен ойнамаңыз.

Түсініктеме: «Электр қуаты өте қауіпті болуы мүмкін. Электр розеткаларына ешқашан ештеңе қоспаңыз».

Ойын «Бола ма немесе болмай ма?»:

Тәрбиеші әр түрлі әрекеттері бар суреттерді көрсетеді (мысалы, «пышақты ұстау», «ойыншықтармен ойнау», «пешке бару») және балалардан бұл әрекетті істеуге бола ма, жоқ болмай ма деп сұрайды. Балалар «Болады» немесе «Болмайды» деп жауап беріп, себебін түсіндіреді.

Ойын «Қауіпсіз затты тап»:

Тәрбиеші балаларға әртүрлі заттардың суреттері бар карточкаларды береді. Балалар ойнауға қауіпсіз заттарды (мысалы, доп, қуыршақ) тауып көрсетуі керек және олардың неге қауіпсіз екенін түсіндіруі керек.

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің рефлексиясы.

Негізгі қауіпсіздік ережелерін қайталау.

Бекітуге арналған тапсырмалар: үйдегі қауіпті заттардың суретін салу.

Пайдалы сілтеме:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

7 - ТАҚЫРЫП: «БӨТЕН АДАМ ЕСІК ҚАҚҚАНДА...ТАНЫМАЙТЫН АДАМҒА ЕСІК АШУҒА БОЛА МА?»

Ұзақтығы: күні бойы

Топ: ересек (4 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: Балаларға есікті қағып жатқан бейтаныс адамдармен қарым-қатынас кезінде қауіпсіз мінез-құлық ережелерін үйрету.

Міндеттері:

Бейтаныс адамдарға неге есікті ашуға болмайтынын түсіндіру.

Балаларға есікті кімдерге ашуға болатынын үйрету.

Балалардың білімін практикалық жаттығулар мен ойындар арқылы бекіту.

Материалдар мен ресурстар: әртүрлі адамдарды бейнелейтін суреттер немесе карточкалар (таныс және бейтаныс).

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Тәрбиеленушілермен амандасу.

Есікті кімге ашуға болатынын не болмайтынын білу неге маңызды екендігі туралы қысқаша әңгімелеу.

Кімдерге есікті ашуға болады:

Тәрбиеші балаларға тек жақын адамдарға ғана (мысалы, ата-әжесі, анасы, әкесі, көрші) есікті ашуға болатынын түсіндіреді.

Есікті ашпас бұрын, тіпті есіктің артында таныс адам болса да, әрқашан ата-анаңыздан рұқсат сұрау маңызды.

Кімдерге есікті ашуға болмайды:

Балаларға таныстарыңнан келдім десе де, бейтаныс адамдарға есік ашуға болмайтынын түсіндіру.

Егер бейтаныс адам есікті қақса, бұл туралы үлкендерге хабарлау керек және ешбір жағдайда есікті ашпауды түсіндіру.

Ойын «Кімге есік ашуға болады»:

Тәрбиеші суреттерді көрсетеді немесе әртүрлі жағдайларды әңгімелейді, ал балалар есікті ашуға болады ма, жоқ болмайды ма туралы айту керек. Мысалдар: «Әжем есік қағып жатыр», «Формадағы бейтаныс адам», «Анамның досы» және т.б.

Ойын «Қауіпсіз қоңырау»:

«Қауіпсіз қоңырау» ойыны:

Тәрбиеші біреу есіктен қоңырау шалған жағдайды бейнелейді. Балалар не істеу керек деген сұраққа дұрыс жауап беруі керек (мысалы, «Алдымен ата-анаңнан сұра», «Бейтаныс адамға есік ашпа»).

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің рефлексиясы.

Негізгі ережелерді қайталау.

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/5sLJO6RBTE0?si=WF002pUrFSXM3Psc>

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

8 - ТАҚЫРЫП: «КӨШЕДЕГІ БЕЙТАНЫС АДАМДАРДЫҢ ҰСЫНЫСТАРЫНА ҚАЛАЙ ЖАУАП БЕРУГЕ БОЛАДЫ

Ұзақтығы: күні бойы

Топ: ересек (4 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды көшеде бейтаныс адамдармен қарым-қатынас кезінде қауіпсіз мінез-құлық ережелерін үйрету және бейтаныс адамдардан неге кәмпиттерді, ойыншықтарды немесе тәттілерді алмау керектігін түсіндіру.

Міндеттері:

«Бейтаныс адам» деген ұғымды түсіндіру.

Бейтаныс адамдармен қарым-қатынас кезіндегі қауіпсіздік ережелерімен таныстыру.

Практикалық жаттығулар мен ойындар арқылы балалардың білімін бекіту.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Тәрбиеленушілермен амандасу.

Бейтаныс адамдардың жанында өзін қалай ұстау керектігін білу неге маңызды екендігі туралы қысқаша әңгіме.

Бейтаныс адамдар кімдер?

Тәрбиеші бейтаныс адамдар деп бала танымайтын немесе бірінші рет көріп тұрған адамдар екенін түсіндіреді.

Бейтаныс адамдармен кездескенде тәртіп (мінез-құлық) ережелері

Ешқашан бейтаныс адамдардан кәмпиттерді, ойыншықтарды немесе тәттілерді қабылдамаңыз.

Ешқашан бейтаныс адамның артынан ермеңіз, тіпті ол ата-анаңды танимын десе де бармаңыздар.

Егер бейтаныс адам бірдеңе ұсынса немесе бір жерге баруды өтінсе, дереу «жоқ» деп кетіп қалу керек.

Бейтаныс адам бірдеңе ұсынбақ болса немесе сізді бір жерге шақырғысы келсе ата-анаңызға айтыңыз.

«Бола ма, болмай ма?» ойыны:

Тәрбиеші суреттерді көрсетіп, әр түрлі жағдаяттарды әңгімелейді, ал балалар бұл ұсынылған әрекеттерді істеуге бола ма немесе болмай ма деп айту керек. Мысалдар: «Бейтаныс адам кәмпит ұсынып жатыр», «Көрші алма ұсынып жатыр», «Бейтаныс адам жол сұрап жатыр».

Ойын «Егер ..., не істеу керек?»:

Тәрбиеші қуыршақтармен немесе ойыншықтармен әр түрлі жағдаяттарды ойнатады. Мысалдар: «Қуыршақ балаларға кәмпит ұсынып жатыр», «Ойыншық сізді дүкенге баруға шақырады». Балалар ұсынылған жағдайға дұрыс әрекет етуі керек.

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің рефлексиясы.

Негізгі ережелерді қайталау.

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=ho7aj->

[11u3E&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7lWQuIA-hK_6ODD&index=4](https://www.youtube.com/watch?v=ho7aj-11u3E&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7lWQuIA-hK_6ODD&index=4)

<https://orken-instituty.kz/ru>

9 - ТАҚЫРЫП: «ОЙЫН АЛАҢДАРЫНДА ТӘРТІП ЕРЕЖЕЛЕРІ»

Ұзақтығы: күні бойы

Топ: ересек (4 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларға жазатайым оқиғалар мен жарақаттардың алдын алу үшін ойын алаңдарында қауіпсіз жүріс-тұрыстың негізгі ережелерін үйрету.

Міндеттері:

Балаларға ойын алаңдарында қауіпсіздік ережелерін сақтаудың маңыздылығын түсіндіру.

Әр түрлі ойын жағдайларында мінез-құлықтың нақты ережелері туралы айту.

Практикалық жаттығулар мен ойындар арқылы балалардың білімін бекіту.

Материалдар мен ресурстар:

Ойын алаңындағы әртүрлі жағдайларды бейнелейтін суреттер немесе карточкалар.

Сюжетті-рөлдік ойындарға арналған қуыршақтар немесе ойыншықтар.

Марапаттау үшін шағын сыйлықтар мен стикерлер.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Тәрбиеленушілермен амандасу.

Ойын алаңдарында қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау неліктен маңызды екендігі туралы қысқаша әңгіме.

Тәрбиеленушілерді қауіпсіздік ережелерімен таныстыру

Ойын алаңдарындағы жалпы қауіпсіздік ережелері:

Құлап кетпеу және басқа балалармен соқтығыспау үшін тым жылдам жүгірмеңіз.

Құмды, тасты немесе басқа заттарды лақтырмаңыз.

Итеріспеңіз, күреспеңіз, төбелеспеңіз.

Әткеншекте отырғанда, арқандардан немесе тұтқалардан ұстап тұрып, тербелу керек.

Әткеншек үстінде тұруға немесе одан секіруге болмайды.

Түсер алдында әткеншек толық тоқтағанша күтіңіз.

Сырғымадағы өзін-өзі ұстау ережелері:

Аяғыңызды алдыңызға созып, отырып сырғанаңыз.

Сырғыманың көлбеу бөлігіне көтерілмеңіз.

Төмен түспес бұрын сырғыманың төменгі жағында ешкім жоқ екеніне көз жеткізіңіз.

Карусельдегі тәртіп ережелері:

Айналған кезде тұтқалардан ұстаңыз.

Айналып жатқанда, карусельден түсуге тырыспаңыз.

Құм жәшігіндегі мінез-құлық ережелері:

Басқа балаларға құм шашпаңыз.

Ойыншықтарды немесе басқа заттарды тым терең жерге көмбеңіз.

Ойын «Дұрыс-бұрыс»:

Тәрбиеші суреттерді көрсетеді немесе әр түрлі жағдайлар туралы әңгімелейді, содан кейін балалар көргендері туралы дұрыс па, жоқ па деп айту

керек. Мысалы: «Бала әткеншекте тұр» (бұрыс), «Бала әткеншектегі тұтқалардан ұстап тұр» (дұрыс).

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің рефлексиясы.

Негізгі ережелерді қайталау.

Пайдалы сілтемелер:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefonny-goryachih-linij>

https://youtu.be/6V3tSWZCptc?si=V-_WrYZRhRjt5-Ia

10 - ТАҚЫРЫП: «ОЙЫН-САУЫҚ ОРЫНДАРЫНДА ЖӘНЕ КӨЛІКТЕ ӨЗІН-ӨЗІ ҰСТАУ ЕРЕЖЕЛЕРІ»

Ұзақтығы: күні бойы

Топ: ересек (4 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: Балаларға саябақтар, кинотеатрлар, ойын алаңдары сияқты қоғамдық орындарда және қоғамдық көлікті пайдалану кезіндегі негізгі қауіпсіздік ережелерін үйрету.

Міндеттері:

Балаларды қоғамдық орындарында өзін-өзі ұстаудың негізгі ережелерімен таныстыру.

Қоғамдық көліктегі қауіпсіздік ережелерін түсіндіру.

Балаларды қауіпті жағдайларды тануға және оларға дұрыс әрекет етуді үйрету.

Материалдар мен ресурстар:

ойын-сауық орындары мен көліктің иллюстрациялары немесе суреттері.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Тәрбиеленушілермен амандасу.

Қоғамдық орындарда және қоғамдық көліктердегі ережелерді білу және сақтау неге маңызды екендігі туралы қысқаша әңгіме.

Балалардан қандай қоғамдық орындарды білетінін және қандай көлікті пайдаланатынын сұраңыз.

Тәрбиеленушілерді қоғамдық орындардағы тәртіп ережелерімен таныстыру:

Саябақтар мен ойын алаңдарында:

Ешқашан ата-анаңнан немесе үлкендерден алыс кетпеңіз.

Егер адасып қалсаңыз, тұрған жерде қалып, көмекке шақырыңыз.

Сынған әткеншектерде немесе басқа қауіпті жерлерде ойнамаңыз.

Кинотеатрлар мен сауда орталықтарында:

Әрқашан үлкен адамның қолынан ұстаңыз.

Бейтаныс адамдармен сөйлеспеңіз.

Егер сізді біреу шақырса, дереу үлкендерге айтыңыз.

Қоғамдық көлікте тәртіп ережелері:

Автобустар, трамвайлар және метрода:

Көлік жүргізу кезінде тұтқалардан ұстаңыз.

Терезеден еңкеймеңіз.

Салонда жүгірмеңіз.

Тек ересек адаммен бірге кіріп шығыңыз.

Сюжетті-рөлдік ойындар:

Жағдаяттарды ойнаңыз: саябақта адасу, автобуста жүру және т.б.

Әрбір жағдайға сәйкес ережені талқылаңыз.

Пайдалы сілтемелер:

https://www.youtube.com/watch?v=v35mrFKL1Sw&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7lWQuIA-hK_6ODD&index=29

<https://www.youtube.com/watch?v=VDTxhl7wPJE&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=4>

**«ЖЕКЕ ҚАУПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР
МЕКТЕПАЛДЫ ДАЯРЛЫҚ (5 ЖАС)**

1-ТАҚЫРЫП: «ТӨТЕНШЕ ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ТЕЛЕФОН НӨМІРЛЕРІ»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: Тәрбиеленушілерге төтенше қызметтердің телефон нөмірлерін есте сақтауды және қажет болған жағдайда дұрыс пайдалануды үйрету.

Негізгі міндеттері:

1. Балаларды «Төтенше қызметтер» ұғымымен және төтенше қызметтердің телефон нөмірлерімен таныстыру.

2. Қандай жағдайларда төтенше қызметтерге қоңырау шалу керектігін түсіндіру.

3. Балаларды төтенше қызмет операторына ақпаратты дұрыс және анық жеткізуді үйрету.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Өрт сөндірушілер, полицейлер және медицина қызметкерлері кім екені және олардың адамдарға қалай көмектесетіні туралы қысқаша талқылау.

Қайда және қалай қоңырау шалу керек екенін үйрену:

- бейнеролик тамашалау;
- қажетті телефон нөмірін теру;
- анық және сабырлы (байсалды) сөйлеу.
- өзін таныстырып (аты-жөнін, қайдан екенін айту) не болғанын айту.

Сюжеттік-рөлдік ойын:

Балаларды жұптарға бөлу. Бір бала қоңырау шалушының рөлін, екіншісі - төтенше қызмет операторының рөлін ойнайды.

Өртүрлі жағдайлар көрсетілген (өрт, адам құлады, көшеде біреу айқайлап жатыр және т.б.) карточкаларды тарату.

Қоңырау шалуға жаттықтыру. Ол үшін бала қажетті телефон нөмірін теріп, операторға ақпарат беруі керек.

Төтенше қызметтердің телефон нөмірлерін қайталау:

Ойын түрінде төтенше қызметтердің телефон нөмірлерін қайталау.

Телефон нөмірлерін есте сақтау үшін ән немесе тақпақ (рифма) ойластыру.

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің рефлексиясы балаларға үйде қайталау үшін төтенше қызметтердің телефон нөмірлері жазылған карточкалар немесе жапсырмалар тарату.

Пайдалы сілтемелер:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

<https://orken-instituty.kz/ru/dashboard/cpsp-material/poleznye-materialy-cpsp>

https://www.youtube.com/watch?v=HBgZoMfOcIE&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7lWQuIA-hK_6ODD&index=12

2-ТАҚЫРЫП: «ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАРДАҒЫ ҚОҢЫРАУ ШАЛУ СЦЕНАРИЙЛЕРІ»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: Балаларды төтенше қызметтерге дұрыс және тиімді қоңырау шалуға, жедел әрекет ету үшін қажетті ақпаратты беруге үйрету.

Міндеттері:

Балаларды төтенше қызметтердің телефон нөмірлерімен (полиция, өрт сөндіру қызметі, жедел жәрдем, газ қызметі) таныстыру.

Төтенше жағдайлардағы қоңырау сценарийлерінің негізгі элементтерін көрсету.

Әртүрлі төтенше жағдайларда қоңырау сценарийін есте сақтау және төтенше қызметтерге қоңырау шалу бойынша жаттығулар өткізу.

Материалдар мен ресурстар:

Төтенше қызметтерге қоңырау шалу мысалдарын көрсету үшін қажетті суреттер мен бейне жазбалар.

Төтенше қызметтердің телефон нөмірлері мен қоңырау сценарийлері бар таратпа материалдар.

Рөлдік ойындарға арналған телефондар, телефон аппараттары немесе ойыншық телефондар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Төтенше қызметтерге қоңырау шалудың маңыздылығын түсіндіру:

«Есте сақта!»

<i>Өрт күзеті</i>	101
<i>Полиция</i>	102
<i>Жедел жәрдем</i>	103
<i>Төтенше газ қызметі</i>	104,112
<i>Бірыңғай құтқару қызметі</i>	112
<i>«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу.</i>	111
<i>«111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.</i>	

Қоңырау сценарийінің негізгі элементтерін көрсету (қосымша 1,2,3):

Сәлемдесу және өзін сабырлы (байсалды) таныстыру.

Мекенжай мен оқиға орнын көрсету.

Жағдайды сипаттау (не болғанын, қандай қауіп бар екенін, зардап шеккендер бар ма, жоқ па және т.б.).

Оператордың сұрақтарына жауап беру.

Оператордың нұсқауларын орындау.

Қоңырауға дейін және қоңыраудан кейінгі тәртіп (қауіпсіздік) ережелерін талқылау:

Оқиға орнында болу (егер бұл қауіпсіз болса).

Оператор айтпайынша, телефон тұтқасын қоймау.

Оператордың нұсқауларын орындау және мүмкін болса, көмек көрсету.

Бекітуге арналған тапсырмалар: Өртүрлі жағдайлар үшін қоңырау сценарийін құрастыру. Мысалы: үйдегі өрт. Жарақат немесе ауру.

Газдың иісінің шығуы. Ұрлық немесе шабуыл.

Пайдалы сілтемелер:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-lij>

<https://orken-instituty.kz/ru/dashboard/cpsp-material/poleznye-materialy-cpsp>

https://www.youtube.com/watch?v=HBgZoMfOcIE&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7lWQuIA-hK_6ODD&index=1

3-ТАҚЫРЫП: «ҰЙЫМДАСТЫРЫЛҒАН ІС-ӘРЕКЕТ КЕЗІНДЕГІ ТӘРТІП (ҚАУІПСІЗДІК) ЕРЕЖЕЛЕРІ»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету және қолайлы даму ортасын қалыптастыру мақсатында ұйымдастырылған іс-шаралар кезінде тәртіптің (қауіпсіздік) негізгі ережелеріне үйрету.

Міндеттері:

Балаларды топта/сыныпта тәртіптің (қауіпсіздік) негізгі ережелерімен таныстыру.

Осы ережелерді сақтаудың маңыздылығын түсіндіру.

Тәртіп (қауіпсіздік) ережелерін бекіту үшін балалармен рөлдік ойындар ойнатып, жаттықтыру.

Материалдар мен ресурстар:

Тәртіп (қауіпсіздік) ережелерін бейнелейтін суреттер немесе карточкалар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет кезіндегі әртүрлі жағдайлар бейнеленген карточкалар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу

Ұйымдастырылған іс-әрекет кезінде ережелерді сақтаудың маңыздылығын түсіндіру (мысалы, барлығының өз қызығушылықтарына сай әрекеттермен айналысуы үшін жайлы орта жасау).

Ережелердің топты/сыныпты барлығы үшін жайлы және қауіпсіз етуге қалай көмектесетінін қысқаша талқылау.

Педагог ережелердің иллюстрацияларын пайдаланып, негізгі ережелерді түсіндіреді:

Педагогты тыңдау және тапсырмаларды орындау: педагог сөйлеген кезде, оны тыңдау және оның нұсқауларын орындаудың маңыздылығы.

Топта/сыныпта жүгірмеу: тек сыртта немесе спорт алаңында жүгіруге болады.

Басқалардың заттарын рұқсатсыз алмау: достарыңның жеке заттарына құрметпен қарау.

Ұйымдастырылған іс-әрекет кезінде айқайламау: басқа балаларға кедергі келтірмеу үшін жай және сабырлы сөйлеу.

Достарыңа көмектесу: мейірімді және құрметті болу.

Үстел үстіндегі тәртіпті сақтау: заттарды/құралдарды өз орнына қою және тазалықты сақтау.

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің қорытындыларын шығару.

Тәртіп (қауіпсіздік) ережелерін қайталау.

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/UMVKB4sqULE?si=eXG4pVrj6lVX9uBh>

<https://orken-instituty.kz/ru/telefoniy-goryachih-linij>

4-ТАҚЫРЫП: «ЛИФТ (ЖЕДЕЛ САТЫ) ПЕН КІРЕБЕРІСТЕГІ (ПОДЪЕЗД) ТӘРТІП ЕРЕЖЕЛЕРІ»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды лифт пен кіреберістегі тәртіптің (қауіпсіздік) негізгі ережелеріне үйрету, қауіпті жағдайлардың алдын алу.

Міндеттері:

Балаларды лифт пен кіреберісте тәртіптің (қауіпсіздік) негізгі ережелерімен таныстыру.

Балаларды қауіпті жағдайларды тануға және сол уақытта дұрыс әрекет етуге үйрету.

Төтенше жағдайларда өз бетінше шешім қабылдау дағдыларын дамытуға ықпал ету.

Материалдар мен ресурстар:

Лифт пен кіреберісте тәртіптің (қауіпсіздік) ережелерін бейнелейтін иллюстрациялар немесе суреттер

Әртүрлі жағдайлар бейнеленген карточкалар

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу.

Лифт пен кіреберісте қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын талқылау.

Лифттегі тәртіп (қауіпсіздік) ережелерін талқылау:

Лифті күту: лифт келгенше есіктерінен алыс тұр.

Кіру және шығу: лифт есіктері ашылғанда тез кіріп, тез шығу, табалдырықта тұрмау.

Түймешіктермен (кнопка) ойнамау: тек қажетті түймешіктерді басу, барлық түймешіктерді басудың қажеті жоқ.

Лифтке жалғыз кірмеу: ең дұрысы, лифтке ересектермен немесе үлкен балалармен бірге кіру.

Егер лифт тоқтап қалса: қорықпау, саспау, диспетчерді шақыру түймешігін басып, көмек күту.

Кіреберістегі тәртіп (қауіпсіздік) ережелерін талқылау:

Бейнеролик қарау №1 «Кіреберісте»

Бейнероликті талқылау: егер кіреберісте бөтен адам болса, не істеу керек?

Кіреберісте: бейтаныс адамдармен сөйлеспеу, бейтаныс адамдарға есік ашпау, баспалдақтар мен қоршауларда ойнамау, ата-аналармен/ересектермен бірге болу.

Негізгі сұрақтар арқылы бекіту:

Бейтаныс адамдарға кіреберіс есігін ашуға бола ма? Неге?

Егер лифт тоқтап қалса, не істеу керек?

Кіреберісте баспалдақтар мен қоршауларда ойнауға бола ма? Лифтке қалай дұрыс кіру және шығу керек?

Пайдалы сілтеме:

https://www.youtube.com/watch?v=3B0fLh5HPR0&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao71WQuIA-hK_6ODD&index=3

5-ТАҚЫРЫП: «КӨШЕДЕГІ ҚАУІПТІ ОРЫНДАР» (АШЫҚ ҚҰДЫҚТАР, ҚАҢЫРАП ҚАЛҒАН ҒИМАРАТТАР, СЕПТИКТЕР, ҚҰРЫЛЫС АЛАНДАРЫ, ГАРАЖДАР)

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды көшедегі қауіпті орындарды білуге және жазатайым оқиғаларды болдырмау үшін өзін қалай дұрыс ұстау керектігін үйрету.

Міндеттері:

Балаларды көшедегі түрлі қауіпті орындармен таныстыру (ашық құдықтар, қаңырап қалған ғимараттар, септиктер, құрылыс алаңдары, гараждар).

Балаларға бұл орындардың неге қауіпті екенін түсіндіру.

Балаларға қауіпті орындардағы қауіпсіздік ережелеріне үйрету.

Материалдар мен ресурстар:

Қауіпті орындардың суреттері немесе иллюстрациялары (ашық құдықтар, қаңырап қалған ғимараттар, септиктер, құрылыс алаңдары, гараждар)

Әртүрлі жағдайлар бейнеленген карточкалар

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу

Көшедегі қауіпсіздік ережелерін сақтаудың маңыздылығын талқылау

Балалармен көшедегі қауіпті орындар туралы әңгімелесу:

Ашық құдықтар:

Ашық құдыққа ешқашан жақындама, құлап кетіп, қатты жарақат алуың мүмкін.

Егер ашық құдықты көрсен, ересек адамға айт немесе құтқару қызметіне қоңырау шал.

Қаңырап қалған ғимараттар:

Қаңырап қалған үйлерге немесе ғимараттарға кірме, олар өте қауіпті болуы мүмкін.

Онда сынған еден, құлаған заттар немесе қауіпті жәндіктер, жануарлар болуы мүмкін.

Септиктер:

Септиктердің қақпақтарына жақындама, олар бекітілмеген болуы мүмкін.

Егер ашық септикті байқасаң, ересек адамға айт.

Құрылыс алаңдары:

Құрылыс алаңдарында ешқашан ойнама, онда көп қауіпті заттар бар, жарақат алуың мүмкін.

Әрқашан құрылыс алаңдарынан алыс жүр.

Гараждар:

Гараждардың жанында, әсіресе олар жабық болса және ішінде ешкім болмаса, ойнама.

Гараждарда қауіпті құралдар немесе химиялық заттар болуы мүмкін.

Балалармен көшедегі қауіпті орындардағы тәртіп ережелерін қайталау.

Пайдалы сілтемелер:

https://youtu.be/oCPp_7Rbrao?si=9T6S-ouQesjEBGSc

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

6-ТАҚЫРЫП: «ҮЙДЕГІ ҚАУІПТІ ЗАТТАР» (ДӘРІЛЕР, СҰЙЫҚТЫҚТАР, ГАЗ БАЛЛОНДАРЫ)

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды үйдегі қауіпті заттарды тануға және жазатайым оқиғалар мен улануды болдырмау үшін дұрыс әрекет етуге үйрету.

Міндеттері:

Балаларды үйдегі әртүрлі қауіпті заттармен (дәрілер, тұрмыстық химия, газ баллондары) таныстыру.

Балаларға бұл заттардың неге қауіпті екенін және тәртіпсіздіктің салдары қандай болатынын түсіндіру.

Балаларды қауіпті заттардың жанында қауіпсіздік ережелеріне үйрету.

Материалдар мен ресурстар:

Қауіпті заттардың суреттері немесе иллюстрациялары (дәрілер, тұрмыстық химия, газ баллондары).

Әртүрлі жағдайлар бейнеленген карточкалар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу.

Педагог балаларды қарсы алып, бүгін олар үйде қандай заттар қауіпті болуы мүмкін екенін және олардың жанында қалай дұрыс әрекет ету керектігін түсіндіру.

Үйде қауіпсіздік ережелерін сақтаудың маңыздылығы туралы түсінік беру.

Үйдегі қауіпті заттар туралы әңгіме:

Дәрі-дәрмектер:

Дәрі-дәрмектерді тек ересектердің нұсқауымен қабылдау керек екенін түсіндіру.

Дәрілерді ешқашан өздігінен алмау және тіпті олар кәмпитке ұқсаса да дәмін көрмеу.

Тұрмыстық химия:

Жуу құралдары, ағартқыштар, тазалау құралдары және басқа тұрмыстық химикаттар өте қауіпті болуы мүмкін екенін түсіндіру.

Ешқашан тұрмыстық химияны ересек адамдарсыз ашып, қолданбау.

Газ баллондары:

Газ баллондары (мысалы, аэрозольдер) дұрыс қолданылмаса, қауіпті болуы мүмкін екенін түсіндіру.

Баллондармен ойнамау және оларды әсіресе жабық орындарда шашпау.

Сюжеттік-рөлдік ойындар:

Балаларды топтарға бөліп, қуыршақтар немесе ойыншықтар тарату.

Жағдайларды сахналау: бала дәрілерді, тұрмыстық химияны немесе газ баллонын тауып алады.

Әр жағдайдағы тәртіп, қауіпсіздік ережесін талқылау.

Ережелерді қайталау:

Балалармен үйдегі қауіпті заттардың жанындағы қауіпсіздік ережелерін қайталау. Балаларға «Егер дәрілерді тауып алсаң, не істеу керек?», «Тұрмыстық химиямен ойнауға бола ма?» т.б. сұрақтар қою.

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/topPwzQFQIE?si=3xsiXpAbNDcb8zRp>

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

7 - ТАҚЫРЫП: «МЕН АДАСЫП КЕТКЕН ЖАҒДАЙҒА 5 ҚАРАПАЙЫМ КЕҢЕС»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: балаларды адасып кеткен жағдайда дұрыс әрекет етуге үйрету.

Міндеттері:

Балаларды адасып кеткен жағдайда көмектесетін бес негізгі кеңеспен таныстыру.

Адасып кеткен жағдайда қай жерде қалудың маңыздылығын түсіндіру.

Балалардың өздері туралы маңызды ақпаратты (толық аты-жөні, ата-анасының есімдері, телефон нөмірлері) есте сақтауларын дамыту.

Материалдар мен ресурстар: әртүрлі жағдайлар, қабылдануы тиіс әрекеттер бейнеленген карточкалар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу

Адасып кеткен жағдайдағы бес қарапайым кеңеспен танысу:

Кеңес 1: Орнында қал.

Егер адасып кетсең, ең бастысы – орнында қалу. Бұл ересектердің сені тез табуына көмектеседі.

Көмекті күтіп, орнында тұрған баланың иллюстрациясын көрсету.

Кеңес 2: «Анашым/Әкем» деп қатты дауыстап, айналаға мұқият қара.

Кеңес 3: Егер телефон болса, ата-анаңа қоңырау шалып, тұрған жеріңді айт (немесе айналандағы нәрселерді сипатта). Телефон жоқ болса, ересек адамнан қоңырау шалуды өтін. Егер анаңның/әкенің телефон нөмірін білмесең, біреуден полицияға қоңырау шалуды өтін. Егер формадағы полицейді көрсең, оған барып, адасып кеткеніңді айт.

Кеңес 4: Егер көшеде/саябақта адасып кетсең: қауіпсіз жер тауып, сонда кір. Мысалы, жақын жердегі дүкен, бутик немесе кафе болуы мүмкін.

Кассирге, сатушыға, әкімшіге, күзетшіге, даяшыға немесе тазалаушыға бару. Адасып кеткеніңді айтып, көмек сұра.

Кеңес 5: Бейтаныс адамдармен бірге кетпе

Ешқашан бейтаныс адамдармен бірге кетпе, тіпті олар көмек ұсынса да. Орнында қал және сенім артуға болатын адамдардың көмегін күт.

Бейтаныс адаммен кетпей тұрған баланың иллюстрациясын көрсету.

Ережелерді қайталау: Балалармен адасып кеткен жағдайда қолданылатын бес қарапайым кеңесті қайталау.

Пайдалы сілтемелер:

https://youtu.be/8rz3wsHhc0Y?si=ZHH-0Nn_TgQA1b91

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

8-ТАҚЫРЫП: «МЕН АДАСЫП КЕТКЕНДЕГІ 5 ҚАРАПАЙЫМ КЕҢЕС»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің мақсаты: Балаларды бейтаныс адам оларды алып кетуге тырысқан жағдайда дұрыс әрекет етіп, өздерін қорғап, көмек шақыруға үйрету.

Міндеттері:

Балаларды бейтаныс адамдармен байланыс кезіндегі қауіпсіздік ережелерімен таныстыру.

Балаларға бейтаныс адамдардың ұсыныстарынан бас тартудың маңыздылығын түсіндіру (балмұздақ, кәмпит, сағыз, ойыншық және т.б.).

Балаларды күмәнді жағдайларды тануға және мұндай жағдайларда дұрыс әрекет етуге үйрету.

Материалдар мен ресурстар: әртүрлі жағдайлар бейнеленген иллюстрациялар немесе суреттер, қабылдануы тиіс әрекеттер бейнеленген карточкалар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу. Бейтаныс адам оларды алып кетуге тырысса, қалай әрекет ету керектігін түсіндіру.

«Бейтаныспен кездесу» графикалық бейнеролигін қарап, негізгі қауіпсіздік ережелерін талқылау:

Ереже 1: Ешқашан бейтаныс адамдармен бірге кетпе

Балаларға бейтаныс адамдармен бірге кетуге болмайтынын (тіпті олар қызықты немесе тәтті нәрселер ұсынса да) түсіндіру.

Балаға бірдеңе ұсынған бейтаныс адам бейнеленген иллюстрацияларды көрсету.

Ереже 2: Сенімді ересектерге жақын бол

Балаларды әрқашан ата-аналарының немесе заңды өкілдерінің жанында болуға үйрету.

Ересек адамның қолынан ұстап тұрған баланың суретін көрсету.

Ереже 3: Дауыс шығарып, көмекке шақыр

Бейтаныс адам оларды алып кетуге тырысса, балалар «Көмектесіңдер!» немесе «Мен бұл адамды танымаймын!» деп қатты айқайлау керектігін түсіндіру.

Дауыс шығарып тұрған баланың суретін көрсету.

Ереже 4: Қауіпсіз орынға қарай жүгір

Балаларды қауіпсіз орынға жүгіріп баруға мысалы, ата-анасына, педагогқа, полиция қызметкеріне немесе сенуге болатын басқа ересек адамға үйрету.

Қауіпсіз орындардың (дүкен, мектеп, полиция бөлімі) суреттерін көрсету.

Ереже 5: Болған жағдайды ересек адамға айт

Балаларды кез келген күмәнді жағдай немесе бейтаныс адамның оларды алып кетуге тырысқаны туралы ересек адамға міндетті түрде айтуға үйрету.

Болған жағдайды ересек адамға айтып тұрған баланың иллюстрациясын көрсету.

Ережелерді қайталау:

Балалармен бейтаныс адам оларды алып кетуге тырысса, қолданылатын негізгі ережелерді қайталау.

Пайдалы сілтеме:

https://www.youtube.com/watch?v=ho7aj-11u3E&list=PLA5eCSY2FeoQFtmGao7IWQuIA-hK_6ODD&index=4

9 - ТАҚЫРЫП: «ҚАУІПСІЗ АТТРАКЦИОНДАР. ОЙЫН-САУЫҚ САЯБАҒЫНДА ҚАЛАЙ ӘРЕКЕТ ЕТУ КЕРЕК?»

Ұзақтығы: 25-30 минут

Топ/сынып: мектеп алды даярлық тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-шараның мақсаты: жазатайым оқиғалар мен жарақаттануды болдырмау мақсатында балаларға аттракциондар мен ойын-сауық саябағында қауіпсіздік ережелерін үйрету.

Міндеттері:

Балаларды аттракциондардағы қауіпсіздік ережелерімен таныстыру.

Саябақтағы қауіпсіздік сақтаудың маңыздылығын түсіндіру.

Аттракциондарда қауіпсіздік белбеулері мен басқа да қорғаныс құралдарын дұрыс пайдалануға дағдыландыру.

Материалдар мен ресурстар: аттракциондар мен ойын-сауық саябағындағы жағдайлардың иллюстрациялары немесе суреттері, аттракциондардағы қауіпсіздік ережелері жазылған карточкалар.

Ұйымдастырылған іс-әрекет:

Балаларды қарсы алу.

Аттракциондардағы қауіпсіздіктің маңыздылығы туралы әңгімелесу.

Аттракциондардағы қауіпсіздік ережелерін талқылау

1-ереже: Жас пен бой шектеулерін сақтау

Әр аттракционның қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін жас және бой шектеулері бар екенін түсіндіру.

Әртүрлі аттракциондар мен олардың шектеулері бейнеленген иллюстрацияларда көрсету.

2-ереже: Әрқашан қауіпсіздік белбеулерін тағу

Көптеген аттракциондардың қауіпсіздік белбеулері бар екенін және оларды міндетті түрде тағу керектігін түсіндіру.

Қауіпсіздік белбеулерін киген балалардың суреттерін көрсету.

3-ереже: Аттракцион операторының нұсқауларын орындау

Аттракцион операторы әрқашан маңызды қауіпсіздік нұсқауларын беретінін, оларды мұқият тыңдау және орындау керектігін түсіндіру

Оператор нұсқаулары жазылған карточкаларды көрсету.

4-ереже: Қолдарың мен аяқтарыңды аттракционның ішінде ұстау

Көптеген аттракциондарда орындықтан қолдары мен аяқтарын шығаруға болмайтынын түсіндіру.

Аттракциондарда қауіпсіздік ережелері бейнеленген иллюстрациялар көрсету.

5-ереже: Толық тоқтағанша аттракционнан шықпау

Әрқашан аттракцион толық тоқтап, оператордың рұқсатын күту керек екенін түсіндіру.

Аттракционнан шыққан балалардың суреттерін көрсету.

Ережені қайталау: балалармен аттракциондардағы қауіпсіздік ережелерін қайталау. Балаларға «Қауіпсіздік белбеуін бекіту неге маңызды?», «Егер оператор нұсқау берсе не істеуім керек?», «Аттракционның сыртында қолдарың мен аяқтарыңды шығаруға бола ма?» т.б. сұрақтар қою.

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/JkUvKopOdII?si=MRDSeGqaOjipP7Xr>

10-ТАҚЫРЫП: «СЫРТТА ОЙЫН КЕЗІНДЕГІ ТӘРТІП ЕРЕЖЕЛЕРІ»

Ұзақтығы – 25-30 минут

Топ/сынып: мектепалды даярлық тобы/сынып (5 жастағы балалар)

Ұйымдастырылған іс-шаралардың мақсаты: жарақаттар мен қауіпті жағдайларды болдырмау мақсатында балаларды сыртта ойын кезінде қауіпсіздік ережелерін үйрету.

Тапсырмалар:

Балаларды сыртта ойын кезіндегі қауіпсіздік ережелерімен таныстыру.
Арнайы бөлінген орындарда, ересектердің бақылауымен ойнаудың маңыздылығын түсіндіру.

Балаларды жолға жүгіріп шығу сияқты қауіпті жағдайлардан аулақ болуға үйрену.

Материалдар мен ресурстар: түрлі сырттағы ойын жағдайларының суреттері немесе иллюстрациялары.

Ұйымдасқан іс-шаралар:

Балалармен амандасу. Сыртта ойын кезіндегі қауіпсіздік ережелерімен таныстыру.

1-ереже: Қауіпсіз жерлерде ойнау

Балаларға тек ойын үшін арнайы бөлінген жерлерде, мысалы, аула, ойын алаңдары, саябақтарда ойнау керектігін түсіндіру.

Ойынға арналған қауіпсіз жерлердің иллюстрацияларын көрсету.

2-ереже: Жолға шықпау, жолға қарай жүгірмеу

Жолға жүгіріп шығуға немесе жолдың жанында ойнауға болмайтынын түсіндіру.

Жолдың жанындағы қауіпсіздік ережелері бейнеленген суреттерді көрсету.

3-ереже: Айналаға қарау

Жолды кесіп өтпес бұрын немесе жаңа жерде ойынды бастамас бұрын айнала, жан-жаққа қарау керектігін түсіндіру

Жолды кесіп өтер алдында айналаға, жан-жағына қарап тұрған балалардың суреттерін көрсету.

4-ереже: Ересектердің бақылауында ойнау

- Балаларға ең жақсысы ата-аналарының немесе басқа ересектердің бақылауында ойнау екенін түсіндіру.
- Ересектердің бақылауында ойнап жатқан балалардың суреттерін көрсету.

5-ереже: Айналадағы адамдарға мұқият болу

Балаларды қақтығыстар мен жарақаттануды болдырмас үшін басқа балалар мен ересектерге қарауға үйрету.

Пайдалы сілтеме:

https://youtu.be/oCPp_7Rbrao?si=uKafRwZFLxKKeNJs

«ЖЕКЕ ҚАУПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР

1 СЫНЫП

№ 1-САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ЖЕДЕЛ ҚЫЗМЕТ НӨМІРЛЕРІ. ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙ ТУЫНДАҒАН КЕЗДЕ ЖЕДЕЛ ҚЫЗМЕТТЕРГЕ ҚОҢЫРАУ ШАЛУ СЦЕНАРИЙЛЕРІ».

Сабақтың мақсаты: Төтенше жағдайлар кезінде көмекке келетін жедел қызметтердің нөмірлерін ажырату.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі. Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй қалыптастыру.

(1-2 мин)

2. Мақсат қою.

Мұғалім:

Шыр-шыр етеді,

Құлағыңнан өтеді.

Ұстай алсаң,

Сөйлеп кетеді. (жауабы: телефон)

- Бүгін біз сабақта не туралы сөйлесеміз деп ойлайсыздар?

- Адамдарға телефондар не үшін қажет?

- Әлемдегі ең маңызды телефондар қандай?

Адамдардың өмірін құтқару бойынша шұғыл қызметтердің нөмірлерін есте сақтаңыз.

3. Білімді өзектендіру. Зерттелген нәрсені қайталау.

Қызметтік машиналардың суреттерінен «Қызметті тап» ойыны.

- Бұл машиналардың қандай қызметтерде жұмыс жасайды?

Әр бір адам өз өмірінде төтенше жағдайдың куәгері болған шығар. Және сол адам, зардап шеккендерге көмектесуге тырысады. Осындайда адамдарға жедел көмек көрсететін құтқару қызметтері бар. Сиреналарды қосып, олар арнайы қызмет көрсету машиналарымен көмекке шығады.

4. Тақырыпқа кіріспе.

Шұғыл қоңыраулар рөлдік ойын.

Жедел қызметтердің бірыңғай телефоны бар, оған қоңырау шалу арқылы сіз кез-келген жағдайда көмек сұрай аласыз. Бұл телефон - **112**. Төтенше

жағдайларда ең бастысы-тыныштықты сақтау және операторға сізге не болғанын түсіндіре білу. Ешқашан қиындыққа тап болмас үшін қауіпсіздік ережелерін есте сақтау қажет.

Нұсқаулар:

1. Егер сізде немесе көршілеріңізде өрт болса, **101-ге** қоңырау шалыңыз.
2. Егер сізді ренжіткен болса, затыңызды ұрлаған немесе қатты қорқытқан болса онда **102-ге** қоңырау шалыңыз.
3. Егер сіз немесе жақын адамыңыз ауырып қалса, **103-ге** қоңырау шалыңыз.
4. Сізге кез-келген жағдайда **112** қызметі көмектеседі.

5. Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру.

Соңғы ойын «Әр түрлі жағдайлар» (балалар қандай қызметке қоңырау шалу керектігін және бұл жағдайда балалар өздерін дұрыс ұстайтынын түсіндіруі керек:

1. Есікті бейтаныс адам қағады. (102)
2. Әже ауырып қалды. (103)
3. Көрші үйдің терезесінен түтін шығады. (101)

«Есте сақта!»

<i>Өрт күзеті</i>	101
<i>Полиция</i>	102
<i>Жедел жәрдем</i>	103
<i>Төтенше газ қызметі</i>	104,112
<i>Бірыңғай құтқару қызметі</i>	112
<i>«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.</i>	111

6. Бекіту. Өзіндік жұмыс. Тапсырманы орындаңыз. Суреттің астына қызмет нөмірін жазыңыз.

7. Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=fyfkEuHSiIc&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=5>

https://www.youtube.com/watch?v=hH_WhoDXIzU&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=25

№ 2-САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙ ТУЫНДАҒАН КЕЗДЕ ЖЕДЕЛ ҚЫЗМЕТТЕРГЕ ҚОҢЫРАУ ШАЛУ СЦЕНАРИЙЛЕРІ»

Сабақтың мақсаты: Балаларды төтенше жағдай кезінде құтқару қызметіне шұғыл қоңырау шалуды үйрету.

Сабақ барысы.

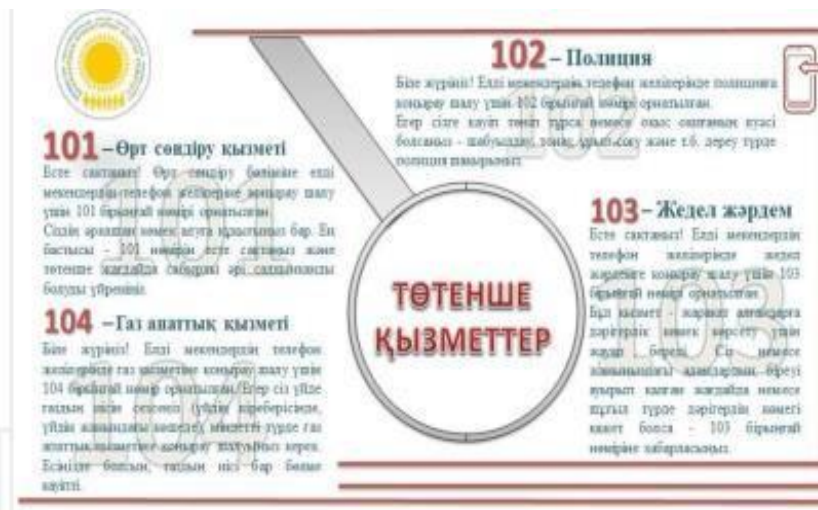
1. Ұйымдастыру кезеңі. Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй қалыптастыру.

2. Мақсат қою.

Әр адамның өмірінде көптеген кездейсоқ сәттер болады. Үйде немесе мектепте болған кезде біз қиын уақытта кімге жүгіну керектігін білеміз - бұл біздің ата-анамыз, мұғалімдеріміз, достарымыз. Бірақ үлкен қалада жалғыз жүргенде әртүрлі қауіп-қатерге кезігуің мүмкін. Қауіп – қатер барлық жерде: қоғамдық көлікте, театрда, көшеде болуы мүмкін. Бұл жағдайда біз кімнің көмегіне сене аламыз?

3. Білімді өзектендіру. Зерттелген нәрсені қайталау.

Құтқару қызметі мамандықтарының суреттері бойынша «Қызмет нөмірін атаңыз» ойыны.

«Есте сақта!»

Өрт күзеті	101
Полиция	102
Жедел жәрдем	103
Төтенше газ қызметі	104,112
Бірыңғай құтқару қызметі	112
«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.	111

4. Тақырыпқа кіріспе.

«Шұғыл қоңыраулар» рөлдік ойын.

Өрт сөндіру бөліміне қоңырау шалыңыз.

Сонымен, мынаны айту маңызды:

1. Мекенжайы. Егер бала өз атын айта алмаса немесе байланыс үзілген болса да, құтқару қызметі аталған жерге барады.

2. Оператор оқиға болған жерді - үйді немесе пәтерді, көшені нақтылауды сұрайды.

3. Оқиғаның сипаты. Не болғанын қысқаша сипаттау керек. Мысалы: теледидар жанып жатыр немесе әжем ауырып қалды.

4. Ата-анасының аты, тегі, байланыстары. Өзіңізді атаңыз, ата-анаңыздың біреуінің телефонын хабарлаңыз.

5. Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру.

«Басқару қызметі» ойыны. Қыздар ұсынылған нөмірлерге қоңырау шалады, ұлдар көмекке асығады немесе нөмірді дұрыс теруге көмектеседі.

Жағдайлар:

- көшедегі бұзақылық шабуыл;
- газдалған үйдің пәтерінде өрт, құрбандар бар;
- өтіп бара жатқан адамның инфарктісі;
- жол-көлік оқиғасы, құрбандар бар;
- құрылыс алаңындағы газдың иісі;
- сіздің пәтеріңіз тоналды;

6. Бекіту. Өзіндік жұмыс.

Мен мәлімдеме жасаймын, ал сіз сигнал картасын көтересіз. Егер сіз келіссеңіз-жасыл. Егер жоқ болса-қызыл.

Мен телефонды қалай пайдалану керектігін білемін.

Мен қашан көмек сұрау керектігін білемін.

Мен қандай телефон арқылы көмек сұрайтынымды білемін.

Мен не айтарымды білемін.

Мен мекен-жайымды және телефонымды білемін.

Мен бұл нөмірлерді ешқашан ермек үшін термеймін.

Егер сіз жасыл картаны алты рет көтерген болсаңыз, онда мен сіз үшін тыныш бола аламын.

Қорытынды. Рефлексия.

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=fyfkEuHSiIc&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=5>

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

№ 3 – САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ЕСІКТІ ҚАҒУ. ҚАУІПТІ ҚАЛАЙ ТАНУҒА БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды қауіпті жағдайларды жылдам және ұтымды шешімдер қабылдауға үйрету.

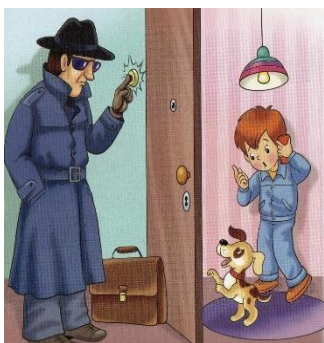
Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі. Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй қалыптастыру. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

«Қасқыр мен жеті лак» ертегісін еске түсіріңіз.

- Ешкі өз балаларына не тапсырды?
- Қасқыр лактарды алдай алды ма? Неліктен?

Бейтаныс ағайды үйге кіргізбе,
Және апайға да есік ашпа,
Егер анаң жұмыста болса.
Бейтаныс адамдарға сенбе,
Есікті мықтап кілтте!

3. Білімді өзектендіру. Зерттелген нәрсені қайталау.

Қазір біз үйде жалғыз қалдық деп елестетейік. Қараңызшы, балаға үй ішінде қауіп төндіретін қандай заттар бар?

- Кенеттен біреу есікті қақты. Сіз есікті бірден ашасыз ба?

4. Тақырыпқа кіріспе. Бейтаныс адамдар неге қауіпті? Дұрыс, балалар, ешкімге есікті аша салуға болмайды, өйткені қауіпті адамдар көп. Олар пәтерді тонап, баланы ұрлап, тіпті адамды өлтіруі мүмкін. Егер сіз үйде жалғыз қалсаңыз, бейтаныс адамдарға, тіпті олардың дауысы мейірімді болса да, есікті ашпаңыз. Қауіпті адам ол өте айлакер, ол курьер немесе тіпті сіздің ата- анаңыздың танысы деп айтуы мүмкін. Бірақ сіз сенбеңіз, үйде жалғыз екеніңізді айтпаңыз, әкем ұйықтап жатыр еді, деп айтыңыз және ол оны оятпауын сұрағанын айтыңыз. Бейтаныс адамнан кетуді және кедергі жасамауды сұраңыз.

Енді біз үйде жалғыз қалып, есікті бейтаныс адам қағып тұрған қауіпті жағдайды ойнайық.

5. Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру.

«Егер үйге біреу кірсе» тренингі.

Тренинг барысында бала пәтерде жалғыз болған кезде бөгде адамдардың үйіне кіргізбеуі тиіс жағдайлар ойналады. Рөлдер бөлінеді. Бейтаныс бала есіктің артында тұрып, тартымды уәделерді, жылы сөздер мен интонацияларды қолдана отырып, пәтердегі баланың есігін ашуға көндіреді.

Жағдаяттар:

- пошташы шұғыл жеделхат әкелді;
- слесарь кранды жөндеуге келді;

- полицей дабылды тексеруге келді;
 - медбике әжесіне дәрі әкелді;
 - анамның досы қонаққа келді;
 - бейтаныс адамдар көршілеріне заттар қалдыруды сұрайды;
 - әйел адамға «Жедел жәрдем» шақыру керек.
- (Тренинг әр түрлі қатысушылармен бірнеше рет қайталанады).

6. Бекіту. Өзіндік жұмыс.

Ойын: «Дұрыс жауапты атаңыз». Мұғалім жағдаяттарды оқиды.

1. Бала үйде жалғыз. Телефон шырылдайды, ол телефонды алып, тыңдайды.

- Сәлеметсің бе, балақай! Мен сенің әкеңнің танысымын, оны телефонға шақырасың ба?

Бала жауап береді:

- Әкем үйде жоқ. Ол жұмыста. Тек кешке болады. Әкем қазір бос емес. Телефон нөміріңізді айтыңыз, ол сізге қайта қоңырау шалады.

2. Үйде жалғыз қыз. Телефон шырылдайды, ол телефонды алып, естиді.

- Сәлеметсің бе, қызым! Мен сантехникпін, айтыңызшы, кранды жөндеу үшін пәтеріңізге қалай кіруге болады?

- Қыз жауап береді:

- Ата-анам қазір үйде жоқ. Біздің пәтердің нөмірі 17.

- Бізде кран ағып жатқан жоқ. Әкем қазір келеді.

3. Есіктің қоңырауы соғылды. Бейтаныс адам мейірімді дауыспен:

- Мен пошташымын және сізге хат әкелдім. Бала жауап береді:

- хатты есікке қалдырыңыз, мен қазір ата-анамды оятамын.

- Үйде ешкім жоқ. Мен қазір ашамын және хатты өзім аламын.

7. Қорытынды.

Рефлексия.

- Бүгін сабақта қандай тақырыпты талқыладық?

- Неліктен біз үйдегі қауіптер туралы айттық? (олар туралы білу және олардан қалай аулақ болу керектігін білу үшін)

- Үйдегі қауіпті жағдайларды қалай болдырмауға болады?

- Әр адам қандай қауіпсіздік ережелерін білуі және орындауы керек?

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=hftM9yB25r4&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=36>

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

4 – САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ОЙЫНШЫҚТАРДЫ ҚАУІПСІЗ ПАЙДАЛАНУ ЕРЕЖЕЛЕРІ».

Сабақтың мақсаты: Балаларды үйдегі қауіпті заттарды тануға, қауіпсіздік ережелерін сақтауға үйрету.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі. Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй қалыптастыру.

(1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

Аяғы бар, жүрмейді, Аузы бар, күлмейді, Айнымайды бөпемнен Тек сөйлеуді білмейді. (Қуыршақ)	Шіркіннің өзіне обал-ақ, Жүреді аяқта домалап. (Доп)	Өздігінен жүрмейді, жарыспайды, Кісі мінсе жарыстан қалыспайды. Аяғы екеу болғанмен ізі жалғыз, Сағатта талай жерді қарыштайды. (Велосипед)

- Бұл жұмбақтар не туралы?

- Тағы қандай ойыншықтар бар?

3. Білімді өзектендіру. Зерттелген нәрсені қайталау.

Дымбілмес: Сәлеметсіздер ме, балалар! Мен сіздерге сүйікті ойыншықтарым мен қонаққа келдім, олармен ойнаймыз ба?

Мұғалім: Балалар, рұқсат етсеңіз сөмкеден ойыншықтарды бірінші мен алайын. (Қолын сөмкеге түсіреді.) Ой, мен ұшты нәрсемен саусағымды ауыртып алған сияқтымын. Дымбілместің ойыншықтары бір түрлі екен.

Мұғалім: (Инені шығарады). Мынау не? (Ине.) Ол не үшін қажет? Онымен ойнауға бола ма? Неліктен? (Балалардың жауаптары.) Бұл не? (Пышақты шығарады.) Пышақ не үшін қажет? Сіз онымен ойнай аласыз ба? Неліктен? (Балалардың жауаптары.) Бұл не? (Дәрі-дәрмектің қаптамасын шығарады.) Дәрі-дәрмектермен ойнауға бола ма? Неліктен? Оларды балаларға кім бере алады? (Балалардың жауаптары.) Бұл не? (Сіріңке қораптарын шығарады.) Отпен ойнауға бола ма? Не болуы мүмкін? Сіріңкелерді кім қолдана алады? (Балалардың жауаптары.) Балалар, Дымбілмес бізге қандай заттар әкелді? (Қауіпті.) Сіз олармен ойнай аласыз ба? Неліктен? (Балалардың жауаптары.)

4. Тақырыпқа кіріспе.

- Үйде қандай ойыншықтармен ойнайсыз?

- Олар өздігінен қауіп төндіре ала ма?

Ойыншықтарды бізге зиян тигізбеуі үшін олармен жұмыс істеу ережелерін жасайық.

1. Ойыншықтарға сүрінбеу және олардың зиян келтірмеуі үшін әрқашан орнына қою керек.
2. Ойыншықтарды ауызға салуға болмайды. Өйткені, олар тамақ үшін емес, ойын үшін жасалған.
3. Ешқандай жағдайда батареяларды аузыңызға салмаңыз. Бұл өмірге қауіп төндіреді.
4. Ұсақ бөлшектері бар ойындар кішкентайлардың қолы жетпейтін жерде сақталуы керек.
5. Ойыншықтармен ұйықтамаңыз. Өйткені, олардың құрамында зиянды бояғыштар мен толтырғыштар болуы мүмкін.
6. Егер ойыншықта лақтыратын заттар болса (жебелер, оқтар, шарлар және т.б.), ешбір жағдайда адамды немесе жануарды көздеуге болмайды, әсіресе бетке бағыттауға болмайды.

5. Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру.

Қауіпті және қауіпсіз заттар туралы суретті кітап жасайық.

6. Бекіту. Өзіндік жұмыс. Қауіпті болуы мүмкін заттарды дөңгелектеңіз. Жасыл-сіз ересектерсіз өзіңіз ала аласыз. Сары-ересектердің көз алдында ғана алуға болады. Қызыл-тек ересектер ала алады.

7.Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=DY3DRxWokn8&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=28>

https://www.youtube.com/watch?v=qR_tCZJhRqg&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=29

<https://www.youtube.com/watch?v=eAuWMVuaBbU&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=34>

№ 5 – САБАҚ.

ТАҚЫРЫБЫ: «ЕГЕР БЕЙТАНЫС АДАМ КӨШЕДЕ КӨМЕК СҰРАСА?»

Сабақтың мақсаты: Балаларға көшедегі бейтаныс адамдармен қарым-қатынас кезінде қауіпсіздік ережелерін үйрету.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі. Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй қалыптастыру.

(1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

Бүгін біз көшедегі жеке қауіпсіздік негіздері туралы сөйлесетін боламыз. Басқа адамдардан келетін қауіпті қалай болдырмауға болатындығы туралы айтамыз.

3. Білімді өзектендіру. Зерттелген нәрсені қайталау.

- Көшеде сізді қандай қауіптер күтіп тұр?

4. Тақырыпқа кіріспе.

Жеке қауіпсіздіктің ережелерін бір қысқа сөзге дейін қысқартуға болады – «БОЛМАЙДЫ»:

- Мектептен шыққан соң көшеде көп жүруге БОЛМАЙДЫ.
- Қаранғы түскенде сыртта ойнауға БОЛМАЙДЫ.
- Бейтаныс адамды үйге кіргізуге БОЛМАЙДЫ.
- Бейтаныс адамдармен ешқайда баруға БОЛМАЙДЫ.
- Бейтаныс адаммен бірге көлікке отыруға БОЛМАЙДЫ.

Көбінесе бейтаныс адам көшеде жалғыз жүрген баланы көріп, жақындап, олармен бірге адамдар көп емес жерге баруды ұсынып айтады. Таныс емес адамның сізді ұстап алатындай жақындауына жол бермеу керек. Көптеген балалар мұндай жағдайда адасады және бейтаныс ересек адаммен өзін қалай ұстау керектігін білмейді, одан бас тартуға ұялады, өзіне жақындауына мүмкіндік береді. Мұндай жағдайды бақылаудан шығаруға болмайды. Ол үшін бірнеше «қадамдардан» тұратын қарапайым және сенімді әрекет стратегиясын ұстанған жөн.

1-қадам. Жағдайды бағалау.

2-қадам. Қашықтықты сақтаңыз!

3-қадам. «Құпия сөз» сұраңыз.

4-қадам. Бейтаныс адаммен сөйлесу 5-10 секундтан аспауы керек, содан кейін әңгімені тоқтату керек.

5-қадам. Қауіпсіз жерге барыңыз.

Маңызды сәттердің бірі, ата-ана мен бала, бейтаныс адаммен қауіпін болдырмау үшін ойлап тапқан құпия сөз. Егер көшеде бір адам балаға келіп, оны анасы жібергенін айтса, сіз құпия сөзін атауды сұрауыңыз керек. Егер бейтаныс адам оны айта алмаса, дереу кету керек. Ересек адам, үлкен кісіден көмек сұрауы керек. Оның баладан көмек сұрауы түсініксіз және күдікті болып көрінуі керек.

5. Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру.

Жағдаяттар. «Ұрлаушылар мен тапқыр балалар» ойыны.

Жағдаяттарды талқылау.

Мұғалім: Осындай жағдайды елестетіп көріңіз:

Бала көшеде серуендейді. Оған бейтаныс адам келеді.

- Балақай, маған телефоныңды бере тұршы. Досыма қоңырау шалу керек

едім.

Бала: «Менің телефоным жоқ» немесе «Қазір алып беремін» деп жауап беруі мүмкін.

Мұғалім: Сіздің ойыңызша, бұл жағдайда қандай жауап дұрыс болады?

Мұғалім: Сіз көшеде жүресіз. Бейтаныс адам келіп: Машинаға мінгің келе ме?

Мұғалім: Сіз не істейсіз? (Күтілетін жауаптар: «Бейтаныс адамдармен көлікке отыруға болмайды», «Бейтаныс адамдармен көшеде сөйлесуге болмайды»...)

6. Сабақты бекіту. Өзіндік жұмыс.

«Есте сақта!!!» топтық жұмысы.

1 бағалау. (Жағдайды)

2. Бейтаныс адамнан ұстаңыз! (ара қашықтық)

3. Бейтаныс адамнан сұраңыз. («Құпия сөзін»).

4. Бейтаныс адаммен сөйлесу аспауы керек. (5-10 секунд)

5. кет. (Қауіпсіз жерге)

7. Қорытынды. Рефлексия.

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=hftM9yB25r4&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=36>

№ 6 – САБАҚ: «ДҮКЕНГЕ АЛҒАШҚЫ РЕТ ӨЗІНІҢ БАРУЫ».

Сабақтың мақсаты: Балаларға дүкенде өзін-өзі сыпай ұстау және қауіпсіздік ережелерін үйрету.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі. Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй қалыптастыру.

(1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

Балалар, біздің тәрбие сағатымыздың бүгінгі тақырыбын білу үшін мен сіздерге «Сөз құрастыру» ойының ойнауды ұсынамын. Қазір экранда бірнеше суреттер пайда болады. Сіз сол суреттердің алғашқы әріптері бойынша сөз құрастыруыңыз керек.

Д У К Е Н

Дұрыс. Бүгін біз дүкенге барамыз.

- Сіздер қандай дүкендерді білесіздер?

3. Білімді өзектендіру. Зерттелген нәрсені қайталау.

Доп ойыны «Оны қайдан сатып алуға болады».

- Мына заттар сатылатын бөлім қалай аталады?

- тоқаштар, нандар, бәліштер? (нан бөлімі).

- Олар сататын бөлім қалай аталады? - сүт, сүзбе, ірімшік, қаймақ? (сүт бөлімі).

- Сатылатын бөлімді атаңыз - банан алмұрт, қырыққабат, пияз?

(көкөністер-жемістер бөлімі).

- Қай бөлімде сатылады - ет, шұжықтар, катлеттер? (ет бөлімінде).

- Қай бөлімде сатылады-торттар, орамдар, кекстер? (кондитерлік бөлімде).

- Қай бөлімде сатып алуға болады-скупбрия, минтай, шабақты? (балық бөлімінде).

- Қай бөлімде сатып алуға болады-шырын, минералды су? (сусындар бөлімінде).

- Олар сататын бөлім қалай аталады-қант, ұн, шай, кофе, макарон, жарма? (азық-түлік бөлімі).

4. Тақырыпқа кіріспе.

Ойын «Дүкен. Дүкендегі тәртіп ережелері».

- Қазір сіз бен біз дүкен ойнаймыз.

- Кім сатушы болғысы келеді?

- Біздің дүкен қалай аталады?

- Міне, сізге ақша, дүкенге барамыз.

- Дүкенге келгенде қандай ережелерді білу керек?

1- ЕРЕЖЕ. Дүкеннен шыққан адамдарды өткізіп жіберіңіз.

- Кірмес бұрын, шығатын адамдарға жол беру керек.

2- ЕРЕЖЕ. Сыпайы болыңыз!

- Дүкенге кірген соң, сәлемдесу керек. Сатушыға өтініш білдіре отырып, сіз «кешіріңіз», «өтінемін», «сұрауға рұқсат етіңіз», «сұрауға бола ма», «ғафу етіңіз» деген сөздерді қолдана аласыз. Сатып алушының сатушыларға жүгінуі сыпайы және сабырлы түрде көрсетілуі керек. Дөрекі және бұйыра сөйлеу әдепсіздік пен надандықтың белгісі болып саналады.

3- ЕРЕЖЕ. Дүкенде жүргенде итермеңіз, жол беріңіз.

4- ЕРЕЖЕ. Кезекте тұрыңыз, шыдамды болыңыз.

5- ЕРЕЖЕ. Сауда жасап болған соң, «Рақмет» айтуды ұмытпаңыз.

Дүкенге барған кезде, өзін-өзі ұстау ережесі.

Дүкенге кірген кезде дүкеннен шығып келе жатқандарға жол беру керек, содан кейін өзіңіз кіріңіз. Егер сізбен бір уақытта дүкенге қарт адамдар, жүкті әйел, мүгедектер, кішкентай баласы бар ана кіргелі тұрса, онда алдымен оларға жол беруіңіз керек.

➤ Дүкенге ластайтын заттармен кіруге болмайды.

➤ Дүкенге кірген кезде есікті ұстаңыз.

➤ Егер дүкен кішкентай болса және сіз жиі сатып алушы болсаңыз, қызмет көрсетушілермен амандасыңыз. Ал супермаркеттерде оны жасалмауға болады.

➤ Қарсы ағынға тап болмас үшін қозғалыс бағыттарын сақтаңыз. Жақын жерде келе жатқан адамды итермеңіз. Егер сіз кездейсоқ біреуді итеріп жіберсеңіз немесе аяғын бассаңыз, кешірім сұраңыз.

➤ Ұқыпты болыңыз, тауарды сөрелерде шашпаңыз. Затты ұқыпты және абайлап ұстаңыз.

➤ Арнайы қаптамасыз сатылатын өнімдерді сұрыптауға, қолмен ұстауға болмайды.

➤ Тым қатты сөйлемеңіз.

➤ Сатушы мен сатып алушылардың уақытын алмау үшін сатып алу тізімін алдын ала жазыңыз.

➤ Егер сізге өнім ұнамаса және оны сатып алғыңыз келмесе, кешірім сұраңыз және сыпайы түрде сатып алудан бас тартыңыз.

➤ Сатушыға қызмет көрсеткені үшін «Рақмет» айтуды ұмытпаңыз.

5. Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру.

- Егер сіз ересектермен бірге дүкенге барып, адасып қалсаңыз не істейсіз?

- Мұндай жағдайларда балалар өздерін қалай ұстау керек? (жыламаңыз, айқайламаңыз, тұрған жеріңізді тексеріңіз, сатушыға немесе күзетшіге жоғалғаныңызды айтыңыз).

- Ал егер сіз адасып қалсаңыз, анаңызды іздеуге баруыңыз керек пе? (сіз бірорында тұруыңыз керек, анаңызды күтіңіз, ересектерден көмек сұраңыз).

- Ең алдымен кімнен көмек сұрай аласыз? (сатушы, күзетші, ересек адам)

- Радио арқылы жариялау үшін өзіңізді қалай атайсыз? (мен аты-жөнімді, жасымды, анамның атын айтамын).

- Адасып қалғаныңызды түсінген кезде бірден жылай бастау керек пе? (жоқ).

- Анаңыз сізсіз дүкеннен кете ала ма, сіз қалай ойлайсыз? (жоқ)

6. Сабақты бекіту. Өзіндік жұмыс.

«Дұрыс бағытты таңдаңыз» ойыны.

7. Қорытынды. Рефлексия.

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=NCnr6WmrZ4o&list=PLA5eCSY2FeoQLLo-cS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=14>

<https://www.youtube.com/watch?v=hftM9yB25r4&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=36>

№7 – САБАҚ: БІРІКТІРУГЕ БОЛМАЙТЫН ӨНІМДЕРДІҢ КОМБИНАЦИЯСЫ».

Сабақтың мақсаты: Балаларға біріктіруге болмайтын өнімдермен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін үйрету.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі. Жағымды мотивациялық көңіл-күй қалыптастыру. (2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

- Сәлеметсіз бе, балалар.

- Ал сіз ойнағанды ұнатасыз ба? (балалардың жауаптары)

- Елестетіп көріңізші, ересектер үй шаруасымен айналысады, ал сіз ойнағыңыз келеді. Сіз не істейсіз? (балалардың жауаптары)

- Ойнаңыз, бірақ тым шектен шықпаңыз! Үй сенімді болғанымен, мынаны ұмытпау керек.

Алға жайып тұз-дәмін,

Келтіреді үй сәнін.

Тоңазытқыш, пеш, су құбырын көре ме,

Бұл жасырған қай бөлме? (Ас үй)

- Азық-түлік үйдің қай бөлмесінде тұрады?

3. Білімді өзектендіру. Зерттелген нәрсені қайталау.

Ас үй-балалар үшін өте қауіпті орын.

Ас үй ойын ойнайтын орын емес. Бұл жерде бізге тамақ дайындайды. Сіз кездейсоқ ыстық заттарға қол тигізіп, күйіп қалуыңыз мүмкін. Өзіңізге ыстық сорпа, не шай төгіп алуыңыз мүмкін. Ас үйде жүгіруге болмайды. Жүгіріп жүріп пердеге тиіп кетсеңіз, ал ол жанып тұрған отқа тиіп, ас үйден өрт шығуы мүмкін.

Сонымен ас үйде балаларға қандай қауіп қатерлер кездесуі мүмкін?

1. Пештегі қазандар.

2. Үйдегі химиялық заттар балаларға қауіп төндіреді;

3. Ас құралдары: пышақтар, қайшылар және басқа да кесетін заттар;

4. Электр аспаптары, әсіресе араластырғыштар, кофе тартқыштар, ет тартқыштар;

4. Тақырыпқа кіріспе. Әңгіме.

Егер сіз қатты қыздырылған табаға май құйсаңыз, ол жанып кетуі мүмкін екенін білдіңіз бе? Бұл өртке әкеледі.

Сіз тамақтың дайын болғанын тексеріңіз келсе, сізге не болуы мүмкін екенін білесіз бе? Мысалы, пештегі торт, қазандағы ыстық сорпа немесе қайнап тұрған шәйнек?

- Сіз балалар үшін қауіпті және ешбір жағдайда оларға қол тигізбейтін тағамдарды білесіз бе?

Ас үйдегі шкафтарда сақталатын ыдыс-аяқ, өткір заттар барлығы балаға қауіп төндіреді. Ең қауіптісі, ол сірке қышқылы немесе оны уксус деп атайды. Бірақ басқа да тұздықтар, сироптар мен пасталардың дәмін татып қарауға болмайды. Тіпті ең қарапайым және біз білетін тағамдар да қауіпті болуы мүмкін, себебі оларды қалай дұрыс тұтыну керектігін білмесеніз және оларды бір-бірімен

біріктіруге болатынын не болмайтынын білмесеңіз, үлкен қиындыққа әкелуі мүмкін.

Эксперимент.

Көптеген адамдар «Ментос» жалбыз қосылған тәтті мен «Кока-Коланы» жақсы көреді.

- Ментосты Кока-Колла бөтелкесіне салынса не болады деп ойлайсыз?

- Егер бұл кәмпиттерді «Кока-коламен» бірге жесе, не болатынын көрейік.

- Ал біз мұны тәжірибе арқылы білеміз. Қараңызшы, Мен «Кока-Колла» бөтелкесін алып, оны ашып, «Ментос» тәттісін салдым.

- Ой, не болды?

- Иә, кейбір өнімдермен «Кока-Колламен» үйлеспейді және кішкентай жарылыс сияқты химиялық реакцияға түседі. Осы жарылыс сіздің асқазаныңызда болуы мүмкін деп елестетіп көріңіз!

- Иә, «Кока-Колла» біздің ағзамызға зиян тигізуі мүмкін.

-Сіз бен біз «Ментос» кәмпиттерімен «Кока-Кола» ішсеңіз, асқазанымызда не болатынын көрдік. Бұл кәмпиттің пайдасы жоқ екенің де байқадыңыз. Егер сіз «Кока-Колламен» пайдалы өнімді қолдансаңыз не болатынын көрейік. Пайдалы өнім ретінде біз сүтті аламыз.

Сұрақ: Сіз қалай ойлайсыз сүт пайдалы өнім бе?

Қараңызшы, не болып жатыр? (Балалардың жауаптары).

Стаканда бұлтты, қалың тұнба пайда болды, қабыршақтар пайда болды.

Сұрақ: Неге бұлай болғанын білесіз бе? (Балалардың жауаптары).

«Кока-Кола» сүтпен араласқанда реакцияға түсіп, ашып кетеді және мұндай жағымсыз тұнба пайда болады. Мұндай сүтті ішуге болмайды.

Сұрақ: Біреулеріңіз мұны не үшін жасадық деп ойладыңыз ба? (Балалардың жауаптары).

5.Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру.

«Артығын табу» ойыны.

Тақтада бізде зиянды және пайдалы өнімдердің суреттері бар.

Біз барлық зиянды өнімдерді тауып, оларды алып тастауымыз керек.

Жарайсыңдар балалар, керемет білімдеріңізді көрсетіп, барлық зиянды өнімдерді таптыңыздар.

6.Сабақты бекіту. Өзіндік жұмыс.

Ойын «Ас үйде кім тұрады?»

Отқа қойсаң елпілдеп,

Быж – быж етіп

түншығар. Тақиясы

селкілдеп,

Танауынан бу

шығар.

(Шәйнек)

Ас піскенін біліп анық,

Дәм көреді іліп алып.

(Ожау, қасық)

Қара сиырым қарап

тұр, Қызыл сиырым

жалап тұр.

(Қазан мен от)

Кесе – шыны пиала,
Оларсыз шай құя
ма?
Қасықсыз тамақ
жемейді,
Бәрінің атын не
дейді?

(Ыдыс - аяқ)

Мұғалім: Жарайсындар! Жұмбақта не туралы айтылғанын айтыңыз. (Ыдыс туралы.)

7.Қорытынды. Рефлексия (кез келген түрдегі).

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=msjxTOaX8hQ>

№ 8 – САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «АТА-АНАЛАРМЕН ҚҰПИЯ СӨЗ».

Сабақтың мақсаты: Төтенше жағдайда балаларға қауіпсіздік ережесін сақтауды үйрету.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі. Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй қалыптастыру. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

Күн сайын таңертең адам үйден шығып, қоршаған ортамен араласады, кездейсоқ қиын жағдайлар, апаттар болуы мүмкін. Бұл қиындықтар «Төтенше жағдайлар» деп аталды. Төтенше жағдай бұл адамның қиын және жағымсыз жағдайларға түсуін білдіреді.

3. Білімді өзектендіру. Зерттелген нәрсені қайталау.

Өмір қауіпсіздік негіздері туралы, қауіпсіздік туралы мақал-мәтелдер.

Сақтықта қорлық жоқ.	Қауіп аяқ астында.

Үйдегі, көшедегі, табиғаттағы қауіпсіздік.

Тапсырма: 3 минут ішінде қауіпті жағдайларда қауіпсіздік ережелерін мүмкіндігінше көбірек еске түсіріңіз: үйде, көшеде, табиғатта...

Болжалды жауап нұсқалары:

Қосылған электр құрылғыларын қараусыз қалдырмаңыз.

Сіріңкелермен ойнамаңыз.

Тоқ көзінен ажыратарда сымынан тартпаңыз.

Бейтаныс адамдарға есік ашпаңыз.

Мұзда жүрмеңіз.

Бағдаршамның жасыл жарығына өтіңіз.

Таныс емес саңырауқұлақтарды, жидектерді жеуге болмайды.

Жолдың жүру бөлігінде ойнамаңыз.

Жолда жүру ережесін қолданыңыз.

Бейтаныс заттарды алып, үйге әкелмеңіз.

Досыңызға барғанда, ата-анаңызға хабарлаңыз.

Дәрі-дәрмектермен абай болыңыз.

Терезеден шықпаңыз.

Лифтке бейтаныс адамдармен кірмеңіз. Даладағы тоқ сымдарын қолыңызбен ұстамаңыз.

4. Тақырыпқа кіріспе. Әңгіме.

Біздің ең маңызды міндетіміз - өзімізге және айналамыздағы адамдарға жауапкершілікпен қарау, қауіптерді болжай және тани білу, жеке қауіпсіздіктің қарапайым ережелерін сақтау. Қауіп бізді барлық жерде күтеді: жолда, аулада, үйдің кіреберісінде тіпті біз бола алатын кез келген жерде. Ата-анаңызбен бірге арнайы «Құпия сөзін» ойлап табыңыз. Бұл сөз құпия, ешкім білмеуі керек (тек қауіпті жағдайларды қолдану керек). «Қауіп», «қиындық» және т.б. деген сөздер болмау керек – шабуылдаушы сіздің ата-анаңызға сигнал жіберіп жатқаныңызды білмеуі керек. Егер бұл сөз тіркесі болса, өте қолайлы. Мысалы, «Жасыл шарф».

5. Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру.

Біздің сынып үшін «Құпия сөзін» ойлап табыңыз.

6. Сабақты бекіту. Өзіндік жұмыс.

«Әдеби викторина» байқауы.

Жетекші: Сіз көптеген ертегілерді білесіз. Бірақ, қазір сіз өмір қауіпсіздігі негіздерін бұзу, қайғылы салдарға әкеп соқтырған ертегілерді еске түсіріп, себебін түсіндіру керек.

1. «Бауырсақ», «Пиноккионың шытырман оқиғалары», «Қызыл телпек» - бейтаныс адамдарға шамадан тыс сенім

2. «Қасқыр мен жеті бала» - бөтен адамдарға есікті ашпаңыз.

3. «Ұр тоқпақ», «Қаздар-аққулар» - үлкендерге мойынсұныңыз.

4. «Ұйқыдағы ару» - үшкір заттарымен абай болыңыз.

5. «Қар ханшайымы» - алда келе жатқан көлікке жабысуға болмайды.

6. «Мысық үйі» - отпен ойнауға болмайды.

7. **Қорытынды.**

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=NCnr6WmrZ4o&list=PLA5eCSY2FeoQLLo cS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=14>

№ 9 – САБАҚ.

ТАҚЫРЫБЫ: «ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ МҮМКІНДІКТЕРІ. АТА-АНАЛАРДЫҢ DAУЫСТАРЫМЕН ҚOҢЫPAУ ШAЛУ».

Сабақтың мақсаты: Балаларға жасанды интеллект пен қауіпсіздік ережелерін үйрету.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі. Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй қалыптастыру.

(1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

Бүгін бізде ерекше сабақ болады! Біз Сізбен «Жасанды интеллект» туралы сөйлесеміз.

Бұл не екенін біреу біледі ме?

Біздің күнделікті өмірімізде жасанды интеллекттің пайда болуы көптеген технологияларды жетілдірді. Ол адамзаттың тұрмыс салтын мүлдем басқа арнаға бұрып, жұмыс процестерін автоматтандырады және ауқымды экономикалық құндылық қалыптастыра алады.

3. Білімді өзектендіру. Зерттелген нәрсені қайталау.

Жұмысымызды бастайық және алдымен кейбір сөздердің мағынасын анықтап алайық. «Жасанды» - бұл не туралы?

4. Тақырыпқа кіріспе.

Біздің өмірімізде жасанды интеллект өмір сүретін гаджеттер пайдаболды. Біз онымен сөйлесе аламыз, сұрақтар қоя аламыз, тіпті ойын ойнай аламыз. Балалар бұл құрылғылардың компаниясын жақсы көреді және олар туралы отбасы мүшелері ретінде жауап береді.

Достардың, кейіпкерлердің немесе тіпті туыстарының атынан шынайы диалог құра алады. Бұл баланың жасанды екенін түсінбестен осы цифрлық нысандарға сене бастауына әкелуі мүмкін.

- Бұл қауіп-қатерлерге қалай қарсы тұруға болады?

Білім және хабардарлық. Жасанды интеллекттің алдау белгілерін қалай тануға болатынын білу маңызды. Біз олардың интернетте көргендерінің бәрі шындық емес екенін түсінуіміз керек.

Заманауи жасанды интеллект (АТ) технологиялары соншалықты дамыды, олар қазір нақты адамдардың дауыстарына еліктей алады. Бұл жаңа мүмкіндіктер ашады, сонымен қатар сенім мен қауіпсіздікке нұқсан келтіруі мүмкін синтезделген дауыстарды зиянды пайдалану сияқты жаңа тәуекелдерді тудырады.

Жасанды интеллект дауысына еліктеу қауіпті әртүрлі. Қылмыскерлер бұл технологияны жеке адамдарды алдау, отбасы мүшелері немесе беделді адамдар ретінде көрсету, оларды құпия ақпаратты жариялауға немесе алаяқтық операциялар жасауға алдау үшін қолдана алады.

5. Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру.

Жасанды интеллект қандай гаджеттерде өмір сүре алады?

Қандай ғажап қондырғы

Барлығын қатарынан жасайды

Ән айту, ойнау, оқу, санау

Ең жақын дос болу керек пе?

(Компьютер)

6. Сабақты бекіту. Өзіндік жұмыс.

Әңгімелер құру AI ойындары балаларға өз әңгімелері мен ертегілерін жасауға көмектеседі. Олар сюжеттің басталуын ұсына алады, ал бала оны өзінің шығармашылық ойлауын қолдана отырып дамытады.

Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/h0fIWu0k50E?si=F099L9sBK25QoitB>

№10 – САБАҚ.

ТАҚЫРЫБЫ: «СУ ҚОЙМАЛАРЫНДАҒЫ ҚАУІПТЕР».

Сабақтың мақсаты: Балаларды демалыс кезінде су қоймаларындағы қауіпті жағдайларды болжауға, тануға және мүмкіндігінше олардан аулақ болуды үйрету.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі. Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй қалыптастыру.

мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

Бүгін біз тағы да қауіпсіздік туралы сөйлесетін боламыз, бірақ қай жердегі қауіпсіздік екенін сіздер өздеріңіз қазір тауып көресіздер. Ол үшін мен жасырған жұмбақты шешейік!

Ақ жылан аяғы жоқ, көзі де жоқ,
Сөйлеген не бір ауыз сөзі де жоқ.
Тоқтамай қысы-жазы кезе берер,
Үстінде бір жапырақ бөзі де жоқ. (Өзен)

Ауыл сыртында сайда

Жатыр үлкен айна. (Көл)

3. Тақырыпқа кіріспе. Әңгіме. Сіз тоғанға келдіңіз. Әрі қарай не болады? (Тұрақты құрамдағы жұптарда жұмыс істеу). Балалар шомылуға қалай дайындалу керектігі туралы ережелерді өздері жасайды. 2-3 жұп өздері жасаған ережелерді айтады.

Бірден суға түсуге болмайды. Суға түсу үшін дайындық келеді. Аяқтарыңыздың сіңірі тартылып қалуы мүмкін. Суға тезірек түсуге деген ұмтылыс көбінесе асығыс болады. Көбісі суға қарай жүгіреді. Шешініп, салқындауыңыз керек. Алдымен аяғыңызды суға батырыңыз. Содан кейін бірнеше рет толық денеңізді батырыңыз. Сіздің денеңіз суға үйренсін. Жақсы көңіл күймен, шомылыңыз.

Судағы негізгі қауіпсіздік ережелері.

Әр қалада демалуға және шомылуға арналған арнайы жабдықталған су қоймалары бар. Оларда арнайы қызметтер бар. Бұл тәртіпті бақылауға, сондай-ақ адамдарды құтқаруға дайындалған адамдар. Мұнда үнемі судың сапасын тексеріледі. Көптеген су айдындарында жедел жәрдем көліктері кезекшілік етеді. Жабдықталмаған жерлерде шомылуға тыйым салынады. Сіздің жасыңызда тек ата-анаңыздың немесе басқа ересектердің қатысуымен шомылуға болады. Сіз жылы мезгілде және жылы суда жүзе аласыз. Көбінесе суға батудың себебі денеңіз суық суда, гипотермиясы болуы мүмкін. Егер сізде, жоғары температура болса, шомылуға болмайды. Бұл жағдайда суда болу өте қауіпті.

Жүзе білу. Егер сіз жүзе алмасаңыз, таяз жерде, жағаға жақын жерде болыңыз. Жүзген достарыңыздың соңынан ермеңіз. Сіз бірден жүзуді үйренбейсіз.

Суда болу уақытын шектеу керек. Егер суда ұзақ уақыт жүрсеңіз, шаршағаныңызды байқамауыңыз мүмкін, ал су кез-келген уақытта отыруға және демалуға болатын жер емес. Суда мұны істеу мүмкін емес. Нәтижесінде жағаға жүзіп келуге күшіңіз жетпеуі мүмкін. Судағы күштеріңіз бен әл-ауқатыңызды бақылаңыз. Судан ертерек шығып, демалып, күнге жылынған дұрыс. Шомылуға арналған жерлерде шомылу аймағын шектейтін арнайы белгілер (қалтқылар,

жалаулар және т.б.) бар. Аталған шомылу аймағынан тыс жүзбеңіз. Бұл демалушылардың қауіпсіздігі үшін жасалғаны түсінікті. Суда ойнауға болмайды. Бейтаныс жерлерге сүңгуге болмайды.

Біз қайықпен жүзуді шештік. Қайықпен жүзу сенімдірек сияқты. Адамдар ұзақ уақыт бойы қайықтарды су үстінде серуендеуге және балық аулау үшін пайдаланған. Біз нені білуіміз керек және ұстануымыз керек? Қайықпен тек ересектердің бақылауымен жүруге болады. Қайыққа отырмас бұрын, қайықтың жарамдылығын тексеру керек. Құтқару және су алу құралдары болуы керек. Қайық аударылып қалмас үшін оны шайқаудың қажеті жоқ, яғни су айдынында қайықты шайқауға болмайды. Өтіп бара жатқан кемелер мен қайықтарға жақын жүзбеңіз – қайықтолқынмен аударлуы мүмкін.

Егер сіз қайықпен алыс жүзгіңіз келсе, құтқару кеудешелерін киюіңіз керек.

4. Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру. Суреттегі кейіпкерлер судағы қауіпсіздіктің қандай ережелерін бұзды. Оқушыларға карточкалар таратылады. (Балалар жұппен жұмыс істейді).

Егер тыныш жүрсең сен,
Боларсың аулақ қатерден.
Сақтасаң, сақтық шарасын,
Үлгілі бала боларсың.

5. Сабақты бекіту. Өзіндік жұмыс.

Логикалық тапсырма. Балалар карталарда жеке жұмыс істейді.

	Су қоймасына келгенде өзіңізді шомылуға қалай дайындайтыныңызды дұрыс ретпен реттеңіз
	Сүңгіп, жүзіп кеттіңіз
	Суға бірнеше рет шомылдыңыз
	Шешініп, салқындадыңыз
	Аяқтарыңызды суға батырдыңыз.

6. Қорытынды.

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=VjbLbO0uHIA&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=3>

«ЖЕКЕ ҚАУПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР

2 СЫНЫП

№1- САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ТӨТЕНШЕ НӨМІРЛЕР».

Сабақтың мақсаты: Қауіпсіздік ережелерін түсіндіру, шұғыл көмек қызметтерін және олармен хабарласу жағдайын білу.

Сабақ барысы.

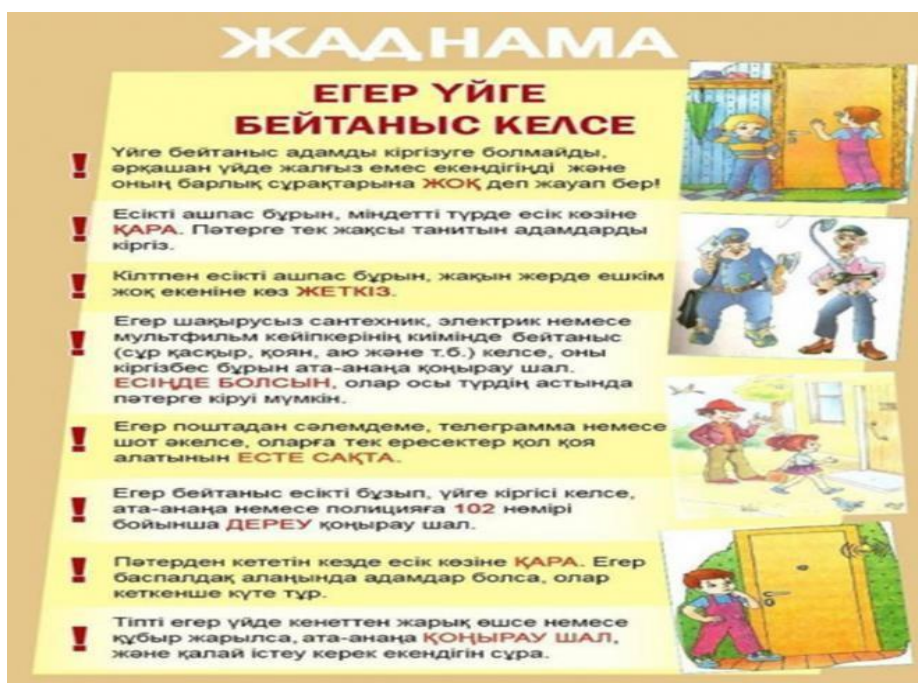
1. Ұйымдастыру кезеңі.

Жағымды мотивациялық көзқарасты қалыптастыру. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы. Оқушылар бейнебаянды мұқият тыңдайды және әңгімелейді.

Бүгінгі сабақта қауіпсіздік ережелерді және төтенше қызметтердің телефон нөмірлерін білетін боламыз.

Қауіпті іс-әрекеттерді атауымен сәйкестендір және не үшін екенін өз ойымен бөліс.

Отпен ойнауға болмайды!

Бейтанысқа есікті ашуға болмайды!

Сумен ойнама!

Телефонмен сөйлескенде алдымен айналаңа назар аудар!

Үшкір заттармен ойнама!

Дәрі-дәрмекті ұстама!

Тоқты ұстама!

Ашық тұрған терезеге жақындама!

3. Білімді өзектендіру. Білгенді пысықтау.

Қауіпті жағдайға тап болмас үшін абайлап, тапқыр болу керек. Егер бұл орын алса, тез және батыл түрде дұрыс жолды тауып, әрекет етіңіз. Бұл қауіпті жағдайдан шығудың бір жолы - көмекке жүгіну. Қауіпті жағдайға тап болған адамдарға көмек көрсету үшін қауіпсіздік жүйесі жұмыс істейді, оның құрамына арнайы шұғыл қызметтер: өрт сөндіру қызметі, полиция, жедел жәрдем, апаттық газ қызметі кіреді. Қауіпсіздік жүйесінің телефон нөмірлерін жатқа білу керек.

Көмек шақыру түскен кезде әрбір қоғамдық қауіпсіздік қызметінің өз міндеттері бар.

• **ӨРТ ҚЫЗМЕТІ.** Оның негізгі міндеттері: өрттің алдын алуды ұйымдастыру, өрт кезінде адамдар мен мүлікті құтқару, өртті сөндіру, авариялық-құтқару жұмыстарын жүргізу.

• **ПОЛИЦИЯ** (құқық қорғау жүйесі). Оның негізгі міндеттері: қала көшелерінде және қоғамдық орындарда тәртіпті қамтамасыз ету, қылмыстардың алдын алу және жедел ашу, құқықбұзушылыққа кінәлі тұлғаларды ұстап, бөлімге жеткізу.

• **ЖЕДЕЛ ЖӘРДЕМ** (денсаулық сақтау жүйесі). Оның негізгі мақсаттары: науқас немесе жарақат алған адамдарға медициналық көмек көрсету және оларды мүмкіндігінше жақын жердегі медициналық мекемеге жеткізу.

• **ГАЗ** - тұрғын үйлердегі газдың қауіпсіз пайдаланылуын бақылауды, тұрақты түрде әртүрлі тексерулерді жүргізуді және газ жабдықтарының ақауларын жоюды міндеттейді.

• Төтенше жағдай кезінде жедел көмек көрсету үшін арнайы қызмет ұйымдастырылды. Кезекшілік-диспетчерлік қызметі, оның құрамына: өрттен қорғау, полиция, жедел жәрдем, апаттық газ қызметі, төтенше жағдайларды жою қызметі кіреді.

БІРЫҢҒАЙ төтенше жағдайға қоңырау шалу нөмірі – «112». «112» қызметінің негізгі міндеті: оператордың оқиға туралы хабарламасын алу, бұл ақпаратты әрекет ету үшін тиісті төтенше жағдайлар қызметтеріне беру, қауіп төнген адамдарға консультация және психологиялық көмек көрсету және тиімді қамтамасыз ету. Барлық авариялық-құтқару қызметінің жедел әрекет ету қызметінің өзара әрекеті.

«Есте сақта!»

<i>Өрт күзеті</i>	101
<i>Полиция</i>	102
<i>Жедел жәрдем</i>	103
<i>Төтенше газ қызметі</i>	104,112
<i>Бірыңғай құтқару қызметі</i>	112
<i>«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу.</i>	111
<i>«111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.</i>	

Қызмет тәулік бойы жұмыс істейді. Телефон шотында ақша болмаса да, барлық операторларға қоңырау шалу тегін.

4. Бастапқы білімді игеру және түсінуді тексеру

а) Маған оны анықтауға көмектесіңіз және пәтерде өрт болған жағдайда не істеу керектігін айтыңыз?

Өрт пен түтін айнала,

Қарап тұрма жай ғана.

Тез хабар бер «101» -ге

Уақытты сен байлама.

б) Бейтаныс адамдар пәтерді табанды түрде қағып, пәтерге кіргізуді сұрайды. Бұл жағдайда не істеу керек?

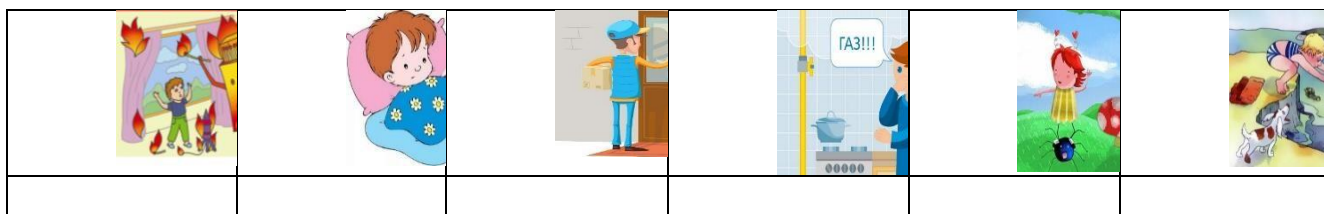
Мен үйде жалғыз қалдым, біреу есікті ашпақ болды. Мен үйде жалғыз емес екенімді айттым және барлық сұрақтарына «ЖОҚ» деп жауап бердім. Ол есікті бұзып кіргісі келсе, ата-анама немесе полиция «102» нөміріне телефон соғып хабарласамын.

в) Егер біреу ауырса немесе жарақат алса?

Егер кенеттен қатты ауырып қалсаңыз, суық тиіп қалсаңыз немесе аяғыңызды сындырып алсаңыз, дереу жедел жәрдем «103» нөміріне хабарласамыз.

5. Бекіту. Өздік жұмыс

Суреттің астына төтенше қызмет нөмірін жазыңыз.

6. Сабақты қорытындылау

- Сабағымыз қандай тақырыпқа арналды?
- Өз ойыңызды білдіруіңізді сұраймын. (Оқушылардың мәлімдемесі).

7. Қорытынды. Рефлексия «Сөйлемді аяқта».

«Мен білмедім... . Енді білдім... ».

Пайдалы сілтеме: <https://www.youtube.com/watch?v=5HMT3ielKFc>

№2 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙ ТУЫНДАҒАН КЕЗДЕ ЖЕДЕЛ ҚЫЗМЕТТЕРГЕ ҚОҢЫРАУ ШАЛУ СЦЕНАРИЙЛЕРІ».

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды қауіпсіздік жүйесіне кіретін қызметтерді шақыру кезінде ақпараттың мазмұнымен таныстыру және туындаған қауіпті жағдай туралы қауіпсіздік қызметіне телефон арқылы дұрыс хабарлауға үйрету.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Жағымды мотивациялық көзқарасты қалыптастыру. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

Мұғалім: Телефонмен сөйлескен кезде бір маңызды ереже бар, оны өздерің болжап көріңдер. Нақты ережені анықтау үшін «Бүлінген телефон» ойыны өткізіледі. Мұғалім оқушыларды қатарға тұрғызып, бір сөзді бір-біріне сыбырлап жеткізуді, содан кейін бірінші және соңғы сөздерді салыстыруды ұсынады.

Мұғалім:

- «Бұзылған телефон» ойыны арқылы бізге қандай маңызды ережені білу керек?
- Телефонмен сөйлесуде сөзді дұрыс түсіну үшін анық сөйлеу керек.
- Бүгін сабақта біз шұғыл қызметтерді шақыруды және негізгі ережелерімен танысамыз.

3. Білімді өзектендіру.

«Есте сақта!»

<i>Өрт күзеті</i>	<i>101</i>
<i>Полиция</i>	<i>102</i>
<i>Жедел жәрдем</i>	<i>103</i>
<i>Төтенше газ қызметі</i>	<i>104,112</i>
<i>Бірыңғай құтқару қызметі</i>	<i>112</i>
<i>«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.</i>	<i>111</i>

4. Бастапқы білімді игеру және түсінуді тексеру.

Қауіпсіздік қызметтерін шақыру ережелері.

Мұғалім: қауіпсіздік менеджері қоңыраудың себебін тез түсініп алу үшін дұрыс хабарлап айту керек.

Жедел қызметке қоңырау шалған кезде диспетчерге нені хабарлау керек:

Мекенжайды хабарлау керек. Себебі байланыс үзілсе де, құтқарушылар қайда бару керектігін біледі.

Бұл қайда болды: аулада, пәтерде, қоймада және т.б. Не жағдай болды: өрт шықты, газдың иісін сездіңіз, төбеден су кетті және т.б.

Диспетчерге үйдің, пәтердің нөмірін және аты-жөніңді, телефон нөміріңді хабарлауың керек.

МАҢЫЗДЫ! Төтенше қызметтерге жалған қоңырау шалуға, алдауға болмайды!

Топпен жұмыс. Рөлдік ойын.

Пәтердің есігін бейтаныс адам қағып тұр. Полицияға хабарлау.
Сіздің пәтеріңізде өрт шықты. Өрт сөндірушілерге хабарлау.
Ауырып қалсан, жедел жәрдемді көмекке шақыру.

Тапсырма. Жағдайды анықтап, төтенше қызметтерінің телефон нөмірін кестеге жаз,

<i>Егер сізде немесе көршілеріңізде өрт болса, қоңырау шалыңыз</i>	
<i>Егер сіз немесе жақын адамыңыз ауырып қалса, қоңырау шалыңыз</i>	
<i>Егер сіз газдың иісін сезсеңіз, қоңырау шалыңыз</i>	
<i>Бұған жол бермеу үшін Сізге қызмет көмектеседі</i>	

5. Қорытынды.

Қауіпті жағдайда бізге кімдер көмектесуге дайын?

Рефлексия. «Қажет, қажет емес, қызықты» (ауызша немесе жазбаша түрде болуы мүмкін). «Қажет» бағанына сабақ туралы ұнаған пікірін, жағымды эмоциялар тудырған ақпарат.

Қажет	Қажет емес	Қызықты

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=fyfkEuHSiIc&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=5>

№3 - САБАҚ

ТАҚЫРЫП: «ДОСЫҢЫЗДЫ ҚОРЛАСА НЕ ІСТЕУ КЕРЕК?»

Сабақтың мақсаты: Оқушылардың арасындағы қарым-қатынас туралы білімдерін пысықтау, ұжымда достық және сенімді қарым-қатынас орнату, реніш пен жанжалды болдырмау, ынтымақтастық және бірлесіп әрекет ету дағдыларын дамытуға жағдай жасау.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі

Жағымды мотивациялық көзқарасты қалыптастыру. (1-2 мин)

Бір-бірімізге шуақты, достық көңіл-күй сыйлайық. Мен допты көршіңе кезекпен беруді және жағымды сөздер айтуды ұсынамын. Алғы шарт – күлімсіреу және сүйсініп сөйлеу. Мен бастайын: «Мадина, сенің жымығаның әдемі!» (балалар жалғастырады.) Тамаша! Барлығының көңіл-күйі сәл болса да көтерілді деп ойлаймын. Өйткені, олар саған күліп, қуанса, сен де күлесің.

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы

Бір-біріңе қараңдар. Біз бәріміз әртүрліміз, бірақ бәріміз бірдей нәрсені қалаймыз. Әр адам қалайды... (Балалар сөз тіркесін жалғастырып, нұсқалары тақтаға жазылады (құрмет, сүйіспеншілік, тану, қамқорлық, т.б.).

3. Білімді жаңарту. Ертегіден үзінді тыңдаймыз. «Ұсқынсыз үйрек» Х.К.

Андерсен.

4. Бастапқы білімді игеру және түсінуді тексеру.

Ертегіден қандай ой түйдің? Үйрекке деген сезімің қандай? Оны басқа құстардың шабуылынан қорғағың келе ме?

Адамдар арасында осындай жағдайды кездестіруге бола ма?

Өкінішке орай, мұндай жағдай адамдар арасында, әсіресе балалар ұжымында жиі кездеседі. Әрқайсыңыз қиын жағдайда өзіңізді қалай ұстау керектігін және қажет болған жағдайда қайда жүгіну керектігін білуіңіз керек.

Қымбатты дос! Сізден келесі сұрақтарға жауап беруіңізді сұраймыз:

1. Сыныбыңда сыныптастарын және басқа сынып оқушыларын ренжітетін, мазақтайтын балалар бар ма?

2. Сыныптағы қарым-қатынасты жақсарту үшін балалар не істей алады деп ойлайсыңдар?

«Идеялар қоржыны» әдісі.

- Егер сенің досың осындай жағдайға тап болса және оған көмектескің келсе не істеу керек?

1. Егер сен біреудің үнемі өзгелерді ренжітетінін байқасаң, онда бәрі өздігінен шешіледі деп күтуге болмайды. Мәселені мүмкіндігінше тезірек шешу керек.

2. Оларды татуластыруға тырыс. Өзіңе қауіп төндірудің қажеті жоқ, бірақ қорқыту жағдайының куәгері болсаң, дереу араласып, болып жатқанды тоқтату маңызды. Егер мұны өз бетіңше жасай алмайтыныңды білсең немесе сезсең, үлкендерден көмек сұрауың керек.

3. Құқық бұзушыларға олардың істеп жатқаны дұрыс емес екенін және оларды қолдамайтыныңды түсіндір.

4. Досыңа қолдау көрсет. Сыныптағы болып жатқан іс-әрекеттің ұнамайтыныңды айт. Мұны қолдамай-тыныңды түсіндір. Жәбірленушінің еш кінәсі жоқ, ал ренжітуші ақымақтық пен теріс әрекет етіп жатыр десең жақсы

болады.

5.Үлгі бол.

5.Бекіту. Өздік жұмыс

Мен достық ережелерін құрастырып, сынып бұрышына іліп, осы ережелерді сақтауға ұсынамын.

- Достық ережесін құрастыру үшін топпен жұмыс.
Досыңа мейірімді бол.
- Қуанышыңды досыңмен бөліс.
Досыңды ешқашан алдама.
- Досыңа опасыздық жасама. Мұқтаж досыңа әрқашан көмектес.

6.Сабақты қорытындылау.

Әр баланың үстелінде түрлі түсті үш гүл бар. Шарты: Ең сыпайы адамға(бүгін алғыс айтқыңыз келетін) көк гүлді бересің, мейірімді адамға жасыл гүлді,ең қарапайым адамға күлгін түсті гүлді бересің. «Бүгін ең үлкен гүл шоғын кім алғанын көрейік. Неліктен ойлайсың?

Пайдалы сілтеме: <https://youtu.be/AdGoe5qeIco>

№4 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «МҰЗДАҒЫ ҚАУІПТЕР».

Сабақтың мақсаты: Балалардың қыс мезгілінде су қоймасында қауіпсіз әрекет ету туралы түсініктерін қалыптастыру, сақтық сезімін, өзінің және басқалардың өмірі үшін жауапкершілік қасиеттерді тәрбиелеу.

Сабақ барысы.

1.Ұйымдастыру кезеңі.

Жағымды мотивациялық көзқарасты қалыптастыру. (1-2 мин)

2.Мақсат қою.Тақырыптың анықтамасы.

Жұмбақты тап.

Айнымайды шыныдан,

Қорқады тек жылыдан.

- Бұл не?

- Мұз.

Қыста су мұзға айналады. Тегіс мұзда жүгіру және сырғанау, коньки тебу, хоккей ойнау өте қызықты. Бірақ бұл қауіпті: мұз қатты көрінеді, бірақ кез келген сәтте сынуы мүмкін.

- Балалар, бұлай болмас үшін нені білу керек? (Мұздағы қауіпсіздік ережелерін білу керек).

- Бүгінгі сабақтың тақырыбы қандай болады деп ойлайсындар? (Мұздағы қауіптер).

3. Бастапқы білімді игеру және түсінуді тексеру.

Ең қауіпті жерлер.

1. Мұз әдетте нәзік және жұқа жерлерде болады

Оған бұтақтар, тақталар және басқа заттар, сондай-ақ бұталардың, ағаштардың және қамыстың жанында қатып қалады.

2. Мұз зауыттар мен фабрикалардың жанындағы су төгетін жерлерге жақын жерде, сондай-ақ ағындар қосылған жерлерде немесе бұлақтар ағатын жерлерде жұқа болады.

3. Қар басқан немесе қар үйінділері басқан жерлерден аулақ болу керек, өйткені қар астындағы мұз әрқашан жұқа болады.

4. Мұз жағаға іргелес жатқан жерлерде өте сақ болу керек.

5. Мұз әсіресе еріген кезде қауіпті, себебі ол ериді және оның үстінде жарықтар пайда болады.

Сонымен, қыста мұзбен мүлдем жүрмеген дұрыс па?

Сенбесеңіз, бармаңыз!

3.Сабақты бекіту.

-Ал енді ойын арқылы қауіпсіздік ережелерін қалай меңгергеніңді тексереміз «Иә немесе жоқ» ойыны.

Мұз басқан көлдер мен өзендерге жалғыз баруға бола ма? Еріп жатқан мұзға ойнауға бола ма? Мұзға секіруге бола ма? Мұз бетіне бірнеше адам болып жиналуға бола ма?

Аяқ астынан мұз жарылып, құлап кетсең айғайлап көмекке шақыру керек пе?

4.Қорытынды.

- Бүгін сабақта не туралы әңгімелестік? Мұздың қалыңдығын қалай анықтауға болады? Қандай мұз бір адамның салмағын көтере алады? Ал топ ше?

7.Рефлексия «Синквейн».

1 жол – тақырып немесе тақырып (бір зат есім);

2-жолда – заттың сипаттамасы (екі сын есім);

3-жол – қимылды сипаттау (үш етістік);

қатады

4-жол – пәнге қатынасты білдіретін сөз тіркесі;

5-жол – бір сөз

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/ISV3IiXdcOU?si=M7QN8NxhtC7KXnzy>

Мүз

Тайғақ, қатты

Ериді, жарылады,

Судың қатты күйі

Қауіпті

№ 5 - САБАҚ

ТАҚЫРЫП: «5 СЕКУНД» ЕРЕЖЕСІ, БЕЙТАНЫС АДАММЕН ДИАЛОГТЫ ҚАЛАЙ ДҰРЫС ҚҰРУҒА БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Балаларды бейтаныс адамдармен қарым-қатынас кезінде болатын қауіптермен таныстыру, дұрыс әрекет жасауға үйрету.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі

Жағымды мотивациялық көзқарасты қалыптастыру. (1-2 мин)

Бір – бірімізге күлімдеп қарайық. Сенің күлімдеп қарағаның, жағымды, жақсы көңіл-күй сыйлайды.

Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

Суретке зейін қойып қарайық. Ойыңмен бөліс.

Балалар, қауіп-қатер кез-келген жерде күтіп тұруы мүмкін. Біз қоғамда өмір сүреміз және адамдардың барлығы әртүрлі. (тақтада сөз бар) Кез-келген адам нағыз дос бола бермейді. Бұл нақыл сөздің мағынасын қалай түсінесің? (Барлық адамдар мейірімді емес). Ендеше бүгінгі сабақта бейтаныс адаммен қарым-қатынас туралы білетін боламыз.

3. Білімді өзектендіру. Білгенді пысықтау.

- Бейтаныс адам денен кім? (Балалардың жауаптары).

4. Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру.

Топтық жұмыс. Кез-келген қиындықты болдырмау үшін бірнеше қадамдардан тұратын қарапайым және сенімді әрекетті сақтау керек. Еркін жүруге және жағдайды бақылаудан шығаруға болмайды.

Ол үшін төмендегі ережелерді есіңе сақта!

1-қадам. Жағдайды бағалау

Сіздің алдыңызда бейтаныс адам бар екенін және ол ықтимал қауіп төндіруі мүмкін екенін түсінуің керек. Сондықтан одан сақтануың керек. Бұл адамның кім екендігі маңызды емес – қыз, ұл, атасы, жас әйел. Егер ол бейтаныс адам болса, онда олардың барлығымен бірдей әрекет ету керек.

2-қадам. Қашықтықты сақтаңыз! Сіз бен бейтаныс адам арасындағы қашықтық кемінде екі метр болуы керек. Бұл өте маңызды! (балаларға осы арақашықты көрсету керек).

3-қадам. Бейтаныс адаммен сөйлесу уақыты 5-10 секундтан аспауы керек. Содан кейін сөйлесуді тоқтату керек. Біреудің сізбен сөйлесуіне немесе сені әңгімеге тартуына жол берме. Қылмыскерлерді керемет психологтар деп айтуға болады және олар кез-келген адамның, тіпті ересек адамның сеніміне кіре алады. Мұндай жағдайда адам әңгімеге кіргенде, ол қырағылығын жоғалтады. Тәжірибелі қылмыскерлер ересек адамдарды қауіпті іс-әрекеттерді жасауға сендіре алады. Мысалы, қаңырап қалған жерге бірге бару және т.б. (Балалардан 5 секундтан кейін сөйлеуді тоқтатуды сұраңыз, оларға осы уақыт ішінде қанша сөзтіркесін айтуға болатынын көрсетіңіз).

4-қадам. Қауіпсіз жерге бар. Бұл дегеніміз, өзің танитын ауладағы адамдар, достарың, анаға не әкеңе қоңырау соқ. Бейтаныс адам сіздің артыңыздан кетпейтініне көз жеткізіңіз. Егер жақын жерде таныс ересектер болмаса, онда дүкенге, дәмханаға, мектепке кіріп көмек сұраңыз.

Есіңде болсын! Бейтаныс адам сені аңдуын тоқтатпаса, үйге қарай жүгіруге асықпа! Подъездге бірге кірме!

5. Сабақты бекіту. Ситуациялық жағдайларды шешу.

Осындай жағдайдың мысалын қарастырайық:

- Сәлеметсіз бе, қызым!

- Сәлеметсіз бе! (жағдайды бағалаңыз: бейтаныс адам, қашықтықты сақтаңыз - одан 2 метр қашықтықта жүріңіз).

- Маған допты табуға көмектесіп жіберші. Доп жер төлеге домалап кетті, ал менің көру қабілетім нашар.

-Кешіріңіз, мені әкем шақырды (бейтаныс адамның келісуіне жол бермей, бейтаныс адамның көз алдында ұстап, ересектерге қарай тез жүріңіз; толық қауіпсіздікте болғаннан кейін, ата-анаңызбен байланысыңыз).

Әр түрлі жағдайларда ең тиімді мінез-құлықты табу үшін сізбен бірге жаттығу жасайық. Ол үшін төрттікте жұмыс істеп, жаңа тапсырмалар аламыз. Топтың әр өкілі шығып, өзін қалай ұстау керектігін айтады.

Топтарға арналған тапсырмалар (6 топ): әртүрлі жағдайларда қауіпсіз мінез-құлық ережелерін жасаңыз:

1.Сізді күшпен алып кетеді.

(Егер олар сізді күшпен алып кетуге тырысса, қатты айқайлаңыз: бұл менің ата-анам емес, мен оларды білмеймін! Менің атым... телефоным... ата-анама қоңырау шалыңыз! Шабуыл қауіпі төнген кезде шу шығарыңыз, көршілеріңіздің назарын аударыңыз (ысқырыңыз, әйнекті сындырыңыз, қоңырау шалыңыз, есіктерді қағыңыз, айқайлаңыз!

2.Бейтаныс адам өзін полиция қызметкері ретінде таныстырды және істің мән-жайын анықтау үшін онымен бірге жүруді ұсынады.

(Өзін полиция қызметкері ретінде таныстырған адамнан ата-анасына қоңырау шалуын талап етіңіз. Егер ол болса, ұялы телефоны болмаса, оны кез-келген дүкеннен немесе мекемеден жасай алады. Егер ол мұны істеуден бас тартса және сізді күшпен алып кетуге тырысса, қарсы тұрыңыз, айқайлаңыз, көмекке шақырыңыз, яғни бейтаныс адамдарға шабуыл жасағанда ұсынылғандай әрекет етіңіз.)

3.Сіздің артыңыздан мектепке бейтаныс адам келіп, оны ата-анаңыз жібергенін айтса.

(Сізге ескертілмегенін айтып, бас тартыңыз. Бұл туралы мұғалімге, мектептегі күзетшіге айтыңыз. Ата-анаңызға қоңырау шалыңыз).

4. Көшеде біреу сізге тәтті ұсынса.

(Қабыл алмаңыз. Бірден бас тартыңыз. Жоқ! Қажет емес!- деп айғайлаңыз.)

6. Қорытынды. Рефлексия

Жеке қауіпсіздік ережелерін қайталау.

Мектептен шыққан жолда көшеде жалғыз қалуға болмайды.

Қараңғы түскенде сыртта ойнауға болмайды.

Бейтаныс адамды үйге кіргізуге болмайды.

Бейтаныс адаммен жеделсатыға бірге кіруге болмайды.

Бейтаныс адаммен бірге көлікке отыруға болмайды.

Бейтаныс адамнан сыйлық алуға болмайды.

Пайдалы сілтеме.

<https://www.youtube.com/watch?v=hftM9yB25r4&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=36>

№6 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ЖЕЛІДЕГІ ҚАУІПТІ ТАНЫСУ».

Сабақтың мақсаты: Ғаламторды тиімді пайдалануға және қауіпсіз пайдаланудың негізгі ережесімен таныстыру.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі

Жағымды мотивациялық көзқарасты қалыптастыру. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

Бейнежазбаны тыңдау және не туралы екенін әңгімелеу

<https://www.youtube.com/watch?v=NqucKl6ozNg>

Желіні пайдалануда сен үшін қауіп болуы мүмкін бе?

Бүгін біз желідегі қауіп туралы сөйлесетін боламыз.

3. Білімді өзектендіру. Білгенді пысықтау.

Көпшілігіңіз желі арқылы адамдармен жиі сөйлесетіндеріңізді айттыңыздар. Желі арқылы тілдесу не үшін ұнайды? (оқушылардың жауаптары) Шынында да, кейде біз желі арқылы әңгімелесу кезінде өз ойымызды айтқанды ұнатамыз. Бірақ біз желіде нақты кіммен әңгімелесіп отырғанымызды білмейміз. Бұл өте қауіпті!

4. Қорытынды. Егер ақпарат желіге енсе, оның қай жерде екенін білу өте қиын. Оны басқару мүмкін емес.

Рефлексия.

Сөйлемді оқып, жалғастырыңыз. Мен білгім келді...

Маған ұнады...

Мені таң қалдырды...

Маған ұнады...

Ғаламтор оқуға, демалуға немесе достарыңызбен сөйлесу үшін тамаша және пайдалы құрал бола алады. Бірақ - нақты әлем сияқты – Ғаламтор да қауіпті болуы мүмкін!

Пайдалы сілтеме: <https://www.youtube.com/watch?v=NqucKl6ozNg>

№ 7 ТАҚЫРЫБЫ: «СУПЕРМАРКЕТТЕ ӨНІМДЕРДІ ТАҢДАУ ЕРЕЖЕЛЕРІ».

Сабактың мақсаты: Өнім сапасына және тұтыну мәдениетіне белсенді танымдық қызығушылықты қалыптастыру.

Сабак барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі

Жағымды мотивациялық көзқарасты қалыптастыру. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

Балалардың диалогы тыңдалады.

1-оқушы: Қауіпті өнімдер бар ма?

2-оқушы: Ешқандай тағамның зияны жоқ деп ойлаймын. Өйткені, ол дүкенде сатылады! Мен үшін бәрі пайдалы, мен дәмдінің бәрін жеймін! Маған жарқын қаптамадағы кез келген тағам ұнайды және оның зияны жоқ деп ойлаймын.

3-оқушы: Менің ойымша, зиянды тағамдар бар.

4-оқушы: Кейбір тағамдық қоспалар адам денсаулығына қауіпті деп естідім. Сондықтан мен дүкендерде өнімдерді өте мұқият таңдаймын. Өйткені, менің денсаулығым мен үшін өте құнды және мен оны тәуекелге салғым келмейді.

Балалар, мына оқушылардың қандай қызықты және мүлде басқа көзқарастары бар екенін көріп тұрсындар. Айтыңызшы, сауатты тұтынушы деген нені білдіреді?

- Бүгін біз супермаркетте тағам таңдау ережелері туралы айтатын боламыз.

3. Білімді жаңарту. Үйренгендерін қайталау.

Адам дүниеге келген сәттен бастап тұтынушыға айналады. Өмірі мен қызметіне, жұмысы мен оқуына, күнделікті өмірі мен демалысына қажетті тауарлар мен қызметтерді сатып алу арқылы әрбірадам тұтынушыға айналады.

6 жастан асқан балалар шағын тұрмыстық операцияларды өз бетінше жүзеге асыруға, мысалы, балмұздақ, шырын, тоқаш, мектеп асханасында түскі асқа төлеуге немесе киноға билет сатып алуға құқылы. Заң сатушыны, өндірушіні және орындаушыны сатып алушыны толық және сенімді ақпаратпен қамтамасыз етуге міндеттейді.

4. Бастапқы білімді игеру және түсінуді тексеру.

Мұғалім: Ендеше біз зерттеу нәтижелерін күтеміз. Топ өкілдері өнімдер туралы білгендерін ортаға салады. Денсаулыққа пайдалы өнімдер жасыл жәшікке, өмірі мен денсаулығына қауіпті – қызыл жәшікке салынады. Мұғалім шағын зерттеу нәтижелерін тындап, оларға түсініктеме береді.

Салауатты және қауіпсіз өнімдерді таңдау ережелерін құрастыру.

«Адасқан сөздер» ойыны

Балалар, адасқан сөздерден денсаулыққа пайдалы және қауіпсіз өнімдерді таңдау ережелерін құрастыруды ұсынамын.

1. _____ (Азық-түлік сатып алғанда оның жарамдылық мерзіміне назар аударыңыз)

2. _____ (Өнімдердің құрамын мұқият зерттеңіз)

3. _____ (Әртүрлі ақпарат көздерінен өнімнің құрамдас бөліктерінің қауіпті екенін тексеріңіз)

6. Қорытынды.

Рефлексия. «Салауатты өмір салты».

Пайдалы сілеме: https://youtu.be/Zm_XMz91Nj8?si=-5B0pyehY9iRgTeQ

№8 САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ЕГЕР МЕН ЖАБАЙЫ ЖАНУАРЛАРДЫ КЕЗДЕСТІРСЕМ ШЕ?»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды жабайы жануарлармен кездескен кездегі мінез-құлық ережелерімен таныстыру.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі

Жағымды мотивациялық көзқарасты қалыптастыру. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

- «Жабайы жануарлар».

3. Білімді өзектендіру. Білгенді пысықтау

Жабайы жануарлар қайда тұрады? Үй жануарлары қайда тұрады?

- Өкінішке орай, барлық үй жануарлары сүйіспеншілікке толы иелерімен бірге өмір сүрмейді, олардың көпшілігінде баспана жоқ және көшеде, далада тұруға мәжбүр. Олар жиі ашығады.

4. Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру.

- Неліктен көше иттері шабуыл жасайды деп ойлаңыз? Көше иттері өз беттерінше өмір сүреді, тамақ іздейді. Көше иттердің шабуылының ең айқын себептерінің бірі-ойнауға деген ұмтылыс. Иттер жалығады, ойнағысы келеді, әсіресе айғайлап, қол бұлғап, жүгіріп келе жатқан адам иттер үшін керемет ойыншық. Әрине, әркім осындай ойынның барлық қауіптілігіне қарамастан, жол бойында қуана-қуана жүретін иттерді кездестіреді. Өтіп бара жатқан көліктердің артында жүгіреді. Егер адам кездейсоқ ит үйірі алып жатқан аумаққа тап болса, онда жануарлар бөтен адамды қуып жіберуге тырысады. Көше иттердің шабуылының тағы бір себебі - бұрынғы жағымсыз тәжірибе. Адамдардан қанша рет таспен немесе таяқпен ұрғанын, оларды қаншалықты жиі ұрып-соғып, мазақ еткенін елестету қиын емес.

Есіңде болсын!

-жалғыз келе жатқанда итпен кездескенде, басқа (қарама-қарсы) жаққа бұрылуға тырысыңыз, айқайламаңыз;

-ересек адамдарға қарай сабырлы түрде жақындауға тырысыңыз;

-егер кенеттен ит кішкентайларға жасырынып (жақындаса), бұл туралы ересектерге тез хабарлаңыз;

-иттерді мазақ етпеңіз.

Тыйым салынады:

- итке таяқ, бұтақ лақтыруға, қол бұлғауға; айқайлауға;

- жейтін азығын тартып алуға.

Көше жануарларды байқасаңыз ата-анаңызға хабарлаңыз, кеңес алыңыз немесе ветеринарлық ауруханаға хабарласып апарыңыз.

5. Бекіту.

6. Қорытынды. Рефлексия.

Білдім. Білемін. Білгім келеді.

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=9xvc5ySjiXU&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=27>

№ 9 -САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ҮЙДЕГІ ОЙЫН: ҚАУІПСІЗДІК ШАРАЛАРЫН САҚТАУ».

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды компьютерлік ойындардың зиянды салдарымен таныстыру, Интернетке тәуелділік туралы түсінік беру.

Сабақ барысы.

1.Ұйымдастыру кезеңі

Жағымды мотивациялық көзқарасты қалыптастыру. (1-2 мин)

Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

Неліктен интернет қауіпті болуы мүмкін? Сондықтан бүгін біз компьютерлік ойындарға тәуелділік мәселесі туралы сөйлесетін боламыз.

2.Білімді өзектендіру. Білгенді пысықтау.

Компьютер біздің өмір сүру кеңістігіміздің барлық салаларына толық енген. Бір жағынан, олар біздің жұмысымызды едәуір жеңілдетеді, бірақ көбінесе балалар компьютерлік ойындармен айналысады және ойынға тәуелділікке ие болады.

3. Білімді бастапқы игеру және түсінуді тексеру.

1.Компьютерлік тәуелділік - бұл адамның компьютерде уақыт өткізуге тәуелділігі.

2. Ойынға тәуелділік (кибераддикция) компьютерлік ойыншықтарға зиянды тартымдылықта көрінеді.

3. Ойындарға деген құштарлық (басқатырғыштар, реакция жылдамдығы), бала ойыннан өтуге немесе максималды ұпай жинауға қуанышты.

4. Бұл ауруға шалдыққан балалар компьютерлерінің мониторларының алдында ұзақ уақыт отырады. Олар тамақ ішуді, ұйықтауды ұмытады.

5.Баланың ойынға тәуелділігі бар екенін қалай түсінуге болады? Балалар кітап оқуды ұмытады. Олар жеке гигиена мен тұрмыстық міндеттерге қызығушылық танытпайды. Олар физикалық белсенділікті, ойындарды және ашық ауада серуендеуді ұмытады.

6. 7 – 8 жастағы балалардың компьютерде отыру нормасы аптасына 2-3 рет, 30-40 минутты құрайды.

Сабақты бекіту.

Балалардың денсаулығына компьютерлік тәуелділіктің қауіптілігі:

тамақты аңғармай механикалық түрде жейді; иммунитеттің әлсіреуі, яғни суық тию мен жұқпалы ауруларға бейімділік; есте сақтау, зейін қою проблемалары, нәтижесінде оқудағы қиындықтар; ұйқысыздық.

4.Қорытынды. Рефлексия

Бүгін біз компьютерлік ойындарға тәуелділік туралы сөйлестік. Мұндай тәуелділіктің салдарын есте сақтаңыз.

Оқушылар «Оң-теріс-қызықты» кестесін толтырады.

+	-	ҚЫЗЫҚТЫ

Пайдалы сілтеме: <https://youtu.be/42UvCY2PlcI?si=O9mL2qdzs5b06Q9z>

№10 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ЖАЗҒЫ ДЕМАЛЫС КЕЗІНДЕГІ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ».

Сабақтың мақсаты: Жазғы демалыс кезінде оқушылардың қауіпсіз мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі

Жағымды мотивациялық көзқарасты қалыптастыру. (1-2 мин)

Мақсат қою. Тақырыптың анықтамасы.

-Жазғы демалыстың уақыты келді, онда сіздер көп уақытыңызды үйде, көшеде, құрдастарыңыздың ортасында өткізесіздер. Жазғы демалысты қалай өткізуге болады, әр оқушының балалық шағы осы бақытты уақыт шынымен қауіпсіз бе? Жазғы демалыс қиыншылықтарға, жарақаттарға ұшырамауы үшін біз бүгін жазда мінез-құлық ережелері туралы сөйлесетін боламыз.

2. Білімді өзектендіру. Білгенді пысықтау

Демалыста қауіпсіздікті қамтамасыз ететін бірнеше негізгі мінез-құлық ережелерін қарастырыңыз:

Жазғы демалыс кезінде оқушылардың қауіпсіздік техникасы және мінез-құлық ережелері.

- 1. Көшеде, жолдан өту кезінде абай болу керек; жол қозғалысы ережелерін сақтау.*
- 2. Орманда, өзенде серуендеу кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау.*
- 3. От жағуға тыйым салынады.*
- 4. Арнайы белгіленген жерлерде ғана шомылыңыз.*
- 5. Саңырауқұлақтар мен жидектерді жеуге болмайды.*
- 6. Шомылу кезінде уақыт шеңберін сақтаңыз.*
- 7. Электр құралдарына абай болыңыз, теледидарды, электр үтікті, шәйнекті және т.б. қосу және өшіру кезінде қауіпсіздік шараларын сақтаңыз.*
- 8. Теледидарды көргенде және компьютерде жұмыс істегенде уақыт режимін сақтау.*
- 9. Үй жануарларын ұстау кезінде абай болыңыз.*
- 10. Салауатты өмір салтын белсенді ұстау қажет.*

3. Қорытынды. Рефлексия.

Пайдалы сілтемелер:

https://www.youtube.com/watch?v=hH_WhoDXIzU&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=25

<https://www.youtube.com/watch?v=eAuWMVuaBbU&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=34>

«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР

3 СЫНЫП

№ 1- САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ШҰҒЫЛ ҚЫЗМЕТ НӨМІРЛЕРІ».

Сабақтың мақсаты: Оқушыларға шұғыл қызмет нөмірлерін қолдануды үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2.Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

Постерді қарап шығындар. Сабақтың тақырыбын анықтаңдар.

Сабақтың мақсаты: Адам өмірін құтқару үшін төтенше қызмет нөмірлерін есте сақтау.

«Есте сақта!»

Өрт күзеті	101
Полиция	102
Жедел жәрдем	103
Төтенше газ қызметі	104,112
Бірыңғай құтқару қызметі	112
«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.	111

3.Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

- Төтенше қызмет нөмірлері туралы не білесіңдер? «Төтенше» деген сөздің мағынасын түсіндіріңдер.

-Адамдар бұл нөмірлерді қандай жағдайларда қолданады?

4.Негізгі бөлім. Оқу мақсатын орындау шешімдері.

Топпен жұмыс. Мұғалім жұппен жұмыс жасауды ұсынады.

1-оқушы- диспетчер, 2-оқушы – қиын жағдайға тап болған адам.

1-топ: өрт, 2-топ: бұзақылардың шабуы, 3-топ: көшеде ес-түссіз жатқан адам, 4-топ: пәтердегі газ иісі, 5-топ: терең шұңқырға құлаған бала.

2 мин уақыт беріледі. Әр топ берілген тақырып бойынша дайындалып, іс-әрекеттерін, төтенше қызмет нөмірін қалай қолданғанын сынып алдында көрсетуі керек.

Әр топ жұмысы жеке тыңдалады.

5. Қорытынды. Рефлексия. (2минут)

-Төтенше қызметті көмекке шақыру сендерге қиын болды ма, әлде жеңіл

№ 2- САБАҚ

ме?

-Қиындыққа ұшыраған адамға көмектесу үшін ең бастысы нені білу керек?
(Сасқалақтамау, не болғанын анық, дұрыс түсіндіру, төтенше қызметке мекенжайды дұрыс айту)

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=fyfkEuHSiIc&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=5>

ТАҚЫРЫБЫ: «ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙ КЕЗІНДЕГІ ШҰҒЫЛ ҚЫЗМЕТТІ ШАҚЫРУ, ҚОҢЫРАУ СКРИПТЕРІ».

Сабақтың мақсаты: Қоңырау скриптерін - шұғыл қызмет диспечеріне телефон соғу жағдайын ұйымдастыруды үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2. **Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.**

Бейнежазбаны қарау.

-Бейнежазбадан не түсіндіңдер?

-Сабақтың тақырыбы мен мақсатын анықтайық.

Біз бүгін шұғыл қызмет өкілдерімен дұрыс сөйлесуді үйренеміз.

3. **Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.**

-Өткен сынып сағатында біз төтенше қызметке телефон соғуды үйрендік.

Адам науқастанып қалса, қандай нөмірге телефон шаламыз? Бұзақыларға тап болса ше? Өртті байқаса ше? Үйде газ иісін сезгенде ше?

-Егер қобалжығаннан қажетті нөмірді ұмытып қалса, бұл жағдайда не істеу керек? Кез-келген құтқару қызметін шақыру нөмірі қандай?

4. **Негізгі бөлім.** Оқу мақсатын орындау шешімдері. (6 минут)

-Егер сен құтқару қызметтерінің номерлерін білсең, өзің де айналаңдағы басқа адамдарға да көмектесе аласың. (Скрипт – бұл телефонмен сөйлесудің нақты сценарийі, әрекет жоспары). Қызмет номеріне хабарласып, диспетчер сұрақтарына дұрыс және нақты жауап беру керек.

Жұптық жұмыс. Үлестірме карточкамен жұмыс.

Тапсырма:

Іс-қимыл жоспарын қарап шығындар. Артығын сызып, іс-әрекет реттілігін сол жағындағы торкөздерге белгіле.

Карточка үлгісі:

	Диспечердің барлық сұрақтарына жауап беру.
	Жылау және қорқып тұрғаныңды айтып шағымдану.
	Тиісті төтенше қызмет нөмірін теру.
	Өзің және отбасың туралы әңгімелеу.
	Нақты мекенжайды атау.
	Не болғанын анық және нақты айту.
	Өзіңнің атыңды, тегіңді және телефон нөміріңді атау.

Үлгі бойынша тексеру:

5	Диспечердің барлық сұрақтарына жауап беру.
1	Тиісті төтенше қызмет нөмірін теру.
3	Нақты мекенжайды атау.
4	Не болғанын анық және нақты айту.
2	Өзіңнің атыңды, тегіңді және телефон нөміріңді атау.

-112 нөміріне телефон соққан адамға қандай кеңес бересің?

5. **Қорытынды. Рефлексия. (2минут)**

-Бүгінгі сабақтан не білдің?

-Төтенше жағдай кезінде адам өмірін құтқару неге байланысты?

Өзінді 112 қызметінің диспечері деп ойла. Қорқып, көмек сұраған балаға қандай сұрақтар қояр едің?

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=fyfkEuHSiIc&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=5>

№ 3 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «НЕ ЖӨНІНДЕ ҮНДЕМЕЙ ҚАЛУҒА ЖӘНЕ АТА-АНАЛАРДАН ЖАСЫРУҒА БОЛМАЙДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Балаларды буллингке және психологиялық немесе физикалық зорлық-зомбылыққа қарсы тұруға үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

Бейнежазбаны қарау. Сабақ тақырыбын анықтау.

-Бейнежазбадан не білдіңдер? Не айтар едіңдер?

Сабақтың мақсаты: буллинг пен зорлық-зомбылыққа қарсы тұруға үйрету.

3. Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

-Г.Х.Андерсеннің «Ұсқынсыз үйрек» ертегісін еске түсірейік.

-Ертегінің қай бөлігінде буллинг пен зорлық-зомбылықты байқауға болады?

4. Негізгі бөлім. Оқу мақсатын орындау шешімдері. (6 минут)

-Үйрекке неге әлімжеттік жасады?

-Үйректің қателігі неде? Оны ренжітпес үшін не істеуі керек еді?

-Балалардың бір қиындыққа тап болғанын, біреудің оларды ренжіткенін ата-аналарынан жасырған жағдай кездесті ме?

-Осы әңгімемізден қандай қорытынды шығаруға болады?

5. Бекіту.

-Әлімжеттікке ұшыраған балаға қандай кеңес айтар едің?

6. Қорытынды. Рефлексия. (2 минут)

Сөйлемдерді толықтыр:

-Бүгінгі сабақтан мен білдім.

-Егер мен бір қиын жағдайға ұшырасам, онда мен міндетті түрде.....

-Егер мен басқалардың біреуді ренжіткенін көрсем, онда.....

«Әлімжеттікке жол жоқ!» тақырыбына сурет сал.

Пайдалы сілтеме: <https://youtu.be/AdGoe5qeIco>

ТАҚЫРЫБЫ: «ҚАЛАЙ ӨЗ-ӨЗІНДІ ҚАУІПСІЗ ҚОРҒАУҒА БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды әр түрлі өмірлік жағдайларда қауіпсіздік ережелерін сақтауға үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

-Сен басқаларға жиі жақтасасың ба?

-«Өзің үшін тұру» дегенді қалай түсінесіңдер?

Сабақтың мақсаты: өз-өзінді қауіпсіз қорғауға үйрену.

3. Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

- Сені біреу ренжітсе, не істейсің? Оған қалай жауап бересің?

-Сені ренжіткен адамға дәл солай жауап берсең, мәселе шешіледі деп ойлайсың ба?

-Мәселені қалай шешуге болады деп ойлайсың?

4. Негізгі бөлім. Оқу мақсатын орындау шешімдері. (6 минут)

-Бүгін бізге «Қалай өз-өзінді қауіпсіз қорғауға болады?» тақырыбында жоба қорғау керек.

- *Қалай қорғануға болады? Сені ренжітпеу үшін не істеу керек?*

- *Не дұрыс: үндемей шыдау ма әлде мәселені шешу ме?*

- *Балалардың құқығы жөніндегі Конвенция бізге қалай көмектеседі?*

- *Әлімжеттігін қалай болдырмауға болады?*

Тапсырма. Тақтада «Қалай өз-өзінді қауіпсіз қорғауға болады?»

тақырыбымен ватман қағаз.

-Қарапайым және түсінікті 3 скрипт жазу керек. Скрипт деген не, еске түсіріңдер.

«Есте сақта!».

1. Батыл бол, ренжіткен адамның көзіне тік қара.

2. Өзінді сабырлы ұста, олардың іс-әрекеті саған ұнамайтынын және оған шыдамайтыныңды, жағдайды өзгертуге дайын екеніңді ескерт.

3. Жалғыз күреспе! Міндетті түрде өзің сенетін үлкендерге айт.

5. Қорытынды. Рефлексия. (2минут)

-Бүгінгі сабақтан қандай жаңа нәрсе білдің?

-Қандай қорытынды жасауға болады?

Кейде басқалармен тіл табысу қиын болады, егер тырыссақ, біздің қолымыздан бәрі келеді!

Сені ренжіткен адаммен сенің ойыңды түсініп, ренжітуді доғаратындай 3-4 сөйлемнен тұратын диалог құрастыр.

Пайдалы сілтеме:

https://youtu.be/Br6NbzxTi6g?si=h3-PR84Bhvu7_HeY

№ 5 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «БЕЙТАНЫС АДАМДАРДЫҢ ҚЫЛЫҚТАРЫ»

Сабақтың мақсаты: Балаларды түрлі жағдайларда бейтаныс адамдармен өзін дұрыс ұстауға үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

-Суреттерді қарап шығып, сабақ тақырыбы мен мақсатын анықтайық.

Сабақтың мақсаты: бейтаныс адамдармен қарым-қатынас жасамау дағдыларын қалыптасыру.

Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

- Сен көшеде бейтаныс адамдармен сөйлескен жағдайлар болды ма? Бұл жағдай қалай болды?

- Неге ата-аналар мен мұғалімдер балаларға көшедегі бейтаныс адамдармен сөйлесуге, қарым-қатынас жасауға тыйым салады?

3. Негізгі бөлім. Оқу мақсатын орындау шешімдері. (6 минут)

Топтық жұмыс. Әр топ түрлі жағдаяттар жазылған карточкаларды алып, сахналап көрсетеді. Дайындыққа 2 минут беріледі.

1-топ: Бейтаныс адам өзін баланың анасының танысымын деп, баланы өзімен бірге баруға көндіргісі келеді. Мысалы, «Менімен бірге дүкенге барасың ба, мен саған кәмпит сатып әперемін», «Менің үйімде тотықұс бар, сенімен достасқысы келеді».

2-топ: Сымбатты жас жігіт баланы өзінің жаңа машинасына отыруға шақырады: «Отыр! Үйдің жанында машинамен жүреміз. Рульге отырғың келе ме? Біз шамалы серуендейміз. Тіпті анаң да білмей қалады». Мүмкін жауаптар: «Рақмет, мен асығыспын!», «Кешіріңіз. Мені анам күтіп отыр», «Бізде де дәл осындай машина бар», «Мен сізбен сөйлескім келмейді!» .

3-топ: Бейтаныс адам пәтердің қоңырауын соғады. Жеделхат әкелгенін айтады. Балалар үйде жалғыз болады. Балалардың жауаптары: «Қазір мен анамды

шақырамын (көршісіне телефон соғады), «Анам ваннада, кішкене күте тұрыңыз».

4-топ: Бала гипермаркетте адасып қалады. Ол не істеуі керек?

Жүгіріп анасын іздейді.

Адасқан жерінде тұрады.

Полиция қызметкеріне көмекке жүгінеді.

«Сенің анаңды жаңа ғана көрдім, жылап, сені іздеп жүр» деген бейтаныс адамға еріп кетеді.

Қасында өтіп бара жатқан адамнан жақын жердегі полиция бөлімшесіне апаруды өтінеді.

Сатушыдан көмек сұрайды.

Қасынан өтіп бара жатқан адамнан полиция бөлімшесіне телефон соғып, оның адасып қалғанын және қай жерде екенін хабарлауды өтінеді.

Жаздаяттар қарастырылып, талқыланып, дұрыс шешімі таңдалады.

4. Қорытынды. Рефлексия. (2минут)

-Бүгінгі сабақтан қандай маңызды нәрсені түсіндіңдер?

Үйде өз іні-қарындастарыңа бейтаныс адамдармен сөйлесу тәртібін түсіндіріңдер.

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=hftM9yB25r4&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=36>

№ 6 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ВИРТУАЛДЫ ДОСТАРДАН БОЛАТЫН ҚАУІПТЕН ҚАЛАЙ САҚТАНУҒА БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Балаларды әлеуметтік желілердегі қауіпсіздікке үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату.

Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

-Қазір мен сендерге түрлі сөздер мен атауларды айтамын.

-Қандай сөздер мен атаулар сендерге таныс? Осы ойындар туралы не білесіздер?

(«Көк кит», «Тыныш үй», «Мені 4.20-да оятыңыз», «Құс жолы», «Киттер теңізі», U19, F57, «Жүгіру немесе өзіне өзі қол жұмсау», «Киттер жоғары қарай жүзеді»).

-Бұл әлеуметтік желідегі, кіруге тыйым салынатын ойындар.

Сабақтың мақсаты: әлеуметтік желілердегі қауіптен сақтануды үйрену.

Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

-Сендер ғаламторда қанша уақыт өткізесіңдер? Онда сендер немен айналысасыңдар? Қандай ойындар ойнайсыңдар?

- Ғаламтор сонымен, балаларға пайдалы ма, әлде зиян ба? Неліктен?

2. Негізгі бөлім. Оқу мақсатын орындау шешімдері.

-Ғаламтордан балаларға қандай қауіп төнуі мүмкін?

-Жалған виртуалды достардың қулығына алданып қалмас үшін нені білу керек?

3. Қорытынды. Рефлексия. (2 минут)

Кестені толтырыңдар

Білемін	Білгім келеді	Үйрендім

«Виртуалды қауіптер» тақырыбына пиктограмма құрастыр.

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=dzFeWkUBOak&list=PLA5eCSY2FeoQLLo cS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=10>

№ 7 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «КҮДІКТІ ЗАТТАР АНЫҚТАЛҒАНДА ЖАСАЛАТЫН 5 ҚАДАМ»

Сабақтың мақсаты: Балаларды анықталған күдікті заттардан сақ болуға үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

- Суреттерді қарап шығыңдар. Сабақ тақырыбын анықтаңдар.

- Суреттерден не көріп отырсыңдар? Не айтар едіңдер?

Сабақтың мақсаты: Бүгінгі сабақтан біз күдікті заттарды анықтаған кезде не істеу керек екені жөнінде білеміз.

3. Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

-Көшеде, автобуста, супермаркеттерде қандай да бір сөмке, пакет, қораптарды тауып алған кездерің болды ма?

-Оларды тауып алғанда сендер не істедіңдер?

-Мұндай заттар адам өміріне қауіпті болуы мүмкін бе? Қандай жағдайларда қауіпті болуы мүмкін?

4. Негізгі бөлім. Оқу мақсатын орындау шешімдері. (6 минут)

-Төмендегі мәліметпен танысыңдар.

Күдікті заттар анықталғанда жасалатын 5 қадам.

Қоғамдық көлікте: Егер сіз қоғамдық көлік ішінде ұмыт қалдырылған немесе иесіз затты тауып алсаңыз:

1) Айналаңыздағы адамдардан сұрап көріңіз. Бұл заттың кімдікі екенін анықтауға тырысып көріңіз.

2) Егер заттың иесі анықталмаса, бұл зат туралы жүргізушіге айтыңыз.

2. Тұрғын үйдің подъезінде: Егер үйіңіздің подъезінен белгісіз зат тауып алсаңыз:

1) Көршілерден сұраңыз, бұл зат соларға тиесілі болуы мүмкін.

2) Егер заттың иесі анықталмаса, дереу құзырлы орындарға хабар беріңіз.

3. Мекемелерде: Егер сіз мекемеден белгісіз зат тауып алсаңыз:

1) Дерек анықталған зат жөнінде мекеме әкімшілігіне немесе мекеме күзетшісіне хабарлаңыз.

- 2) Белгісіз заттың табылған уақыты мен орнын жазып алыңыз.
- 3) Адамдардың күдікті заттан мүмкіндігінше алыс кетуін қадағалаңыз.
- 4) Құзырлы орындардың өкілдерінің келуін күтіңіз, күдікті заттың орналасқан жерін көрсетіңіз, анықталған уақытын хабарлаңыз.
- 5) Үрейленбеңіз. Жарылыс қаупінің мүмкіндігі жөнінде тек білуге тиісті адамдарға ғана хабарлаңыз.

5. Сабақты бекіту

Жұптық жұмыс. Күдікті затты анықтаған жағдайда не істеу керектігі жөнінде қасындағы оқушыға әңгімеле.

6. Қорытынды. Рефлексия. (2минут)

Күдікті зат – бұл.....

Күдікті зат анықталған кезде қандай нөмірлерге телефон шалу қажет?

Телефон жоқ болса, не істеу керек?

Күдікті затты ұстауға, ішін ашып қарауға бола ма? Неге?

Күдікті затты тауып алғанда не істеу керек екенін ата-аналарыңа әңгімелендер.

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=CIucCpDxhZA&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM>

№ 8 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «АТА-АНАЛАРДЫҢ БАҚЫЛАУЫ» БАҒДАРЛАМАСЫ – БАЛАЛАР ҮШІН ЖЕҢІЛДІКТЕР

Сабақтың мақсаты: Балаларды ата-аналарын құрметтеуге және олардың қамқорлығын бағалауға үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

-Бүгін сендер сабақ тақырыбын анықтамайсыңдар, ал сабақ мақсатын мен өзім қоятын боламын.

3. Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

-Неге балаларға кішкентай кезінде ата-аналары өте маңызды болады?

-Неге балаларға ата-аналардың нұсқаулары мен тәлімдері көбінесе ұнамайды?

4. Негізгі бөлім. Оқу мақсатын орындау шешімдері.

Біз бүгінгі сабақта «Баланың бас ұстазы ата-ана» тақырыбына дебат өткіземіз.

Сыныпты екі командаға бөлеміз. «Ар-намыс» және «Әділдік» командалары. Әр команда өзінің көзқарасын түрлі аргументтер мен фактілер келтіре отырып қорғайды. Әділ қазылар алдында, әр команда өз пікірін жақтап сөйлейді. Әділ қазылар тобын сыныптан 3 оқушы сайлайды.

Дебат соңында «Ар-намыс» командасы жеңіске жетеді. Егер «Әділдік» тобының спикерлерінің дәлелдері көбірек болса, мұғалім дебат барысын қажетті арнаға қарай бағыттайды.

5. Сабақты бекіту

- Мен бастаймын, сендер жалғастырасыңдар. Әр оқушы бір етістік айтуы керек.

- «Ата-аналар бақылауы» бағдарламасы бақылайды, құтқарады, көмектеседі, қорғайды, қауіпсіздікті қамтамасыз етеді, күш береді, сенімділік қалыптастырады, т.с.с.

6. Қорытынды. Рефлексия. (2минут)

- Бүгінгі сабақтан не үйрендіңдер?

- Бұл жөнінде сендер бұрын білдіңдер ме?

- Алған білімдеріңнен кейін сендердің болашақтағы іс-әрекеттерің қандай болады?

- Ұялы телефонға «Ата-ананың бақылауы» бағдарламасын орнату.

Пайдалы сілтеме: <https://youtu.be/QO-rBfC4lcY?si=X7m7VIXa6f3fRjfG>

ТАҚЫРЫБЫ: «ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІДЕГІ ҚАУІПТІ ОЙЫНДАР»

Сабақтың мақсаты: Балаларға ғаламтордан қауіпсіз ойындарды таңдауды үйрету.

Сабақтың барысы.

1.Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2.Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

- Неге біз түрлі қауіп-қатерлер туралы оқып үйренеміз?

- Адам өмірі мен денсаулығы – ең қымбат нәрсе. Сенің денің сау болса, бақытты өмір сүруге мүмкіндігің мол.

3.Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

- Әлеуметтік желідегі адам өмірі мен денсаулығына қауіпті қандай ойындарды білесіңдер?

- Олар неліктен қауіпті?

- Неге балалар осындай ойындарлы ойнайды?

4.Негізгі бөлім. Оқу мақсатын орындау шешімдері. (6 минут)

- Бүгін мен сендерге ғаламтордағы қауіпті ойындар туралы айтқым келеді.

Сендерді дені сау, бақытты өмір сүру үшін бұл ойындардан аулақ болуға шақырамын.

Мұғалім ұсынған мәліметтермен танысу.

1. Қайғылы жағдайға әкелетін ойындармен ойнаудың қауіптілігін балалар көбінесе түсінбейді. Олар өздерінің «Мықтылығын», «Батылдығын» дәлелдеу үшін ойнаймын деп ойлайды.

2. «Тұз немесе мұз», «Соль или лед». Қолына тұз сеуіп, мұзбен жабады. Тұз теріні коррозияға ұшыратады. Олар оған кім ұзақ шыдай алатынын көру үшін ойнайды.

3. «Балаша емес, өртеу», «Зажечь не по-детски». Бұл қорқынышты ойын АҚШ пен Еуропаны ойналды, бірақ бұл ойын бізге де жетті. Жасөспірімдер өздерін, киімдерін немесе әлсіз, кіші баланы өртеп жібереді.

4. «Бір күнге жоғалып кет», «Исчезни на сутки». Жасөспірімдер, әдетте, әлеуметтік желілерде, бірақ кейде бетпе-бет келіп, 24 сағат бойы ешкімге ескертпестен, өздерімен тамақ алмастан үйден кету.

5.Сабақты бекіту

-Бүгінгі сабақтан не білдіңдер?

-Не айтар едіңдер?

-Қандай қорытынды шығарамыз?

6.Қорытынды.

Егер сіз өзіңізді ерік-жігер, батылдық және т.б. сынағыңыз келсе, спорт секцияларына жазылуыңыз керек. Бұл нағыз жаттықтырушылар мен шынайы достары бар өте қызықты секциялар, олар денсаулыққа пайда әкеледі.

Рефлексия. (2минут)

Ғаламтордағы қауіпті ойындар және олармен қалай күресуге болатыны туралы досыңа әңгімелеп бер.

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=u3PvSbPiNvo&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=8>

№ 10 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ТАБИҒАТ АЯСЫНДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІ

Сабақтың мақсаты: Балаларға табиғат аясындағы қауіпсіздік ережелерін үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

Сабақтың мақсаты: табиғат аясында демалу қауіпсіздігін үйрену.

3. Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

- Неге «табиғатпен ойнауға болмайды» деп айтады?

- Табиғат аясында, теңіз жағасында немесе орманда демалыс кезінде өзіңмен болған келеңсіз оқиға туралы айта аласың ба?

4. Негізгі бөлім. Оқу мақсатын орындау шешімдері. (6 минут)

- Бүгін біз табиғат аясындағы қауіпсіздік ережелерін үйренетін боламыз.

- Табиғат аясында демалудың түрлерін атаңдар (теңіз жағалауында демалу, орманда, тауда, шөлді жерде, далада).

- Су қоймаларында (орманда, тауда) демалғанда қандай қауіп-қатерлер болуы мүмкін?

Топтық жұмыс. Постерлерді қарап шығып, демалыс кезінде өзінді қалай қорғауға болатыны жөнінде әңгімелеңдер.

5. Сабақты бекіту

Әр топ өзінің постері бойынша табиғат аясындағы қауіпсіздік ережелері туралы әңгімелейді.

6. Қорытынды. Рефлексия. (2 минут)

Мен.....білемін.

Мен..... түсіндім.

Табиғат аясында қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып, мен

қорғаймы.

Пайдалы сілтеме: <https://youtu.be/fqSa28dI6KM>

«ЖЕКЕ ҚАУПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР

4 СЫНЫП

№1 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ШҰҒЫЛ ҚЫЗМЕТ НОМЕРЛЕРІ»

Сабақтың мақсаты: Арнаулы қызмет туралы білімдерін кеңейту. Қажет болған жағдайда алғашқы көмек көрсету әрекетін үйрету.

Сабақ барысы.

Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

- Өмірде кездейсоқ жағдайларда кездесіп тұрады. Ол күтпеген жерден келеді. Оған дайын болмасаң, не істеу керектігін білмесең, үлкен қасіретке соқтыруы мүмкін. ТЖ-төтенше жағдай, бұл тіркесті қалай түсінесіңдер? (Балалардың жауаптары: өрт, газдың атылуы, төбелес, ұрылжарақат алу т.б.).

- Әр жағдайда қандай әрекет жасау керек?

Адамға көмекке көрсету. Сол әрекетті зиян тигізбей қалай дұрыс жасау керек? Құтқару қызметі жұмыс жасайды. Зардап шеккен адамдарға көмек көрсету керек.

- Кім тапты, ол қандай қызмет? Құтқару қызметінің машиналары қандай болады?

3. Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

Суреттерден «Құтқару қызметінің түрін анықта, құтқару қызметінің номерлерін айт».

- Ортақ құтқару қызметінің номерін айт.

«Есте сақта!»

Өрт күзеті	101
Полиция	102
Жедел жәрдем	103
Төтенше газ қызметі	104,112
Бірыңғай құтқару қызметі	112
«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.	111

Кез келген қауіпті жағдайдан құтқаратын ортақ телефон номері – 111. Бұл номерге хабарласу арқылы барлық қауіпті жағдай бойынша көмек ала аласыз. Төтенше жағдай кезінде бастысы, сабыр сақтап, диспетчерге болған жағдайды дұрыстап түсінікті жеткізу қажет.

4. Негізгі бөлім.

- Өмірде жалғыздан-жалғыз қиын жағдайда қалып қоятын кездерде барлығын өзің жеңіп шығуың керек болады. Егер сен құтқару қызметтерінің номерлерін білсең, өзіңе де айналаңдағы басқа адамдарға да көмектесе аласың.

Ендеше номерлерді жазып ал!

Жағдаяттарды талқылау: Үйде сен бір өзіңсің. Кенет түтіннің иісін сездің. Келесі бөлмеге барсаң, өртшығып жатыр. Сенің әрекетің.....

Спорттық алаңда балалар ойнап жүр. Араларында ересек адам жоқ. Ұлдардың біреуі құлап қалды. Ол қатты айқайлап жылап тұр. Баланың ауруы қатты ұлғая бастады. Сіздің әрекетіңіз...

Сен мектептен үйге келдің. Ата-анаң жұмыста, қарындасың балабақшада. Ал үйден жағымсыз иіс шығып тұр. Газдың иісіне ұқсайды, сен не істейсің ...

Үйде жалғыз қалдың, сенің ішің пысып кетті. Сен қалжыңмен өрт қызметіне телефон соғып, көрші үйде өрт болып жатқандығын хабарладың. Терезеге жақындап өрт қызметінің машинасын күтіп тұрсың. Осы оқиғаны аяқта

.....

5. Бекіту. Өзіндік жұмыс.

Тапсырманы орында. Суреттің астына мына құралдар қай құтқару қызметіне қажет болатынын жаз:

6. Қорытынды. Рефлексия:

Мен білемін ...

Мен ешқашан жасамаймын ...

Мен енді әр уақытта біліп жүремін ...

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=fyfkEuHSiIc&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=5>

№2- САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ТЖ БОЛҒАН КЕЗДЕ ХАБАРЛАСАТЫН АРНАУЛЫ ҚЫЗМЕТКЕ ҚОҢЫРАУ СКРИПТЕРІ»

Сабақтың мақсаты: Арнаулы қызметі туралы білімдерін кеңейту және қажет болған жағдайда арнаулы қызметке шақыру әрекетін үйрету.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

- Бүгінгі сабақты тест сұрақтарынан бастаймыз.

Қызмет телефонының номерлерінің дұрыс ретін анықта: «Газ қызметі», «Жедел жәрдем», «Өрт қызметі», «Полиция»:

А) 104, 103, 101, 102, 111

В) 104, 101, 103, 102, 111

Б) 101, 103, 104, 102, 111

Г) 104, 103, 102, 101, 111

3. Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

Төтенше жағдай кезінде шұғыл қызметті қалай дұрыс шақыру керектігін, телефон болмаса көмектесе алатын адамды табуды, қиындық туған жағдайды өзін қалай ұстау керектігі туралы білеміз.

«Есте сақта!»

<i>Өрт күзеті</i>	101
<i>Полиция</i>	102
<i>Жедел жәрдем</i>	103
<i>Төтенше газ қызметі</i>	104, 112
<i>Бірыңғай құтқару қызметі</i>	112
<i>«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.</i>	111

4. Негізгі бөлім.

Жалғыздан - жалғыз қиын жағдайда қалып қоятын кездерде, барлығын өзін жеңіп шығуың керек болады. Егер сен құтқару қызметтерінің номерлерін білсен, өзіңе де айналандағы басқа адамдарға да көмектес. Скрипт – бұл телефонмен сөйлесудің нақты сценарийі, әрекет жоспары.

Қызмет номеріне хабарласып, диспетчер сұрақтарына дұрыс және нақты жауап беру керек.

Ойын «Әрекет жоспарын құр. Скрипт». Топтық жұмыс.

- Диспетчерге берілетін жауап алгоритімін анықтап алыңыз және пікіріңізді дәлелденіз. (Балалар әрекет картоларын алып, оны ретімен орналастырады).

Әрекет ретін анықтаңыз:

1	Диспетчердің барлық сұрақтарына жауап беру.
2	Болған жағдайды нақты айту.
3	Тиісті құтқару қызметінің номерін теру.

4	Өзіңнің тегінді, атыңды, телефоныңның номерін айту .
5	Мекен жайыңды нақты айту.

5.Сабақты бекіту. Өзіндік жұмыс.

- Көмекші сөздерді пайдаланып сөйлемді толықтыр.

1. Өз _____ сақта.

2.Өз _____ мен тәжірибеңді толықтыр.

3. Қателіктеріңнен _____ шығар.

4. Зейініңді, _____ және зеректігіңді дамыту керек.

5. _____ орында және _____ сақта .

Тірек сөздер: қорытынды, қауіпсіздік, қауіпсіздік ережесі, байқағыштығың, білімі, нұсқаулық.

6.Қорытынды. Рефлексия. Құтқару қызметтерінің номерлері жазылған карточкалар беріледі. Менің тапсырмама лайықты карточканы көтеру керексіздер:

Өртен қорғау үшін сіздер осы номерге _____ хабарласыңдар.

Егер жағдайды шешуге полиция араласу керек болса

Егер жағдайды шешуге жедел жәрдем қызметі араласу керек болса

Егер жағдайды шешуге авариялық газ қызметі араласу керек болса

Егер жағдайды шешуге бірыңғай құтқару қызметі араласу керек болса

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=fyfkEuHSiIc&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=5>

№ 3- САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «КҰПИЯ СӨЗ - СІЗДІҢ ОТБАСЫЛЫҚ ПАРОЛІҢІЗ»

Сабақтың мақсаты: Үйде және көшеде кездесетін қауіпті жағдайлар туралы түсінік қалыптастыру, осы жағдайда қалай әрекет жасау керектігін үйрету.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру. Тақырыпты анықтау.

Бүгінгі сабақта біз үйде және көшеде өзімізді қалай ұстау керек ережелері туралы айтамыз .

Біз өмір сүріп жатқан әлем өте қызықты. Ол ғажайыптарға толы. Күн сайын әр түрлі кездейсоқтарға тап боламыз. Өмір күтпеген оқиғаларға толы. Олар жағымды да және жағымсыз да болады. Күтпеген жерден біздің өмірімізге қауіп тудыратын жағдайлар да кездеседі. Қайғылы оқиғаны болдырмау үшін жағдайды тез түсініп, дұрыс шешім қабылдай білуіміз қажет.

2.Негізгі бөлім.

- Үйде бізге қандай қауіп төнуі мүмкін?

(Балалар қорқыныш тудыратын жағдайларды айтады).

- Ал көшеде қандай қауіп төнуі мүмкін? (Балалардың жауаптары)

- Қауіп төндіретін адамдарды қалай атайды? (Қылмыскерлер, алаяқтар).

- Сондай адамдар қандай қауіп төндіруі мүмкін (Балалар жауап береді).

- Өте дұрыс, олар адам өлтіруі балаларды ұрлап кетуі үйді тонауы т.б.

көптеген жағдайларды жасауы мүмкін. Осындай жамандықтан құтылу үшін мына ережеледі есте сақтаңыздар: Бүгінгі сабақта біз осылар туралы біліп алайық!

1. Ереже: Есікті танымайтын адам түртсе не қоңырау соқса, ашуға бола ма?

(Балалардың жауаптары: Жоқ, ашуға болмайды, анамызға, не әкемізге қоңырау соғып хабарласу керек, полицияға да хабарлауға болады.).

Ешкімге есікті ашуға болмайды! Себебі, қылмыскер киімді ауыстырып киіп алуы мүмкін.

- Ал қылмыскер есікті бұзғысы келсе, не істейміз ? (Балалардың жауаптары: ата-анамызға қоңырау соғамыз).

- Телефон жоқ болса ше? (Балалардың жауаптары)

- Дұрыс, балконнан немесе терезеден қатты айқайлап көмекке шақырамыз.

«Телефонмен сөйлесу» ойыны:

- Сәлеметсізбе, мен қайда түстім?

- ...

- Бұл кімнің пәтері?

- ...

- Сенің есімің кім?

- ...

- Әке -шешен үйде ме?

- ...

- Сен үйде жалғыз отырсың ба?

- ...

- Танымайтын адамның барлық сұрақтарына «Жоқ» деп жауап беріңіздер.

«Ата-анаң үйде ме» деген сұраққа «Үйде, бірақ олардың қолдары бос мес, телефонға жауап бере алмайды» деп жауап қайтарыңыз.

2. Ереже:

Сен көшеде ойнап жүргенде күтпеген жерден бейтаныс адам машинасына мінгізіп аралатып келуді ұсынды. Сен қалай жауап бересің?

(Еш уақытта келіспеймін. Бейтаныс адамның көлігіне минуте болмайды).

- Жарайсыздар. Өте дұрыс жауап бердіңіздер.

3. Ереже: Сабақтан соң мектептен шығасың. Саған бейтаныс кісі келіп анаңның досымын дейді. Анаңның телефон қуаттағышы отырып қалғанын, сені мектептен алып кетуімді өтінді деп, жылы лебізін білдіреді. Сен не істер едің?

- Күмәнді адаммен кездесіп қалсаң, не істеу керек?

- Құпия сөз деген не?

- Ата-аналарыңмен бірге бір сөз ойлап табыңыздар - ол сөзді тек сендер ата-ана мен бала ғана білу керек. Қауіп төнгенде бұл сөз сіздің өміріңізді сақтап қалуы, жағымсыз байланыстан құтқаруы мүмкін. Міндетті түрде бір сөзден емес, тұтас сөйлем болса да жақсы.

- Сіз қонаққа бардыңыз. Сізге қауіпті жағдай төніп тұр. Бұл жағдайда анаңыз алып кетуі үшін, құпия сөз жазасыз немесе айтасыз. Құпия сөз смайл түрінде болуы да мүмкін. Анаңыз түсініп, сізді алып кете қояды.

4. Ереже: Еш уақытта бейтаныс адамның көлігіне отырма, барайық деген жеріне барушы болма, бейтаныс адамды өзіңе 2 метрден жақын жолатпа, егер ол жақындайтын болса, айғайлап, көмекке шақыр, құпия сөзді айтуын сұра.

Білімді тексеру.

- Ребусты шешіп, бүгінгі сабаққа қатысты тірек сөзді табыңыздар. Біздің тақырыбымызға сәйкестігін дәлелдеңіздер.

» » » »

»»»»»»

(Құпия сөз)

3. Сабақты бекіту. Өзіндік жұмыс.

- Алдарыңыздағы қағазда сөйлемдер берілген, тиісті жерінде болымды етістіктерді, болымсыз етістікке айналдырып жазыңыздар.

1. Бейтаныс адамның машинасына отыруға болады... _____

2. Танитын адамдармен амандас... _____

3. Көшеде бейтаныс адаммен сөйлес... _____

4. Күмәнді жағдайды сезгенде құпия сөзді айтуын сұра. . _____

5. Танымайтын қонаққа есік аш. .. _____

4. Қорытынды.

-Үйде ата-анаммен...

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/8rz3wsHhc0Y?si=rP-qFZQOiq3UWV8Z>

№4 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «КӨШЕ ИТТІ КЕЗДЕСТІРСЕҢ»

Сабақтың мақсаты: Көше ит кездескен жағдайда қалай әрекет жасау керектігін үйрету.

Сабақ барысы.

Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

-Жұмбақты шешіп сабақта не туралы айтылатынын анықтайды.

Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

<https://www.youtube.com/watch?v=GggchmwkYFs>

Ит - адамның жақын досы. Олар иесіне өте адал қызмет етеді.

Балаларды жақсы көреді. Шаруашылыққа көмектеседі - малды, үйді күзетеді. Өздеріңіз видеодан көргендей, олардың жақсы қасиеттері көп. Алайда, өкінішке орай, адам өміріне қауіп төндіретін кездері де кездеседі.

Балалар, суретке қараңыздаршы, бұл иттер біз әңгімелеген иттерден қандай айырмашылығы бар?

Балалардың жауаптары. (Көше иттер)

Сабақтың негізгі бөлімі.

- Иттер асыранды және тастанды болады. Адамдар итті асырап алады, күтіп баптайды, тамақтандырады, ойнатады. Күндердің бір күнінде одан жалығып, оны бостандыққа, орманға апарып тастайды. Ал ит болса, өздігінен қорек таба алмай, ашығып, ызаланады. Содан өзі сияқты иттерге қосылып, үйірленіп жүреді. Олар аш, әрі ызалы болады. Көше иттер аса қауіпті.

- Есте сақта! Тіпті ең момын жақсы иттің өзі қауіпті.

Ал енді ойлаңыздаршы, көше итті үйдің асыранды итінен қалай ажыратуға болады? (Балалардың жауаптары)

Асыранды иттің күтімі бар, тамағы тоқ болады.

Соңғы кезде көше иттер көбейіп кетті. Оған кім кінәлі деп ойлайсыздар? (Балалардың жауаптары)

Топтық жұмыс. «Пікірлер себеті.

- Ит шабуыл жасағанда не істеу керек? Ит тістеп алса не істеу керек? деген сұрақтарға жауап бер.

«ЕСТЕ САҚТА!»

Ит (тістеп) алса не істеу керек?

1. Қауып алған (тістеген) жерді сабындап жуу.

2. Қанап жатса, бинт не таза сүлгімен матап тастау.

3. Ең дұрысы жедел жәрдем шақырту, емханаға бару.

4. Құтыруға қарсы иттің екпе алған - алмағанын туралы білу үшін иттің иесін тауып алу. Егер иесі табылмаған жағдайда құтыруға қарсы екпе курсың алу.

Сабақты бекіту. Өзіндік жұмыс.

Қорытынды. Рефлексия.

Сөйлемді толықтыр: «Бүгін мен сабақта білдім».
«Менің қуанғаным.....».

ЕСТЕ САҚТА!

Ызалы иттен қашуға болмайды.
Қатты айқайлауға болмайды.

Ызаланған итке арқанды беруге болмайды.
Қапыл тез қимылдауға болмайды.
Көше итті тамақтандыруға болмайды.
Көше итті үйге әкелуге болмайды.
Көше итке асырап алатын адамды іздеуге болмайды, себебі ол бостандыққа үйреніп кеткен.
Көше итті қолмен ұстауға болмайды.

Пайдалы сілтеме: <https://www.youtube.com/watch?v=GggchmwkYFs>

№ 5 – САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «БЕЙТАНЫС АДАМҒА КӨМЕК КӨРСЕТУГЕ БОЛА МА?»

Сабақтың мақсаты: Бейтаныс адаммен байланыс кезіндегі қауіпсіздік дағдыларын қалыптастыру.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

- Тақтаға мұқият қарайық! Бірінші жолдағы сөздің әр үшінші тұрған әрпінен, ал екінші жолдағы сөздің әр екінші әрпінен сөзінен жаңа сөздер құрастырайық!

АСБЖҒЕДУЙӘҚТГВАШОНҚҰЫЛУС

АҚСАДУРІНПАТКІ

Сабақ тақырыбын анықтайық! Бейтаныс адамнан төнетін қауіп.

3. Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

4. Сабақтың негізгі бөлімі.

- Қандай үлкен адамдардан қауіп төнуі мүмкін?

- Жағымды түрі, әдемі киімі, жылы жүзіне қарап оны тек жақсы адам деп тануға бола ма?

Топтық жұмыс. Әр топқа тапсырма беріледі.

Егер бейтаныс адам сені үйіне ойнай тұруға шақырса, не істеу керек? Достарыңды да шақыру Жаймендеп қарсылық білдіру, бұл туралы ата-анаңа айту. Шамалы уақытқа ғана баруға келісу.	Бейтаныс адамнан сыйлық алуға бола ма? Иә, егер адам сені білсе Жоқ, тіптен де болмайды
Егер бейтаныс адам сенің қолыңнан тартып, бір жаққа қарай жетелесе, не істеу керек? Сыпайы түрде жіберуін өтіну керек «Мен сізді танымаймын. Жібер мені» деп қатты айқайлау керек. Үндемей босанып, қашып кету.	Адамдар көп жиналған жерде бейтаныс сені көмекке шақырды. Үлкендерді шақырмай, неге сені шақырды?

- Өкінішке орай, қылмыскерлер өздерінің зұлымдық мақсаттарына жету үшін түрлі қулыққа барады. Ал біз, байқағыш болуымыз керек!

«ЕСТЕ САҚТА!»

1. Көшеде бейтаныс адаммен сөйлесуге және оны үйге жіберуге болмайды.

2. Онымен бірге подъезге кіруге болмайды.

3. Бөтен машинаға мінуге болмайды.

4. Бейтаныс адамдардан сыйлық алуға және олармен бірге бір жаққа немесе оның үйіне шақырса, баруға болмайды.

5. Көшеде жалғыз өзің ұзақ жүруге болмайды.

5. Қорытынды. Рефлексия.

- Пікірдің мағынасын түсіндіріңіздер «Сенің қауіпсіздігің-сенің қолыңда!».

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=hftM9yB25r4&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=36>

№ 6-САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ҒАЛАМТОР МЕН МЕССЕНДЖЕРЛЕРДЕГІ ҚАУІПТІ СІЛТЕМЕЛЕР».

Сабақтың мақсаты: Ғаламторды қауіпсіз қолдану ережелерімен таныстыру.

Сабақ барысы.

1.Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2.Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

Бүгінгі сабақта ғаламтор туралы айтамыз. Жағымды және зиянды жақтарын анықтаймыз, ғаламтор желісіндегі қауіптің түрлерін анықтаймыз.

3.Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

- Кім ғаламтор желісін қолдануды біледі?

- Ғаламтор дегеніміз не?

- Адам өміріндегі ғаламтордың маңызы қандай?

(Балалардың жауаптары).

Негізгі бөлім.

- Әлемдегі барлық қолданушылар әлеуметтік желілерге қызығушылық танытып отыр.

- Қандай әлеуметтік желілер мен мессенджерлерді білесіздер? ВК, Инстаграм, Телеграм, Тик-Ток...

- Ғаламторда қанша досың бар? Қанша адам жазылған?

- Олардың нешеуін білесің?

- Ол қандай мақсатта сенімен дос болды?

Топтық жұмыс

- Қазір топта жұмыс жасап біздің өмірімізде Ғаламтор қандай рөл атқаратынын анықтайсыздар.

1 топ – ғаламтор - біздің досымыз деген пікірге 2-3 мысал келтіріңіздер (достармен сөйлесу, ойындар т.б.).

2 топ - ғаламтор – көмекші (ақпарат алу, сурет салуды үйренуге болады түрлі танымдық ойында, онлайн сабақтар...).

3 топ - интернет - жау (вирустар, рұқсат етілмеген сайттар).

- Жарайсыздар. Тапсырманы жақсы орындап шықтыңыздар. Ғаламтордан ақпарат іздеуге, білім алуға, адамдармен сөйлесуге бола ма? Алайда ғаламтор қауіпте тудыратыны туралы өздеріңіз айтып отырсыздар.

- Ол үшін арнайы талаптар бар, егер оларды орындайтын болсаң, алаяқтар мен қаскүнемдікке тап болып қалу мүмкіндігі азаяды.

1. Жарнамаға сенбеу алынған ақпаратты тексеру.

2. Антивирус қосу.

3. Әлеуметтік желілерге жеке ақпараттарды жүктемеу.

4. Бейтаныс адамдармен сөйлесспеу және өзінді дұрыс ұстау.

5.Бейтаныс адамдармен кездесуге бармау.

6. Қиындық туындаған жағдайда үлкендер көмегіне жүгіну.

Қорытынды. Рефлексия.

«Бағдаршам» ойыны. Үстелде 3 түрлі түсті қағаз бар. Қызыл – «Жоқ», жасыл – «Иә», сары – «Ойланамын». Сабақты қалай түсінгендеріңізді тексереміз.

Егер бейтаныс адам қандай да бір әрекетті жасауды ұсынса, ата-анаңмен ақылдасу керек пе? (ойын жүктеу, бейнефильм қарау).

Белгісіз сайттардан ойындар жүктеп алуға бола ма? (Жоқ)

Зиянды бағдарлама сіздің компьютер мен телефоныңызды «құртуы» мүмкін бе? «Иә»

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=u3PvSbPiNvo&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=8>

№ 7- САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ТАМАҚПЕН ЭКСПЕРИМЕНТ ЖАСАУДАҒЫ ҚАУІП»

Сабақтың мақсаты: Оқушылардың бойында салауатты өмір салты негіздерінің құрамдас бөлігі, дұрыс тамақтану мәдениетін қалыптастыру, өз денсаулығына дұрыс қарауға дағдыландыру.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыпты анықтау

Мақалдардың адасқан бөліктерін тауып, толық құрастыр.

Олардың мағынасын түсіндір.

Денсаулықтың қадірін	Саулық – байлық негізі.
Тазалық – саулық негізі	Ауырғанда білерсің.
Көзің ауырса қолыңды тый	Ауырмайтын жол ізде.
Ауырып ем іздегенше	Ішің ауырса, аузыңды тый.

- Балалар, біздің бүгінгі сабағымызда не туралы айтылады?

- Денсаулық және оны сақтау туралы.

3. Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

Ойын «Пайдалы және онша пайдалы емес тағамдар».

- Мен тағам түрін атаймын, егер ол пайдалы болса, шапалақтаймыз, ал пайдалы болмаса, жұдырығымызды түйеміз.

Қолданылатын сөздер: алма, торт, қияр, балық, тәтті, сәбіз, ірімшік, зефир, чупа-чупс, мармелад, сыр, бұрыш, сүт, бал.

Әңгіме не туралы болады?

4. Сабақтың негізгі бөлімі.

Тақтада не көріп тұрсыздар?

- Иә, бұл тамақтандыру фирмаларының логотиптері. Сіздер олар туралы білесіздер ме, олардың өнімдерін жеп көрдіңіздер ме? Ұнайды ма? Оларды қандай тағам түріне жатқызуға болады? (пайдалы, не зиянды тағам).

- Кімнің телефонында бұл қосымша жүктелмеген?
- Бұл қосымша туралы білетіндеріңізді айтып беріңіздер. (балалардың жауаптары).

- TikTok – бұл қолданушыларға кез келген тақырыпқа арналған 15 секундтық бейнероликтерді құруға және жариялауға мүмкіндік береді.

«Tik Tok» әлеуметтік желісінде балалар «Челленджерді» іздейді, ал олар қауіпті болуы мүмкін.

- Челленджер әр түрлі болады: қауіпті, зиянсыз, ал кейде пайдалы.
- Қаралған бейнеролик қай топқа жатады?
- Енді олар қандай қауіп төндіретінін талқылайық.

5. Бекіту.

-Естеріңізде болсын, адам денсаулығы - бәрінен маңызды. Өзіңді және денсаулығыңды сақта!

6. Қорытынды. Рефлексия.

Сұрақтарға жауап беріңіздер:

- Мен бүгін досыма қандай кеңес беремін?

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/jYGQOcCA2JM?si=sVmJrYSo6iKba6mg>

<https://youtu.be/FgLou94O9RQ?si=gAgjLQwPYw65mIfI>

№ 8 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ТАБИҒАТ АЯСЫНДАҒЫ ДЕМАЛЫСҚА ҚАЛАЙ ДАЙЫНДАЛУ КЕРЕК?»

Сабақтың мақсаты: Табиғат аясында демалыс кезіндегі тәртіп ережелерін талқылау, демалыс орындарында қауіпсіздіктің негізі ережелерін сақтауға үйрету.

Сабақ барысы.

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

- Балалар үшін ең тамаша уақыт - бұл каникул ғажап кезең.
- Ол қандай жағдайлар? (балалар жауаптары)
- Ендеше, бүгінгі сабақта біз табиғат аясындағы демалысқа дайындық туралы әңгіме жүргіземіз. Өмірімізді сақтау үшін не істеу керектігі туралы білеміз.

3. Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау. Топтық жұмыс (Карточкамен жұмыс).

- Табиғатқа аттану үшін мұқият дайындалуымыз керек. Ең бірінші түрде киетін киімдерді дайындау. Әр топ демалыс түрі бейнеленген карточка - иллюстрацияны алады да, дәл сол саяхат түріне арналған киімді таңдайды.

Негізгі бөлім.

Демалыс кезінде туындайтын қауіп түрлері:

Ормандағы өрт.

Жәндіктердің шағып алуы, соның ішінде кенелер.

Жануарлардың тістеп, не шағып алуы, соның ішінде жылан қауіптен сақтану.

Ірі сүтқоректі жануарлардың болуы, мысалы, аю, бұлан.

Жабайы жануарлардың болуы.

- Егер сіз саяхатқа аттанар болсаңыз, міндетті түрде келесі ережелерді біліп алыңыз:

Саяхат кезінде нұсқаушының айтқанын тында. Онымен қасарысып, сөз тайталаспа.

Топтың алдынан ұзап кетпе, артынан да, қалып қойма.

Саяхат өзіне ие бола алмайтындарды, еркелікті көтермейді.

Егер сен бір нәрсеге ренжіп қалсаң, қашып кетуші болма, негізігі топтан қалып қойма.

Табиғатқа ұқыптылықпен қара, бостан босқа сіріңке жақпа, қоқыс пен бөгде заттарды лақтырып кетпе.

Таныс емес жидектерді саңырауқұлақты, өсімдіктерді жеуші болма.

Қорытынды. Рефлексия.

- Пікірдің мағнасын түсіндір: «Әр адам - табиғаттың бір бөлшегі».

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/fqSa28dI6KM?si=8dmlBrieThknfOah>

https://youtu.be/sKT-1ot7paY?si=_ssBtHSfgosm-VZN

№9 -САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ҮЙДЕГІ ОЙЫНДАР: ҚАУІПСІЗДІК ШАРАЛАРЫН САҚТАЙМЫЗ»

Сабақтың мақсаты: Компьютерлік ойындардың зиянды әсерлерімен таныстыру, компьютерге тәуелділік туралы түсінік қалыптастыру.

Сабақ барысы.

1.Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2.Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

-Тақтаға мұқият қарайық ! Суреттен не көріп тұрсыздар?

- Ғаламтор не себепті қауіпті болуы мүмкін?

- Осындай мәселе сендерде бар ма?

- Сондықтан бүгін сіздермен компьютерлік ойындарға тәуелді болу мәселесі туралы сөйлесеміз.

3.Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

- Компьютерлер біздің өміріміздің барлық салаларына еніп болды. Олар жұмыста да, үйде де мектепте де, балабақшада да тұр. Бір жағынан компьютер біздің жұмысымызды жеңілдетсе, екінші жағынан, балалар компьютерлік ойындармен айналысады да, оған тәуелділік пайда болады.

4.Сабақтың негізгі бөлімі.

1. Адамның компьютер алдында уақыт өткізуге, компьютермен ойын ойнауға деген құмарлығын – компьютерлік тәуелділік деп атайды. Ойынға құштарлық - компьютерге тәуелділіктің бір түрі.

2. Ойынға тәуелділік (кибераддикция) компьютерлік ойыншықтармен әуестену, рөлдік емес ойындарға беріліп кету (басқатырғыштар).

3. Балалар компьютер мониторы алдында ұзақ уақыт отыра береді. Олар тамақтануды, тіпті ұйқыны да, ұмытып кетеді.

4.Баланың ойынға тәуелді екенін қалай аңғаруға болады?

Балалар кітап оқымайды.Үйдегі міндеттерін ұмытады, жеке бас гигиенасын сақтамайды. Олар физикалық тұрғыда белсенді емес, таза ауада серуен, ойын дегенді ұмытады.

5. Компьютерде отыру мөлшері 7-8 жасар балалар үшін күніне 30-40 минут, аптасына 2-3 рет.

5. Сабақты бекіту «Бағдаршам» әдісі.

Балалар өздерінің жұмыс орындарына барады.

Мұғалім тезисті біртіндеп оқиды. Балалар тезиспен келіссе, жасыл карточканы- келіспегендер, қызыл карточканы - келіскендер, күмәнділер - сары карточканы көтереді.

Егер тезисті талқылау қажет болса, онда қатысушылар өздерінің пікірлерін дәлелдейді.

Тезистер:

Компьютерлік тәуелділіктің бала денсаулығына тигізетін қаупінтері:

- Семіздік, өйткені қозғалыс аз. Жүрмейді, ойнамайды, асқа тәбеті болмайды;
- Иммунитет әлсірейді, демек, суық тию, жұқпалы ауруларды тезқабылдайды;
- Есте сақтауы, зейіннің шоғырлану қабілеті төмендейді де, оқуына қиындық келтіреді.
- Ұйқысыздық;
- Аутизм.

6.Қорытынды. Рефлексия.

Оқушылар кестені толтырады «Плюс-минус-қызықты»

+	-		ҚЫЗЫҚТЫ

Пайдалы сілтеме:

https://youtu.be/34qqqO1eH9M?si=CBBwZ_j2IOfvMVdh

№ 10 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «КӨШЕДЕГІ ҚАУІПСІЗ ОЙЫНДАР»

Сабақтың мақсаты: Қауіп төндіретін жағдайлар туралы түсінік қалыптастыру, қауіпті жағдай болатындығын байқай білуге дағдыландыру, көшеде қауіпсіздік шараларын сақтау.

Сабақ барысы

1. Ұйымдастыру кезеңі.

Сәлемдесу. Жағымды мотивациялық көңіл-күй орнату. (1-2 мин)

2. Мақсат қою. Тақырыпты анықтау.

Сурет бойынша сабақ тақырыбын анықтап алайық!

Сабақ тақырыбын дұрыс анықтадыңыздар, «Даладағы ойындар» тек қауіпсіз сөзін қосуды ұмытпайық.

Даладағы қауіпсіз ойындар.

3. Білімді жаңғырту. Өткенді қайталау.

- Балалар, суреттерге тағы да мұқият қарап шығайық. Қай суреттегі ойын қауіпсіз деп ойлайсыздар?

Қауіпсіздік дегеніміз қатер төнбейтін және қауіптен қорғана алатын жағдайдың болуы.

Жазғы демалыс – оқудан бос демалыс уақыты.

- Алдымызда ұзақ жазғы демалыс далада, көшеде серуендеп жүргенде қауіпсіз ережесін сақтап, абай болу керек!

4. Сабақтың негізгі бөлімі:

- Қауіпсіздік ережелерін екі топқа бөлу. Бірінші топ - мүлдем жасауға болмайтын әрекеттер. Екінші топ – міндетті түрде жасалатын әрекеттер.

- Қазір сіздер ереже парағын аласыздар. Оның ішінен сабаққа қатысты 3 ережені белгілейсіздер.

1. Жол бойында ойнауға тыйым салынады.
2. Жағадан алысқа жүзіп кетуге болмайды.
3. Үтікті қосып кетуге болмайды.
4. Бейтаныс кісіні пәтерге жіберуге болмайды.
5. Иттерді ызыландыруға болмайды..
6. Құрылыс алаңында ойнауға болмайды.
7. Өткір, үшкір заттармен ойнауға болмайды.

8. Жол бойында велосипед тебуге болмайды.
 9. Қараңғы түскеннен кейін далада ойнауға болмайды.
 10. Сіріңкемен ойнауға болмайды.
- Ойынымызды бастайық, «Жасауға міндетті түрде болады».

«Есте сақта!»

- Жолдан өтпес бұрын әуелі сол жағыңа қара. Егер жол бөлігі бос болса, өте бер. Жол ортасына келгенде тоқтап, оң жағыңды қара, машиналар болмаса, жолдан өт.
- Егер саған қауіп төнсе, айқайлап көмекке шақыр.
- Жолдан асықпай өту керек.
- Жолдың арғы бетіне бағдаршамның жасыл көзі жанғанда өт.
- Егер саған ұят қылық жасауды ұсынса, жоқ деп айта біл.

Сабақты бекіту.

1. Көшеде жалғыз жүргенде не істеу керек:

А) Жануармен ойнау үшін оған печенье беремін

Б) Егер бейтаныс адам машинама мін десе, мен оған жақындамаймын

В) Өзім жалығып кетпеу үшін жолшыбай кездескен барлық бейтаныс

адамдармен сөйлесе беремін

2. Досың бір жерін қатты соғып алса қандай көмек көрсетер едің?

А) Салқын басу және үлкендерге айту.

5.Қорытынды.

Рефлексия.

1	Мен сабаққа қатыстым	белсенді / белсенді емес
2	Менің көңіл-күйім	Көтерілді / түсіп кетті
3	Ақпарат	Пайдалы / пайдасы жоқ

Пайдалы сілтеме:

https://www.youtube.com/watch?v=nIVbqv9_Da8&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=23

<https://youtu.be/NCnr6WmrZ4o?si=edmNbVlfGFrLJNJm>

«ЖЕКЕ ҚАУПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР

5 СЫНЫП

№ 1 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ТӨТЕНШЕ НӨМІРЛЕР»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларға төтенше жағдайлар қызметі не үшін арналғаны және олардың жұмыс істеу тәртібімен таныстыру.

Сабақтың міндеті:

1) Оқушыларды жедел қызмет түрлерімен таныстыру, балаларға өрт қауіпсіздігі ережелерін, жол жүру ережелерін сақтаудың маңыздылығын және өз денсаулығын сақтау жайлы түсіндіру.

2) Зейінін, есте сақтауын, ойлауын дамытуға ықпал ету.

3) Оқушыларды өмірлік қиын жағдайда үлкендермен қарым-қатынас жасау қажеттілігін тәрбиелеу; төтенше жағдайларда баланың мінез-құлқының қауіпсіз үлгісін қалыптастыру.

Материалдар: осы тақырып бойынша иллюстрациялар, жедел телефондар туралы еске салғыштары бар үлестірімелі материалдар, рөлдік ойындарға арналған телефон аппараттарының түрлерінің макеттері.

Сабақ барысы.

1. Кіріспе (2 минут)

Сәлемдесу:

Мұғалім оқушылармен амандасып, сабақтың тақырыбы мен мақсатын хабарлайды.

Төтенше жағдайлар қызметінің маңыздылығын талқылаңыз.

2. Негізгі бөлім. (6 минут)

Ұғымдарды түсіндіру:

Жедел қызмет шақырған кезде диспетчерге не айту керек?

Мекен-жайды, нысанды, жағдайды көрсету, қажет болған жағдайда фамилияңызды және телефон нөміріңізді көрсету қажет.

Төтенше жағдайлар қызметінің негізгі түрлерінің иллюстрацияларын көрсетіңіз.

Төтенше жағдай туралы хабарлау неліктен маңызды?

Оқушыларға жалған қоңырау ойыншық емес екенін, оның салдары өте ауыр болатынын түсіндіру.

Сақтық шараларының қарапайым мысалдарын келтіріңіз.

Қазақстанда кез келген ұялы байланыс операторының пайдалы жедел қызмет нөмірлері және қала нөмірлері тегін беріледі:

«Есте сақта!»

Өрт күзеті	101
Полиция	102
Жедел жәрдем	103
Төтенше газ қызметі	104,112
Бірыңғай құтқару қызметі	112
«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.	111

3. Қорытынды (2 минут). Ережелерді қайталау:

Жедел телефон нөмірлері мен олардың мағыналарын қарастырыңыз.

Жедел жәрдем нөмірлері бар парақшаны таратыңыз.

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=fyfkEuHSiIc&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=5>

№ 2 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «МЕКТЕПТЕГІ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІ»

Сабақтың мақсаты: Мектептегі қауіпсіздік ережелерін түсіндіру.

Сабақтың міндеті:

- 1) Күнделікті мектепте балаларды қандай қауіптер күтіп тұрғанын айтыңыз өмір.
- 2) Қауіпті және қауіпсіз жағдайларды талқылау.
- 3) Жағдаяттарды жылдам басқаруға және ұтымды шешім қабылдауға

үйрету.

Материалдар: осы тақырып бойынша иллюстрациялар, тәртіп ережелері жазылған үлестірмелі материалдар, проектор, компьютер.

Сабақ барысы.

1. Кіріспе (2 минут)

Сәлемдесу:

Мұғалім оқушылармен амандасып, сабақтың тақырыбы мен мақсатын айтады.

Жаңа тақырыпты түсіндіру.

2. Негізгі бөлім (6 минут)

Мектептегі мінез-құлықтың негізгі ережелерін түсіндіру:

«Оқушыларға арналған ішкі ережелер» туралы айтып беріңіз.

Неліктен мінез-құлық ережелерін сақтау керек?

3. Жағдайларды талдау.

1. Асханадағы өзін-өзі ұстау.

2. Үзіліс кезіндегі мінез-құлық.

3. Дене шынықтыру сабағында өзін-өзі ұстау. Оқушылар мінез-құлық ережесі жайлы өз ойларын білдіреді.

«Есте сақта!»

Өрт күзеті	101
Полиция	102
Жедел жәрдем	103
Төтенше газ қызметі	104,112
Бірыңғай құтқару қызметі	112
«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.	111

4. Қорытынды (2 минут).

Сабақты қорытындылау.

Есіңізде болсын, мектепте қауіпсіз мінез-құлық ережелерін сақтау арқылы сіз өзіңізді ғана емес, сонымен қатар құрбыларыңызды да қорғайсыз!

Пайдалы сілтемелер:

https://drive.google.com/drive/folders/1i5ehiRqo_OTDxnMB2_YjzAUwS7gBhBo

Пайдалы сілтемелер:

ТАҚЫРЫБЫ: «ҮЙГЕ ҚАУІПСІЗ ОРАЛУ: ҚОЛАЙСЫЗ АУА-РАЙЫНДА НЕ ІСТЕУ КЕРЕК?»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды ауа райы құбылыстарымен таныстыру және найзағай, көктайғақ, бұрқасын кезінде қауіпсіз әрекет ету дағдыларын дамыту, ауа райы және оның негізгі көрсеткіштері туралы білімдерін бекіту.

Сабақтың міндеті:

1) Берілген тұрғылықты жеріне тән ауа райы құбылыстарының терминологиясымен және сипаттамасымен танысу.

2) Найзағай, көктайғақ, бұрқасын кезінде қауіпсіздік ережелерін білу.

3) Табысты әлеуметтік бейімделу үшін қауіпсіз тұлға түрін дамыту.

Материалдар: осы тақырып бойынша иллюстрациялар, проектор, дербес компьютер.

Сабақ барысы.

1. Кіріспе (2 минут)

Сәлемдесу:

Мұғалім оқушылармен амандасып, сабақтың тақырыбы мен мақсатын хабарлайды.

Ауа-райын болжау, ауа райы оқиғалары және адам қауіпсіздігі терминдеріненгізеді.

2. Негізгі бөлім (6 минут)

Тақырып бойынша түсініктеме.

Қауіпті ауа-райы құбылыстарының сипаттамасы.

Қауіпті ауа-райы оқиғалары	Мінездеме
Дауыл	Жаңбыр, күн күркіреп, найзағай ойнайтын дауылды ауа-райы.
Найзағай	Бұлттар мен жер арасында пайда болатын электр разрядтары.
Көктайғақ	Жер бетінде мұз қабаты, ауа температурасы 0-ден -3 ° C-қа дейін болады
Қар боран	Боран - күшті желдің (жылд. 15 м/с-тан астам) әсерінен қардың ұйтқып соғуы.

Ауа-райы құбылыстарының бір түрінің суретін сал.

Қорытынды (2 минут). Ережелерді қайталау:

Өтілген тақырыпты қайталау.

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/sKT-1ot7paY?si=qHTSwREIZhVgz900>

https://youtu.be/NCnr6WmrZ4o?si=h9Q4BsCE_qoZagCi

№ 4 - САБАҚ ТАҚЫРЫБЫ: «ҚАҚТЫҒЫС ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРАПАЙЫМ ҚАДАМДАР»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды қактығыс кезінде қарым-қатынас негіздерімен таныстыру.

Сабақтың міндеті:

- 1) Өз көзқарасын білдіру қабілетін дамыту.
- 2) Адамгершілік қасиеттерді дамыту: адамдарға төзімділік, мейірімділік, жанашырлық құндылықты үйрету.
- 3) Оқушылардың өзара сыйластық, өзін-өзі бағалауды дамыту.

Материалдар: осы тақырып бойынша иллюстрация, проектор, проекциялық экран, дербес компьютер.

Сабақ барысы.

1. Кіріспе (2 минут)

Жаңа тақырыпты түсіндіру.

2. Негізгі бөлім (6 минут)

Ұғымдарды түсіндіру:

Мейірімділік

Көңілсіздік.

Бір-бірін түсінбеу.

Достық қарым –қатынас.

Көңіл-күйдің төмендеуі, көңілсіздік.

Қорытынды (2 минут). Ережелерді қайталау:

Өтілген тақырыпты қайталау.

Достық туралы мақал-мәтелдер дайындау.

Пайдалы сілтемелер:

https://youtu.be/RCA_wFW-mSo?si=KDrq73ETmvpJat6H

https://www.youtube.com/watch?v=KTxqDfaQAvC&list=PLA5eCSY2FeoQLLo_cS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=16

№ 5 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕР: НЕГІЗГІ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІ»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды әлеуметтік желідегі қауіпсіздік ережелерімен таныстыру.

Сабақтың міндеті:

- 1) Мақсаты бойынша ақпараттық қоғамда мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету.
- 2) Интернеттегі балалардың мінез-құлық нормалары мен ережелерін әзірлеу
- 3) Оқушылардың ой-өрісін кеңейту.

Көрнекіліктер: әлеуметтік желі түрлері көрсетілген иллюстрациялар, қауіпсіздік ережелері жазылған жадынама.

Сабақ барысы.

1. Кіріспе (2 минут)

Негізгі бөлім (6 минут)

Ұғымдарды түсіндіру:

Әлеуметтік желі дегеніміз не?

Facebook, YouTube, WhatsApp, Instagram, Tik-Tok, Telegram, Pinterest, Twitter және т.б.

Әлеуметтік желідегі иллюстрацияларды көрсетіңіз.

Әлеуметтік желілердің пайдасы мен зияны?

Әлеуметтік желілерді пайдаланудың негізгі ережелері:

1-ереже: Мінез - құлық ережесі.

Бейтаныс сайттарға өтпеу керектігін түсіндіріңіз. Әлеуметтік желілердегі дұрыс және бұрыс мінез-құлық иллюстрацияларын көрсету.

2-ереже: Жазбалардағы лайк санын тексермеңіз.

Оқушыларды керек емес, таныс емес адамдардың парақшаларына кірмеуге және оларға лайк баспауға үйретіңіз.

3-ереже: Әлеуметтік желілерде өткізу уақытына шектеу қойыңыз.

Компьютерде ұзақ отыру денсаулыққа зиян.

4-ереже: Бейтаныс адамдарды қоспаңыз.

Қауіпсіз болып көрінбесесе де, деректеріңізді Интернетте жарияламау керектігін түсіндіріңіз.

Қорытынды (2 минут). Ережелерді қайталау:

Осы тақырыпты талқылау ұнады ма?

Бұл туралы ата-анаңызға айтасыз ба?

«Интернеттегі қауіпсіз мінез-құлық» туралы кеңесі бар парақшаны тарату.

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=u3PvSbPiNvo&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=8>

<https://youtu.be/u3PvSbPiNvo?si=05cNMvRk0lIXl68w>

№ 6 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ҚАУІПТІ СЫНАҚТАР (ЧЕЛЛЕНЖДЕР)»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды қауіпті хоббимен таныстыру.

Сабақтың міндеті:

- 1) Жасөспірімдердің өмірі мен денсаулығына қауіпті хоббидің салдарын көрсету.
- 2) Дұрыс нұсқауларды қалыптастырыңыз.
- 3) Ой-өрісін, логикасын дамыту, алған ақпараты бойынша қорытынды жасау, қоғамда өзін-өзі ұстау мәдениетін қалыптастыру.

Сабақ барысы.

Кіріспе (2 минут)

Мұғалім оқушылармен амандасып, сабақтың атын, мақсатын айтады
Жаңа тақырыпты түсіндіру.

Негізгі бөлім (6 минут)

Ұғымдарды түсіндіру:

Жасөспірімдерге қауіпті ойын түрлері.

Оқушыларға қауіпті қиындықтардың не әкелетінін түсіндіріңіз.

Берілген тақырып бойынша иллюстрацияларды қарау.

Неліктен жасөспірімдер қауіпті ойындарды ұнатады?

Оқушыларға «әлсіз» айла-шарғы жасалған кезде «Жоқ» деп айтуды түсіндіріңіз.

Оқушылармен «Осындай ойындардың қауіп-қатерінен қалай қорғануға болады?» пікірталас.

«Есте сақта!»

«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу.
«111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.

111

Қорытынды (2 минут).

Сабақты қорытындылау.

«Мен қауіпті ойындарға қарсымын» суретін сал.

Пайдалы сілтемелер:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

<https://orken-instituty.kz/ru/dashboard/cpsp-material/poleznye-materialy-cpsp>

<https://www.youtube.com/watch?v=Wvt8Zxf48is>

<https://www.youtube.com/watch?v=u3PvSbPiNvo&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=8>

№ 7 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «КӨШЕДЕГІ ҚАУІПТІ ЗАТТАРДАН ҚАЛАЙ АУЛАҚ БОЛУҒА БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды көшеде қауіпсіздікті сақтау ережелерімен таныстыру.

Сабақтың міндеті:

- 1) Оқушылардың қауіпті заттармен жұмыс істеу дағдыларын дамыту.
- 2) Өз өміріне деген қамқорлықпен қарауды тәрбиелеу.
- 3) Оқушылардың ой-өрісін кеңейту, шығармашылық қабілеттерін дамыту.

Құралдар: «Электр қауіпсіздігі ережелері» иллюстрациялары, проектор, компьютер.

Сабақ барысы.

Кіріспе (2 минуты)

Таныстыру:

Мұғалім оқушылармен амандасып, сабақтың атын, мақсатын айтады.

Жаңа тақырыпты түсіндіру.

Негізгі бөлім (6 минут)

Ұғымдарды түсіндіру:

Электр панелі дегеніміз не?

1. Оқушыларға трансформаторлық қосалқы станцияларға кіруге тыйым салынғанын түсіндіру.

2. Тақырып бойынша иллюстрацияларды қарау.

Көшедегі қауіпсіздік шаралары.

Электрлік қауіпсіздік шараларын қарастырыңыз.

«Электр қауіпсіздігі ережелері» жадынамасын оқыңыз.

Төтенше жағдайда қызмет көрсету туралы ескерту -112.

«Есте сақта!»

Өрт күзеті	101
Полиция	102
Жедел жәрдем	103
Төтенше газ қызметі	104,112
Бірыңғай құтқару қызметі	112
«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.	111

3.Қорытынды.

Сабақты қорытындылау.

Балалар қарап шығу үшін үйге апара алатын жедел жәрдем нөмірлерін тарату.

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=r44vj0cTO9c>

<https://www.youtube.com/watch?v=CIucCpDxhZA&list=PLA5eCSY2FeoQLLo cS-IEuEG9KjOrJzvPM>

ТАҚЫРЫБЫ: «ҚАУІПСІЗ АШЫҚ ОЙЫН АЛАҢЫНЫҢ ЕРЕЖЕЛЕРІ»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды көшеде қауіпсіз ережелерімен таныстыру.

Сабақтың міндеті:

Өз өміріне деген қамқорлықпен қарауды тәрбиелеу.

Сабақ барысы.

1. Кіріспе (2 минут)

Сәлемдесу:

Мұғалім оқушылармен амандасып, сабақтың атын, мақсатын айтады
Жаңа тақырыпты түсіндіру.

2. Негізгі бөлім (6 минут)

Көшедегі қауіпсіздік ережелерін түсіндіру:

1. Қайда бара жатқаныңызды, кіммен және қашан қайтатыныңызды ата-анаңызға үнемі ескертіп отырыңыз. Бұл өте маңызды, қауіп төнген жағдайда сізге көмектесе алады!

2. Қараңғыда көшеде жалғыз жүрме. Бұл жағдай туындаса, тек жарықтандырылған жерлерге барыңыз. Егер сіздің жолыңыз қараңғы және тар аллеялардан өтсе, ата-анаңызға қоңырау шалыңыз және олардан сізбен кездесуін сұраңыз.

3. Телефоннан қатты музыка тыңдау арқылы өзіне назар аудармау, т.б.

4. Пәтер кілттерін мойынға іліп қоюға болмайды және оны шалбардың белдігіне ілуге болмайды.

5. Ешқашан, ешбір жағдайда, қоғамдық орында ұрыспаңыз.

6. Көшеде адамдар сізге келіп, көшені қалай табуға болатынын сұраса, сіз оған қалай жетуге болатынын түсіндіре аласыз немесе жоспарды сызып аласыз, бірақ ешбір жағдайда оларды шығарып салмаңыз.

3. Қорытынды (2 минут).

Сабақты қорытындылау

Балаларға жедел жәрдем нөмірлерін тарату.

4. Ережелерді қайталау:

Осы тақырыпты талқылау ұнады ма?

Бұл туралы ата-анаңызға айтасыз ба?

«Көшеде қауіпсіз ережесі» бойынша кеңестері бар парақшаны тарату.

Пайдалы сілтемелер:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

<https://orken-instituty.kz/ru/dashboard/cpsp-material/poleznye-materialy-cpsp>

https://youtu.be/8rz3wsHhc0Y?si=gM_6ok5B2tqAdkJw

№ 9 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ДЕНСАУЛЫҚТЫ САҚТАЙТЫН ӘДЕТТЕР»

Сабақтың мақсаты: Салауатты өмір салтының пайдасы туралы және денсаулықты күтуді үйрету.

Сабақтың міндеті:

Дұрыс тамақтану принциптерін дамыту;

Қандай тағамдық қоспалардың зиянды екенін анықтау;

Балаларды топпен жұмыс істеуге үйрету.

Құрал-жабдықтар: презентация, парақтар, қаламдар, проектор, компьютер.

Сабақ барысы.

Кіріспе (2 минуты)

Негізгі бөлім (6 минут)

Зерттеу жұмысын өткізу.

Сынып топтарға бөлінеді. Зерттеу жұмыстары жүргізіледі. Әр топта денсаулыққа зиян келтіретін өнімдер жайлы зерттеу жұмысын жүргізген оқушылар өздерінің зерттеу жұмыстарымен бөліседі.

1-топ: Бір қорап сүтті зерттедік. Құрамында тағамдық қоспалар жоқ және жарамдылық мерзімі өткен жоқ. Бұл пайдалы өнім.

2-топ: Шаян еті. Біз одан зиянды E120, E160c бояғыштарын, E621, E631 хош иістендіргіштерін таптық. Олар теріге зиянды және ішектің бұзылуын тудырады. Бұл қауіпті өнім.

3-топ: «Кириешки» крекер. Дәмді күшейткіштер E627, E631 анықталды. Олар ішектің бұзылуын тудырады. Қауіпті өнім, бірақ көптеген оқушылар оларды жиі пайдаланады. Бұл туралы ойлануға тұрарлық.

4-топ: Газдалған сусын «Эстрагон». Бұл ең қауіпті өнім. Оның құрамында қатерлі ісік тудыратын антиоксидант E330, тәттілендіргіштер E954 - қатерлі ісік, E952 - тыйым салынған, E102 бояуы - қауіпті. Бұл өнімді жеуге БОЛМАЙДЫ!

Денсаулықтың мықты болуына дұрыс тамақтану аса маңызды!!!

Қорытынды (2 минут).

Сабақты қорытындылау.

Денсаулыққа не зиян екенін есте сақтау керек және денсаулықты сақтау ережелерін қайталау керек.

Пайдалы сілтемелер:

https://youtu.be/sXN8vhXzEz8?si=Vc_teoFhifClwsCc

<https://www.youtube.com/watch?v=jWklhxwLxmA>

№ 10 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «БЕЙТАНЫС АДАМНЫҢ ШАҚЫРУЫНАН ҚАЛАЙ СЕНІМДІ ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗ БАС ТАРТУҒА БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Балаларды бейтаныс адамдар әртүрлі амалдар арқылы алдауға немесе қауіпсіз мінез-құлық негіздеріне үйрету.

Сабақтың міндеті:

- 1) Балаларды бейтаныс адамдармен қарым-қатынас ережелерімен таныстыру.
- 2) Балаларды бейтаныс адамдарға сенбеуге үйрету
- 3) Көшеде бейтаныс адамдармен қарым-қатынас жасауда әртүрлі айла-тәсілдерді қолдана білу дағдыларын дамыту.

Материалдар мен ресурстар:

Сабақ тақырыбы бойынша мысалдарды көрсету үшін суреттер мен бейнелер.

Сабақ барысы.

Кіріспе (2 минут).

Негізгі бөлім (6 минут).

Мұғалім сіздің сеніміңізге кіру үшін бейтаныс адамдар әртүрлі айла-амалдарды қолдана алатынын есте ұста. Әрқашан сақ бол және бейтаныс адамдармен жүрме.

Ашық ойын «Бейтаныс?» (3 минут):

Ойын ережесін түсіндір.

- Бір бала «бейтаныс» рөлінде, қалған балалар «балалар» рөлінде ойнайды.
- «Бейтаныс» әр «балаға» жақындап, трюктердің бірін қолдана отырып, бірдеңе ұсынады (мысалы, «Кэмпит керек пе?», «Менің күшігімді табуға көмектес»).
- «Балалар» дұрыс жауап беруі керек: «Жоқ» деп айтып, «қауіпсіз жерге» барыңыз (жерге таспамен немесе бормен белгіленген).
- Ойын бірнеше рет қайталанады, сонда барлық балалар әртүрлі рөлдерді ойнауға үлгереді.

2. Қорытынды (2 минутқа дейін):

- Сабақты қорытындылау. Бейтаныс адаммен өзінді қалай ұстау керек?

Есіңізде болсын, бейтаныс адам сізді алдамақ болса, ересектерге міндетті түрде хабарлау керек!

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=JkUvKopOdII>

<https://youtu.be/JkUvKopOdII?si=HfpLqdP0EEGGPuI1>

«ЖЕКЕ ҚАУПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР

6 СЫНЫП

№ 1 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ЖЕДЕЛ ҚЫЗМЕТ НӨМІРЛЕРІ»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды төтенше жағдайлардағы ережелерімен таныстыру.

Негізгі міндеттер:

Оқушылардың мамандандырылған қызметтерге көмек сұрай білуін дамыту.

Қандай жағдайларда шұғыл қызметтерге қоңырау шалу керектігін түсіндіріңіз.

Оқушыларды шұғыл қызмет операторына ақпаратты дұрыс және анық жеткізуге үйрету.

Материалдар мен ресурстар:

Сабақтың осы тақырыбы бойынша мысалдарды көрсетуге арналған презентация.

Жедел қызмет нөмірлері туралы жадынамалары бар үлестірме материалдар.

Проектор, проекциялық экран, компьютер.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе. (2 минутқа дейін):

Суреттерден «Құтқару қызметінің түрін анықта, құтқару қызметінің номерлерін айт».

- Ортақ құтқару қызметінің номерін айт.

Кез келген қауіпті жағдайдан құтқаратын ортақ телефон номері -112. Бұл номерге хабарласу арқылы барлық қауіпті жағдай бойынша көмек ала аласыз. Төтенше жағдай кезінде бастысы, сабыр сақтап, диспетчерге, болған жағдайды дұрыстап түсінікті жеткізу қажет.

«Есте сақта!»

Өрт күзеті	101
Полиция	102
Жедел жәрдем	103
Төтенше газ қызметі	104,112
Бірыңғай құтқару қызметі	112
«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.	111

2.Негізгі бөлім.

- Өмірде жалғыздан-жалғыз қиын жағдайда қалып қоятын кездерде барлығын өзің жеңіп шығуың керек болады. Егер сен құтқару қызметтерінің номерлерін білсең, өзіңе де айналандағы басқа адамдарға да көмектесе аласың.

Ендеше номерлерді жазып ал!

Жағдаяттарды талқылау:

Үйде сен бір өзіңсің. Кенет түтіннің иісін сездің. Келесі бөлмеге барсаң, өрт шығып жатыр. Сенің әрекетің.....

Спорттық алаңда балалар ойнап жүр. Араларында ересек адам жоқ. Ұлдардың біреуі құлап қалды. Ол қатты айқайлап жылап тұр. Баланың ауруы қатты ұлғая бастады. Сіздің әрекетіңіз...

Сен мектептен үйге келдің. Ата-анаң жұмыста, қарындасың балабақшада.

Ал үйден жағымсыз иіс шығып тұр. Газдың иісіне ұқсайды, сен не істейсің ...

Үйде жалғыз қалдың, сенің ішің пысып кетті. Сен қалжыңмен өрт қызметіне телефон соғып, көрші үйде өрт болып жатқандығын хабарладың. Терезеге жақындап өрт қызметінің машинасын күтіп тұрсың.

Осы оқиғаны аяқта

3.Қорытынды. Практикалық бөлім. (6 минут)

Жағдайларды талдау.

Төтенше жағдайға қоңырау шалған кезде, сізге хабарлау керек:

1. Алдымен қоңырау шалу керек: мекен-жайды айтып, байланыс үзілсе де, құтқарушылар қайда бару керектігін біледі.

2. Бұл қайда болды: аулада, пәтерде, қоймада және тағы басқа жерлерді нақты айту керек.

3. Не болғанын нақты хабарлау: теледидар, жиһаз жанып тұр; газдың иісі сезіледі.

Егер диспетчер сұраса сіз үйдің, пәтердің нөмірін, кіре беріске кіру кодын және барлық қажетті мәліметтерді нақтылап айту керек.

Пайдалы сілтемелер:

<https://orken-instituty.kz/ru/telefony-goryachih-linij>

<https://youtu.be/XN1hCSucqQ?si=d0QrFl9yslUOu2dn>

https://youtu.be/yIMqQnk_eq4?si=zzekmQUmfe_7ldVC

№ 2 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «КӨШЕДЕГІ ҚАУІПТІ НЫСАНДАРДАН ҚАЛАЙ АУЛАҚ БОЛУҒА БОЛАДЫ? (ФОНТАН)»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды көшеде (фонтан жанында) өзін дұрыс ұстауға үйрету.

Негізгі міндеттер:

1) оқушыларды фонтанда шомылу кезінде кездесетін қауіп түрлерімен таныстыру.

2) фонтан жайлы толық ақпарат беру.

3) фонтан жанында болған кезде мінез-құлық ережелерін үйрету.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе. Көшеде қандай қауіпті нысандарды күтуге болатындығын түсіндіріңіз. (2 минутқа дейін)

Осындай нысандардың бірі - фонтан. Өте ыстық ауа-райында мен ағаштардың көлең кесінде жатқым келеді. Мүмкін фонтан жақсы болар?

Жазғы ыстықта адамдар фонтан жанына барады. Біреу қолын жуады, біреу бетін жуады, ал біреу фонтанда шомылады.

Есте сақтау маңызды, фонтан - бұл қаланы абаттандырудың элементтері. Олар ауаны ылғалдандырады, аймаққа эстетикалық көрініс береді, бірақ шомылуға арналмаған.

2.Негізгі бөлім.

«Фонтанда шомылу неге қауіпті?»

Адамдардан басқа, жануарлар мен құстар фонтанда шомылуды жақсы көреді.

Сондай-ақ, фонтанда шомылу апатпен аяқталуы мүмкін. Су астында кейде құбырлар, электрошамдар болғандықтан, олар сүрініп, құлап кетуі мүмкін.

Фонтан аумағында 14 жасқа дейінгі балаларға тыйым салынады;

⊖ Фонтан аумағында аяқ киімсіз болуға, сондай-ақ биік өкшелі аяқ киіммен кіруге тыйым салынады;

⊖ Фонтан тостағанының аумағына вело, мото, авто-көлік құралдарымен, балалар арбаларымен, роликтермен, скейтбордтармен және т. б. кіруге тыйым салынады;

⊖ Фонтан ағындарынан су ішуге тыйым салынады;

⊖ Фонтан ішіне және оның айналасына қоқыс тастауға тыйым салынады;

⊖ Фонтан жабдықтарын бүлдіруге тыйым салынады.

3.Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=NCnr6WmrZ4o&list=PLA5eCSY2FeoQLLo cS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=14>

https://www.youtube.com/watch?v=yLMqQnk_eq4&list=PLA5eCSY2FeoQLLo cS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=19

№ 3 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «СІЗДІҢ ЖЕКЕ ДЕРЕКТЕРІҢІЗ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ҚАЛАЙ ҚОРҒАУҒА БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды «Дербес деректер» ұғымымен таныстыру, интернет желісінде қауіпсіз жүріс-тұрыстың теориялық білімі мен практикалық дағдыларын қалыптастыру.

Негізгі міндеттер:

«Дербес деректер» тақырыбы бойынша тұрақты білімді қалыптастыру.

Коммуникациялық құзыреттілікті, жеке практикалық іс-әрекет дағдыларын дамыту.

Жеке мәліметтер мен жеке ақпаратқа жауапкершілікпен қарауды қалыптастыру.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе.

Интернет желісіндегі қауіптер.

Жеке деректер - бұл белгілі бір адам туралы ақпарат. Бұл бізге көпшіліктің ішіндегі адамды тануға, белгілі бір тұлға ретінде анықтауға мүмкіндік беретін деректер.

Мұндай анықтайтын мәліметтер өте көп, оларға мыналар жатады:

Тегі, аты, әкесінің аты, туған күні, туған жері, мекен-жайы, телефон нөмірі, электрондық пошта, фотосуреті, жасы және тағы басқа деректер.

Сонымен, егер біз біреуге фамилиямызды, аты-жөнімізді және мекен-жайымызды айтсақ, онда біз туралы толық ақпарат берілді.

2.Негізгі бөлім.

«Жеке деректерді қалай қорғауға болады?»

Құпия сөздерді жасау ережелері.

Құпия сөз ойластыру:

- 8-16 таңбадан тұрады;
- әріптерді, сандарды және арнайы таңбаларды қосыңыз;
- бас әріппен және кіші әріппен таңбаларды қосу.
- Сөздерді, сөз тіркестерін, сондай-ақ оңай болжауға болатын комбинацияларды қолдануға болмайды.

- Ұялы телефонның көмегімен екі сатылы аутентификацияны қолданған жөн.

- Әр есептік жазбаның жеке паролі болуы керек.

- Барлық есептік жазбалардың құпия сөздерін 3-6 айда бір рет өзгерту қажет.

- Есептік жазбалардың бірін бұзу әрекетіне тап болған кезде барлық есептік жазбалардағы парольдерді өзгерту қажет.

3.Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=NHWYVHBHch4&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=24>

<https://www.youtube.com/watch?v=3Ju1hLEqHoM&list=PLA5eCSY2FeoQLLocS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=33>

№ 4 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «КИБЕРБУЛЛИНГТИҢ БЕЛГІЛЕРІ. ҚАЛАЙ ЕРТЕ ТАНУҒА ЖӘНЕ ӨЗІҢІЗДІ ҚОРҒАУҒА КӨМЕКТЕСУГЕ БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды интернетте қауіптермен таныстыру және осы қауіптерден аулақ болуға көмектесу, желідегі құқық бұзушылықтардың алдын алу.

Негізгі міндеттер:

өз көзқарасын білдіру және оны дәлелдеу қабілетін дамыту;

- адамгершілік қасиеттерді қалыптастыру: адамдарға төзімділік, мейірімділік, жанашырлық құндылықтарға тәрбиелеу;

- оқушыларда өзара құрмет пен өзін-өзі бағалауды тәрбиелеу;

Материалдар мен ресурстар:

проектор, проекциялық экран, дербес компьютер.

Сабақ барысы.

1.Кіріспе (2 минутқа дейін):

Компьютерлік технологиялардың қарқынды дамуы және Интернет желісінің кең таралуы адамдарға өзін-өзі дамыту мен қарым-қатынас үшін үлкен мүмкіндіктер ашады. Бүгінгі таңда желіні пайдаланушылар саны ондаған миллион адамды құрайды, олардың әсерлі бөлігі балалар мен жасөспірімдер. Бірақ Интернет тек мүмкіндіктер көзі ғана емес, сонымен қатар қауіп көзі бола алады.

2.Негізгі бөлім.

Кибербуллинг - бұл цифрлық технологияларды пайдалана отырып қорқыту.

Ол әлеуметтік медиада, хабарлама алмасу үшін қосымшаларда, ойын платформаларында және ұялы телефондарда орын алуы мүмкін.

Бұл қайталанатын эпизодтар, олардың мақсаты - аңдып жүргендерді қорқыту.

Физикалық салдардан басқа (ұйқының бұзылуы, бас ауруы) балалардың денсаулығына, мектеп үлгеріміне кері әсерін тигізеді.

3.Қорытынды.

Пайдалы сілтеме:

<https://www.youtube.com/watch?v=dzFeWkUBOak&list=PLA5eCSY2FeoQLLo cS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=10>

№ 5 - САБАҚ

ТАҚЫРЫП: «ЗИЯНДЫ БАҒДАРЛАМА. ҚАУІПТІ ҚАЛАЙ ТАЛУҒА БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Оқушылардың электронды түрде берілген ақпаратты зиянды бағдарламалардан қорғау туралы білім, білік және дағдыларын дамыту.

Негізгі міндеттер:

Оқушыларды зиянды бағдарламалармен таныстыру.

1) Алынған ақпаратпен жұмыс істеуге, талдауға үйрету.

2) Алған білімдерін практикада қолдана білу дағдыларын дамыту.

Материалдар: осы тақырып бойынша иллюстрациялар, компьютер.

Сабақ барысы.

1. Кіріспе

2. Негізгі бөлім (6 минут)

Дербес компьютерді қорғау неліктен маңызды?

Вирустардың дербес компьютерге қауіп төндіретінін түсіндіріңіз. Мұның қалай болуы мүмкін екендігі туралы қарапайым мысалдар келтіріңіз.

Компьютерді қорғаудың негізгі ережелері:

- Компьютерге антивирустық бағдарламаны орнатыңыз. Орнатуға болатын бағдарламалар түрлерін түсіндіріңіз. Бағдарламалардың иллюстрацияларын көрсету.
- Зиянды сілтемелерді ешқашан баспаңыз. Оқушыларды әртүрлі күмәнді сайттарға кірмеуге үйрету.
- Дербес компьютер вирус жұққан болса не істеу керек?
- Дербес компьютерге вирус жұққан жағдайда әрекет ету алгоритмін түсіндіріңіз.
- Дербес компьютер мәселелерін шешу мысалдары бар иллюстрацияларды көрсетіңіз.

3. Қорытынды (2 минут). Ережелерді қайталау:

Вируспен дербес компьютердің белгілері қандай? Өтілген тақырыпты қайталау.

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/cjdbUFFhT78?si=23tJ5rWe0iazQ3pq>

<https://youtu.be/4NbBJW7-x-4?si=4cTLCGhn96NHlrBg>

№ 6 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «НЕЛІКТЕН АТА-АНАҒМЕН ӨЗ ТӘЖІРИБЕҢМЕН БӨЛІСУ МАҢЫЗДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Оқушылардың ата-анаға деген сүйіспеншілігін, құрметін дамыту.

Негізгі міндеттер:

«Отбасы», «Тату отбасы» термині туралы түсінік қалыптастыру.

1) Оқушыларға ата-ананың шынайы дос екенін ұғындыру.

2) Оқушыларды ата-анасын, қоршаған ортасын сүйуге, бағалауға тәрбиелеу.

Құрал-жабдықтар: тақырып бойынша иллюстрациялар, түрлі-түсті қарындаштар, проектор, компьютер.

Сабақ барысы.

1. Кіріспе (2 минут)

2. Негізгі бөлім (6 минут)

Ұғымдарды түсіндіру:

«Отбасы», «Отбасы құндылықтары» дегеніміз не?

Отбасылық құндылықтар қоғамның негізгі құрамдас бөлігі болып табылады және мәдениет пен адамгершілікті қасиетті қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Құндылықтар отбасы ішіндегі қарым-қатынас пен отбасы мүшелерінің өзара байланысын реттейтін принциптер, сенімдер мен нормалар жиынтығы деуге болады. Отбасы құндылықтары бала тәрбиесінен бастап ересек отбасы мүшелерінің қолдауы мен құрметіне дейінгі барлық дүниеден көрінеді.

Отбасы құндылықтарының бірі – жанұядағы адамдардың бір-біріне деген сүйіспеншілігі мен қамқорлығы, махаббаты. Отбасының негізін, шындығында, махаббат сезімі құрайды. Бұл дегеніміз отбасы мүшелерінің бір-біріне көңіл бөлуі, қамқорлық жасауы, қолдау көрсетуі және отбасы мүшесін қандай кемшілігімен болса да қабылдай білу. Махаббат бар жерде өзара үйлесімділік, эмоционалды күшті байланыс, әрі бақытты отбасы болуға деген ұмтылыс болады.

Ата-анаға көрсетілуі тиісті басты құндылықтар: Түсіністік, сүйіспеншілік, адалдық, сыйластық, қамқорлық, алғыс, адалдық, шыдамдылық, сенім. Осы құндылықтардың барлығы ата-ана мен достық қарым-қатынасқа әкеледі.

3. Қорытынды (2 минут). Ережелерді қайталау:

Өтілген тақырыпты қайталау.

«Тату отбасы» суретін салыңыз.

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/uNxu6ejOvsY?si=BJmJzHQeiTZXomJ>

№ 7 - САБАҚ

ТАҚЫРЫП: «БАССЕЙНДЕГІ НЕМЕСЕ СУДАҒЫ ЖАРАҚАТТАР МЕН КЕЗДЕЙСОҚ ОҚИҒАЛАРДЫ ҚАЛАЙ БОЛДЫРМАУҒА БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларға су айдындарындағы қауіпсіздік ережелері туралы түсінік қалыптастыру.

Негізгі міндеттер:

- 1) Судағы кездейсоқ оқиғалардың себептерімен танысу.
- 2) Өз өміріңізге және айналаңыздағыларға жауапкершілік сезімін дамыту.
- 3) Оқушылардың бойында сақтық пен суда өзін ұстауда ұқыптылыққа

тәрбиелеу.

Материалдар: осы тақырып бойынша иллюстрациялар, қауіпсіздік ережелері жазылған парақша.

Сабақ барысы.

1. Кіріспе (2 минут)

2. Негізгі бөлім (6 минут)

Қандай жерлерде жүзуге болады?

Сондай-ақ үлкендердің карауынсыз суға түсуге тыйым салынады.

Бассейнде өзін қалай дұрыс ұстау керек?

Оқушыларға бассейнде жүзу кезіндегі қауіпсіздік ережелерін түсіндіру.

«Есте сақта!»

- Бассейн ішіндегі зоналарды бөлетінді, ұстауға болмайды. Кейбір бассейндердің сүңгуге арналған орындары болады. Ал егер ондай жоқ болса, секіріп, айналып сүңгуге рұқсат жоқ. Суға тек арнайы баспалдақ арқылы кіріңіз.
- Бір-бірін қуалап, ойнауға болмайды.
- Суда бір-бірін батырып, су шашып ойнауға болмайды.
- Балалар шомылатын тайыз бассейнде ересек адамға шомылуға болмайды. Тек баласымен бірге ата-анасының біреуіне ғана рұқсат етіледі.
- Ересектерге арналған бассейннің 1,5 метр тереңдікте демалуға арналған аумағы болады.

Оқушыларға ең маңызды ережені түсіндіріңіз - ересектер сізбен бірге болуы керек. Сіз ата-анаңызға қайда баратыныңызды, кіммен бара жатқаныңызды және шамамен қанша уақытқа баратыныңызды ескертуіңіз керек. Сіз тоғанға тек ата-анаңыздың рұқсатымен ғана бара аласыз.

3. Қорытынды (2 минут).

Судың жанында өзін қалай дұрыс ұстау керек?

https://youtu.be/jINARbG1LaM?si=d_6Zx602rzZR-9Ag

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=PICFK4DINcs>

№ 8 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «МҰЗДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларға қыста мұздағы қауіпсіздік ережелері туралы түсінік қалыптастыру.

Негізгі міндеттер:

Мұздағы қауіпсіз жүріс-тұрыс ережелерін сақтауға және балалардың жарақаттануының алдын алуға ықпал ету.

1) Өз өміріңізге және айналаңыздағыларға жауапкершілікті қамтамасыз етуге үйрету;

2) Оқушылардың ой-өрісін кеңейту.

Материалдар: осы тақырып бойынша иллюстрациялар, қауіпсіздік ережелері жазылған парақша.

Сабақ барысы.

1. Кіріспе (2 минут)

Сәлемдесу:

Мұғалім оқушылармен амандасып, сабақтың тақырыбы мен мақсатын айтады.

Мұзда қандай жазатайым оқиғалар болуы мүмкін екеніне мысалдар келтіріңіз.

<https://youtu.be/xauwY-Wnhj4?si=v31EyFvVoOCn-a0N>

2. Негізгі бөлім (6 минут)

Ұғымдарды түсіндіру: Мұздан сақ болыңыз!

- Оқушыларға мұз үстінде болу қауіптілігі туралы түсіндіру.
- Осы тақырып бойынша иллюстрацияларды көрсету.
- Нені сақтау керек?
- Оқушыларға коньки тебуді ересек адамның еріп жүруі керек екенін түсіндіру.

- Жазатайым оқиғаларға қарапайым мысалдар келтіріңіз.

Мұзда өзін ұстау ережелерін түсіндіру.

- Ненің рұқсат етілгенін, ненің болмайтынын түсіндіріңіз.
- Дұрыс және дұрыс емес мінез-құлықтың иллюстрацияларын көрсетіңіз.

3. Қорытынды (2 минут). Ережелерді қайталау:

Осы тақырыпты талқылау ұнады ма?

Бұл туралы ата-анаңызға айтасыз ба?

«Мұздағы қауіпсіз мінез-құлық» бойынша кеңестері бар парақшаны тарату.

Пайдалы сілтемелер:

<https://www.youtube.com/watch?v=PICFK4DINcs>

№ 9 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КӨМЕК КӨРСЕТУ БЕЛГІЛЕРІ»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды көмекке шақыратын белгі

қимылдарымен таныстыру.

Негізгі міндеттер:

Көмек көрсету сигналдарын тану үшін білім, білік және дағдыларды қалыптастыру.

1) Өз өміріңізге және айналаңыздағыларға жауапкершіліктерін арттыру және апат сигналдарын тану қабілетін дамыту.

2) Өз өміріңізге және айналаңыздағыларға жауапкершілік сезімін дамыту.

Материалдар: осы тақырып бойынша иллюстрациялар, көмекші

қимылдармен еске түсіру.

Сабақ барысы.

1. Кіріспе (2 минут)

Сәлемдесу:

Мұғалім оқушылармен амандасып, сабақтың тақырыбын, мақсатын айтады

Халықаралық көмек қимылдары туралы талқылау.

2. Негізгі бөлім (6 минут)

Ұғымдарды түсіндіру:

Халықаралық көмек сигналы адамдарға қауіп төніп тұрғанын білдіріп қана қоймай, өмірін сақтап қалуға көмектеседі. Зорлық-зомбылыққа ұшыраған немесе олардың өміріне қауіп төндіретін жағдайлардағы өмірін сақтап қалуға есте сақтау сигналы ұсынады.

Апаттық сигналдар, оларды беру әдістері және оларға жауаптар.

• Сигналдарды не үшін білу керек екенін және олар қандай жағдайларда қолданылатынын түсіндіріңіз.

• Жалған сигнал беруге қатаң тыйым салынады.

3. Қорытынды (2 минут). Ережелерді қайталау:

Сабақта алынған ақпарат сізге пайдалы болды ма?

Пайдалы сілтеме:

https://youtu.be/ls8ZVr8Shtw?si=jTPGxiPDO_CIM5cr

№ 10 - САБАҚ

ТАҚЫРЫБЫ: «ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ, ОҒАН СӨЗСІЗ СЕНУ КЕРЕК ПЕ?»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды жасанды интеллекттің озық технологиясымен таныстыру.

Негізгі міндеттер:

- 1) Интернеттегі балалардың мінез-құлық нормалары мен ережелерін әзірлеу
- 2) Оқушылардың ой-өрісін кеңейту.

Құралдар: осы тақырып бойынша иллюстрациялар, проектор, компьютер.

Сабақ барысы.

1. Кіріспе (2 минут)

Жасанды интеллект жүйелерінің қолдану салалары: робототехника, сараптамалық жүйелер, есептерді әмбебап шешушіні жасау, бір тілден екінші тілге аудару, мәтінді рефераттау, пайдаланушыны компьютермен ыңғайлы диалогын қамтамасыз ететін интеллектуалды интерфейсты жасау.

2. Негізгі бөлім (6 минут)

Оң әсері:

- Мәліметтерге негізделген тиімді шешімдер;
- Субъективтіліктің аздығы;
- Ескірген бюрократиялық құрылымды жаңаша ұйымдастыру;
- Жаңа және инновациялық жұмыс орындары;
- Энергия тасымалдаушыларға тәуелді болмау;
- Медицина ғылымында жетістікке жету, дерттерді түбегейлі жою.

Теріс ықпалы:

- Есеп беруге міндеттілік (жауап беруші, заң аспектілері, құқықтар);
- Жұмыс орындарын жоғалту;
- Хакерлік/ киберқылмыс;
- Қалыптасқан түсініктің шектен шығуы.

«Жасанды интеллект технологиялары мүмкіншіліктерінің тиімді және тимиісіз жақтары» тақырыбында пікір алмасу.

3. Қорытынды (2 минут).

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/cHlTBit1Pbo?si=87b0BDZRlgwdqNvm>

«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР

7 СЫНЫП

№1-САБАҚ: ЖЕДЕЛ ЖӘРДЕМ НӨМІРЛЕРІ ЖӘНЕ СЕНІМ ТЕЛЕФОНДАРЫ

Сабақтың мақсаттары: Оқушыларды төтенше жағдайларда көмекке келетін қызметтермен таныстыру. Төтенше жағдайлар қызметі мен сенім телефондарының нөмірлерін қалай дұрыс пайдалану керектігін үйрету.

Негізгі міндеттер:

1. Оқушыларды «Шұғыл қызметтер» қызметтердің негізгі нөмірлерімен таныстыру.
2. Шұғыл қызметтерге қандай жағдайларда қоңырау шалу керектігін түсіндіріңіз.
3. Жедел қызмет операторына ақпаратты дұрыс және нақты жеткізуге үйрету.
4. Оқушыларға сенім телефондарының болуы туралы хабарлау.

Материалдар мен ресурстар:

Жедел қызмет нөмірлері мен Сенім телефондары.

Рөлдік ойындарға арналған телефон аппараттары

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 минутқа дейін):

Төтенше жағдайларда әрекет ету үшін қажетті телефон нөмірлерімен танысу.

Нұсқаулар:

1. Егер сізде немесе көршілеріңізде өрт болса, қоңырау шалыңыз -101.
2. Егер сіз ренжіген болсаңыз, ұрланған болсаңыз немесе қатты қорқатын болсаңыз, қоңырау шалыңыз -102.
3. Егер сіз немесе жақын адамыңыз ауырып қалса, қоңырау шалыңыз - 103.
4. Бұған жол бермеу үшін Сізге әрқашан 112 қызметі көмектеседі.

«Есте сақта!»

Өрт күзеті	101
Полиция	102
Жедел жәрдем	103
Төтенше газ қызметі	104,112
Бірыңғай құтқару қызметі	112
«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.	111

2.Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Қазақстанда шұғыл көмек алу үшін «Шұғыл қызметтер» жұмыс істейді. Төтенше жағдайда әрекет ету үшін қажетті телефон нөміріне қоңырау шалу керек және құтқару тобы шұғыл түрде көмекке келеді. Телефон арқылы психологиялық қолдау көрсетеді.

Адамдарға жедел көмек көрсететін, құтқару қызметтері бар. Сиреналарды қосқанда, олар арнайы машиналарда көмекке тез жүгіреді.

1-мысал.

- Егер адамдар отқа ұқыпсыз қараса немесе сымдарда тұйықталу болса, не болады?

- Бұл жағдайда қайда қоңырау шалу керек?

Мұндай жағдайда дереу өрт сөндіру бөліміне 101 немесе 112 телефоны бойынша қоңырау шалу керек.

Жедел қызметке қоңырау шалған кезде хабарлау қажет:

Мекен-жай-алдымен қоңырау шалу керек: Байланыс үзілсе де, құтқарушылар қайда бару керектігін біледі. Қай жерде болды: аулада, пәтерде, қоймада және т. б.

Нақты хабарлау: теледидар, жиһаз жанып тұр; газдың иісі сезіледі.

Егер диспетчер сұраса, сіз үйдің, кіреберістің, пәтердің нөмірін, кіреберіске кіру кодын және т.б. нақтылауыңыз керек.

2-мысал.

Егер сіздің өміріңізге қауіп төніп тұрса, біреу үйге кіріп, есікті қағып, көшеде тұрып, қалада адасып қалса немесе сізден жеке затты алып кетсе.

- Көмек алу үшін кімге жүгіну керек?

Мұндай жағдайда 102 немесе 111, 112 нөміріне қоңырау шалу керек. Полицияға қоңырау шалу кезінде сіз өзіңізді таныстырып, болған жағдайды түсіндіруіңіз керек.

3-мысал.

Егер сіз кенеттен әткеншектен құлап, қатты жарақат алсаңыз, үйде бірдеңе жеп, ішіңіз ауырса, досыңыз қиындыққа тап болуы мүмкін.

- Мұндай жағдайда қайда қоңырау шалу керек?

Жедел медициналық көмек сізге көмектеседі. Сізге 103 немесе 112 нөміріне қоңырау шалу керек.

- Операторға не хабарлайсыз?

Оператор сіздің атыңыз бен фамилияңызды, қанша жаста, мекен-жайыңызды міндетті түрде хабарлауы керек. Жағдайды, не болғанын және кіммен болғанын сипаттау керек. Оператор сізге дәрігерді жібереді және жедел жәрдем жоқ кезде не істеу керектігін айтады. Дәрігерлер сізге міндетті түрде көмек көрсетіп, емдейді.

Жедел қызметтердің бірыңғай телефоны бар, оған қоңырау шалу арқылы сіз кез-келген жағдайда көмек сұрай аласыз. Бұл телефон 112. Төтенше жағдайларда ең бастысы-тыныштықты сақтау және операторға сізге не болғанын түсіндіре білу.

«Есте сақта!»

1. Егер сізде немесе көршілеріңізде өрт болса, 101 нөміріне қоңырау шалыңыз.

2. Егер сізді ренжітсе, ұрлап кетсе немесе қатты қорқытса 102 нөміріне қоңырау шалыңыз.

3. Егер сіз немесе жақын адамыңыз ауырып қалса 103 қоңырау шалыңыз.

4. Бұған жол бермеу үшін сізге 112 қызметі көмектеседі.

3.Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

<https://drive.google.com/file/d/1-DK6vY097pSASztikbI4JKDX2cg0CFc/view>

<https://drive.google.com/file/d/1f-XnfFNgrplQsC-G4-xKAt5m89kWbz85/view>

№2-САБАҚ: БЕЙТАНЫС АДАМДАРМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС КЕЗІНДЕГІ ҚАУІПТІ СИГНАЛДАР

Сабақтың мақсаты: Бейтаныс адамдармен кездескенде дұрыс мінез-құлық дағдыларын қалыптастыруға ықпал ету. Бейтаныс адамдармен қарым-қатынас кезінде қауіпсіз және қауіпті мінез-құлықты ажырата білуге үйрету.

Негізгі міндеттер:

1. Бейтаныс адамдармен қарым-қатынас кезінде абай болу неліктен маңызды екенін түсіндіріңіз.
2. Қауіпсіз және қауіпті мінез-құлық мысалдарын көрсетіңіз.
3. Бейтаныс адамның күдікті мінез-құлық жағдайында әрекет алгоритмін жасаңыз.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 минутқа дейін):

2.Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Презентацияны әр түрлі жағдайлармен көрсету (мысалы, бейтаныс адам сыйақы ұсынады; бірдеңе табуға көмектесуді сұрайды; баланың ата-анасын білетінін айтады; жеке ақпаратпен бөлісуді сұрайды). Әр жағдайды талқылау: не қауіпсіз, не қауіпсіз емес.

Қауіпсіз мінез-құлық ережелері.

Ата-анасының немесе басқа ересектердің қарауынсыз бір минутқа қалған әрбір бала бейтаныс адамдармен қарым-қатынас кезінде қауіптен аулақ болуға көмектесетін ережелерді білуі керек:

Мүмкін емес:

- ✓ Мен бейтаныс адаммен сөйлесіп, оларды пәтерге кіргіземін.
- ✓ Лифт пен кіреберіске бейтаныс адамдармен кіру.
- ✓ Бейтаныс адамдарға көлікке отыру
- ✓ Бейтаныс адамдардан сыйлықтар алыңыз және олармен бірге жүру туралы ұсыныстарына келісіңіз.

Қандай жағдайларда әрқашан «Жоқ!»:

- ✓ Егер сізге қонаққа бару ұсынылса, тіпті көршілер болса да.
- ✓ Егер ата-анасы болмаған кезде бейтаныс адам келсе, оны пәтерге кіргізіңіз немесе онымен бірге бір жерге барыңыз.
- ✓ Егер бейтаныс адам сізбен танысу және уақыт өткізу үшін бірдеңе жасаса.
- ✓ Бір нәрсені көру немесе ойнау үшін оңаша жерге баруға барлық сендірулерге жауап беру керек «Жоқ!», тіпті өте қызықты болса да.
- ✓ Үйге келгенде ересектерге бұл адам туралы айту керек.

3.Қорытынды.

Пайдалы сілтеме:

https://youtu.be/4NbBJW7-x-4?si=RsSrH1_tJgcxChy-

№3-САБАҚ: «ЦИФРЛЫҚ ДИЕТА» ЧЕЛЛЕНДЖИ: ГАДЖЕТТЕРДЕН ҚЫСҚА УАҚЫТҚА БАС ТАРТУ СІЗГЕ ҚАЛАЙ ӘСЕР ЕТЕДІ?

Сабақтың мақсаты: Гаджеттерден бас тартудың оқушылардың денсаулығы мен әлауқатына әсерін зерттеу.

Негізгі міндеттер:

1. «Цифрлық диета» ұғымын түсіндіріңіз.
2. Гаджеттерден уақытша бас тартудың ықтимал оң әсерлерін талқылаңыз.
3. Бір күнге гаджеттерден бас тарту бойынша эксперимент жүргізіп, нәтижелерін талқылаңыз.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 минутқа дейін):

Бейнені қарау:

«Цифрлық диета» дегеніміз не және ол не үшін қажет? Біздің қазіргі әлемде цифрлық технологиялар өміріміздің жарқын бөлігіне айналды. Жаңа технологияларды ақылмен пайдалану маңызды.

«Цифрлық диета» - бұл цифрлық технологияларды қолданудың саналы тәсілі.

Цифрлық диета - бұл гаджеттер мен технологияларға тәуелділікті жеңу, тепе-теңдікке

- Сізге цифрлық диета қажет пе? Мұны қалай анықтауға болады?
- Сөйлесу кезінде, маңызды әңгіме, телефонды алуға және қоңырауларды, SMS-ті тексеру?
- Гаджеттер болмаған кезде барлығы бір-біріне уақыт бөледі.
- Интернет болмаған кезде сіз поштаны тексере алмайсыз ба?

2.Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Гаджеттерден уақытша бас тартудың ережесі:

- ✓ Гаджеттерден уақытша бас тарту белсенді өмір салтына ықпал етеді;
- ✓ Психикалық денсаулық жақсарады (стресс деңгейі төмендейді);
- ✓ Ұйқы сапасы жақсарады;
- ✓ Тұлғааралық қарым-қатынас орнатылды (достарыңызбен көбірек уақыт өткізуге болады);
- ✓ Өнімділік артып келеді;
- ✓ Шығармашылық дағдылар дамиды (кітап оқу, сурет салу, балама ретінде шығармашылық әрекеттер).
- ✓ Неліктен бізге сандық диета қажет және оны қалай сақтау керек. Керісінше емес, смартфонның қожайыны болуды үйрену.

3.Қорытынды (2 минутқа дейін):

Сабақты қорытындылау.

Пайдалы сілтеме: <https://youtu.be/jWklxwLxmA?si=3s9JkNCOr7aJQIbk>

№4-САБАҚ: КИБЕРБУЛЛИНГТІҢ ТҮРЛЕРІ. ӘР АДАМНЫҢ ҚАУПСІЗДІГІ НЕДЕ ЖӘНЕ СІЗДІҢ ӘРЕКЕТТЕРІҢІЗДІҢ АЛГОРИТМІ ҚАНДАЙ БОЛУЫ КЕРЕК

Сабақтың мақсаты: Кибербуллингтің әртүрлі түрлерімен таныстыру және оларға дұрыс жауап беру.

Негізгі міндеттер:

1. Оқушыларды кибербуллинг ұғымдарымен және оның түрлерімен таныстыру.
2. Кибербуллингтің әр түрінің қауіптілігін түсіндіріңіз.
3. Кибербуллингке тап болған кезде әрекет алгоритмін жасаңыз.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе. (2 минутқа дейін)

- Кибербуллингтің не екенін талқылау.

2. Негізгі бөлім. (6 минутқа дейін)

Кибербуллингтің әр түрінің мысалдары мен түсіндірмелері бар презентацияны көрсету:

1. Қорқыту: әлеуметтік медиа, электрондық пошта немесе басқа онлайн платформалар арқылы қорлайтын хабарламалар, қауіптер немесе жағымсыз пікірлер жіберу.
2. Жалған ақпаратты тарату: адамның беделіне нұқсан келтіру, жала жабуды немесе жалған ақпаратты тарату.
3. Оқшаулау және елемеу: адамды онлайн топтардан мақсатты түрде алып тастау.
4. Теріс пікірлер мен фотосуреттер: адамның келісімінсіз қорлайтын пікірлерді немесе фотосуреттерді орналастыру. Кибербуллингтің ең көп таралған түрлері: бойкот, профильді бұзу, троллинг, киберсталкинг.

Қорқытудың кез-келген түрі жәбірленушіге зиян тигізуі мүмкін. Балаға қорлаудың осы түрлері туралы айтып беріңіз және ата-анасы оған көмектесуге әрқашан дайын екенін түсіндіріңіз

3. Қорытынды (2 минутқа дейін):

- **Сабақты қорытындылау.**

- Материалдарды тарату.

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/T1uPIZeHCGE?si=jMirGbK0tkmRDnhw>

https://youtu.be/X_Zqhc3u_sQ?si=P6BPkEt-swfEaL5N

№5-САБАҚ: ҚИЫН ЖАҒДАЙЛАРДА АТА-АНАЛАРҒА СЕНУ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ?

Сабақтың мақсаты: Қиын жағдайларда ата-аналармен сенімді қарым-қатынастың маңыздылығын түсіндіру.

Негізгі міндеттер:

1. Ата-ана қолдауының маңыздылығын көрсетіңіз.
2. Сенім қиындықтарды жеңуге қалай көмектесетінін талқылаңыз.
3. Ата-аналармен сенімді қарым-қатынас орнату бойынша кеңестер әзірлеу.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 минутқа дейін):

Бейнені қарау:

- Ата-аналарға деген сенім неге маңызды екенін талқылау.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Ата – аналарға сену өмірдегі қиындықтарды жеңудің маңызды ресурсы. Ата - анаңызбен қарым-қатынасыңызды нығайту әрқашан олардың қолдауын сезінуді білдіреді.

- Ата-аналармен сенімді қарым-қатынасты қалай орнатуға болады
- Жасөспірім кезінде жасөспірімдер мен олардың ата-аналары арасындағы сенімді қарым-қатынас нағыз қиындық тудыруы мүмкін.
- Жасөспірімдер тәуелсіздікке, тәуелсіздікке ұмтылады және қоғамда өз орнын іздейді. Сонымен қатар, ата-аналар балаларын қорғап, олардың қауіпсіздігін қамтамасыз еткісі келеді.

Ата-анаңыз сенбесе не істеу керек:

- Сабырлы болыңыз.
- Ашуланудан аулақ болыңыз, бұл жағдайды қиындатады.
- Түсіністік танытыңыз.
- Өзіңізді олардың орнына қойып, олардың себептерін түсінуге тырысыңыз.
- Барлығын ойлауға уақыт беріңіз.
- Диалогқа ашық болыңыз.
- Егер сіз бір жерде қателессеңіз, қателескеніңізді мойындаңыз.
- Шынайы және ашық болыңыз.

3. Қорытынды (2 минутқа дейін):

Сабақты қорытындылау.

«Сенім» тренинг өткізу.

Пайдалы сілтеме: <https://youtu.be/5PlDBvWOusI?si=hgUP36wzrkFclr6u>

№6-САБАҚ: ЖЕЛІДЕГІ ҚАУІПТІ ХОББИ (ТРЕШ-СТРИМ)

Сабақтың мақсаты: Желідегі қауіпті хоббиерлерді тануға және олардан аулақ болуға үйрету.

Негізгі міндеттер

1. Треш ағындарының не екенін және олардың неге қауіпті екенін түсіндіріңіз.
2. Треш ағындарына қатысудың салдарының нақты мысалдарын көрсетіңіз.
3. Треш ағындарымен соқтығысқан кезде әрекет алгоритмін жасаңыз.

Материалдар мен ресурстар:

- Қоқыс ағындарының мысалдары бар презентация.
- Іс-қимыл алгоритмі бар үлестірме материалдар.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 минутқа дейін):

Треш ағындары - бұл интернеттегі заңсыз әрекеттерді көрсету. Бұл мазмұнның төмен сапасымен, жанжалды мазмұнымен ерекшеленетін онлайн-трансляциялардың түрі деп аталады. Дәрекі мінез-құлықпен аудиторияның назарын аудару болып табылады.

«Есте сақта!»

<i>Өрт күзеті</i>	<i>101</i>
<i>Полиция</i>	<i>102</i>
<i>Жедел жәрдем</i>	<i>103</i>
<i>Төтенше газ қызметі</i>	<i>104,112</i>
<i>Бірыңғай құтқару қызметі</i>	<i>112</i>
<i>«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.</i>	<i>111</i>

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

- ✓ Треш ағындарының мысалдарымен және олардың салдарымен көрсету.
- ✓ Оқушылармен бірге әрекет алгоритмін жасау.
- ✓ Олардың ұсыныстарын бекітіңіз, сонымен қатар төмендегілерді қосыңыз:
- ✓ Треш ағындарына қатысудан және көруден аулақ болыңыз;
- ✓ Ересектерге немесе мұғалімдерге анықталған қоқыс ағындары туралы хабарлаңыз.

3. Қорытынды (2 минутқа дейін):

Пайдалы сілтеме: <https://youtu.be/CzNjRdhY65E?si=d3gFGIZMzS2jjbUq>

№7-САБАҚ: СУДАҒЫ ҚАУІПТІ ЖАҒДАЙЛАРДЫ ҚАЛАЙ ТАНУҒА ЖӘНЕ СУДАҒЫ ЖАЗАТАЙЫМ ОҚИҒАЛАРДЫҢ ҚАЛАЙ АЛДЫН АЛУҒА БОЛАДЫ

Сабақтың мақсаты: Судағы қауіпті жағдайларды тануға және жазатайым оқиғалардың алдын алуға үйрету.

Негізгі міндеттер:

1. Судағы қауіпсіздіктің негізгі ережелерін түсіндіріңіз.
2. Судағы қауіпті жағдайлардың мысалдарын көрсетіңіз.
3. Жазатайым оқиғалардың алдын алу үшін әрекет алгоритмін жасаңыз.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минутқа дейін):

- Судағы қауіпсіздік ережелерін сақтау неліктен маңызды екенін талқылау.
- Судағы қауіпті жағдайлардың мысалдары (ағымы, тереңдігі, құтқару құралдарының болмауы).

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Судағы қауіпті жағдайлардың мысалдарымен презентацияны көрсету.

Шомылу кезінде жол берілмейді:

Суда ойнау кезінде бір-бірінің қолдары мен аяқтарын ұстау. Тереңдігі 1-2 метрден аспайтын арнайы жабдықталған жерлерде ғана жүзе алмайды! Ескерту: су объектілерінде шомылуға қатаң тыйым салынады «ШОМЫЛУҒА ТЫЙЫМ САЛЫНАДЫ» деген жерге бармау керек!!! Есіңізде болсын! Судағы қауіпсіз мінез-құлық шараларын қатаң сақтау керек.

3. Қорытынды.

- Сабақты қорытындылау.
- Бейтаныс жерлерде шомылмаңыз;
- Әрқашан ересектердің қатысуымен шомылыңыз;
- Құтқару құралдарын (кеудешелер, шеңберлер) пайдаланыңыз.

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/VGA4vZjQQVY?si=2-Xw3HhEk6xkI-tS>

<https://youtu.be/VcAeJc2rsec?si=WgZerODszz1HuUcJ>

№8-САБАҚ: ӨЗІҢІЗГЕ ЖӘНЕ АЙНАЛАҢЫЗДАҒЫЛАРҒА ҚАУІПСІЗ ВЕЛОСИПЕД ТЕБУДІ ҚАЛАЙ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУГЕ БОЛАДЫ

Сабақтың мақсаты: Қауіпсіз велосипед тебу туралы білімді бекіту.

Негізгі міндеттер:

- ✓ Велосипедпен жүрудің негізгі қауіпсіздік ережелерін түсіндіріңіз.
- ✓ Жолда қауіпсіз және қауіпті мінез-құлық мысалдарын көрсетіңіз.
- ✓ Қауіпсіз велосипедпен жүру үшін әрекет алгоритмін жасаңыз.

Материалдар мен ресурстар:

- Қауіпсіз велосипедпен жүру мысалдары бар презентация.
- Қауіпсіздік ережелері бар үлестірме материалдар.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 минутқа дейін):

Велосипедпен жүру - көңіл көтерудің тамаша тәсілі, сонымен қатар денеңізді жақсы күйде ұстаудың тамаша мүмкіндігі. Дегенмен, бұл әрекеттің өз қауіптері бар, әсіресе егер сіз автомобиль жолымен жүрсеңіз. Өзіңізді қауіпсіз ұстау үшін велосипедті жақсы күйде ұстау және көліктердің жалпы ағынында жүру кезінде велосипедті басқарудың өте маңызды ережелерін сақтау өте маңызды. Велосипедпен жүру кезінде қауіпсіздік ережелерін сақтау неліктен маңызды екенін талқылау.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

- Жолда қауіпсіз және қауіпті мінез-құлық мысалдарымен презентация көрсету;
- Балалармен бірге алгоритм жасау;
- Дулыға мен қорғаныс құралдарын киіңіз;
- Жол қозғалысы ережелерін сақтаңыз;
- Қараңғы уақытта жарық сигналдары мен шағылыстырғыштарды қолданыңыз.

3. Қорытынды (2 минутқа дейін):

- Сабақты қорытындылау.
- Велосипедпен жүру кезінде қауіпсіздік ережелері бар жадынамалар тарату.

Пайдалы сілтеме: https://youtu.be/oCPp_7Rbrao?si=damxReJ8_owPPLOc

№9-САБАҚ: ҚИЫН КЕЗЕҢДЕРДЕГІ ДОСТЫҚ: ЖАНЖАЛДА ДОСЫҢЫЗҒА ҚАЛАЙ ҚАУІПСІЗ КӨМЕКТЕСУГЕ БОЛАДЫ

Сабақтың мақсаты: «Дос», «достық, құндылық» ұғымдарын қалыптастыру, төзімділікке, достыққа, серіктестікке және достыққа адалдыққа тәрбиелеу, қиын уақытта достарыңызға көмектесуге үйрету.

Негізгі міндеттер:

1. Қиын уақытта достарды қолдаудың қаншалықты маңызды екенін түсіндіріңіз.
2. Достарды қолдау үшін әрекет алгоритмін жасаңыз.

Материалдар мен ресурстар:

- Жанжалды жағдайлардың мысалдарымен таныстыру.
- Іс-қимыл алгоритмі бар үлестірме материалдар.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 минутқа дейін):

«Есте сақта!»

- Айналаңыздағы адамдарға тым сыни болмаңыз. Қарым-қатынас орнату үшін айналаңыздағы адамдарға қандай әсер қалдырғаныңыз өте маңызды.
- Қарым-қатынас үйрену керек.
- Сізге құрметпен қарауға, сізді күшті және тартымды адам ретінде болатындай мықты әрекет етіңіз.
- Өз көзқарасыңызды және басқалармен қарым-қатынасыңызды «Тең дәрежеде» құрыңыз.
- Өзілмен абай болыңыз.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

- Жанжал жағдайларының мысалдары және оларды шешу жолдары бар презентацияны көрсету.
- Қиын жағдайда досыңызға қалай көмектесуге болатынын талқылау:
- Тыңдаңыз және жанашырлық танытыңыз.
- Досыңызды сөзбен және іспен қолдаңыз.
- Мәселенің шешімін табуға көмектесіңіз немесе ересектерден көмек сұраңыз.

3. Қорытынды.

- Сабақты қорытындылау.
- Достарды қолдау үшін іс-қимыл алгоритмі бар материалдарды тарату.

Пайдалы сілтеме: <https://youtu.be/gH3zqZPR4EQ?si=H7eTrJ2yuPe8MSHX>

№10-САБАҚ: МЕНІҢ НЕГІЗГІ ҚҰҚЫҚТАРЫМ МЕН МІНДЕТТЕРІМ

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды негізгі құқықтары мен міндеттерімен таныстыру.

Негізгі міндеттер:

1. Оқушыларды жасөспірімдердің негізгі құқықтарымен таныстыру.
2. Сақталуы керек ережелерді түсіндіріңіз.
3. Құқықтар бұзылған кезде әрекет ету алгоритмін жасаңыз.

Материалдар мен ресурстар:

- Құқықтар мен міндеттердің мысалдарымен таныстыру.
- Құқықтары мен міндеттері бар үлестірме материалдар (жадынама).

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минутқа дейін):

- Құқықтар мен міндеттер деген не екенін талқылау.
- Жасөспірімдердің негізгі құқықтарының мысалдары (білім алу құқығы, қорғау құқығы және т.б.).

Баланың қандай құқықтары бар?

Баланың өмір сүруге, қорғауға, денсаулығын қорғауға, тұрғын үйге, білім алуға, даралық және оны сақтау құқығына, мемлекеттік көмекке құқығы бар.

Қазақстан Республикасындағы балалардың құқықтары.

Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 «Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы» заңы (бұдан әрі – заң мәтіні бойынша) кәмелетке толмағандардың негізгі құқықтары мен міндеттерін айқындайды, сондай-ақ олардың құқықтары бұзылған жағдайда жүгіну тәртібін регламенттейді.

Баланың өмір сүруге, қорғауға, денсаулығын қорғауға, тұрғын үйге, білім алуға, даралық және оны сақтау құқығына, мемлекеттік көмекке құқығы бар. «Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 Заңы №№15, 16, 16-1, 17,19,20,35,36,37,38,39-1 баптар.

Қазақстан Республикасындағы балалардың құқықтары.

Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 «Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы» заңы (бұдан әрі – заң мәтіні бойынша) кәмелетке толмағандардың негізгі құқықтары мен міндеттерін айқындайды, сондай-ақ олардың құқықтары бұзылған жағдайда жүгіну тәртібін регламенттейді.

«Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 Заңы	
15- бап	Баланың білім алу құқығы
16-бап	Баланың еңбек бостандығына құқығы
16-1- бап	Баланың экономикалық қанаудан қорғалу құқығы
17 - бап	Баланың мемлекеттік көмекке құқығы
19 - бап	Баланың дем алуға және бос уақытын пайдалануға құқығы
20 - бап	Баланың міндеттері
35 - бап	Бала және дін
36 - бап	Баланы әлеуметтік ортаның теріс ықпалынан қорғау
37 - бап	Баланы алкогольді өнімдер мен темекі бұйымдарының зиянды әсерінен қорғау
38 - бап	Баланы психикаға белсенді әсер ететін заттардан, күшті әсер ететін немесе улы заттардан қорғау
39-1 - бап	Балаларға, он сегіз жасқа дейінгі адамдарға тыйым салынған ақпаратты қамтитын ақпараттық өнімнің таратылуын, сондай-ақ кәмелетке толмағандардың ойын-сауық мекемелерінде болу тәртібін мемлекеттік бақылау

Сонымен қатар, баланың негізгі нақты құқықтары анықталған:

- отбасында өмір сүру және тәрбиелеу;
- оның ата-анасы кім екенін білу;
- ата-аналарымен бірге тұруға (бұл оның мүдделеріне қайшы келетін жағдайларды қоспағанда), олардың тарапынан қамқорлыққа алу;
- ата – аналардың тәрбиесіне, ал олар болмаған немесе ата-ана құқықтарынан айырылған жағдайда-қорғаншының, қамқоршының немесе балалар мекемесінің тәрбиесіне;
- жан-жақты даму; адамның қадір қасиетін құрметтеу;
- ата-анасымен, әжесімен, атасымен, ағаларымен, әпкелерімен және басқа туыстарымен қарым-қатынас жасау;
- өз пікірін білдіруге арналған өтініш; тегі, аты, әжесінің атын алуға өтініш.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

- Құқықтар мен міндеттердің мысалдарымен презентация көрсету.
- Сақталуы қажет ережелерді талқылау (мектеп ережелерін сақтау, басқаларға құрмет көрсету және т.б.).
- Құқықтар бұзылған жағдайда әрекет ету алгоритмін әзірлеу (презентация қорытындысы бойынша әзірлейміз):
- Ересектерге немесе мұғалімдерге хабарлаңыз.
- Көмек алу үшін тиісті органдарға хабарласыңыз.

3. Қорытынды (2 минутқа дейін):

Сабақты қорытындылау.

Негізгі құқықтары мен міндеттері бар жадынамалар тарату.

Пайдалы сілтеме: <https://youtu.be/JIwsVsEjArI?si=xbL7GHdhPNRspR1K>

«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР

8 СЫНЫП

№1-САБАҚ: ЖЕДЕЛ ЖӘРДЕМ НӨМІРЛЕРІ ЖӘНЕ СЕНІМ ТЕЛЕФОНДАРЫ

Сабақтың мақсаты: Төтенше жағдай кезінде және қажет болған жағдайда жедел қызмет нөмірлері мен сенім телефондарын қалай дұрыс пайдалану керектігін үйрету.

Негізгі міндеттер:

- оқушылардың қауіпсіздікті қамтамасыз ету жүйесіне кіретін қызметтер және шұғыл қызметтердің телефон нөмірлері туралы түсініктерін бекіту;
- қоңырау шалу кезінде ақпаратты бекіту және туындаған қауіпті жағдай туралы шұғыл қызметтерге телефон арқылы қажетті көмек туралы ақпаратты дұрыс және нақты ұсынуға үйрету.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 минутқа дейін):

Қауіпсіздік қызметтерін шақыру ережелері.

- Бірақ өрт сөндіру құтқару қызметіне қоңырау шалу үшін телефон нөмірін ғана емес, тағы не білу керек?

- Толық үй мекен-жайы (қала, көше, үй, пәтер) және жағдай.

2.Негізгі бөлім (7 минутқа дейін):

Қаланың қауіпсіздік қызметінің диспетчері сіздің қоңырауыңыздың себебін тез түсініп, соған сүйене отырып әрекет етуі үшін Сіз туындаған қауіпті жағдай туралы телефон арқылы дұрыс және анық хабарлай білуіңіз керек. Қауіпті жағдай туралы телефон арқылы хабарлаудың жалпы ережелері:

Егер сіз телефон арқылы көмек сұрасаңыз, қысқаша хабарлаңыз:

- қоңыраудың себебі;
- аты - жөні;
- телефон нөмірі және мекен-жайы;
- сөйлесудің соңына дейін іліп қоймаңыз.

Қолданыстағы жедел қызмет нөмірлері мен сенім телефондарын қайталау, қажет болған жағдайда қайда және неге қоңырау шаламыз (презентацияда).

Қоңырау кезінде не хабарлаймыз, сөйлесуді қалай және қашан аяқтаймыз.

Жалған қоңыраулар қандай?

Рөлдік ойын

Оқушыларды жұптарға бөліп, «Қате қоңыраулар» ұғымын және олардан қалай аулақ болу керектігін талқылаңыз. Сондай-ақ, төтенше жағдайлар қызметі мен қоғамға жалған қоңыраулардың салдары туралы қысқаша талқылауды ұсыныңыз.

3.Қорытынды (2 минутқа дейін).

Есте сақта! Алгоритмді тарату.

Пайдалы сілтеме:

<https://drive.google.com/file/d/1f-XnfFNgrp1QsC-G4-xKAt5m89kWbz85/view>

<https://youtu.be/HBgZoMfOcIE?si=EZJu9AyOvXc6UNRO>

№2 - САБАҚ: САЯХАТ КЕЗІНДЕГІ ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАР (ӨРТ, ЖЕР СІЛКІНІСІ, СУ ТАСҚЫНЫ)

Сабақтың мақсаты: Саяхат кезінде төтенше жағдайларда (ТЖ) дұрыс әрекет етуге және пайдалы әдеттерді дамытуға үйрету.

Негізгі міндеттер:

1. Балаларды төтенше жағдайлардың түрлерімен және олардың ерекшеліктерімен таныстыру.
2. Төтенше жағдайлар кезіндегі негізгі әрекеттерді (өрт, су тасқыны, жер сілкінісі және т.б.) қарастырыңыз.
3. Балаларды саяхат кезінде төтенше жағдай жоспарын құруға үйрету.

Материалдар мен ресурстар:

- ТЖ мысалдарымен таныстыру.
- ТЖ жағдайына арналған іс-қимыл жоспары бар үлестірме материалдар.
- Топтарда жұмыс істеуге арналған аймақ карталары.
- Карточкалар бойынша ТЖ жағдайларын талдау.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 минутқа дейін):

2. Негізгі бөлім

Төтенше жағдайлар: дауыл, жер сілкінісі, жел, өрт, су тасқыны.

- Төтенше жағдайларды қандай 2 топқа бөлуге болатынын ойлаңыз?

<i>Табиғи жер сілкінісі</i>	<i>Адамның әрекетінен болатын жағдайлар</i>
<i>жер сілкінісі</i>	<i>химиялық заттармен улану</i>
<i>жел</i>	<i>ұшақ апаты</i>
<i>дауыл</i>	<i>кеме апаты</i>
<i>шабуыл</i>	<i>өрттері</i>
<i>су тасқыны</i>	<i>шабуылдар</i>

Өрт.

Өрт – бұл бақылауға алынбайтын жану үрдісі, адам өмірі мен денсаулығына, материалдық құндылықтарды жоюға қарай сүйемелдейтін тілсіз жау.

- ✓ Өрттің негізгі әсер етуші факторлары:
- ✓ қоршаған ортаның жоғары температурасы;
- ✓ түтін құрамында улы заттар бар;
- ✓ түтін салдарынан көрінудің жоғалуы.

Өрт кезінде не істеу керек:

- ✓ Өрт кезінде 101 нөміріне қоңырау шалу керек.
- ✓ Өрт сөндіру: эвакуация, өрт шығу жолдарын пайдалану.
- ✓ Су тасқыны: биік жерлерді іздеу, жертөлелерден аулақ болу.
- ✓ Жер сілкінісі: күшті заттардың астында баспана, ашық кеңістікті пайдалану.

Топтық жұмыс: нақты сценарий үшін төтенше жағдай жоспарын құру.

«Сөйлемді аяқта» ойыны.

«Сөйлемді аяқта» ойыны бізге осы ережелерді есте сақтауға көмектеседі.

<i>Өрт болғанда</i>	<i>101</i>
<i>Сіріңке балаларға</i>	<i>ойыншық емес</i>
<i>Өр пен түтіннен</i>	<i>қашу керек</i>
<i>Полиция қызметкері нөмірі</i>	<i>102</i>
<i>Жедел жәрдем нөмірі</i>	<i>103</i>
<i>Түтін шыққан бөлмеде жүру</i>	<i>еңкейіп</i>
<i>Хлормен ластану қаупінен қашу</i>	<i>жердің төменгі бөлігінде</i>

ТЖ кезіндегі ережелер

«Есте сақта!»

<i>Өрт күзеті</i>	<i>101</i>
<i>Полиция</i>	<i>102</i>
<i>Жедел жәрдем</i>	<i>103</i>
<i>Төтенше газ қызметі</i>	<i>104,112</i>
<i>Бірыңғай құтқару қызметі</i>	<i>112</i>
<i>«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.</i>	<i>111</i>

Төтенше жағдайда тез, мұқият әрекет ету керек, қырағы және сақ болу керек.

Команда бойынша Сізге қажет:

1. Таңғышты киіңіз.
2. Портфельдер/сөмкелер алыңыз.
3. Белгіленген нүктеге өтіңіз.
4. Орнына оралу.

Мұғалімнің бұйрығымен балалар орындарын ауыстырып, орындарына оралады.

3. Қорытынды.

- Сабақты қорытындылау.

- ТЖ жағдайына арналған іс-қимыл жоспары бар жадынамаларды тарату.

Пайдалы сілтемелер:

https://drive.google.com/file/d/19wpRcA_4fC0LL70sxwitJ7bs0-7zZIBq/view

<https://drive.google.com/file/d/1Evig09Ds3VRYA6K5uSMFkNUqjpkj9abH/view>

<https://youtu.be/HBgZoMfOcIE?si=EZJu9AyOvXc6UNRO>

№3-САБАҚ: ЖЕЛІДЕГІ ЖАС ШЕКТЕУЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАР НЕ ҮШІН ҚАЖЕТ.

Сабақтың мақсаты: Интернеттегі жас шектеулерінің маңыздылығын және олардың балалардың қауіпсіздігіне әсерін түсіну.

Негізгі міндеттер:

1. Жас шектеулерінің не екенін және олардың не үшін бар екенін түсіндіріңіз.
2. Балаларды интернеттегі жас шектеулерін тануға және сақтауға үйрету.
3. Жас шектеулерін бұзумен байланысты қауіптердің мысалдарын қарастырыңыз.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минутқа дейін): талқылау, жас шектеулері және олар қайда қолданылады. Танымал сайттар мен қосымшалардағы жас шектеулерінің мысалдары (презентацияда). Цифрлық технологиялардың қарқынды дамуы және Интернет желісінің кең таралуы адамдарға қарым-қатынас пен даму үшін үлкен мүмкіндіктер ашады.

Мектеп оқушыларына сынып сағатының ұсынылған тақырыбының өзектілігін көрсетуге бағытталған балалар сауалнамасы:

- ✓ Қолдарыңызды көтеріңіз Интернетті күнделікті қолданатындар;
- ✓ Қолыңызды көтеріңіз әлеуметтік желілерде тіркелген балалар;
- ✓ Қолыңызды көтеріңіз интернетте өздері туралы ақпарат қалдырған адамдар, мысалы, Тегі, Аты, Әкесінің аты, туған күні, телефон нөмірі, фотосуреттер және т.б.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

- Жас шектеулерін енгізу себептерін талқылау (қажетсіз мазмұннан қорғау, жеке қауіпсіздікті сақтау).

- Жас шектеулерін бұзудың жағымсыз салдарының мысалдары (кибербуллинг, орынсыз мазмұнға қол жеткізу).

Мұғалім балаларға сауалнама жүргізеді: сіздердің біреулеріңіз Интернетте осындай жағдайларға тап болды ма және сіз қалай әрекет еттіңіз?

ЕСІҢІЗДЕ БОЛСЫН!

1. Ең алдымен, интернеттегі өзіңіз туралы ақпарат көлемін шектеу керек.

!!! Артық фотосуреттерді, бейнелерді, мекен-жайларды, телефон нөмірлерін, туған күнін, туыстарың мен жақындарың туралы мәліметтерді жойыңыз;

2. Интернетте танысқан және оларды нақты өмірде білмейтін адамдарға бейнелер мен фотосуреттер жібермеңіз;

3. Әр түрлі есептік жазбалар мен қызметтер үшін әр түрлі құпия сөздерді ғана қолданыңыз;

4. Құпия сөздерді жиі өзгертуге тырысыңыз;

5. Үйдегі компьютерлерде вирустар бар-жоғын жүйелі түрде тексеріңіз;

6. Маңызды деректердің сақтық көшірмесін жасаңыз.

3. Қорытынды.

- Сабақты қорытындылау.

Пайдалы сілтемелер:

https://drive.google.com/file/d/1QhtZO8sQxyrDgM4Q6YhuhN9dHZ_5OPK1/view

<https://youtu.be/9-2FDWjemLY?si=k3hCv2yT-jLKGdFR>

№4-САБАҚ: МЕНІҢ ҚАНДАЙ ҚҰҚЫҒЫМ БАР?

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды олардың құқықтары мен міндеттерімен, сондай-ақ оларды қорғау тетіктерімен таныстыру.

Негізгі міндеттер:

1. Балалар мен жасөспірімдердің негізгі құқықтарын қарастыру.
2. Құқықтарды қорғаудың қандай тетіктері бар екенін түсіндіру.
3. Балаларды құқықтары бұзылған жағдайда көмек сұрауға үйрету.

Материалдар мен ресурстар:

- Балалар құқықтарының мысалдарымен таныстыру.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 минутқа дейін):

Баланың қандай құқықтары бар.

Қазақстан Республикасындағы балалардың құқықтары

Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы №345 «Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы» заңы (бұдан әрі – заң мәтіні бойынша) кәмелетке толмағандардың негізгі құқықтары мен міндеттерін айқындайды, сондай-ақ олардың құқықтары бұзылған жағдайда жүгіну тәртібін регламенттейді.

Баланың өмір сүруге, қорғауға, денсаулығын қорғауға, тұрғын үйге, білім алуға, даралық және оны сақтау құқығына, мемлекеттік көмекке құқығы бар. «Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы №345 Заңы, №№15, 16, 16-1, 17,19,20,35,36,37,38,39-1 баптар.

Закон Республики Казахстан «О правах ребенка в Республике Казахстан» от 8 августа 2002 года N 345	
15-бап	<i>Баланың білім алу құқығы</i>
16- бап	<i>Баланың еңбек бостандығына құқығы</i>
16-1-бап	<i>Баланың экономикалық қанаудан қорғау құқығы</i>
17-бап	<i>Баланың мемлекеттік көмекке құқығы</i>
19-бап	<i>Баланың демалуға және демалуға құқығы</i>
20-бап	<i>Баланың міндеттері</i>
35-бап	<i>Бала және дін</i>
36-бап	<i>Баланы әлеуметтік ортаның теріс әсерінен қорғау</i>
37-бап	<i>Баланы алкоголь өнімдері мен темекі өнімдерінің зиянды әсерінен қорғау</i>
38-бап	<i>Баланы психоактивті заттардан, күшті немесе улы заттардан қорғау</i>
39-1-бап	<i>Балаларға, он сегіз жасқа дейінгі адамдарға тыйым салынған ақпаратты қамтитын ақпараттық өнімнің таралуын, сондай-ақ кәмелетке толмағандардың ойын-сауық орындарында болу тәртібін мемлекеттік бақылау</i>

Сонымен қатар, баланың негізгі құқықтары бойынша құқықтар анықталған:

- отбасында өмір сүру және тәрбиелеу;
- оның ата-анасы кім екенін білу;
- ата – аналардың тәрбиесіне, ал олар болмаған немесе ата-ана құқықтарынан айырылған жағдайда-қорғаншының, қамқоршының немесе балалар мекемесінің тәрбиесіне;
- жан-жақты даму;

- адамның қадір қасиетін құрметтеу;
- ата-анасымен, әжесімен, атасымен, ағаларымен, әпкелерімен және басқа туыстарымен қарым-қатынас жасау;
- өз пікірін білдіруге арналған өтініш;
- тегі, аты, әкесінің атын алуға арналған құжат.

Балалардың құқықтарын қорғау ұйымдарының байланыстары бар үлестірме материалдар.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Зерттеу (шығармашылық зертханадағы жұмыс).

Білім алушыларға қажетті ақпаратты зерделеу және іріктеу қажет. ҚР Конституциясының баптарын зерделеу кезінде әрбір топ өз бөлімін келесі кестеде толтырады:

<i>Азаматтық құқық</i>	<i>Саяси құқық</i>	<i>Әлеуметтік-экономикалық құқық</i>	<i>Мәдени құқық</i>

- Балалардың құқықтары мен міндеттері туралы талқылау.
- Негізгі құқықтардың мысалдары (білім алу құқығы, медициналық көмек, қауіпсіздік және т.б.).
- Құқықтар бұзылған жағдайда не істеу керектігін талқылау.
- Балалардың құқықтарын қорғайтын ұйымдардың мысалдары (Бала құқықтары жөніндегі комитет, ювеналды полиция, балалар омбудсмендері).

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

https://drive.google.com/file/d/1wmwTtmpH3kzXagil-u_QHoy6a-GAs3lAh/view

<https://youtu.be/nuFxGnJUWGc?si=VrnUmbx2lXXfcY2S>

№5-САБАҚ: ӨЗІҢІЗ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ АҚПАРАТТЫ БЕРУ ҚАУШ

Сабақтың мақсаты: Интернет желісінде жеке ақпаратты беру және өз деректерін қорғау тәуекелдерін тану дағдыларын дамыту.

Негізгі міндеттер:

1. Жеке ақпараттың не екенін түсіндіріңіз.
2. Жеке ақпаратты беруге байланысты тәуекелдер жиынтығын қарастырыңыз.
3. Балаларды өз деректерін қорғауға және қауіпті жағдайлардан аулақ болуға үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минутқа дейін):

- Жеке ақпараттың не екенін талқылау (аты-жөні, мекен-жайы, телефон нөмірі, әлеуметтік желілердегі аккаунттардан, ата-аналардың және олардың банктік карталарынан және т.б.).

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

- Жеке ақпаратты беруге байланысты тәуекелдерді қарау (кибербуллинг, алаяқтық және т.б.).

Мысал 1:

Қайырлы күн! Менің атым Айдана, мен 14 жастамын. Жақында біреу менің «В Контакте» аккаунтымды бұзып, менің атымнан әдепсіз суреттерді орналастыра бастады. Мен өз парақшама кіруді қалпына келтіріп, құпия сөзді өзгерттім, бірақ кеш болды. Айтыңызшы, мен қалай әрекет етемін? Избасарлардың сенімін қалай қайтаруға болады?

1-мысалға жауап:

Бұл жағдайда біз оның беделіне нұқсан келтіру үшін оқушының аккаунтын бұзумен айналысамыз. Бұл жағдайда келесі әрекеттерді ұсынуға болады:

- Басқа онлайн-ресурстардағы тіркелгілерге құпия сөзді өзгерту.
- Барлық жағымсыз хабарламаларды өз парағыңыздан жойыңыз.
- Пост жазу арқылы оқырмандардан кешірім сұраңыз.
- Жақын достарыңызбен жеке сөйлесуге тырысыңыз және оларға жағдайды түсіндіріңіз.

Мұндай проблеманы болдырмау үшін келесі қадамдарды орындау керек:

- Күрделі құпия сөздерді және екі сатылы жүйені қолданыңыз.
- Аутентификация.
- Интернетке кіру жүзеге асырылатын барлық құрылғыларға антивирустық бағдарламаларды орнату.
- Басқа біреудің компьютерінен тіркелгіге кіру кезінде сақтық ережелерін сақтау туралы ереже.
- Жалған беттерге тап болған кезде мінез-құлық ережелерін сақтау.

Мысал 2:

Сәлеметсіз бе! Менің атым Анара, мен 15 жастамын. Жақында мен жігітпен әлеуметтік желіде таныстым. Ол менің досымның танысы болды және маған қызықты болып көрінді. Біз сөйлесе бастадық, бізде көптеген ұқсастықтар бар екен. Біз бір-бірімізге өзіміз туралы, қайда оқитынымыз, саяхаттайтынымыз туралы айттық. Бірде ол кездесуді ұсынды. Мен аздап қорқып, одан бас тарттым. Ол менің қайда оқитынымды және қайда тұратынымды білетінін айтты, мектептен үйге барар жолда күтемін деп уәде берді. Мен мұның рас екенін білмеймін немесе ол мені қорқытты. Мен шынымен қорқамын. Енді жалғыз, досымсыз, мен мектепке бармаймын.

Айтыңызшы, мен не ісітесем екен?

2-мысалға жауап:

Бұл жағдайда келесі әрекеттерді ұсынуға болады:

- Жазбалар тарихын мұқият оқып шығыңыз және бопсалаушыға қандай жеке ақпарат түсуі мүмкін екенін түсініңіз.
- Жалпы байланыстарды мұқият зерттеп, бопсалаушы туралы қандай ақпаратты білуі мүмкін екенін түсіну.
- Ересектерге (ата-аналарға, мұғалімдерге) хат алмасу тарихын айту немесе көрсету, олар мектеп оқушысын қорғау үшін, құқық қорғау органдарына жүгінгенге дейін әрекет ете алады.
- Егер бопсалаушы қайтадан байланысқа шықса, оған барлық әрекеттер туралы хабарлаңыз және оны «Қара тізімге» қосыңыз.

Мұндай жағдаяттарды болдырмау үшін келесі қадамдарды орындау керек:

Бейтаныс адамдарды достар санатына қосу және олармен достарыңның достары болса да, олармен хат алмасуда сақ болу. Бейтаныс адамдарға жеке ақпаратты бермеңіз. Ол зиянсыз болып көрінсе де, оны жәбірленушіге қарсы оңай қолдануға болады.

3. Қорытынды.

- **Сабақты қорытындылау.**

- Интернеттегі негізгі қауіпсіздік ережелерін қайталау.

Пайдалы сілтемелер:

https://drive.google.com/file/d/1ou77LrAHJzjQmPW6LvJzm2jflG6F_S8/view

<https://drive.google.com/file/d/1z6xgMbwEic9wWH-746SVO8BT0UEG3aj/view>

<https://youtu.be/aXHFFLadiSg?si=xatjhG-9vN3pN2MH>

№6-САБАҚ: КИБЕРБУЛЛИНГТІҢ РӨЛДІК ҚҰРЫЛЫМЫ. ЕГЕР СІЗ ҚАТЫСУШЫ БОЛСАҢЫЗ НЕ ІСТЕУ КЕРЕК. ӨЗІҢІЗГЕ АЛҒАШҚЫ КӨМЕК

Сабақтың мақсаты: Кибербуллингтің не екенін, оның құрылымын және егер ол қатысушы болып шықса, қалай әрекет ету керектігін түсіну.

Негізгі міндеттер:

1. Кибербуллингтің не екенін түсіндіріп, оның түрлерін түсіну.
2. Кибербуллингке қатысушылардың рөлдерін қарастырыңыз (агрессор, жәбірленуші, бақылаушы).
3. Балаларды кибербуллинг жағдайында дұрыс әрекет етуге және өзін-өзі қорғауға үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минутқа дейін):

Кибербуллинг - бұл цифрлық технологияны қолдану арқылы қорқыту және қорқыту (қорқыту, хабарламалар, жағымсыз пікірлер жіберу, жалған ақпаратты тарату, қорлайтын пікірлерін мен фотосуреттерді орналастыру).

Түрлері.

Ақпараттық технологиялардың белсенді дамуы басқа адамға агрессивті және құрметтемеушілік танытуға мүмкіндік береді.

Кибербуллингтің бірнеше түрі бар:

- Қабырғадағы фотосуреттерге, бейнелерге немесе жазбаларға түсініктеме беру.
- Есептік жазбаны бұзу және басқа пайдаланушыларға ұятсыз мазмұндағы хабарламаларды жіберу;
- Жәбірленушінің бетінен ұрланған фотосуреттерді пайдаланып жалған беттер жасау. Мұндай профильдерден спам жіберу, өнімді сату немесе бір нәрсені насихаттау бар;
- Түсініктемелермен толықтырылған баланың парағынан жазбаларды тарату.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Қалай күресуге болады?

Қазіргі балалар компьютерлерді, телефондарды және басқа гаджеттерді өте ерте игере бастайды, сондықтан ата-аналардың міндеті-жас ұрпақты күтпеген тосынсыйларға мүмкіндігінше ертерек дайындау.

Кибербуллингке қатысушылардың рөлдерін қарастыру (бейнероликте):

- Жәбірленуші: кибербуллингке ұшыраған адам онлайн ортадағы басқа адамдардың агрессиясының немесе теріс әрекеттерінің нысанасына айналады;
- Агрессор (буллер): кибербуллингті бастайтын және жүзеге асыратын адам;
- Куәгер: кибербуллингке куә болған, бірақ белсенді қатыспайтын адамдар. Олар қорлайтын хабарламаларды, пікірлерді немесе әрекеттерді көре алады, бірақ араласпайды;
- Қорғаушы: кибербуллинг құрбанын белсенді түрде қорғайтын адамдар агрессорларға қарсы шығып, кибербуллингтің алдын алуға немесе тоқтатуға тырысады.

- 3. Қорытынды.

Пайдалы сілтеме: https://youtu.be/E_Q2rB3ltmY?si=CNja5zILw6x5AdM0
<https://drive.google.com/file/d/1DluC3Fgtsn8XaN562n9SbCIbXgbu7qNJ/view>

№7-САБАҚ: ҚАУІПТІ ЖӘНЕ БОЛЖАНБАЙТЫН ЖАҒДАЙЛАРДАН, ЗИЯНСЫЗ ӘЗІЛДЕР МЕН ҰСЫНЫСТАРДЫ ҚАЛАЙ АЖЫРАТУҒА БОЛАДЫ

Сабақтың мақсаты: Қауіпті әзілдер мен ұсыныстарды тану және «ЖОҚ!» деп оларға сенімді түрде айту.

Негізгі міндеттер:

- Әр адамның өз хоббиіне құқығы бар екенін жеткізесіз бе? Өзіне және айналасындағыларға зиян келтірмейтіндер.
- Сенімді бас тарту нұсқаларын ұсыныңыз.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минутқа дейін):

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Қауіпті және болжанбайтын жағдайлардан зиянсыз әзілдер мен ұсыныстар.

Сіз өзіңізді әртүрлі тәсілдермен қорғай аласыз. Мұнда бірнеше пайдалы кеңестер берілген.

Пайдалы кеңестер:

- ✓ Достар. Құрдастар мен ересектер арасында сенуге болатын және жақсы қарым-қатынаста болатын адамдарды табыңыз. Өзімшіл, агрессивті адамдардан, басқаларды құрметтемейтіндерден және оларды басқаруға тырысатындардан аулақ болыңыз.
- ✓ Сізге қысым жасалып, жаман нәрсеге мәжбүр болған кезде «Жоқ» деп айтуды үйреніңіз. Қорқыныш пен қауіпсіздік сезіміне сеніңіз. Бірдеңе жасамас бұрын өз әрекеттеріңіз туралы ойлануды және мәселелерді шешуді үйреніңіз.
- ✓ Бейтаныс адамдар сіздің жеке өміріңізге қандай жағдайларда араласатыны туралы ойланыңыз. Егер сізді біреу немесе бірдеңе мазаласа, үндемеңіз. Бір жерге бармас бұрын, онда қанша уақыт өткізетініңізді және онда не істейтініңізді шешіңіз.
- ✓ Айналаңыздағы адамдарға жеке хоббиіңіз туралы айтудың жолдарын табыңыз.

Қауіпті әзілдер мен ұсыныстарға қалай жауап беруге болады:

- «Ұсыныс үшін рахмет, бірақ мен мұны жасамаймын»;
- «Мен бұл идеяға ыңғайсызмын, сондықтан мен бас тартамын»;
- «Мен бұл көңілді болуы мүмкін екенін түсінемін, бірақ мен үшін емес»;
- «Мен мұны қаламаймын және жасамаймын»;
- «Мен мұндай жағдайлардан аулақ болғанды жөн көремін. Бұл мен үшін емес».

3.Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

<https://drive.google.com/file/d/1nEzIuDh1T7LFYC9M3R6p2bDPA2jAEsn-/view>

<https://drive.google.com/file/d/1AAad82H9CjMQEqBSg3o1qB98wchbGK3g/view>

https://youtu.be/E_Q2rB3ltmY?si=CNja5zILw6x5AdM0

№8-САБАҚ: АТА-АНАМЕН ЖӘНЕ СЕНІМДІ ЕРЕСЕКТЕРМЕН ҚАУІПСІЗДІК МӘСЕЛЕЛЕРІН ҚАЛАЙ АШЫҚ ТАЛҚЫЛАУҒА БОЛАДЫ

Сабақтың мақсаты: Ата-аналармен және сенімді ересектермен қауіпсіздік мәселелерін ашық талқылауға үйрету. Балаларды ата-аналарына сенуге үйрету.

Негізгі міндеттер:

1. Қауіпсіздік мәселелері бойынша ата-аналармен және ересектермен қарым-қатынастың маңыздылығын қарастырыңыз.
2. Қауіпсіздік тақырыбындағы әңгімені қалай бастау керектігін түсіндіріңіз.
3. Балаларды ересектерге сенуге және олармен өз тәжірибелерімен бөлісуге үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе

2. Негізгі бөлім

Ата-анамен және сенімді ересектермен қауіпсіздік мәселелерін қалай ашық талқылауға болады.

- ✓ Сенім шеңберіндегі бірінші орынды бала өзі алады. Мұнда біз ең алдымен өзімізге - өз сезімдерімізге, ойларымызға және тұжырымдарымызға сенетінімізді хабарлау маңызды.
- ✓ Баланың жақын шеңберінде екінші орында ата – анасы болады.
- ✓ Жақын туыстары әдетте сенім шеңберінде үшінші орында.
- ✓ Баланы білетін адамдар: көршілер, ата-аналардың әріптестері, медицина қызметкерлері, полиция қызметкерлері. Жеке ойлар мен сезімдермен бөлісуге тыйым салынады, тек ата-аналардың қатысуымен байланысады.
- ✓ Бесінші шеңбердегі адамдарға тек дәрігерлер ата-анасының қатысуымен қол тигізе алады.
- ✓ Басқалармен сөйлесуге тыйым салынады. Бөтен адамдарға қол тигізуге және қолынан бірдеңе алуға тыйым салынады.

3. Қорытынды.

- Сабақты қорытындылау.
- Қауіпсіздік мәселелері бойынша ата-аналармен және ересектермен қарым-қатынастың негізгі ережелерін қайталау.

Пайдалы сілтемелер:

https://drive.google.com/file/d/12NSOeb_KoV5gNaqUIVbcQKSwrxLPugFs/view

<https://drive.google.com/file/d/1v4eFD6HloxIFFXwJPmzgaYwgTu9YImUo/view>

https://youtu.be/yFyxvbAvK_g?si=cof2b0wVMXfer7pK

№9-САБАҚ: КҮМӘНДІ ЖАҒДАЙДА САЛАУАТТЫ ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗ ӨМІРГЕ АПАРАТЫН ЖОЛ

Сабақтың мақсаты: Күмәнді жағдайда аулақ болуға үйрету.

Негізгі міндеттер:

1. Күмәнді жағдай дегеніміз не және олар неге қауіпті екенін қарастыру.
2. Балаларды күмәнді жағдайдан аулақ болуға және дұрыс таңдау жасауға үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе

2. Негізгі бөлім

Оқушыларға арналған салауатты өмір салты ережелері:

- ✓ Дене шынықтырумен аптасына 3-5 рет айналысыңыз.
- ✓ Артық тамақ ішпеңіз және аш болмаңыз. Күніне 4-5 рет тамақтаныңыз, өсіп келе жатқан ағзаға ақуыздар, дәрумендер мен минералдар қажет.
- ✓ Ақыл-ой жұмысымен шамадан тыс жұмыс жасамаңыз. Оқудан қанағат алуға тырысыңыз. Ал бос уақытыңызда шығармашылықпен айналысыңыз. Адамдарға мейірімді болыңыз.
- ✓ Қарым-қатынас ережелерін біліңіз және сақтаңыз. Өзіңіздің жеке ерекшеліктеріңізді және дененіңізді ескере отырып, тез ұйықтап, күшіңізді қалпына келтіруге мүмкіндік беретін ұйықтау әдісін жасаңыз.

Пайдалы кеңестер:

Салауатты өмір салтын ұстануға арналған кеңестер (дұрыс тамақтану, физикалық белсенділік, жаман әдеттерден бас тарту).

Спортпен шұғылдану.

- * бассейнде жүзу;
- * кез келген су спорты;
- * командалық спорттық ойындар-баскетбол, волейбол, хоккей;
- * коньки және шаңғы тебу;
- * үстел теннисі;
- * велосипед айдау.

Спортпен шұғылдану кезінде жалпы тонус пен жақсы көңіл-күйді сақтау үшін оның түрі емес, жүйелілік маңызды.

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер: <https://youtu.be/4uXM5dFfZB0?si=J3dXfk3UEJ5XSyP5>
https://drive.google.com/file/d/1DrRhea8PtWPEG35cxaHw9a_tYYAT4-2O/view
https://drive.google.com/file/d/15ssJDHQcGhKK9_HflByskNjBSzhPzROJ/view

№10-САБАҚ: ҚАУІПТІ СЕЛФИ

Сабақтың мақсаты: Қауіпті селфи жасауға және қауіпті жағдайлардан аулақболуға үйрету.

Негізгі міндеттер:

1. Қауіпті селфилердің не екенін және олардың неге зиянды болуы мүмкін екенін түсіндіріңіз.
2. Селфи түсіру кезінде қауіпті жағдайлардың мысалдарын қарастырыңыз.
3. Балаларға қауіпсіз түсіру әдістері мен дұрыс мінез-құлықты үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минутқа дейін):

- Қауіпті селфилердің не екенін және олардың неге танымал болып жатқанын талқылау.

- Селфи түсіру кезіндегі қауіпті жағдайлардың мысалдары (биіктікте, жартастарда, қозғалатын объектілердің жанында және т.б.).

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Жастар арасында селфидің танымалдығы тез өсуде (өзіңізді суретке түсіріңіз), бірақ, өкінішке орай, танымалдылықтың артуымен осы сән құбылысына байланысты оқиғалардың саны да артып келеді.

Адам өзін суретке түсіруге тырысқанда-ол назардан тыс қалады, тепе-теңдік жоғалады, ол жағына қарамайды және қауіпті сезінбейді

Қауіпсіз түсіру бойынша кеңестер:

- ✓ Электр сымдарының жанында селфи жасау қауіп: электр тогының қатты соғуы. Қауіпсіздік ережелері: суретке түсуге барғанда-жақын жерде электр желілері бар-жоғын қараңыз. Тіпті энергетикалық нысандарға жақындау қауіпті, әсіресе сол жерде суретке түсуге тырысу.
- ✓ Пойыздармен және басқа көліктермен селфи жасау қауіп: кез-келген көлік түріне түсу. Қауіпсіздік ережелері: келе жатқан пойызды көріп, рельстерден аулақ болыңыз. Суретке түсуге тырысып, жолға шықпаңыз. Көліктің кез - келген түріне көтеріліп суретке түсу өте қауіпті.
- ✓ Жеке көлікте немесе мотоциклде селфи жасау қауіп: апатқа ұшырау. Қауіпсіздік ережелері: көлік жүргізу кезінде телефонға немесе басқа ештеңеге алаңдамай, жолды мұқият бақылау керек.
- ✓ Ғимараттардың төбесінде селфи жасау қауіп: шатырдан құлап түсу. Шатырдың шетіне жақындамаңыз және одан да көп, одан ілінбеңіз.

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

<https://drive.google.com/file/d/1jSm1O2QoXrrzLrd4C6h8oYv3s48nF3qA/view>

<https://drive.google.com/file/d/15wIhVJPv1Bgk8thYFMP3qiCmOBIJBhZk/view>

<https://youtu.be/HTtDyhgkdYM?si=YeXP9miKaEjF1QZv>

«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР
9 СЫНЫП

№1-САБАҚ: ЖЕДЕЛ ЖӘРДЕМ НӨМІРЛЕРІ ЖӘНЕ СЕНІМ ТЕЛЕФОНДАРЫ

Сабақтың мақсаты: Қажет болған жағдайда жедел қызмет нөмірлері мен сенім телефондарын қалай дұрыс пайдалану керектігін үйрету.

Негізгі міндеттер: төтенше жағдайларды шақыру ережелерін бекіту қарапайым және төтенше жағдай арасындағы айырмашылық ұғымын бекіту

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 минутқа дейін):

Бейне ролик қарау:

https://youtu.be/qfY3NzKvrnw?si=Ie_ekiYUXRV_qDPC

Естеріңізге сала кетейік, оператор оқиға туралы хабарды қабылдағанда, бұл ақпаратты тиісті шұғыл қызметтерге жеткізу керек. Қызметтердің жұмысы ТӘУЛІК БОЙЫ. Телефон шотында ақша болмаса да, барлық ұялы байланыс операторларына қоңырау шалу ТЕГІН.

«Есте сақта!»

Өрт күзеті	101
Полиция	102
Жедел жәрдем	103
Төтенше газ қызметі	104,112
Бірыңғай құтқару қызметі	112
«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.	111

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Рөлдік ойын:

- Оқушыларды жұпқа бөліңіз. Бір оқушы қоңырау шалушы, екіншісі оператор рөлін атқарады;

- Әр түрлі жағдайлары бар карталарды таратыңыз (өрт, террористік қауіп және т. б.);

Оқушыларды топтарға бөліп, қарапайым және тиімді бірлестіктер құру үшін Жедел жәрдемнің нөмірін таратыңыз.

3.Қорытынды (2 минутқа дейін):

- Сабақты қорытындылау.

- Қорытындылау, жедел жәрдем телефондары бар карточкаларды тарату.

Пайдалы сілтемесі:

https://drive.google.com/file/d/1idryjxl07j4TqE8wwixxInqe_1WxqHsI/view

<https://drive.google.com/file/d/1xdSM-qHslvaEDkx6mFG-xVdi75O63EbU/view>

№2-САБАҚ: ҚАУІПТІ ХОББИ ЖӘНЕ СЕРУЕНДЕУ ОРЫНДАРЫ

Сабақтың мақсаты: Мектеп оқушыларының серуендеу кезінде болуы мүмкін қауіптер туралы хабардарлығын арттыру және қауіпті жағдайлардан аулақ болуға үйрету.

Негізгі міндеттер:

1. Серуендеу кезінде жиі кездесетін қауіпті хоббиді талқылаңыз.
2. Мұндай хоббидің салдарын түсіндіріңіз.
3. Көшеде қауіпсіз мінез-құлықты үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минутқа дейін):

- Серуендеу кезінде оқушылардың әдеттерін талқылау.
- Неліктен кейбір хобби қауіпті болуы мүмкін.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

- Презентация: жалпы қауіпті хобби (жол бойындағы ойындар, қоршауларға әрмелеу, қараусыз қалған ғимараттар және т.б.).

- Нақты жағдайларды талдау: егер дос қауіпті хобби ұсынса не істеу керек (бас тарту және оның себептерін түсіндіру, қауіпсіз балама ұсыну, сенімді ересек адамның көмегіне жүгіну, сенімдерін ұстану, қысымға берілмеу, салдары туралы ойлау).

- Қазіргі уақытта әртүрлі жастағы кәмелетке толмағандар арасында жасөспірімдердің өмірге қауіп төндіретін хоббиі жиі кездеседі - көп қабатты үйлердің төбесіндегі селфи, руфинг, үйлердің төбесінде серуендеу және т.б..

- Бұл формалар балалардың өмірі мен денсаулығына қауіпті және баланың еріп жүру уақытына ата-аналардың назарын және бақылауын қажет етеді, жасөспірім өзінің жетілуі мен тәуелсіздігінің көріністерінің салдарын түсіндіруді қажет етеді. Көбінесе жастардың құмарлығы жасөспірімдердің мінез-құлқының девиантты түрінде көрінеді, әкімшілік құқық бұзушылық белгілерін қамтиды. Салынып жатқан немесе жабық нысанға барып, өте биік жерде, суретке түсіп, оны желіге қосқан кезде, онғы қарайтындар көп болады. Бұл нысандарға бару заңсыз, бұл құқық бұзушылық.

- (Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың алдын алу және балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу туралы Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі N 591 Заңы, Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 «Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы» Заңы). Мұндай объектілерге жиі ену әрдайым заңды түрде бола бермейді. Мұндай нысандарда кәмелетке толмағандардың болуы олардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіреді, балалардың мертігуіне және өліміне әкелуі мүмкін. Егер сіз балаларыңыздың немесе көрші үйдің төбесінде жүргенін байқасаңыз, бұл туралы полицияға хабарлаңыз.

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтемесі:

<https://drive.google.com/file/d/1a1WN8U2OxJLUEaa3zxdD0Ls94PpziMof/view>
<https://drive.google.com/file/d/1rJTUrgLk4rS4sPyqdBCOEBG94uh58A77/view>

№3-САБАҚ: ЖАНЖАЛДЫҢ НӘТИЖЕСІ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК

Сабақтың мақсаты: Жанжалдардағы жеке жауапкершіліктің маңыздылығын түсіну және жанжалды жағдайларды бейбіт жолмен шешуді үйрену.

Негізгі міндеттер:

1. Жанжалдың не екенін және оның қалай пайда болатынын түсіндіріңіз.
2. Жанжалдағы әрекеттеріңіз үшін жеке жауапкершіліктің маңыздылығын көрсетіңіз.
3. Жанжалдарды бейбіт жолмен шешу әдістерін үйрету.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 минут):

Қақтығыс дегеніміз не? Олар неге пайда болады.

Бәсекелестік (бәсекелестік) - өз мүдделерін басқасына зиян келтіруге ұмтылу.

Бейімделу-басқа біреудің мүддесі үшін өз мүдделерін құрбан ету.

Компромисс-өзара жеңілдіктерге негізделген келісім; туындаған қайшылықты жоятын нұсқаны ұсыну.

Ынтымақтастық-жағдайға қатысушылар екі жақтың мүдделерін толығымен қанағаттандыратын баламаға келеді.

2.Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

«Екі дос» жаттығуы.

Мақсаты: жанжалдағы жетекші мінез-құлық стратегиясын анықтау. Жаттығуды орындамас бұрын, А4 парақтары еденге жайылады. Жолдың әр жағында, бір-біріне қарама-қарсы орналасқан екі оқушы таңдалады. Оқушыларға нұсқаулық: «Сіз әр түрлі жағалауларда тұрғаныңызды және көпірден екінші жағына өтуіңіз керек екенін елестетіп көріңіз. Сіз бір уақытта қозғалысты бастайсыз». Оқушылар шешеді жанжал көпірдің ортасында қалай өту керек.

Қорытындысы бойынша стратегия жасалады.

- Презентация: қақтығыстардың себептері мен түрлері.

- Талқылау: әр қатысушының іс-әрекеті жанжалдың нәтижесіне қалай әсер етеді.

- Топтық жұмыс: жанжалды бейбіт жолмен шешу стратегиясын әзірлеу.

3.Қорытынды.

Пайдалы сілтемесі:

<https://youtu.be/gH3zqZPR4EQ?si=t4BxnmuyQ8xmGGc>

[https://drive.google.com/file/d/1--5CKKNBuFOGT-drzaYYzA-](https://drive.google.com/file/d/1--5CKKNBuFOGT-drzaYYzA-j7f2WBBwf/view)

[j7f2WBBwf/view](https://drive.google.com/file/d/1--5CKKNBuFOGT-drzaYYzA-j7f2WBBwf/view)

<https://drive.google.com/file/d/1cve7u4yQMv7XI0ykhDOsKp3hWk-1qEtr/view>

№4-САБАҚ: АТА-АНАЛАРҒА ДЕГЕН СЕНИМ ӨМІРДЕ МАҢЫЗДЫ ШЕШІМДЕР ҚАБЫЛДАУҒА ҚАЛАЙ ӘСЕР ЕТЕДІ

Сабақтың мақсаты:

Ата-аналарға құрмет көрсетуге тәрбиелеу, кіші және қарттарға, айналасындағыларға қамқорлық жасау, басқалардың еңбегін құрметтеу, табиғатқа, мүлікке ұқыпты қарау және т. б..

Негізгі міндеттер:

- ата-аналарының, ересектердің, кіші және қарттардың қамқорлығы мен назарын түсіну және бағалау қажеттілігін көрсету;
- адамның өміріндегі отбасының маңыздылығын түсінуге ықпал ету;
- балалар мен ата-аналар арасындағы отбасындағы жанжалдың себептерін анықтау;
- үлкендерге құрметпен қарау қажеттілігі туралы қорытындыға келу;
- барлығының тиімді өзара әрекеттесу дағдыларын дамыту.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минут):

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

- Жасөспірімдер өміріндегі ата-аналардың рөлі, жағдайлардың мысалдары.
- Талқылау: ата-аналардың кеңестері маңызды шешімдер қабылдауға қалай көмектеседі (өмірлік тәжірибе, объективті көзқарас, қолдау және эмоционалды қолдау, салдарды талдауға көмектесу, құндылықтар туралы сөйлесу).

3. Практикалық бөлім:

- Топтық жұмыс:

Ата-аналардың кеңестері пайдалы болған өмір мысалдарын талқылау. Балалар үшін не маңызды: ата-аналардың кеңестері немесе олардың мысалы? Ең бастысы-ата-аналардың не істейтіні, олар қалай әрекет ететіні, қандай шешімдер қабылдайтыны және олардың кеңестері ғана емес.

3. Қорытынды (2 минут):

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/j0RlbyIbBuE?si=c-XLeTgcADaJw0Q5>

<https://youtu.be/QO-rBfC4lcY?si=rvVVWNFO9VyADjB2>

<https://youtu.be/j0RlbyIbBuE?si=EdExSDVi9ATiO32W>

№ 5-САБАҚ: ЕГЕР СІЗ ЖЕЛІДЕ ҚОРҚЫТУҒА ТАП БОЛСАҢЫЗ

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды кибербуллингті тануға және оған дұрыс жауап беруге үйрету.

Негізгі міндеттер:

1. Кибербуллингтің не екенін және оның қалай көрінетінін түсіндіріңіз.
2. Желіде қорқытудан қорғау жолдарын көрсету.
3. Кибербуллинг кезінде көмек сұрауға үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минут):

Талқылау: кибербуллинг дегеніміз не және ол неге қауіпті (қорқыту, жалған ақпарат тарату және т.б.).

- Тақырыпқа кіріспе: кибербуллингті қалай тануға болады.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

- Презентация: кибербуллингтің түрлері мен белгілері.

- Талқылау: кибербуллингке қалай әрекет ету керек, қайда көмек сұрау керек (бұғаттау, ересектерге хабарлау, әкімшіліктің шағымы, істерді құжаттау).

Кибербуллинг – бұл интернетте агрессор мен жәбірленуші кездесетін қорлаудың әр түрлі формалары. Көбінесе балалар мен жасөспірімдер пайдаланушылар ретінде зардап шегеді. Бұл хабарламаларда немесе түсініктемелерде қорлау мен жаман әзілдер, жеке ақпаратты жариялау (мысалы, сіздің мекен-жайыңыз, телефон нөміріңіз, жақын фотосуреттеріңіз), қорқытатын жазбалар болуы мүмкін. Бұл құбылыспен күресу қажет. Шабуылдар туралы айтудан қорықпаңыз.

Топтық жұмыс.

Дәлелдерді сақтаңыз:

Кибербуллинг туралы куәландыратын хабарламалардың, түсініктемелердің және басқа материалдардың скриншоттарын алыңыз.

Ересектерге хабарлаңыз:

Ата-анаңызға, мұғалімдеріңізге немесе сенетін басқа ересектерге хабарласыңыз. Олар жағдайды түсінуге және қажетті шараларды қабылдауға көмектеседі.

Сайт әкімшілігіне хабарлаңыз:

Әлеуметтік желі әкімшілеріне хабарласыңыз.

3. Қорытынды (2 минут):

Пайдалы сілтемесі: <https://youtu.be/WJVphA2LxeM?si=Fe-FEU7O0wyR4ckg>
https://drive.google.com/file/d/1f_2fM6UoVvFFSFMFJ-CJZ3_8CMdAWLWM/view
https://drive.google.com/file/d/1e-ZH8hgCevvXG9hWpEwoN8fWx21IRK_W/view

№ 6-САБАҚ: ЖЕЛІДЕГІ ФЕЙКТЕР ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК

Сабақтың мақсаты: Жалған ақпаратты таратудың салдарын түсіну және дерек көздердің дұрыстығын тексеруді үйрену.

Негізгі міндеттер:

1. Жалған ақпараттың не екенін түсіндіріңіз.
2. Фейктердің таралуының салдарын көрсетіңіз.
3. Интернеттегі ақпараттың дұрыстығын тексеруге үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минут):

- Талқылау: жалған ақпарат дегеніміз не және ол неге кең таралған (жалған – бұл жаңылыстыруға бағытталған әрекет немесе мәлімдеме, жалған ақпаратты қамтитын жаңалықтар).

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

- Жалған мысалдармен және олардың салдарымен презентацияны қарау.
- Талқылау: фейктер қалай таралады және олар адамдарға қалай әсер етеді.

Практикалық бөлім:

Оқушыларды топтарға бөліп осы чек парағы бойынша кез келген жаңалықты тексеруге тапсырма беріңіз:

- Фактілерді тексеру;
- Стилль мен тілге назар аударыңыз: әдеттен тыс жазу стилі немесе эмоционалды тақырыптарды қолдану ықтимал жалған ақпаратты көрсетуі мүмкін;
- Мекенжайын тексеріңіз: кейде алаяқтық сайттарда ресми ресурстарға ұқсас URL мекенжайлары болады.
- Ақпаратты тексеру бойынша ұсыныстары бар жадынамалар тарату.

Жадынама Ақпараттың дұрыстығын тексерудің 5 қарапайым қадамы.

21 ғасырда ақпараттың көптігі соншалық, бәрін игеру мүмкін емес. Сондықтан онымен жұмыс істеу дағдысы өмірлік қажеттілікке айналады. «Фактчекинг» термині фактілерді тексеруді білдіреді. Факт-бұл нақты оқиға. Антипод фактісі – фактоид. Бұл барлық жерде шындық үшін қабылданған күмәнді ақпарат. Фактчекинг принциптері: Тәуелсіздік, бейтараптық және дәлдік. Неліктен фактілерді тексеру керек?

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтемесі:

<https://youtu.be/bfdMQ3OBxy8?si=fDLiEXOK-ubcE-32>

https://drive.google.com/file/d/1jBaUo3bG8fZ7Sq1vN9_O9NM8_pbR0LUM/view

№7-САБАҚ: ЗИЯН КЕЛТІРУІ МҮМКІН ҰСЫНЫСТАРДЫ НАҚТЫ ЖӘНЕ БАТЫЛ ТҮРДЕ ҚАБЫЛДАМАУДЫ ҚАЛАЙ ҮЙРЕНУГЕ БОЛАДЫ

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды қауіпті ұсыныстардан бас тартуға және өз шекараларын қорғауға үйрету.

Негізгі міндеттер:

1. Неліктен «Жоқ» деп айта білу маңызды екенін түсіндіріңіз.
2. Қауіпті ұсыныстардан бас тарту жолдарын көрсетіңіз.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минут):
2. **Негізгі бөлім** (6 минутқа дейін):

- Презентация: «Жоқ» деп айта білудің маңыздылығы, жағдайлардың мысалдары.

- Бас тарту мысалдарын талқылау: («Ұсыныс үшін рахмет, бірақ мен мұны жасамаймын»; «Мен бұл идеяға ыңғайсызмын, сондықтан мен бас тартамын»; «Бұл мен үшін емес»; «Мен мұны қаламаймын және жасамаймын»; «Мен мұндай жағдайлардан аулақ болғанды жөн көремін. Бұл Мен үшін емес»).

Адамдардың өз мүдделерін ұмытып кетуінің басқа себептері бар:

- ✓ ренжітуге немесе ашулануға құлықсыздық;
- ✓ жеке шекараларды белгілей алмау;
- ✓ «жақсы» болып көріну мүмкіндігі;
- ✓ ерекшелену қажеттілігі;
- ✓ қарым-қатынасты сақтауға деген ұмтылыс.

Практикалық бөлім:

Рөлдік ойын.

1. *«Жоқ, рахмет!» деп нақты айту керек.*
2. *Себебін түсіндіріңіз немесе сылтау табыңыз. «Жоқ, рахмет, мен оны қолданбаймын», «Мен алмаймын. Ата-анам мені тексереді», «Менің жаттықтырушым мені есептейді», «Мен мұғаліммен кездесемін».*
3. *Әңгіме тақырыбын өзгертті. «Мен өте күлкілі жаңа фильм көрдім»*
4. *Мүмкіндігінше тезірек кетіңіз. «Кешіріңіз, менде қазір уақыт жоқ».*
5. *Жаздайдан аулақ болыңыз. Егер сіз есірткі қолданатын немесе ұсынатын адамдар жиналатын жерлерді білсеңіз, онда бұл жерлерден аулақ болыңыз.*
6. *Жаздайды өзгертіңіз: «Егер сіз нағыз дос болсаңыз, онда мен қиындыққа айналатын нәрсені істеуімді сұрамас едім».*

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтемесі: [https://youtu.be/BCAA6q-](https://youtu.be/BCAA6q-DBnc?si=NAiV_I2MG2aIVUEP)

[DBnc?si=NAiV_I2MG2aIVUEP](https://youtu.be/BCAA6q-DBnc?si=NAiV_I2MG2aIVUEP)

<https://drive.google.com/file/d/1zr0xk3YY5XJuddXYQM36oZSyfRFItux5/view>

https://drive.google.com/file/d/1PIp-x-SgLIM7NkIeNkE_omo9i3Ud8WbP/view

№8-САБАҚ: КҮМӘНДІ ЖАҒДАЙЛАРДА АЗҒЫРУДЫ ҚАЛАЙ ЖЕҢУГЕ ЖӘНЕ ДҰРЫС ТАҢДАУ ЖАСАУҒА БОЛАДЫ

Сабақтың мақсаты: Дұрыс шешім қабылдау және азғыруларды жеңу дағдыларын дамыту.

Негізгі міндеттер:

- Азғырудың анықтамасын және оның жасөспірімдер өміріндегі рөлін талқылау. Оларға қалай қарсы тұруға болады.

- Күмәнді жағдайлар контекстінде «Дұрыс таңдау» ұғымын және оныңмағынасын түсіндіру.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минутқа дейін):

- Сұрақ қою: «Жасөспірімдер үшін қандай жағдайлар азғыруы мүмкін?»

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Таңдауға әсер ететін факторлар:

- Күмәнді жағдайларда шешім қабылдауға әсер етуі мүмкін факторларды талқылау: құрдастардың қысымы, қабылдауға деген ұмтылыс, жазадан қорқу, моральдық құндылықтар және т. б. Азғыруларды жеңу стратегияларын дамыту:

- Азғыруларды жеңудің бірнеше стратегиясын ұсыну: балама нұсқаларды іздеу, сенімді ересектерден көмек сұрау, моральдық құндылықтар мен өзін-өзі бақылауды нығайту.

«Құқықтар мен талаптар» ойыны.

Қатысушыларға тапсырма: «Сіздің құқықтарыңыз шектелген, таңдау және әрекет ету еркіндігі бұзылған жағдайды (өзекті, бірақ бұрын болған жағдайды келтіруге болады) еске түсіріңіз. Бұл жағдайды топтың басқа мүшесімен ойнаңыз, алдымен ол шын мәнінде болды. Сіз не бастан өткердіңіз? Сіз нені өзгерткіңіз келеді? Енді өз құқықтарыңызды қорғай отырып, сол жағдайды жаңа жолды қараңыз. Табанды болыңыз, арандатушылыққа бой алдырмаңыз (серіктес манипуляция мен үстемдікті қолданады, мысалы, кінә сезімін оятуға тырысады, мақтау айтады, бұйрық береді, қорқытады, жалбарынады). Қандай жағдай болмасын, өзіңізді сенімді түрде талап етіңіз. Серіктесіңізге өз қажеттіліктеріңіз туралы ашық айтып, сезімдеріңізді сипаттаңыз».

Талқылауға арналған сұрақтар:

- ✓ Сіз не бастан өткердіңіз?
- ✓ Ең үлкен қиындықтарға не себеп болды?
- ✓ Сіз неден қорқасыз?
- ✓ Сіз қазір, істегеніңізді нақты өмірде және қалай қолдануға болады?
- ✓ Сіз мұны қалай жасайсыз?
- ✓ Ықтимал салдары қандай?
- ✓ Егер олар теріс болса, сіз оларды қалай жеңесіз?

3. Қорытынды (2 минутқа дейін):

Пайдалы сілтемесі:

<https://youtu.be/Id9J0pMDoyo?si=RhbRjzw4ZUGdHjKP>

https://drive.google.com/file/d/1iIWxFyY_kppZvVOfv9JC-4kM0AiiIGtT/view

№ 9-САБАҚ: ЖАСӨСПІРІМ ЖӘНЕ ЕҢБЕК ҚАТЫНАСТАРЫ

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды еңбек қатынастарының негіздері мен және олардың жұмыс орнындағы құқықтарымен таныстыру.

Негізгі міндеттер:

1. Жасөспірімдердің жұмыстағы негізгі құқықтары мен міндеттерін түсіндіріңіз.
2. Еңбек шарттарын жасасу ережелері туралы айту.
3. Жұмыс орнында өз құқығыңызды қалай қорғауға болатындығын көрсетіңіз.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минут):

- Талқылау: неліктен жұмыста өз құқықтарыңызды білу маңызды.
- Тақырыпқа кіріспе: жасөспірімдердің еңбек қатынастары.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Кәмелетке толмағандардың еңбегін түнгі уақытта, ауыр жұмыстарда, еңбек жағдайлары зиянды және қауіпті жұмыстарда (ойын бизнесі, түнгі ойын-сауық орындарында жұмыс істеу, алкоголь өнімдерін, темекі бұйымдарын өндіру, тасымалдау және сату) қолдануға тыйым салынады. 14-16 жас аралығындағы жұмысшылар үшін жұмыс уақытының ұзақтығы аптасына 24 сағаттан аспайды, ал 16-18 жас аралығындағы жұмысшылар үшін жұмыс уақытының ұзақтығы аптасына 36 сағаттан аспайды. 14 жастан бастап балалар ата-аналарының рұқсаты бойынша оқудан бос уақытында қоғамдық пайдалы еңбекке қатысуға құқылы.

ҚР Еңбек заңнамасы он сегіз жасқа толмаған қызметкерлердің еңбегін реттеу ерекшеліктерін айқындайды. ҚР Еңбек кодексінің 30-бабына сәйкес он алты жасқа толған азаматтармен еңбек шартын жасасуға жол беріледі. Ата-анасының, қорғаншысының, қамқоршысының немесе асырап алушысының бірінің жазбаша келісімімен еңбек шарты он бес жасқа толған азаматтармен, олар орта білім беру ұйымында негізгі орта, жалпы орта білім алған жағдайларда; он төрт жасқа толған оқушылармен денсаулығына зиян келтірмейтін және оқудан бос уақытында орындау үшін жасалуы мүмкін. оқу процесін бұзатын; он төрт жасқа толмаған адамдармен кинематография ұйымдарында, театрларда, театр және концерт ұйымдарында, цирктерде шарттарды сақтай отырып, денсаулығы мен адамгершілік дамуына нұқсан келтірмей шығармалар жасауға және (немесе) орындауға қатысу үшін.

Қазақстан Республикасындағы балалардың құқықтары.

Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 «Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы» заңы (бұдан әрі – заң мәтіні бойынша) кәмелетке толмағандардың негізгі құқықтары мен міндеттерін айқындайды, сондай-ақ олардың құқықтары бұзылған жағдайда жүгіну тәртібін регламенттейді.

«Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы N 345 Заңы

15- бап

Баланың білім алу құқығы

16-бап	Баланың еңбек бостандығына құқығы
16-1- бап	Баланың экономикалық қанаудан қорғалу құқығы
17 - бап	Баланың мемлекеттік көмекке құқығы
19 - бап	Баланың дем алуға және бос уақытын пайдалануға құқығы
20 - бап	Баланың міндеттері
35 - бап	Бала және дін
36 - бап	Баланы әлеуметтік ортаның теріс ықпалынан қорғау
37 - бап	Баланы алкогольді өнімдер мен темекі бұйымдарының зиянды әсерінен қорғау
38 - бап	Баланы психикаға белсенді әсер ететін заттардан, күшті әсер ететін немесе улы заттардан қорғау
39-1 - бап	Балаларға, он сегіз жасқа дейінгі адамдарға тыйым салынған ақпаратты қамтитын ақпараттық өнімнің таратылуын, сондай-ақ кәмелетке толмағандардың ойын-сауық мекемелерінде болу тәртібін мемлекеттік бақылау

Сонымен қатар, баланың негізгі нақты құқықтары анықталған:

- отбасында өмір сүру және тәрбиелеу;
- оның ата-анасы кім екенін білу;
- ата-аналарымен бірге тұруға (бұл оның мүдделеріне қайшы келетін жағдайларды қоспағанда), олардың тарапынан қамқорлыққа алу;
- ата – аналардың тәрбиесіне, ал олар болмаған немесе ата-ана құқықтарынан айырылған жағдайда-қорғаншының, қамқоршының немесе балалар мекемесінің тәрбиесіне;
- жан-жақты даму; адамның қадір қасиетін құрметтеу;
- ата-анасымен, әжесімен, атасымен, ағаларымен, әпкелерімен және басқа туыстарымен қарым-қатынас жасау;
- өз пікірін білдіруге арналған өтініш; тегі, аты, әкесінің атын алуға өтініш.

Практикалық бөлім:

- Топтық жұмыс: жұмыс орнында құқықтарды қорғау ережелерін әзірлеу.

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтемесі: <https://youtu.be/UemLbhBjDLg?si=XBSTt5oEB2ZKY9uA>
<https://drive.google.com/file/d/1uWg8gV-dKOin2ERX3qqwixV76Go96zdy/view>
<https://drive.google.com/file/d/1We6g8IHJ5YCKTM88OAS4eyiNTHGEkINA/view>

№ 10-САБАҚ: КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАН БАЛА ЗАҢДЫ ЖАУАПКЕРШІЛІККЕ ТАРТЫЛУЫ МҮМКІН БЕ?

Сабақтың мақсаты: Кәмелетке толмаған баланың қай жастан бастап заңды жауапкершілікке тартылуы мүмкін екенін және не үшін екенін анықтау.

Негізгі міндеттер:

1. Құқықтық жауапкершіліктің не екенін түсіндіріңіз.
2. Кәмелетке толмағандар үшін құқық бұзушылық түрлері мен жазалар туралы айту.
3. Құқықтық мәселелерден қалай аулақ болу керектігін көрсетіңіз.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 минутқа дейін):

-Талқылау: құқықтық жауапкершілік дегеніміз не және ол неге маңызды (кәмелетке толмағандардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігі біреуге мүліктік зиян келтіргені немесе денсаулығына, ар-намысы мен қадір-қасиетіне зиян келтіргені үшін туындайды).

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

- Презентация: Қазақстан Республикасының Конституциясына, Қазақстан Республикасының «Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы» Кодексіне және «Бала құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес балаларға қамқорлық жасау және оларды тәрбиелеу ата-ананың табиғи құқығы мен міндеті болып табылады. – Кәмелетке толмағандар құқық бұзушылық жасаған кезде құқық бұзушылықтың субъектілері, ең алдымен, оның ата-анасы (кәмелетке толмаған баланың қай жерде және кіммен тәрбиеленгеніне қарамастан) болып табылады. Әкімшілік жауапкершілік 16 жастан, ерекше жағдайларда (ҚР ӘҚБтК-нің 435-бабында көзделген ұсақ бұзақылық жасағаны үшін) 14 жастан басталады. Қылмыстық жауаптылық 16 жастан, ауыр және аса ауыр түрлерін жасағаны үшін 14 жастан басталады.

Қылмыстың алдын алудың бірден-бір жолы – оқушылардың мектептен тыс уақытта қосымша біліммен қамтылуын дұрыс ұйымдастыру.

ҚР 2002 жылғы 8 тамыздағы №345 Баланың құқықтары туралы заңына 10-бап. Баланың өмір сүруге, жеке басының бостандығына, қадір-қасиетіне және жеке өміріне қол сұғылмауға құқығы

11-бап. Баланың сөз және ар-ождан бостандығына, ақпаратқа, қоғамдық өмірге араласуға құқығы

12-бап. Баланың қажетті тұрмыс деңгейіне құқығы

24-бап. Ата-анасының баланы тәрбиелеу, күтіп-бағу және асырау жөніндегі міндеті

37-бап. Баланы алкогольді өнімдер мен темекі бұйымдарының зиянды әсерінен қорғау.

127-бап. Ата-ананың немесе басқа да заңды өкілдердің балаларды тәрбиелеу жөніндегі міндеттерді орындамауы.

442-бап. Кәмелетке толмағандардың заңды өкілдерінің еріп жүруінсіз түнгі уақытта ойын-сауық мекемелерінде немесе тұрғынжайдан тыс жерде болуы. Кәмелетке толмағандардың түнгі уақытта заңды өкілдерінің еріп жүруінсіз сағат 22-ден таңғы

6-ға дейін ойын-сауық мекемелерінде болуы – заңды өкілдеріне үш айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл салуға әкелетіні туралы ата аналар жиналыстары мен мектеп инспекторының мектеп оқушыларымен кездесуде түсінік жұмыстары жүргізілді.

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтемесі: <https://youtu.be/UemLbhBjDLg?si=XBSTt5oEB2ZKY9uA>
<https://drive.google.com/file/d/1LfkYbutUBJZz-Z8Pfl0YWH39FaQWGEKI/view>
<https://drive.google.com/file/d/1kCDJjSxctHcbpmyKdpYhADL0AAplMIL4/view>

«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР

10 СЫНЫП

№ 1 - САБАҚ: «ЖЕДЕЛ ҚЫЗМЕТ ТЕЛЕФОН НӨМІРЛЕРІ»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды шұғыл қызмет желілеріне дұрыс және тиімді қоңырау шалуға үйрету және жылдам әрекет ету үшін оларға қажетті ақпаратты беру.

Негізгі міндеттері:

Оқушыларды «Жедел қызметі» туралы түсінікпен және желілерімен таныстыру.

Қандай оқиғаларда жедел қызметке жүгіну қажеттігін түсіндіру.

Жедел қызмет операторына ақпаратты нақты және дұрыс хабарлауды оқушыларға үйрету .

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе

Жедел қызмет телефон нөмірлері туралы ақпарат ұсыну.

112 – төтенше жағдайлар департаментінің Бірыңғай кезекші-диспетчерлік қызметінің телефон нөмірі. 112 телефон нөмірі бойынша тәулік бойы төтенше жағдайдың қауіп немесе туындауы не шұғыл көмекті қажет ететін өзге де жағдайлар туралы хабарлама қабылдайтын болады. Егер сіз өмірге, денсаулыққа, мүлікке, қоршаған ортаға нақты қауіп төнгенде немесе аталған қауіп-қатерлердің туындауының нақты себебі болғанда шұғыл көмекке мұқтаж болсаңыз ғана осы нөмір бойынша қоңырау шалу қажет.

Қазақстанда 112 нөмірінен басқа барлық шұғыл қызметтердің нөмірлері бар: өрт сөндіру қызметі – 101, полиция – 102, жедел медициналық көмек – 103, авариялық газ қызметі – 104.

«Есте сақта!»

<i>Өрт күзеті</i>	101
<i>Полиция</i>	102
<i>Жедел жәрдем</i>	103
<i>Төтенше газ қызметі</i>	104,112
<i>Бірыңғай құтқару қызметі</i>	112
<i>«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.</i>	111

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

«Ақпараттық тізбек» ойынын ұйымдастыру

Оқушылар шеңбер жасап тұрады, номер-қызметі-ақпарт тізбегі бойынша ойын ойнайды. Мысалы: «101» - «өрт сөндіру» - «сәлеметсіз бе?! Жерұйық саябағында өрт шықты, балалар туған күн тойлау кезінде шам жағамыз деп шырпы қолданған кезде ағаштан ұшып түскен ұлпаларға от түсіп, жанып бастады, өз күшімізбен өшіру мүмкін емес. Бауыржан Момышұлы көшесі, Жерұйық саябағы, сол жақ бөлігі».... «102»деп жалғасытырып кете береді.

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

https://youtu.be/d_23wEdBeoA?si=mQEc9TJ2ivUtVspG

[https://orken-instituty.kz/kz/telefony-goryachih-](https://orken-instituty.kz/kz/telefony-goryachih-linij)

[linijhttps://egov.kz/cms/kk/articles/emergency_situations/emergency_number_112](https://egov.kz/cms/kk/articles/emergency_situations/emergency_number_112)

Қосымша

Жедел қызмет телефондарына хабарласу бойынша жадынама

Барлық жағдайларды ескере отырып, белгілі бір шұғыл қызметке тікелей қоңырау шалу дұрыс болуы мүмкін. Бұл ретте кез келген телефоннан (ұялы, стационар, таксофоннан) шұғыл қызмет нөміріне қоңырау шалу тегін болады. 112 нөмірі бойынша көмекке жүгінген кезде нақты және анық хабарлау қажет:

- ✓ шақыру себебі;
- ✓ оқиғаның нақты мекенжайы;
- ✓ аты-жөнін атап;
- ✓ мүмкіндігінше, диспетчердің барлық сұрақтарына тыныш және түсінікті жауап беру.

Телефонды бірінші ажыратпаңыз, диспетчер сөйлесуді аяқтағанын күту керек. Есіңізде болсын, ол сұрайтын ақпарат өте маңызды. Егер сіз қойылған сұрақтардың сипатын түсінбесеңіз, бұл уақытта диспетчер шұғыл көмек көрсету қажеттілігін және кең ауқымды көмек көрсету үшін түрлі шұғыл қызметтерді шақыру қажеттілігін бағалайтындықтан шыдамдылық пен төзімділікті жоғалтпаңыз.

Сөйлесуді аяқтаған соң, егер қажет болмаса, қоңырау шалған телефон нөмірін алмауға тырысыңыз. Диспетчер сізге Қосымша ақпарат алу үшін немесе сізге қосымша кеңес беру үшін хабарласуы мүмкін.

Оқиға болған жердегі жағдай өзгерген жағдайда (жақсарды немесе нашарланды) 112 нөміріне қоңырау шалыңыз және бұл туралы хабарлаңыз. Мүмкіндігінше құтқарушыларды күтіп алыңыз және оқиға орнына жақын жолды көрсетіңіз.

ҚР «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Кодексінің 438-бабында шұғыл қызметтерді жалған шақыру үшін жауапкершілік көзделген және жеке тұлғаларға 30 АЕК-ке дейін айыппұл салуға әкеп соғады. Аварияларды, өрттерді, дүлей зілзалалардың салдарын жою кезеңінде бір жыл ішінде қайталап шақыру немесе шақыру – 60 АЕК-ке дейін. Кәмелетке толмағандар жасаған мұндай әрекеттер ата-аналарға немесе оларды алмастыратын тұлғаларға 15 АЕК көлемінде айыппұл салуға әкеп соғады. «Терроризм актісі туралы көрінеу жалған хабарлау» үшін жаза «ҚР Қылмыстық кодексінің» 273-бабымен қарастырылған және 6 жылға дейінгі мерзімге бас бостандығынан айыруға әкеп соғады.

№ 2 - САБАҚ: «ӨЗ ҚҰҚЫҚТАРЫҢЫЗ БЕН МІНДЕТТЕРІҢІЗДІ БІЛУ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАРДАН АУЛАҚ БОЛУҒА ҚАЛАЙ КӨМЕКТЕСЕДІ?»

Сабақтың мақсаты: Оқушылардың өз құқықтары мен міндеттері туралы түсініктерін тереңдету.

Негізгі міндеттері:

Оқушыларға өз құқықтары мен міндеттері туралы заңнамамен таныстыру.

Әр оқушының құқығы мен міндеттері бұзылған жағдайда жедел қызметтер мен қолдау орталықтарына жүгіну қажеттігін түсіндіру.

Өз құқықтарын мен міндеттерін білу және оларды қорғауды оқушыларға үйрету .

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе

Бала құқықтары туралы құжаттармен таныстыру.

Бала құқықтары туралы конвенция – адамзат баласының туған кезінен 18 жасқа толғанға дейінгі құқықтары мен бостандықтарын бекітетін халықаралық құқықтық акт. Бала құқығы туралы Конвенцияда балалардың кім екендігі түсіндіріледі, сондай-ақ олардың барлық құқықтары мен үкіметтің міндеттемелері тізіліп көрсетіледі. Барлық құқықтар өзара байланысты, олардың бәрі бірдей маңызды және оларды балалардан бөлек қарастыру мүмкін емес.

Бала құқығын қорғау Конвенциясы - 1989 жылы 20 қарашада қабылданды. Конвенцияның 54 бабында өктемдік көрсетуден қорғау, отбасы өмірінің тыныштығын сақтау, пікірін еркін білдіру көрсетілген. Қазақстан осы заңнамаға сәйкес 2002 жылы 8 тамызда «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» заңы қабылдады.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін)

Оқушылар тақырып бойынша ситуациялық оқиғаны қағазға жазып, бір-біріне лақтырады. Жазылған хатты келесі оқушы оқып ситуациядан шығу жолын ұсынады. Мысалы: «Мен спортпен айналысым келеді, бірақ ата-анам рұқсат бермейді, оқуға түсуге дайындалу қажеттігін айтып. Не істесем болады?»

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/JIwsVsEjArI?si=mnyX6siV55UTkvvt>

№ 3 - САБАҚ: «ТАБЫСТЫҢ КҮМӘНДІ ТҮРЛЕРІ. ҚАЛАЙ АЛАЯҚТАРДЫҢ ТҰЗАҒЫНА ТҮСПЕУГЕ БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Жас жеткіншектерге күманды табыс көздері туралы түсінік беру.

Негізгі міндеттері:

Оқушыларға күманды оңай табыс жайында ақпарттандыру.

Алаяқтардың басты белгілері туралы түсінік қалыптастыру.

Жауапкершілік арқалау.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе

Күмәнді табыстардың түрлері туралы қысқаша баяндайды. Қосымша қаражат табуға шақыратын алаяқтардың басты белгілері мен таныстырады (1-қосымша).

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін): «Күманды табыс пен жауапкершілік» тақырыбында пікір алмасу. Падлет тақтасында сілтеме арқылы оқушылар пікірлерін қалдырады.

Ар алдындағы жауапкершілік	Заң алдындағы жауапкершілік
Мысалы: Өзімінің отбасыма зиян келтіру. Мектепке зиян келтіру.	Заң алдында барлық адам қылмыс үшін жауап береді... т.с.с. Қылмыс үшін заң аясында жазаалады

3. Қорытынды: Оқушылармен күманды табыс пен жауапкершілік туралы пікірлерді талдау.

Пайдалы сілтемелер:

https://youtu.be/t68mPSKGb2A?si=9GUGpTyP3xA_TLnk

<https://youtu.be/jV2wZHGjA18>

Алаяқтардың басты белгілері.

Әдетте қаскүнемдер банктерден бір не бірнеше шот ашуды өтінеді, оларға алаяқтар белсенді түрде ақша аударады. Әрі қарай осындай әрекеттің құрбаны болған адамға шоттардан барлық қаражатты шығарып алып, оны бір ортақ шотқа аудару, ал өзіне сол ақшадан біраз пайыз, мысалы 100-150 мың теңге алып қалу туралы нұсқау беріледі.

Есірткі жасырып, оңай олжаға кенелесің, яғни нұсқаулық бойынша есірткіні жасырып, суретке түсіріп жіберу қажет. Интернет жүйесі арқылы келген сілтеме бойынша өткен кезде мекенжай жолына, яғни, доменнің дұрыстығына, акция жүргізетін ұйымның не компанияның ресми атауындағы артық символдарға назар аудару керек.

Әлеуметтік желілердегі өз профиліңіздің дербестігін баптауларда байланыс деректерін (қызметтік және жеке телефон нөмірі) көпшілікке қолжетімді етпеген дұрыс. Мобильдік нөмірді (бизнес-аккаунт) көрсету қажет болған жағдайда, жеке және жұмыс нөмірлерін бөлу қажет, яғни, жеке нөмірді туыстармен және жақындармен байланысу үшін ғана пайдаланған дұрыс.

Есептік деректеріңізді үнемі тексеріп, көп факторлы аутентификация пайдаланылатын сенімді парольдерді қолданыңыз. Браузерде, операциялық жүйеде және мобильдік құрылғыларда пайда болатын түрлі терезелер мен хабарламаларға қатысты абай болыңыздар.

Банк картаңыздың деректерін сақтап, картаның сыртқы жағындағы 3 санды CVV/CVC-кодын ешкімге айтпаңыз. Сондай-ақ, банктен келіп түсетін SMS-кодты ешбір жағдайда бейтаныс жандарға хабарламаңыз.

Интернетке қол жеткізудің ашық қоғамдық Wi-Fi-нүктелеріне сенбеңіз, сонымен қатар өз аутентификациялық деректеріңізді қорғалмаған сымсыз желілер арқылы енгізбеуге тырысыңыз.

№ 4 - САБАҚ: «БЕЙТАНЫС АДАМДАРҒА ЖЕКЕ ФОТОСУРЕТТЕРДІ ЖІБЕРУ ҚАУПЫ»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларды бейтаныс адамдарға жеке фотосуреттерді жіберудің қаупі туралы ақпараттандыру.

Негізгі міндеттері:

Кибербулинг және кибергруминг туралы ақпарат беру.

Оқушыларды жеке қауіпсіздігін сақтауға үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе

Педагог кибербулинг және кибергруминг туралы қысқаша ақпарат ұсынады.

Кибербулинг - бұл сандық технологияны қолдану арқылы қорқыту және қудалау. Ол әлеуметтік желілерде, хабар алмасу қосымшаларында, ойын платформаларында және ұялы телефондарда болуы мүмкін. Оның мақсаты қудаланғандарды қорқыту, ашуландыру немесе масқаралау.

Кибергруминг – интернетте балаларға жыныстық зорлық көрсетудің бір түрі. Алаяқтар оларды интимдік фотолар мен бейнелер жіберуге, бопсалауға және жыныстық қатынасқа түсуге көндіруге мәжбүрлейді.

Интернеттегі қудалау адамға қалай әсер етеді?

Психологиялық салдары - адам мұңайып, қолайсыздық сезінеді, өзін ақымақ көріп, ашулана беретін болады.

Эмоционалды салдары - адам өзінің хоббиінен ұяла бастайды немесе оларға деген қызығушылығын жоғалтады.

Физиологиялық салдары - шаршау (ұйқы проблемалары) немесе іштің ауыруы, бас ауруы секілді қолайсыз жағдайларға ұшырайды.

Балаларға арналған кеңестер (1-қосымша).

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

«Бейтаныс адамдарға жеке фотосуреттерді жіберу қаупі» туралы пікір алмасу.

3. Қорытынды: педагог айтылған пікірлерді жинақтап, қорытындылайды.

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/DFhYwelUWxw>

https://youtu.be/ftdqVKf_VqQ?t=3

Балаларға арналған кеңестер

Желіде болған кезде сыпайы және мейірімді болыңыз. Өз құрдастарыңа жағымды хабарламалар, күлімсіреу немесе бестік жіберу арқылы қолдау көрсетіңіз. Параметрлеріңізді және парольдеріңізді тексеріңіз: сіздің пароліңіз 12345 ме? Сіз мұны досыңызбен бөлістіңіз бе? Желіде не орналастырғаныңызды кім көре алады? Құпиялылық параметрлерін соңғы рет қашан қарадыңыз. Бұл туралы сөйлесіңіз. Егер сіз өзіңізді қорлап жатқанды сезінсеңіз, сіз кибербуллингтің құрбаны екеніңізді сезсеңіз, сенімді адамыңызға хабарласыңыз.

Қолдау көрсету. Егер біреудің қорлық көргенін көрдім деп ойласаңыз, ол туралы үндемей қалмаңыз. Сол адамға хабарласып, қолдауыңызды көрсетіңіз. Сіздің сөздеріңіз өзгерте алады.

Егер сіздің біреуге деген мінез-құлқыңыз бұзақылық санатына жатады деп ойласаңыз, өзгертулер енгізе аласыз. Бұзақылықты тоқтатыңыз. Тоқтатып, біреуден қолдау сұраңыз.

Достардың өтінішін қабылдас бұрын, олардың профилін қарап, олардың кім екенін анықтауға тырысу керек. Есіңізде болсын, кейде адамдар өздерін жоқ адам етіп көрсетеді және олардың шындықты айтып жатқанын білу қиын.

Сіздердің ортақ достарыңыз бар ма? Сіз бір қаладансыз ба? Достардың кездейсоқ өтініштерін қабылдау қажет деп санамаңыз. Бір адамға зиянсыз әзіл болып көрінуі басқаларға қатты ренжітуі мүмкін. «Жіберу» батырмасын басар алдында екі рет ойланыңыз, әсіресе егер сіз ренжісеңіз немесе ашулансаңыз. Сіз хабарламаны, фотосуретті немесе бейнені бөліскеннен кейін, оған не болатынын бақылау қиын. Бұл әрекетті қайтару мүмкін емес.

Сіз де басқалар сияқты жеке өмірге құқығыңыз бар екенін ұмытпаңыз. Сіз басқалардың есептік жазбаларына кіре алмайсыз немесе олардың телефондарын олардың рұқсатынсыз пайдалана алмайсыз.

№ 5 - САБАҚ: «КӨЛІКТЕГІ ҚАУІПСІЗ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ: АВТОМОБИЛЬ, АВТОБУС, ПОЙЫЗ, ҰШАҚ»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларға қоғамдық орындарда өзін-өзі ұстау және қауіпсіз мінез-құлық танытуға нұсқаулық беру.

Негізгі міндеттері:

Қоғамдық көліктегі әдептіліктің маңыздылығын түсіндіру.

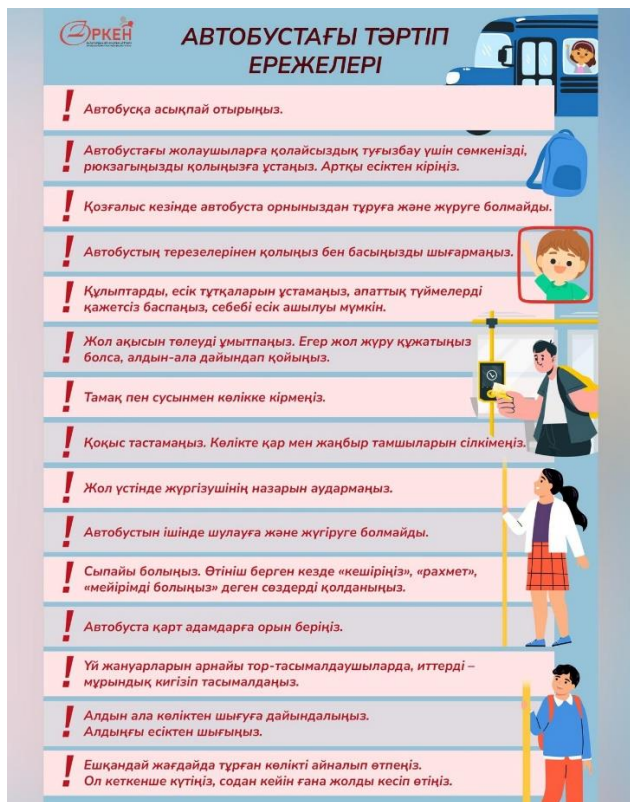
Қоғамдық көліктегі қауіпсіз мінез-құлық ережелерімен таныстыру.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе

Педагог қоғамдық көліктегі сыпайылық пен этикеттің маңыздылығын түсіндіреді. «Әдеп» - қоғамдағы адамдардың мінез-құлқына қойылатын этикалық талаптар. Олай дейтініміз, адамның сөйлеу мәнері, іс-қимылы, жүріс-тұрысы, өзін ұстай білуі оның мәдениетті, әдепті екендігін байқатады. Адамның бойынан әдептілік қасиет көрініп тұрса, ол парасатты, адамгершілігі мол екендігін көрсетеді. Қоғамдық көлікке кіргенде мүгедектерді, кіші жастағы балаларды, ер адамдар, әйелдерді алдымен өткізеді. Егер бір есіктен кіріп шығатын болса, әуелі адамдардың шығуына мүмкіндік береді. Қоғамдық көлікте қатты сөйлеудің, тамақ жеудің ыңғайы жоқ. Түшкіргенде және жөтелгенде қол орамалды пайдаланып, ауызыңызды жауып отырыңыз. Көршінің оқып отырған газетіне, журналына үңілу, жолаушыларға қадала қарау әдепсіздік. Қатты күлу де орынсыз.

Әдеп – жақсы тәрбие, жақсы көркем мінез, ұяттылық, нәзіктік, сыпайылық деген сияқты мағыналарға келеді. Мысалы тәрбиелі бала, әдепті бала дегенді білдіреді.

Көліктегі қауіпсіз мінез-құлық ережелерімен таныстырады (1-қосымша).

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

«Қоғамдық көлікте болған оқиғадан ой түйдім» тақырыбында оқушылар өздеріне сабақ алған оқиға туралы шағын эссе жазады.

3.Қорытынды. Педагог көліктегі қауіпсіз мінез-құлық ұстанудың маңыздылығы жайында ой-талқы өткізіп, қорытынды жасайды.

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/w4SCl3iwvvY?si=tCB9aB5jpcT15kPG>

<https://www.youtube.com/watch?v=05u-TQyZjfE>

Көліктегі қауіпсіз мінез-құлық ережелері.

Кез келген көлікпен саяхаттау кезінде қалған жолаушыларға қатысты сыпайылықты сақтау және келесі ережелерді сақтау қажет:

Кірген кезде басқа жолаушыларға тиіп кетпеу, оларды ластамау үшін сөмкелерді, рюкзактарды алып тастау керек;

Автобуста олар киімдерінен қарды, жаңбыр тамшыларын шайқамайды;

Кез-келген көлікке отырғызу кезіндегі жалпы қабылданған мінез-құлық ережелеріне сәйкес, қарттар, жүкті әйелдер, мүгедектер әрқашан бірінші болып табылады. Қоғамдық көліктен шыққан кезде де солай істеу керек;

Шығуға алдын-ала дайындалу ұсынылады (әсіресе жолаушылар көп болса). Алда тұрған адамдардан: «Сіз аялдамаға шығасыз ба?». Кешірім сұрай отырып, өтуге рұқсат сұраңыз, итермеңіз, шынтағыңызбен үнсіз жол жасаңыз;

Салонда қарт адамдарға, кішкентай балалары бар, ауыр сөмкелері бар әйелдерге, мүгедектерге орын беру керек;

Автобустың, троллейбустың, трамвайдың салонында олар қатты сөйлемейді, терезеден шықпайды, жолаушыларға шығу кезінде, кіре берісте кедергі жасамайды;

Жол жүру ақысын төлеп, қажет болған жағдайда бақылаушыға, кондукторға талон немесе билет көрсету керек, сапардан кейін билет қоқыс жәшігіне тасталады;

Егер сіз жол жүру құжатын қолдансаңыз, онда оны кондуктордан уақыт алмау және оны іздеу кезінде басқа жолаушыларға қолайсыздық туғызбау үшін оны отырғызу кезінде дайын ұстау керек;

Егер толып жатқан салонда ұстау ыңғайсыз болса, ал қолында гүлдер немесе торт болса, онда ұялудың қажеті жоқ және жолаушылардан оларды ұстауды сұраңыз.

№ 6 - САБАҚ: «ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ АДАМНАН АСЫП ТҮСЕ АЛА МА, ОДАН ҚОРҚУ КЕРЕК ПЕ?»

Сабақтың мақсаты: Заманауи жасанды интеллект технологияларының мүмкіншіліктерін талқылау.

Негізгі міндеттері:

Оқушыларды жасанды интеллект мүмкіншіліктері туралы ақпараттандыру.

Жасанды интеллект мүмкіншіліктерінің тиімді және тимісіз жақтарын талдау.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе

Жасанды интеллект жүйелерінің қолдану салалары: робототехника, сараптамалық жүйелер, есептерді әмбебап шешушіні жасау, бір тілден екінші тілге аудару, мәтінді рефераттау, пайдаланушыны компьютермен ыңғайлы диалогын қамтамасыз ететін интеллектуалды интерфейс жасау.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Оң әсері:

- Мәліметтерге негізделген тиімді шешімдер;
- Субъективтіліктің аздығы;
- Ескірген бюрократиялық құрылымды жаңаша ұйымдастыру;
- Жаңа және инновациялық жұмыс орындары;
- Энергия тасымалдаушыларға тәуелді болмау;
- Медицина ғылымында жетістікке жету, дерттерді түбегейлі жою.

Теріс ықпалы:

- Есеп беруге міндеттілік (жауап беруші, заң аспектілері, фидуциарлық құқықтар);
- Жұмыс орындарын жоғалту;
- Хакерлік/ киберқылмыс;
- Қалыптасқан түсініктің шектен шығуы;
- Теңсіздің деңгейінің жоғарылауы;
- Адамзатқа экзистенциалды қауіптің төнуі.

«Жасанды интеллект технологиялары мүмкіншіліктерінің тиімді және тимісіз жақтары» тақырыбында пікір алмасу.

Жасанды интеллект тиімді жақтары	Жасанды интеллект тиімсіз жақтары
Мысалы: жұмысымыз жеңілдейді	Алаяқтарға тиімді

3. Қорытынды: «Болашақта сіз үшін қажетті жасанды интеллект» тақырыбында оқушылар қысқаша пікірлерін білдіреді.

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/CcK46GIfnkY>

<https://youtu.be/A9dA194KXaY>

№ 7 - САБАҚ: «ЖАЛҒАН АҚПАРАТТЫ, ОНЫҢ ІШІНДЕ ЖЕЛІДЕ ТАРАТҚАНЫ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК?»

Сабақтың мақсаты: Жалған ақпаратты, оның ішінде желіде таратқаны үшін жауапкершілік туралы ақпарат беру.

Негізгі міндеттері:

«Жалған ақпарат дегеніміз не?!» деген сұраққа жауап алу

Жалған ақпаратты, оның ішінде желіде таратқаны үшін жүктелетін жауапкершілік туралы түсіндіру.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе

Жалған ақпарат (false information) — объектінің сипаттамалары мен белгілері дұрыс емес әрі қате бейнеленген ақпарат, не нақтылы жоқ объект туралы ақпарат.

Жалған ақпарат тарату үшін түрлі байланыс құралдары, баспасөз, радиохабарлар, теледидар және т.б. қолданылады. Жалған ақпарат тарату ашық қыр көрсету, ұқсаттыру (елестету), жасыру әрекеттерімен кешенді жүргізіледі.

Қазақстанда жалған ақпарат таратқандарға 20 АЕК сомасындағы айыппұл төлеуден бастап, 7 жылға бас бостандығынан айыруға дейінгі жаза көзделген.

Сонымен қатар аталған құқықтар мен бостандықтарды бұзу және шектеу, көрінеу жалған ақпарат тарату Қылмыстық кодекстің 145, 174, 274-баптары бойынша қылмыстық жауаптылыққа әкеп соғады.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

Оқушылар топтасып, таратылған картадағы оқиға желісін тиімді шешуге тырысады.

- Сабақ болмас үшін ертең мектепте бомба қойылған деп смс жазайық.....
- «Осы смсті таратпасаң ертең жаман оқиға болады» деген смс келді...
- «Ертең қатты аяз, сабақ болмайды» деген смс келді, сіздің іс-әрекетіңіз?

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/CcK46GfknkY>

<https://youtu.be/A9dA194KXaY>

№8 - САБАҚ: «ОНЛАЙН ОЙЫНДАРДЫҢ ҚАУІПТІЛІГІ ЖӘНЕ ИНТЕРНЕТКЕ ТӘУЕЛДІЛІК»

Сабақтың мақсаты: Онлайн ойындардың қауіптілігі мен интернетке тәуелділіктің салдарын түсіндіру.

Негізгі міндеттері:

Оқушыларды онлайн ойындардың қауіптілігі жайлы ақпараттандыру. Интернетке тәуелділіктің салдарын талдау.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе

Педагог компьютердің алдында ұзақ отырудың және шектен шыққан ойыназдықтың салдары туралы баяндайды.

В.М. Бехтерев атындағы Психоневрологиялық институтының ғалымдары компьютерге әуестіктің белгілерін анықтады:

- компьютер алдында бір ойынды ойнап бірнеше сағат отыру;
- ата-аналарымен кикілжіңге бару;
- үйге кешігіп келу;
- сабаққа үлгерімі нашарлау;
- сабаққа жиі бармай қалу;
- баланың бұрынғы достарымен қарым-қатынасы азаяды;
- өзі сияқты компьютерге үйірсектермен ғана араласады;
- күнделікті ақшаға сұранысы көбейеді;
- берген уәдесін орындамайды;
- ашуланшақ, мазасыздану мінездері пайда болады;
- ұйқысы бұзылып, зейіні мен есте сақтау қабілеті нашарлайды; көз жанары төмендейді, басы ауырады, омыртқасы бұзылуы басталады.

Осы белгілердің бесеуі бала бойында анықталса, «компьютер ойынына тәуелділік ықтимал» деген анықтама қойылады.

Дене белсенділігінің аздығы, компьютер клубтарында жарық, белгілі температура, санитарлық режимдер нормаларының сақталмауы жасөспірімдердің организмінің дамуына кері әсерін тигізеді.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

«Виртуалды әлемде емес, шынайы өмірде бол!» ойын ұйымдастыру.

30 минут әлеуметтік желіде отыру	Кітап оқу
Компьютерлік ойын ойнау	Спортпен айналысу
Смс жазу	Жүгіру

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/34qqqO1eH9M>https://youtu.be/m3I_mUx8HFo

Әлеуметтік желілердің жағымды жақтары

- ✓ компьютерлік сауаттылықтың жоғарылығына байланысты ақпарат алу, алмасу жылдамдығы артады;
- ✓ халықтың билік органдары блогтарына хабарласуы арқылы кері және өзара байланыс орнатуға жол ашылады;
- ✓ іздестіру жүйелері арқылы кез келген тақырыпта ақпарат алу және пайдалану; тиімді пайдаланған жағдайда білімін толықтыру;
- ✓ сыныптастар мен курстастарын, ескі достарын табу және хабарласу;
- ✓ тек компьютер арқылы ғана емес, ұялы телефондар арқылы да желіге ену;
- ✓ өз мүддеңе сай келетін азаматпен виртуалды тілдесу.
- ✓ бос уақыттың жұмсалуды;
- ✓ оппоненттің манипуляциялық тәсілдеріне мән бермей, алдауына түсу; ақпараттың ақиқаты мен жалғандығын айыра алмау, кез келген ақпараттың ұсынылуы;
- ✓ қоғам құндылықтарына жатпайтын лас сөздерді пайдалану, теріс пиғылды азаматтардың өз мүддесін жүзеге асыру үшін мүмкіндігінің болуы;
- ✓ ақпаратты кез келген тұлғаның өз мүддесі үшін пайдалануы; толықтай электронды бағыныштылық.

№ 9 - САБАҚ: «ИНТЕРНЕТТЕГІ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕРДЕГІ ЖЕКЕ ШЕКАРАЛАРДЫ ҚОРҒАУ»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларға интернеттегі және әлеуметтік желілердегі жеке шекараларды қорғау туралы нұсқау беру.

Негізгі міндеттері:

Оқушыларды интернет және әлеуметтік желілерде жеке қауіпсіздігін сақтауға үйрету;

Интернет және әлеуметтік желілердің қауіпсіздік мүмдіктері мен құпиялық сақтау қосымшаларымен таныстыру.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе

«Ақпараттық қауіпсіздік» тақырыбындағы бейнероликті тамашалау.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

«Интернеттегі және әлеуметтік желілердегі жеке шекараларды қорғаудың маңыздылығы» тақырыбында қысқаша пікір алмасу.

Интернетте және әлеуметтік желілерде жеке мәліметтердің құпиялылығын сақтауға көмектесетін тиімді қосымшалармен бөлісу. Оқушылар өз смартфондары арқылы пайдалы ақпаратпен бөліседі.

Интернетте және әлеуметтік желілерде жеке мәліметтерді қорғауға арналған кеңестер

№1 кеңес

Бөлек элетронды пошта ашыңыз.

№2 кеңес

Екінші телефон нөмірін пайдаланыңыз

№3 кеңес

Өз деректеріңізді көпшілікке қолжетімді жерлерде қалдырмаңыз (Әлеуметтік желілерде және форумдарда құжаттардың сканерлері мен фотосуреттерін немесе телефон нөмірлерін жарияламаңыз. Құпия деректерді жалпыға қол жетімді жерлерде орналастырмаңыз. Интернетте сіз туралы ақпарат неғұрлым аз болса, соғұрлым сенімді болады: алаяқтар ықтимал құрбандардың әлеуметтік желілерін зерттеп, оны сенімге ену үшін пайдаланады).

№4 кеңес

Сенімді құпия сөздерді ойлап табыңыз. Күдікті сілтемелерді баспау.

3.Қорытынды.

Интернетте және әлеуметтік желілерде жеке мәліметтерді қорғауға арналған кеңестер таныстыру.

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/Fk3EcLgJsgY>

<https://youtu.be/DsjtBSucAIs>

№ 10 - САБАҚ: «СІЗГЕ ҚАТЫСТЫ ЖАҒЫМСЫЗ СӨЗДЕРГЕ ЖАУАП БЕРУДІҢ ТИІМДІ СТРАТЕГИЯЛАРЫ»

Сабақтың мақсаты: Оқушылардың өзіне деген сенімділігін арттырып, эмоциясын бақылай білуге үйрету.

Негізгі міндеттері:

Оқушылардың өзіне деген сенімділігін артыру.

Кез-келген жағдайды сабырлы, мәдениетті түрде шешуге үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе

Есте ұстаңыз, кез келген адамды басқару үшін алдымен оның эмоциясын басқаруды үйрен дейді психологтар. Олай болса сізді басқалар басқарып жүр. Сіздегі көңіл күйді неге өзгелер басқаруы керек? Ол сізге тиесілі ғой. Ендеше, өзіңізді өзіңіз басқарғыңыз келсе, эмоцияларыңызды бағындырып үйреніңіз. «Ит үреді, керуен көшеді», өмірде өзгенің жағымсыз сөзі мен ұнамсыз жайттар ешқашан таусылмайды, тек олардың кейбіріне көңіл аудармай өтіп кеткен жөн, елемей естімеуге тырысқан дұрыс-ақ, сонымен қатар барлық жайтты сабырмен және заң аясында шешуге болады.

2. Негізгі бөлім (6 минутқа дейін):

«Жақсы сөз – жарым ырыс», «Ойнап сөйлесең де, ойлап сөйле», «Сөз сүйектен өтеді» деген өнегелі нақылдарын қалдырған ата-бабамыз сөздің құдіретін жете сезінген дана болған. Сөз арқылы адамның көңілін көтеруге де, мұңайтуға да, күлдіруге де, жылатуға да болады. Сондықтан да, жақсы байқап сөйлер, жаман шайқап сөйлер деген сөз бекерге айтылмаса керекті.

Жақсы сөз жанды жадыратады. Позитивті мағынада айтылған әр сөз жағымды әсер қалдырады. Жалпы алғанда, айтылған сөздердің позитивті және негативті әсерлері бар екені бағзы заманнан бері белгілі. Медицина ғылымы жақсы дамымаған заманда халық дауаны дұғалар мен жақсы тілек сөздерден тапқан. Ал, әдепсіз және балағат сөздерді айтудың өзін қарғыс деп есептеген. Тіпті, сол заманда адамдардың ойында балағат сөздерді айтудың дұрыс еместігі туралы болжамдар болса, бүгінде ол сөздердің зияндығы ғылыми түрде дәлелденіп отыр. Сол себепті, не ойлап жүргеніңізге, қандай кітаптар оқып, қандай ақпараттар қабылдап жатқаныңызға, айналаңызға қандай сөздер айтып, қандай сөздер естіп жүргеніңізге аса мән беріңіз. Өміріңізді жақсарту да, құлдырату да өз қолыңызда! Дәрекілікке тиімді жауап берудің стратегияларымен бөлісу.

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/sJgmacWuhW0>

«ЖЕКЕ ҚАУІПСІЗДІК» ТАҚЫРЫБЫНДАҒЫ САБАҚТАР

11 СЫНЫП

№ 1 - САБАҚ: «ЖЕДЕЛ ҚЫЗМЕТ НӨМІРЛЕРІ»

Сабақтың мақсаты: Жоғары сынып оқушыларына қажет болған жағдайда жедел жәрдем нөмірлерін есте сақтауға және дұрыс пайдалануға үйрету.

Негізгі міндеттері:

- 1) Шұғыл жағдайдағы әрекетке қажетті телефон нөмірлерімен таныстыру;
- 2) Қандай жағдайларда жедел жәрдем шақыру керектігін түсіндіру;
- 3) Балаларды төтенше жағдай операторына ақпаратты дұрыс және анық жеткізуге үйрету.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 мин):

Шұғыл жағдайдағы әрекетке қажетті телефон нөмірлерімен кеңінен таныстыру.

- Қажетті нөмірді тер.
- Анық және байсалды сөйле.
- Аты-жөніңді, қайдасың, не болғанын айт.

«Есте сақта!»

Өрт күзеті	101
Полиция	102
Жедел жәрдем	103
Төтенше газ қызметі	104,112
Бірыңғай құтқару қызметі	112
«111 Жедел қызметі» байланыс орталығы балалар мен ересектер өздеріне көмек қажет екендігі туралы, тұрмыстық зорлық-зомбылық, балалардың құқықтарының бұзылуы туралы, баланың көшеде, үйде, көлікте жалғыз қалғаны туралы, өміріне және денсаулығына қауіп төнгенде хабарласу. «111» нөмірі - 24/7 жұмыс істейді.	111

2. Негізгі бөлім (6 мин):

Рөлдік ойын:

- ✓ Балаларды жұпқа бөліңіз. Бір оқушы қоңырау шалушы рөлін ойнайды, екіншісі - төтенше жағдай операторы;
- ✓ Әр түрлі жағдайлары бар (өрт, адам құлап қалды, көшеде біреуайғайлап жатыр және т.б.) карточкаларды таратыңыз.
- ✓ Жедел қызмет нөмірлерін жаттау: бала қалаған нөмірді теріп, операторға ақпарат беруі керек.

Жедел нөмірлерді қайталаңыз.

Сандарды есте сақтау үшін балалар 3-4 оқушыдан бірігіп сценарий құрастырып, орындап көрсін.

3. **Қорытынды** (2 мин): қорытындылау, балаларға жедел телефондар жазылған карталарды немесе стикерлерді тарату.

Пайдалы сілтемелер:

<https://orken-instituty.kz/kz/telefony-goryachih-linij>

<https://www.youtube.com/watch?v=fyfkEuHSiIc&list=PLA5eCSY2FeoQLL0cS-IEuEG9KjOrJzvPM&index=7>

№ 2 - САБАҚ: «ІС-ШАРАДЛАРДА ҚАУІПСІЗ ОРТАНЫ САҚТАУ. СІЗДІҢ ӘРЕКЕТТЕРІҢІЗ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІКТІ ҚАЛАЙ ҚАБЫЛДАУҒА БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Білім беру мекемесінде қауіпсіз орта қалыптастыра отырып, білім алушылардың жан-жақты дамуына жағдай туғызу. Әр іске жауапкершілікпен қарауға дағдыларндыру.

Негізгі міндеттері:

- жоғары сынып оқушыларымен бірлесе отырып бастауыш сынып, орта буын білім алушылардың қауіпсіз ортасын қалыптастырудың алғышартын құру;
- жеке бас қауіпсіздігін сақтай алатындай азамат болуға тәрбилеу;
- әр іске жауапкершілікпен қарайтын ұқыпты, жауапты тұлға қалыптастыру.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 мин):

Қауіпсіздік – адам баласы үшін әрқашанда керек. Қауіпсіздік аясындағы мектептің қызметі – оқу және еңбек қызметі кезіндегі күтпеген жерден туындайтын ықтимал жайттардан (өрттен, апаттан) оқушылар мен қызметкерлердің өмірін сақтау мен денсаулығын қорғауға бағытталған заманауи технологияларды қолдана отырып, оқушыларды сабақ қызметі кезінде қорғау болып табылады.

2.Негізгі бөлім (6 мин):

Білім беру ұйымдарына және олардың аумақтарына әкелуге тыйым салынған заттар:

- Атыс қаруы, оның ішінде травматикалық, газды, сигналдық, электрлік және құрылымдық жағынан қаруға ұқсас бұйымдар мен зақымдаушы әсері радиоактивті сәулелену мен биологиялық әсерді пайдалануға негізделген қару мен заттар.
- Шанышқылы, кескіш, шапқыш, ұрғылау-ұсақтау, өнеркәсіптік құралдар және өзге де заттар, оның ішінде пышақтар, қырынуға арналған станоктар немесе жүздер, садақтар.
- Оқ-дәрілер, жарылғыш және тез тұтанатын заттар, химиялық және улы заттар, оның ішінде жарылғыш заттардың немесе құрылғылардың көшірмелері немесе имитаторлары, аэрозольдық бояулар, скипидар.

«Мұнара» жаттығу.

Алдарыңызда А4 қағаздары мен маркер, клей берілді. Сіздерге тапсырма «*Мектепте білім алушылардың қауіпсіз ортасын қалай қалыптастырамыз?*».

Сұрақты жан-жақты зерттеп, әр қабырғасына мектептегі қауіпсіздік шарасын күшейтуге қажет ресурстар мен қажет дағдылар туралы жазып шығыңыздар.

3.Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

https://youtu.be/NHWYVHBHch4?si=zdCOob9ZZJzKBg_p

https://youtu.be/DvcscArvAYw?si=uBpUSdWzZB9_fYc

<https://youtu.be/eAuWMVuaBbU?si=f7Bu5Hev8Xii7u9j>

№ 3 - САБАҚ: «ҚАУІПСІЗ ҚАРЖЫЛЫҚ ОПЕРАЦИЯЛАРДЫ ЖҮРГІЗУ ЕРЕЖЕЛЕРІ. ҚАРЖЫЛЫҚ ПИРАМИДАЛАРДЫҢ ҚАУІПІ»

Сабақтың мақсаты: Қаржылық пирамида белгісін анықтай отыра, қаржылық пирамиданың қаупін алдын алу. Қауіпсіз қаржылық операцияларды жүзеге асырудың қадидаларымен таныстыру.

Негізгі міндеттері:

қаржылық пирамиданың анықтамасына тоқталу; қаржылық пирамиданың белгілерімен таныстыру; қаржылық пирамиданың түрлерін ажырата білу.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе.

Қаржы – бұл әр түрлі қаржылық экономикалық саладағы есептеу бірлігі. Экономикалық қызметті жүзеге асыратын кәсіпорындар тауар айналымын ұлғайту, қызмет көрсету саласын кеңейту, жаңа өнімдерді игеру, өндіріске заманауи технологияларды енгізу үшін коммерциялық негізде қаражат тартумен айналысады.

Қаржылық пирамида дегеніміз (кейде оны инвестициялық пирамида деп те атайды) – жаңа адамдарды тарту арқылы, солардың қаражаты есебінен өзге қатысушылардың табысын қамтамасыз ету әдісі. Яғни, пирамиданың бірінші қатысушыларына табыс, кейінгі қатысушылардың салымы есебінен төленеді. Көп жағдайда соңғы қатысушының қаражаты қайтарылмайды.

2.Негізгі бөлім (6 мин):

Қаржылық пирамиданың белгілеріне кеңінен тоқталу.

«Менталды карта» құру.

Қаржылық пирамиданың қандай түрлері бар?

Қаржылық сауатты адамның ерекшелігі неде?

Сіз жағдайыңызды жақсарту үшін қандай қаржы құралдары мен қызметтерді пайдалана аласыз?

3.Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер: <https://youtu.be/FKicYDjYTW4?si=ZA-S-auI5fEgrTM->

№ 4 - САБАҚ: «ҚАУІПСІЗ ЕҢБЕК ЖАҒДАЙЛАРЫН ҚАЛАЙ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ КЕРЕК?»

Сабақтың мақсаты: Қауіпсіз еңбек туралы ақпарат беру, оны қамтамасыз ету жолдарымен таныстыру.

Негізгі міндеттері:

Жұмыскер мен жұмыс беруші арасындағы еңбек шартын талқылау;

Жұмыскердің құқы мен міндеттері туралы Еңбек кодексіне тоқталу;

Еңбек қауіпсіздігі тұрғысында жұмыскерге жүктелген талаппен таныстыру.

Сабақтың барысы.

1. **Кіріспе** (2 мин): Қауіпсіз еңбек жағдайлары – адамның негізгі құқықтарының бірі және «Қауіпсіз еңбек» ұғымының ажырамас бөлігі. Халықаралық еңбек ұйымы еңбекті қорғауды, еңбек стандарттарын, әлеуметтік диалогты, қызметкерлердің осал санаттарын әлеуметтік қорғауды дамыта отырып, лайықты еңбек қағидаттарын қалыптастырады. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау талаптарын орындамау кәсіпорындардың экономикалық әл-ауқатына нұқсан келтіреді, оның тұрақты даму стратегиясына және жалпы алғанда ел экономикасына кері әсер етеді.

2. **Негізгі бөлім** (6 мин):

Еңбек қауіпсіздігі – еңбек қызметі процесінде жұмыскерлерге зиянды және (немесе) қауіпті өндірістік факторлардың әсерін болғызбайтын іс-шаралар кешенімен қамтамасыз етілген, жұмыскерлердің қорғалуының жай-күйі. Кәсіпорындағы еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау (бұдан әрі – ЕҚЖЕК) жағдайлары ҚР Еңбек Кодексімен реттеледі.

Еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз етудің негізгі принциптері:

- қауіп көздерін жою немесе шектеу, жабдықты жаңарту;
- технологиялық процестерді, жеке және ұжымдық қорғаныс құралдарын жетілдіру.

Еңбекті қорғау – құқықтық, әлеуметтік-экономикалық, ұйымдастырушылық-техникалық, санитариялық-эпидемиологиялық, емдеу-профилактикалық, оңалту және өзге де іс-шаралар мен құралдарды қамтитын, еңбек қызметі процесінде жұмыскерлердің өмірі мен денсаулығының қауіпсіздігін қамтамасыз ету жүйесі.

Еңбек шартын жасасқан кезде жұмыскер өз еңбек функциясын қандай еңбек жағдайында атқаратыны және бұл жұмыс оның денсаулығына, өміріне қандай зиян тигізетіні туралы толық мәлімет алып, жұмыс орнында қауіпсіздік талаптарына қатысты жүргізілген аттестация қорытындысымен толық танысуға құқылы.

Жұмыскер мен жұмыс беруші еңбек шартын жасасқан кезде екі тарап та өзара келісу негізіндегі әдісті қолдана алады. Жұмыс беруші нақты өз талаптарына сәйкес келетін жұмыскерді қабылдауға құқылы, ал жұмыскер көрсеткен қызметі үшін өзіне тиімді еңбекақы төлеуді талап етуге құқылы. Жұмыскердің құқықтары мен міндеттері Еңбек кодексінің 22 бабында ескерілген. Еңбек қатынастарына түскен әр адам осы заңды мұқият оқып шықса, өзіне жақсы.

3. **Қорытынды.** Сабақты қорытындылау, еңбек тақырыбына мақал-мәтелдер айту:

Пайдалы сілтеме: <https://youtu.be/DpMSqGKZBno?si=OhIfjkuMghn-2-vr>
https://youtu.be/DpMSqGKZBno?si=H4966mKInWa911_R

№ 5 - САБАҚ: «ӘРЕКЕТСІЗДІК ПЕН СЕРІКТЕСТІК ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК»

Сабақтың мақсаты: Қылмысқа қатысушылық ұғымын енгізу; топтық қылмыстық әрекетке қатысушылардың негізгі рөлдерін зерттеу; топтық қылмысқа қатысушылардың жауапкершілік дәрежесін анықтау; білім алушылардың теориялық білімдерін заңды фактілерді талдауға қолдану дағдыларын дамыту.

Негізгі міндеттері:

- жасөспірімдерде өз іс-әрекеті үшін жауапкершілік сезімін тәрбиелеу;
- азаматтық ұстанымдарын қалыптастыру, заңды құрметтеуге үйрету.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 мин):

Кәмелетке толған балалар қатысатын әрекеттер қылмыс сипатында болуы мүмкін немесе теріс қылық ретінде қарастырылуы мүмкін. Қылмыс та, теріс қылық та заң бұзушылық болып табылады. Екі жағдайда да оларды жасаған адам қылмыскер болып табылады. Бүкіл қоғамға қауіпті әрекеттер қылмыс болып саналады; қылмыстардың нақты тізімі Қылмыстық кодексте көрсетілген.

Балаға қай уақытта ойын-сауық мекемелері мен үйден тыс жерлерге баруға тыйым салынады?

Баланың заңды өкілдерінің ертіп жүруінсіз түнгі уақытта (сағат 22-ден таңғы 6-ға дейін) ойын-сауық мекемелерінде болуына, сол сияқты онда жіберілуіне тыйым салынады.

Ойын-сауық мекемелеріне:

- ойын мекемелері;
- түнгі клубтар;
- кафе-барлар;
- мейрамханалар;
- интернет кафе;
- компьютер;
- бильярд бөлмелері;
- боулинг клубтары мен кинотеатрлар.

Сағат 23.00-ден таңертеңгі 6.00-ге дейін кәмелетке толмағандарға заңды өкілдерінің ертіп жүруінсіз көшеде болуына тыйым салынады.

Егер бұл уақытта балалар үйдің ауласындағы орындықта отырса, қоқыстарды кешкі уақытта шығарса, өзі тұрған үйден 5 метр қашықтықта орналасқан дүкенге барса, полиция оны табудың себебін анықтауға, заңды өкілдерін құруға, оларды уақтылы анықтау мүмкіндігі болмаған жағдайда, кәмелетке толмаған адамды оның заңды өкілдерін құру жөніндегі келесі шаралар үшін полиция органына жеткізуді қамтамасыз етуге міндетті.

Заңды өкілдер, мекеме иелері қандай жауапкершілікке тартылады.

Ата-аналарға, заңды өкілдерге кәмелетке толмаған балалардың заңды өкілдерінсіз түнде ойын-сауық мекемелерінде немесе үйден тыс жерлерде жүргені үшін:

- кешкі 22.00-ден таңғы 6.00-ге дейін ойын-сауық мекемелерінде болса - 3 [АЕК](#) мөлшерінде айыппұл салынады;

➤ түнгі 23.00-ден таңғы 6.00-ге дейін үйден тыс жүретін болса – ескерту жасалынады.

Егер ұқсас факт жыл ішінде қайталанса, 7 [АЕК](#) көлемінде айыппұл қарастырылған.

Баланы тиісті емес уақытта болғаны үшін ойын-сауық мекемесінің иелеріне де айыппұл салынады.

Айыппұлдың мөлшері құқық бұзушының мәртебесіне, сондай-ақ құқық бұзушының жыл ішінде осындай бұзушылық үшін бұрын жауапқа тартылған-тартылмағанына байланысты. Айыппұл іс-әрекетті тоқтатумен немесе белгілі бір қызмет түрімен бірге қолданылуы мүмкін.

2. Негізгі бөлім (6 мин):

Рөлдік ойын: «Адал болу!».

Қатысушылар серіктес болып бірге атқарады.

Сұрақ-жауап:

«Қылмысқа қатысу» деген сөзді қалай түсінесіз?

Қылмысқа сыбайластар қандай жауапкершілікке тартылады?

«Жазалау» дегенді қалай түсінесіңдер?

Өзіңізге белгілі жаза түрлерін атаңыз.

Жазаның бір түрін толығырақ түсіндіріңіз.

3.Қорытынды.

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/NHWYVNBHch4?si=eO08802OqPxTp3wt>

№ 6- САБАҚ: «ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАРДА ӘРЕКЕТ ЕТЕ БІЛУ»

Сабақтың мақсаты: Табиғатта болатын төтенше жағдайлар туралы мәлімет беру.

Негізгі міндеттері:

Төтенше жағдайлар туралы мәлімет беру;

«Жеті жұт» деген ұғыммен танысу;

Төтенше жағдайларда әрекет ете білу ережелерімен таныстыру.

Сабақтың барысы.

1. Кіріспе (2 мин):

Адам – табиғат перзенті. Тіршілікте төрт күдірет – Күн-ана, Жер-ана, ауа мен су болса, олардың біреуінсіз тіршілік тоқтайды деген мақалдар осы төрт күдіретті қадірлеуден тараған. «Табиғаттың бізге жұмбақ сырлары көп танданар» деп ақын Мұхтар Шаханов айтқандай, адам мен табиғаттың, табиғат пен қоғамның арасындағы қарым-қатынас өмір сүрудегі аса қажетті алғы шарт болып саналады. Табиғат мейірімі, табиғат көркемдігі адам баласын мейірімге бөлеп, ар тазалығын сақтауға бейімдеп отырады екен.

Қазақ халқы салт - дәстүрге өте бай. Бұл - оның мәдениетті, әрі тәрбиелі ел екендігінің айғағы. Біздің халқымыз жеті санын киелі сан деп біледі. Осыған байланысты айтылған «Жеті жұт» дегеніміз не? Құрғақшылық (қуаңшылық), Жұт (мал қырылу), Өрт, Оба (ауру), Соғыс, Топан су, Зілзала (жер сілкінісі).

2. Негізгі бөлім (6 мин): Табиғатта болып жататын экологиялық апаттардың ішінде төтенше жағдайларды білу өте маңызды. Өйткені бұл апаттар кенеттен пайда болады да жергілікті экожүйелер, елді мекендер аяқ астынан сұрапыл апатқа ұшырайды. Сендер бұндай жағдаймен кездескенде сабырлық сақтап, өміріңді сақтап қалуыңа мүмкіндік жасау керек. Сол себептен бұны білу және оны дұрыс қолдану біздің міндетіміз. (Интерактивті тақтадан «Төтенше жағдай» атты презентация көрсету)

Топтық жұмыс: «Біздің түсінігімізде». Постер қорғайды. Әр топ қауіпті жағдайлар туралы ойларын жеткізеді.

Төтенше жағдай дегеніміз не?

Төтенше жағдайдың түрлері және сипаттамалары?

Төтенше жағдайларда ең әуелі не істеу керек?

3. Қорытынды.

Пайдалы сілтемелер:

<https://youtu.be/tAhDCJC0Ttc?si=IBfvcpWxZl t9moS>

<https://youtu.be/LF-svPIBOVw?si=OECgGeLiP frsUj0>

<https://youtu.be/VjbLbO0uHIA?si=7viGekCfmv36Q5jV>

<https://youtu.be/tApoEyYn2FE?si=DHdS5Xidrv5A8rJ1>

<https://youtu.be/DY3DRxWokn8?si=W3rUjZA2AHnxn6Dp>

№ 7 - САБАҚ: «СЕКТАЛАРДЫҢ ЫҚПАЛЫНА ҚАЛАЙ ТҮСПЕУГЕ БОЛАДЫ?»

Сабақтың мақсаты: Секта туралы терең түсінік беру, оның түрлері, себептері мен зардаптарын ұғындыру.

Негізгі міндеттері:

- Діни сектаралардың бала өміріне қауіптілігін түсіндіру;
- деструктивті бағыттағы секталардың ұстанымдарын ажыратуға үйрету;
- Елін, жерін сүйетін, Отанын, тілін, ата-бабасының дінін қастерлей білуге баулу.

Сабақтың барысы.

1. **Кіріспе** (2 мин)

2. **Негізгі бөлім** (6 мин):

Деструктивті діни ағым немесе ұйым – бұл адамның санасы мен еркіне толық бақылау орнатуға ұмтылатын деструктивті діни немесе жалған діни ұйым.

Деструктивті культтерге тарту тәсілдері мынадай жолдармен жүзеге асырылады:

- Әлеуметтік желілер ең тиімді және кең тарту жолы болып табылады.
- Спортпен айналысатын жас жігіттер мен қыздарды тартады. Спорт түрлерімен айналысатын (күрес, бокс және басқа түрлері).
- Балалар үйлері, дағдарыс орталықтары, карттар үйлері және мүгедектерге көмек көрсету орталықтары да қол жетімді.

Деструктивті діни ағымдар қоғамдық қауіпсіздікке, отбасыға, адам денсаулығына қатер төндіреді.

- Діни секталардың белгілері: ұлттық құндылықтары мен салт-дәстүрлерін (Наурыз мейрамын тойлауды, қазақ халқының «Бет ашар», «Сәлем салу» салттарын, өмірден озған жандарға құран бағыштауды және т.б.) жоққа шығарады;
- Мемлекеттік рәміздерді және мемлекеттік мерекелерді құрметтемейді;
- дәстүрлі исламды ұстанатын мұсылмандарды кәпірлік жасайды деп айыптайды, өзге діндердің өкілдері мен дінді ұстанбайтын адамдарға төзімсіздік танытады;
- Заманауи мәдениет және өнер түрлеріне (музыка, балет, бейнелеу өнері және т.б.) өшпенділік танытады;
- Заңда белгіленген міндеттерді (әскерде қызмет ету, міндетті орта білім алу және т.б.) орындаудан бас тартады;
- Медициналық рәсімдердің кейбір түрлерінен (қан құю, вакцинация, ағза мүшелерін трансплантациялау және т.б.) бас тартады;
- Білім мекемелеріндегі жекеленген пәндерге (биология, дене шынықтыру, ән-күй, сурет салу және т.б.) қатыспауға шақырады.

Постер қорғау: «Қандай діни атты ұйымдарға тыйым салынған және оларға енуге болмайды?».

3. **Қорытынды.**

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/mVKWd4Xkd7Q?si=spEFbKTVgePjbtQf>

№ 8 - САБАҚ: «ШЫНАЙЫ ДОСТЫҚ ПЕН ЖАЛҒАН ДОСТЫҚТЫ АЖЫРАТУ»

Сабақтың мақсаты: Оқушыларға достың адам өміріндегі маңызы, достықтың шынайы белгісі туралы түсіндіру.

Негізгі міндеттері:

- Достық, сыйластық туралы пікірлесе отырып оқушылар арасында сезім қалыптастыру;
- Оқушыларды әдеби тілмен сөйлеуге дағдыландыру, олардың өзін қоршаған ортасын дұрыс түсінулеріне, өмірге деген көзқарастарының қалыптасуына, өз ойын, пікірін баяндай жеткізе білулеріне көмектесу;
- Оқушыларды достыққа адал болуға, имандылыққа, сыйластыққа тәрбиелеу.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 мин): «Ой қозғау» әдісі:

Ертеректе ел ішінде Әйтiмбет деген сөзге шешен кісі болыпты. Бірде замандастары шешеннен:

Достық нешеу?- деп сұрапты.

Әйтiмбет:

Достықтың 2 түрі болады. Бірі - адал достық, екіншісі - амал достық,- дейді.

Дұрыс-ақ енді оларды қалай ажырата аламыз?

Шешен: Адал достық - өмірлік нұсқа, амал достықтың өрісі қысқа - деп жауап беріпті. Осыны қалай түсінесiңдер?

2.Негізгі бөлім (6 мин):

Рөлдік ойын.

Екі дос арасындағы сүйіспеншілікті бейнелеу.

Жағдаяттан шығу:

- Саған досың өкпелі. Неге екенін білмейсің. 2 күн болды сені көрсе қашқақтайды. Сен не істейсің?
- Досың сенің жақсы көретін киіміңді күйдіріп алды. Қандай шешім қабылдар едің?
- Сенің жаңа досың бұрынғы досыңды тастауыңды өтінді. Өзімен ғана дос болғаныңды қалады. Не істейсің?
- Досың сенің қимас ағаң сыйлаған сувениріңді ұнатып қалды. Қайта - қайта оны қызықтаумен болды. Қимас досың сұраса берер ме едің?

3.Қорытынды (2 мин): сабақты қорытындылау, кеңес беру.

Достықты қадірлей біліңдер. Досыңның кемшілігін кешіре біл. Достық сезім нұр құяды сезімге, досым үшін тойым дағы, төрім де. Қуаныштың кептері боп самғаған, дос көңілдер шырқай берсін өмірде! Адам бойындағы барлық жақсы қасиеттер, адамгершілік нормалары, әлемнің татулығы - бәрі де осы достықтан бастау алады. Сол бастау сендердің бойларыңда қаланды деп сенемін!

Пайдалы сілтеме:

<https://youtu.be/gH3zqZPR4EQ?si=BqIN4gX0HtWlpK6T>

№ 9 - САБАҚ: «ЗОРЛЫҚ-ЗОМБЫЛЫҚТАН ҚОРҒАНУ: ҚОРҒАУ ӘДІСТЕРІН ЖӘНЕ КӨМЕККЕ ЖҮГІНУ ЕРЕЖЕЛЕРІН БІЛУ»

Сабақтың мақсаты: Балалар қоғамда кездесіп отырған балаларға қатысты зорлық - зомбылық пен қатыгездіктің зияны мен салдары туралы түсінік беру, талқылау.

Негізгі міндеттері:

- бір-біріне мейірімді қарым-қатынасты, мейірімділікті, жанашырлықты, қайырымдылықты тәрбиелеу;
- оқушыларға өзін тұлға ретінде құрметтеуге және айналасындағы адамдарды құрметтеуге негізделген белсенді өмірлік ұстанымды қалыптастыруға көмектесу.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 мин): Әлемде қазіргі ең өзекті мәселелердің біріне айналып отырған – бұл жасөспірімдердің, балалардың зорлық – зомбылыққа ұшырауы. Барлық балалар үйінде, мектепте және басқа да қоғамдық мекемелерде күнделікті қатыгездікпен және зорлық – зомбылықпен ұшырасып отырады. Зорлық – зомбылық адам ағзасына тікелей әсер ететінін, жаман әдеттерден бойларын аулақ ұстап, ондай әрекеттерге бармауға тәрбиелеу немесе ондай әрекеттерден сақтандыру адамгершілігі мол саналы азамат болып өсуіне ықпал жасау барлығымыздың міндетіміз.

2.Негізгі бөлім (6 мин):

Қалай зорлық – зомбылыққа душар болмау керек?

- Көшеде түнгі беймезгіл уақытта қалмауға тырысу, көшеде танымайтын адамдармен әңгімелеспеу және онымен қараңғы жерлерге, адамдар жоқ орындарға және т.б. жерлерге бармау.
- Үйде жалғыз болғанда, бөтен адамдарды үйге кіргізбеу керек.
- Бөтен біреудің машинасына отырмау, қыдырып жүргенде бөтен адамдардан тәтті, сыйлықтар алмау керектігін үйрету қажет.
- Көшенің қараңғы жерлерінен, көпшілік жүрмейтін саябақтар мен стадиондардан аулақ жүруге үйрету.

Қоғам үшін ең бастысы – тәуелсіздік, адам үшін бас бостандығы және уайым қайғысыз өмір. Оның кепілі – заңдылық. Тәуелсіздік төрімізден орын алған қоғамымыздағы ең басты құндылық – адам бостандығы. Адамның және адамзаттың құқықтары мен бас бостандықтарын қамтамасыз ету және қорғау – Конституциялық заңдылықтың басты талабы.

Қазақстанда салауатты өмір салтына қол жеткізуде, денсаулықты сақтау мен нығайтудағы басты міндеттің бірі – бала құқығын қорғау, зорлық-зомбылыққа қарсы күрес жүргізу. Егер жалпы айтқанда зомбылықты физикалық қасірет көрсету әрекеті деп анықтауы болса, онда тұрмыстық зомбылықта осы әрекеттің бастауы мен айқындау нүктесі анық белгіленеді.

«Зорлық-зомбылықсыз және қатігездіксіз балалық шақ» ойыны.

Оқушылар 4 топқа бөлінеді, «Зорлық-зомбылықсыз және қатігездіксіз балалық шақ» тақырыбында постермен жұмыс жасау.

3.Қорытынды.

Пайдалы сілтеме: <https://youtu.be/a3IOUb8aFvI?si=1BpdAquO4py11S6D>

№ 10 - САБАҚ: «АДАМНЫҢ ЖЕКЕ ШЕКАРАСЫН ҚОРҒАУДАҒЫ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕР»

Сабақтың мақсаты: Жеке шекара туарыл түсінік беру, жеке шекараны қорғау ережелерімен таныстыру.

Негізгі міндеттері:

- Жеке шекараның бұзылуының кең таралған түрлеріне тоқталу;
- Адамның жеке шекарасы: психологиялық, физикалық, эмоциялық түрлерін зерттеу;
- Адам өзінің жеке шекарасын қалыптастыруда ұстану керек негізгі үшережені анықтау.

Сабақтың барысы.

1.Кіріспе (2 мин):

2.Негізгі бөлім

Жеке шекара әр адамға өзін жайылы ұстау үшін керек. Егер адам өзін жайсыз сезінсе, бұл кейін күйзеліске әкеп соқтыруы мүмкін. Мысалы, бейтаныс адам сізге сүйкеніп тұрса, рұқсатсыз қолыңыздан ұстаса, жаныңызға келіп отырса, көз алмай қарап тұрса немесе телефоныңыздағы хабарламаға көз салып оқып отырса, бұл сізге жайсыздық тудырады. Мұндай қылықтар жеке шекараны бұзуға жатады. Сонымен қатар, эмоциялық шекара деген де болады. Егер бейтаныс адам немесе жақыныңыз сізге ашуланып, дауыс көтерсе, ол да сіздің шекараңызды бұзғанға жатады. Себебі, бұл сізге жайсыздық тудырып тұр.

Жеке шекараны құру басқалардың сіздің өміріңізге араласпауына, өзіңізге сенімді болуыңызға көмектеседі. Бір сөзбен айтқанда, біздің эмоциялық, физикалық қауіпсіздігімізді қамтамасыз етеді. Кейбір адамның санасында «жеке шекара» деген ұғым жоқ. Мысалы, ол біреудің затын рұқсатсыз алады, сұрамайды. Ондай адамдарда жеке шекара бала күннен қалып-таспағандықтан, өзгелердің шекарасынан рұқсатсыз өте береді. Сондықтан, өзгелердің де шекарасына құрметпен қарау керек.

«Есте сақта!»

- Ең алдымен, адам өзінің қалауын, қажеттілігін нақты білуі керек.
- Екіншіден, өз шекараларына сенімді болу.
- Біреу сізге ұнамайтын қағиданы ұсынса, өз шекараңызды қорғап, бас тарта білуіңіз керек.
- Өз шекараңыздан үялмауыңыз керек.
- Үшіншіден, көмек сұраудан қорықпау қажет.

3.Қорытынды.

Пайдалы сілтеме:

https://www.youtube.com/live/H8OH6O90c8o?si=Te-ipkM6n3o2_1jo